

Kaiko Takesi

Ószakai éjszakák

Fordította: Kalmár Éva

TARTALOM

Első fejezet

AZ APACSOK

Második fejezet

GÓRÉ, HAJRÁS, HALACSKA, RÉVÉSZ, BÚVÁR

Harmadik fejezet

AMIT KIFŐZNEK, AVAGY MEGCSALNI ÉS MEGCSALATNI

Negyedik fejezet

MINDENKI ÖNMAGÁÉRT

Ötödik fejezet

EZÜST...

Utolsó fejezet

HOVÁ?

Első fejezet AZ APACSONK

De hiszen esik ott kint!
Bent ég a kunyhó, nézd a lángokat!
Jobb az elégségnél egy nedves kobak!

PIONÍR-DAL

Eörsi István fordítása

1.

Egy férfi, akit később Fukuszukénak neveztek el társai, részeg módra, kicsit támolyogva rötta a Dzsandzsán utcát. Megtermett embernek látszott, de a háta begörbedt, izmai lötyögtek csontjain, akár a lyukas tömlő - meglehetősen rossz bőrben volt. Kiszáradt szemmel, vaksin pislogott, feje lehorgadt, mintha súly húzná lefelé, fűző nélküli, felemás cipőben csoszogott. Hátán rongydarabokat, üres konzervdobozokat, szalmacsimbókákat, kartonhulladékot és más hasonló, alakjavesztett holmit cipelt. Mintha lábra kelt volna egy rakás szemét. Még a Dzsandzsán utca környékének nem éppen tisztaságszerető lakói is elfordultak, amikor testközelségbe értek vele. Aki csak egy pillantást vetett rá, tudta: nemhogy munkája, de hajléka, gyereke, asszonya, holmija, neve, semmije sincsen, egyszóval az égvilágon mindent réges-régen elveszített, ami ő saját maga volt. A város egy bűzös húscsapatja - nem illik más szó rá. Még elképzelni is nehéz, kinek a hasából pottyant a világra. Semmire se való, olyan, akár a külvárosi gyár elhagyott udvarán évhosszat föl nem száradó tócsa, amely hályogos szemmel mered a világba. Lehorgasztotta a fejét - feje búbja lapos volt, mint a csecsemőé -, s bizonytalanul lépkedett a Dzsandzsán utcán terjengő különféle szagok között.

A Dzsandzsán keskeny utca Oszaka belvárosának peremén, az Új Világnak nevezett mulatónegyedben. Arrafelé van a képzőművészeti múzeum és az állatkert, két egymáshoz hasonló építmény - de hatásuk nincsen erre a züllött és buja környékre. Az Új Világ nedvedző kelevényként lüktet a domb lábánál, amelynek tetején a képzőművészeti múzeum áll. Vagy még inkább a porba dobott gyomorhoz hasonlít, a Dzsandzsán utca meg a gyomorból kinyúló bélhez.

Fukuszuke kóválygott az utca-belet betöltő kékes esti ködben. Napok óta nem evett. A gyomorszájánál, az állatkerti bozótban volt a vacka. Furcsa, hogy egy ilyen helyen valaki éhezzen, de így volt. Egymást érték ugyan az italmérések, a kocsmák, és az utakon hemzsegttek a járókelők, de ha valakinek nincs szerencséje, felkopik az áll. Fukuszukét sokszor hajtotta ki odújából az éhség az Új Világ szűk utcáira vagy a Dzsandzsán utcára: szemétládákban turkált a hulladék között, s markát tartva kéregetett a kapuk előtt. Ki-bejárt a gyomorból a bélbe, a bélből a gyomorba. Ha az utca egyik felén nem kapott semmit, átment a másikra. Ha ott sem boldogult, végigment keletről nyugatra a negyeden, azután délről északra, keresztbe, hosszába. Mint az emésztetlen étel, hol az egyik, hol a másik oldalra vetődött. Minden hiábavaló volt. Nem egyszer, s nem kétszer tapasztalt ilyent, torkig volt már vele. Megtanulta, hogyan kell ügyesen féken tartani az éhség makrancos lovát, és eleinte nem vette komolyan, hogy éhen marad. „Föl se veszem!” - gondolta magában. De éjszakánként, amikor bebújt a vackába, és egyedül a sötétben szemtől szembe találta magát az éhséggel, kiderült, hogy milyen

erős ellenféllel van dolga. Ma tolakodónak és makacsnak látszott, lopva, fondorlatosan támadott, azután hirtelen olyan erővel tört rá, hogy a gerince is beleroppant, kisvártatva visszavonult, békén hagyta. De amint alábbhagyott az ébersége, még meg sem nyugodhatott, ellenfele máris a bőre alá bújt, majd a mellét nyomta, mint valami nehéz kő. Fukuszuke megpróbált kiszabadulni a súly alól, de az éhség most szédüléssé, hányingerré változott, és az agyát is sűrű ködbe burkolta. Az ellenség nyilván biztonságban érezte magát, nem türelmetlenkedett. A becsapódásokkal, rohamokkal és gomolygó füsttel kísért frontális támadás csúcspontján olykor oldaltámadásba ment át: hol forrósággal perzselte, mint a szél a pusztát, hol görcsökkel támadt rá, amelyek végigvonaglottak rajta, akár a hullámok a folyón. Homlokát verejték verte ki, szeme előtt fényes pontok táncoltak. A sötét odúban Fukuszuke teste hol összerándult, hogy élettelenül kinyúlt, váratlanul fölpattant, vagy újra lefeküdt, hol a pokolba kívánta az evést, hol étellel teli gőzölgő tálakat idézett föl képzeletében. Hajnalra teljesen kimerült az elkeseredett, sikertelen küzdelemben. Amikor fel-tápáskodott, hogy a nyilvános illemhelyen vizet igyon, úgy érezte, hogy derékig agyagba süpped. Teleitta magát, és visszatért a vackába, azután kimászott a napra. A teste kosztól sötétlett, mintha rühes sömör borítaná. Összegömbölyödött, és elaludt. Szinte szétfolyt a földön, mintha félig megolvadt volna a nap-sütésben. Teljesen kimerülve, mozdulatlanul feküdt majdnem egész estig. De mivel egyszerre úgy érezte, hogy valami, amit éppúgy megszokott már, mint a tetveket: a magány és az éhhalál most különös lüktetéssel, fűgén végigsuhan a parkon, a füveken, gyengeségét legyűrve felállt, és elindult az Új Világba.

Az esti dagály mindig ugyanazokat az embereket sodorta ehhez a nyirkos, felpuffadt kelevényhez. Alighanem Shakespeare mondta, hogy „az élet csak zengő tombolás, de semmi értelme nincs”. Fukuszukénak sem ártott volna, ha ezt megtanulja. Az Új Világot és a Dzsandzsán utcát egész éven át éjjel és nappal hangos civakodás és káromkodás tölti meg; itt mindenkit egyetlen vágy vezérel: hogy megtömje a hasát; itt a mohóság és élvhajhászás kavalkádja vadul kavarog. Prostitúáltak, kerítők, pornográflevezőlap-árusok, züllött diákok, kétes kíváncsiság hajtotta iskolás gyerekek. Sötét tekintetű narkósok, akiknek már elfogyott a heroinja. Kudarcot vallott hazardjátékosok. Zsebtolvajok. Erotikus képzelgések hajszolta gyári munkások. Pacalt zabáló hórukkolók. A felajzott tömeg lüktet és nyüzsög, mint a szünyöglárvák. Fojtott nevetgélés, rejtett suttogás, rosszindulatú, ferde pillantások.

Fukuszuke leszegett fejjel vánszorgott a házak mentén, az út szélén. Sült máj, főtt rizs curryvel, zöldséges belsőség, csirke, sült angolna, rizspogácsa, szójamártás - az ételek szaga összefolyt, feldagadt, mint valami hatalmas kelés, és betöltött mindent. Fukuszuke össze-rezzent, amikor egy játéktérre ment, ahol kínai sakkot játszottak, az ablakon át vad üvöltés hallatszott: „Na, bekapjam?” Majd lövések hangja egy moziból. *Szusi*-árusok¹ dobolása. Haditengerészeti induló a játékautomaták szomszédságából. Egy nyomorék katona a *Kimiga jó-t*² énekelte. A színházi pénztár fölé akasztott hangszóróból egy nő gyönyörítas nyögése hallatszott. Úgy tűnt, nem sok kell már hozzá, és a házfalak összeomlanak e hangzavartól. A „bél” minden jel szerint megtelt vérrel, és valósággal lüktetett a sűrű, forró alkoholos gőzben.

Fukuszuke eleinte minden kocsmánál megállt, nézelődött, az ételek szagát szürcsölte, de nem bírta sokáig, és eloldalgott. Sodródott, mint a kavics a folyó fenekén. A szűk utca hemzsegett az emberektől, megfordulni is alig lehetett. Fukuszuke testéből olyan átható bűz áradt, hogy még a környék legkoszosabb csodabogarai is az út legszélére húzódtak, amikor lassan elhaladt mellettük, nehogy hozzáérjenek. Fukuszuke azonban semmit nem vett észre, kába volt az

¹ Szusi - nyers, sózott halétel.

² Kimiga jó - a japán nemzeti himnusz.

éhségtől, csak ment, csodálkozni legfeljebb azon csodálkozott, hogy milyen könnyen halad a sűrű tömegben. Elhagyta a Dzsandzsán utcát, egy térre érkezett, ahol szalmafedelű viskó állt, rajta felirat: *Kiállítás a szexuális bűnözés elleni küzdelemről*. Megállt és kedvetlenül nézegette a bejáratnál kiragasztott fényképeket. A képek olyan embereket ábrázoltak, akiket elragadott a beteges szenvedély. Egy férfi fényképe: megölt egy asszonyt, darabokra vágta, kitépte a haját, magával vitte a hegyek közé egy kunyhóba, aztán fölakasztotta magát, úgy, ahogy volt, gumicsizmában, a nyakára tekerve a haját. A fényképeket nyilván többször átmásolták, mert alig lehetett megkülönböztetni a fehéret a feketétől. Ott függött egy megerőszkolt meztelen nő képe is, amelyet a tett színhelyén fényképeztek, de szinte semmit nem lehetett látni belőle, mert a nemi szervek helyét leragasztották ragtapasszal. A képen számtalan karcolás látszott, a ragtapasz pedig kocszfekete volt, nyilván sokszor megpróbálták leszedni. Fukuszuke lassan kinyújtotta a kezét, és hosszú, görbe, horgas körmeivel ő is megpróbálta letépni. De a ragtapasz nem engedett, Fukuszuke hamar felhagyott a kísérletezéssel. Bent a viskóban nyilván még sokkal érdekesebb felvételek is lehettek, de a belépti díj tíz jenbe került, így hát Fukuszuke továbbimbolygott.

Szeretett volna odaállni valamelyik hatalmas üst elé, amelyben zöldséges belsegek vagy currys rizs főtt, hogy bámulhassa, mint dagad az ételben a hús, hallgathassa az ételmassza súlyos rotyogását, de lemondott az élvezetről, mert tudta, hogy úgyszem birtá sokáig.

Továbbment, remélve, hogy talál valami ehető, és kijátszhatja az éhséget. Egy elhagyott, sötét sikátorban két-három férfiba botlott: odahajoltak valamihez és röhögtek. Ott, ahová néztek, hol fellobbant a fény, hol újra sötét lett.

- Vége!

- Még tíz jent! - Ilyesfajta kiáltások hallatszottak, aztán megint fellobbant a fény. Nem jövendőmondó lehet, s nem is pornográf képeket mutogatnak. Egyszer csak nevető női hang szólalt meg:

- Jaj, forró! Vidd arrébb, mert megégetsz...

„Vagy úgy!” - gondolta Fukuszuke. Pontosan tudta, mi látnivaló lesz a nőn, hiszen már nem-egyszer lesett meg hasonló játékot, de mégis odament. Ezen a környéken „gyufalobbantós”-nak hívják ezt a foglalatosságot. Kell hozzá egy férfi, akinek nincs mit enni, meg egy nő, aki még nála is éhesebb. Egy doboz gyufával járják az éjszakát. Ezek itt most a gyanús helyekben amúgy is bővelkedő Új Világ legsötétebb és legelhagyatottabb zugát választották a mesterségükhöz, amelynél aligha van együgyűbb és alantasabb.

Fukuszuke még közelebb lépett. Egy személtáda árnyékában, az orrfacsaró bűzben egy középkorú, láthatóan gyenge-elméjű nő feküdt felhúzott térdel. Valahányszor a részeg kuncsaftok egy-egy gyufát fellobbantottak, a sárgás, ráncos combok közén láthatóvá váltak egy rák szétnyíló, pállott ollói, s közöttük egy feneketlennek tűnő, sötét nyílás. A dülöngélő részeg lefizette a tíz jent, sercent a gyufa, s amint elaludt, újabb tíz jent adott, hogy meggyújthassa a következőt. Sehogy sem sikerült megnéznie azt, amiért a pénzt adta. Amint újabb gyufa gyulladt, a férfiak egymást lökdösték, hogy közelebb tolhassák a fejüket. Fukuszuke is a nyakát nyújtogatta a többiek válla fölött.

- Potyázni akarsz? - förmedt rá egy haragos, mély hang.

S a következő pillanatban repült onnan. Egy férfi arcát látta, és rájött, hogy mindjárt szemén köpik. Inkább önszántából odébbállt, imbolyogva továbbtámolygott. A férfi pedig rögtön visszatért a foglalatosságához, a sötétből ismét felharsant a hangja.

- Otthon nézzék meg! Tisztes feleségüknél nem láthatnak ilyet. Ide, ide, urak!

„Nincs tovább, visszamegyek” - gondolta Fukuszuke, amint a mozinál visszaért a kivilágított, széles útra.

Valaki megveregette a vállát, s egy női hangot hallott:

- Állj meg, koma!

A nő, miért, miért nem, barátságosan mosolygott rá. Kiderült, hogy régen a nyomában van már. Részletesen elmesélte, hogy látta Fukuszukét, amint legalább fél óráig álldogált a Dzsandzsán utcán a belsősegárus bódéja előtt, és az üstből felszálló szagokat szimatolta; ott volt, amikor le akarta tépni a megerőszakolt nő fényképéről a ragtapaszt; látta, hogy kergették el, amikor a „gyufalobbantós” látványát akarta élvezni. Középkorú nő volt, szakadt férfiingét szoknyájába gyűrte. A lábán szandálnak is beillő, agyonhordott getapapucs. Arca lapos, mint a lepényhal, keskeny, vágott szem, széles arccsontok. Fukuszuke mindjárt látta, hogy koreai. A tömördek ránc a szeme körül azt sejtette, hogy keservesen él. De tömpe orra, széles válla, vaskos nyaka és sunyi paraszt szeme kikezdhethetlen, lebírhathatlan egészségről tanúskodott. Hosszú derekát, széles csípejét a természet is arra teremtette, hogy egy egész csapat gyermeknek adjon életet. „Átlépsz rajta, máris teherbe esik” - gondolta magában Fukuszuke. A nő teste átható fokhagymaszagot árasztott, de a férfinak még ez is kedvére volt.

Az asszony egy ideig Fukuszuke tévelygéseit sorolta nyersen és vidáman, aztán egyszer csak a férfi szemébe nézve megkérdezte:

- Eszel valamit?

Hanglejtéséből Fukuszuke megértette, hogy a nő nemcsak hitegeti.

- Zöldséges ragut ennék és sült belsősegeket rizzsel - válaszolta hosszas gondolkodás után. Úgy vélte, hogy nyilván ezek az ételek a legolcsóbbak, a legízletesebbek és leglaktatóbbak az Új Világban. Kettesben betértek egy rozszant vityillóban levő kocsmába. Az asszony egy darabig nézte Fukuszukét, amint a horpadozott bádognál fölé hajolva mohón habzsolja az ételt, aztán lenézően megszólalt:

- Látod, milyen szerencséd van, hogy ilyen jót ehetsz!

Fukuszuke egy kissé meglepődött, hiszen jól tudta, hogy ez a legolcsóbb étel, amit az effajta kocsmákban mérnek, de mivel üres volt a gyomra, és más kontójára ehetett, nem válaszolt, hanem mohón habzsolta tovább.

Az asszony megvárta, míg végez az evéssel, aztán a dologra tért.

- Tízről van meló. Beállsz? - kérdezte a sarokban álló órára nézve, amely olyan zsíros és mocskos volt, hogy a számlapját alig lehetett látni. Fukuszuke elkedvetlenedett egy kicsit, de aztán mintegy beletörődve dörmögte:

- Nem bánom.

- Mit dörmögsz?

- Nem bánom. Ingyen csak nem etettél. - Az asszony zavartan hallgatott egy pillanatig, de rögtön újra megszólalt:

- Fizetnek. Etetnek. Ruhát adnak. Ha akarsz, ott is alhatsz. Rendben? - Magabiztosan csengett a hangja.

- Nem mondom, jó!

- Jó bizony.

- Túl jó is.

Az asszony elhallgatott.

- Hol az a meló?

- A Kjóbasi állomásnál a Dzsótó-vonalon.

- És mi a meló?

Az asszony arcán árnyék futott át. Elfordult és hallgatott. Aztán mint aki elszánta magát valamire, Fukuszukéra nézett, nevetett, a vállát és a kezét méregette.

- Neked való - mondta magabiztosan. Fukuszuke még most sem tudta ugyan, milyen munka vár rá, de rájött, hogy a nő azért követte ilyen sokáig, mert meg akart győződni róla, vajon megbírkózna-e azzal, amit csinálni kell. Mivel a hasát megtömte zöldeges raguval és rizses belsőséggel, jó kedve kerekedett, jólesően bizsergett a teste. Igaz, hogy nem tetszett neki az asszony sunyi mosolya, és rájött, hogy a munkáról egy szót se hall többet, de semmi fenyegetőt nem érzett a nő viselkedésében, ezért hosszas hallgatás után odamorogta:

- Na jó. Rendben.

2

A kocsmából kilépve Fukuszuke és az asszony elmentek a park mellett, felkapaszkodtak a dombon, s kiértek az Abenobasi-negyedhez. Innen indul a Dzsótó-gyorsvasút, amely átszeli Oszaka kereskedelmi negyedeit, és az oszakai pályaudvarnál van a másik végállomása. Felültek a vonatra, Kjóbasinál leszálltak, és elindultak az állomás közelében levő szegénytelep felé. Szinte érthetetlen, hogy Fukuszukénak, aki úgy nézett ki, mint valami szemétdomb, hogyan sikerült a vonatra felszállnia. A Tennódzsi állomáson az asszony az ellenőr mellett kiment a peronra. Vagy félóra múlva megjelent a sínen Fukuszuke, és ő is kimászott a peronra. Befutott a vonat. Ő az asszony mögé bújt, és hogy a kalauz ne lássa, besuttant a kocsiába. Benn meghúzódott a sarokban, igyekezett minél távolabb tartani magát a többi utastól. Összegömbölyödve feküdt a földön, a fejét eldugta, a lábát maga alá húzta, úgy, hogy azt sem lehetett tudni, élő ember fekszik-e ott, vagy valami élettelen tárgy. Amikor a vonat befutott a Kjóbasi állomásra, Fukuszuke ismét az asszony háta mögé bújva suttyant ki a peronra. Az asszony elment az ellenőr mellett és megállt. Ezúttal tíz perc sem telt bele, mikor Fukuszuke - ki tudja, hogy került oda - megjelent a város irányából. Kérdőzködés és magyarázkodás nélkül elindultak a szegénytelep felé.

A település öt-hat percnyi vonatútra volt az oszakai pályaudvartól, közvetlenül a keleti városrész vendéglőkkel, kabarékkal, fénylő neonreklámokkal és a világi hívság más kellékeivel tarkálló zajos negyede mellett, mégis olyannak látszott, akár egy eldugott falu. A Dzsótó-vonal állomásai - Teradacsó, Curuhasi, Ikaino, Tamacukkuri, Morinomija - mind Oszaka legmélyebb részén feküdtek. Itt sorakoztak sűrűn egymás mellett a város kis- és középvállalatai és a koreaiak lakta telepek. Errefelé mindenütt mocsokkal telt szennyecsatornába botlik az ember, amelyekből az útra fröcsköl a bűzös, zöld lé. Ahová a mit sem sejtő Fukuszuke kacsázó járásával megérkezett, még ebben a negyedben is a legszegényebb, legsivárabb, legrendezetlenebb telep volt.

Nehéz volna megmondani, hogy hány házból állt, talán néhány tucatnyiból. A telep nem volt nagy, a viskók szinte összeolvadtak és egybemosódtak, olyan szorosan tapadtak egymáshoz, hogy a sötétben azt sem lehetett kivenni, melyik ajtó melyik vityillóba nyílik. A házak messziről olyanok voltak, mint megannyi hatalmas, meredező púp, az út meg, amelyen Fukuszuke és az

asszony haladt, ócska, elhordott övre hasonlított. Erre-arra tekergett, hol kettévált, hol újra összefutott. A házak kapuján ki-be futkostak a visítózó disznók, kotkodácsoló tyúkok. Úgy látszott, az állatok az emberekkel egy fedél alatt laknak. Némelyik viskó olyan roskatag volt, hogy ha egy férfi nekitámaszkodott volna a falnak, a ház nyomban összeomlik, mint a kártyavár. A tetőket töredezett cserép vagy lyukas hullámlemez fedte, s hogy el ne vigye a szél, itt is, ott is köveket raktak rá nehezkül. De mert a házak igen bizonytalanul álltak, a kövek, ahelyett hogy védelmet adtak volna, inkább veszélyt jelentettek, akármelyik pillanatban rázuhanhattak volna az alvó emberek fejére. Az ajtókon át és a falakból émelyítő, erjedt szag áradt. Vajon ezen a telepen milyen mélyen van átitatva a föld emberi verejtékkel és vizelettel? A torz púpokként meredező száralmas házakból gyermekek sírása, öregek mormogása, asszonyok kiáltozása és férfiak nevetése hallatszott, féktelen hangzavarrá olvadva össze.

Amikor Fukuszuke útitársnőjével elhaladt az egyik viskó előtt, egy fészekalja holtkoszos gyerek penderült eléjük, akár egy-egy sárgombóc mindegyik, amelyre kezét és lábat ragasztottak. Aztán az út közepén egy majdnem meztelen férfiba botlottak. Hullarészeg volt, és olyan fekete, mint a föld, amelyen hevert. Testéből a *kimcsi*³ és a *makkári*⁴ átható szaga áradt.

- Jól leszopta magát - mormogta a foga között az asszony, amint kikerülték a mozdulatlan testet. Szavaiból gúny, elismerés és undor áradt egyszerre.

- Nem mondom, jó hely - dörögte lustán Fukuszuke, és körülnézett.

- Az apacstelep - mondta az asszony kissé megvetően, sőt szinte szemrehányóan, hogy a férfi nem tudja, hol van. Úgy elharapta a szót, hogy Fukuszuke nem is igen értette, miről beszél. Vitte, vitte Fukuszukét a sötét, zezugos utca-övön. Végül egy ház előtt megálltak. Emeletes ház volt, kimagaslott a pattanásnyi kunyhók közül. De ez is száralmasan nézett ki, mintha minden deszkája, minden gerendája mozgott volna, s még a félhomályban is látni lehetett, hogy erősen megroggyant, és rombold alakúvá torzult.

Az asszony az utcán hagyta Fukuszukét, és bement a házba. Még az előszobából bekiáltott:

- Halacsját fogtam!

Ez olyan nyersen és egyszersmind vidáman hangzott, hogy Fukuszuke elképedt. De már késő volt megfutamodnia.

- Gyere be gyorsan - szólt ki az asszony éles hangon, lapos képét mutatva az ajtóban. Fukuszuke kétségbeesett elszántsággal belépett a házba.

Odabenn néhány megtermett férfi marhabelsőséget sütött egy bádofazékban a hordozható tűzhelyen; mohón nyelték az ételt. Amikor Fukuszuke szemétkupacszerű alakja a lámpa fénykörébe ért, a dagadó izmú férfiak - Félszemű, Gatya, Zöldfülű, Nadrág - felemelték a fejüket, és elhűlve végigmérték. „Tudtam” - mormogta magában Fukuszuke, amikor meglátta, hogy néznek rá. Megállt az előszobában, és a fejét vakarta. Amikor borzas hajából kihúzta a kezét, hosszú körme piszkosszürke zsírtól sötétlett. A férfiak némán összenéztek. Egyikük, alighanem a főnök, kicsit már kapatos kopasz férfi, letette a gyékényre a makkárral teli csészét, s megtörülte a száját a keze fejével.

- No nézd, mit meg nem érünk, maga a koszkirály tisztelt meg bennünket - mondta, hosszan elnyújtva a szavakat. Röhögés tört ki, és a férfiak ismét a tál felé fordultak. Mintha már meg is feledkeztek volna róla, hogy Fukuszuke a világon van, elmerülten kavargatták a véres levet,

³ Kimcsi - káposztából készült, erősen fűszerezett koreai étel.

⁴ Makkári - koreai rizspálinka.

amelyből piros és lila buborékok szálltak fel. Kopasz ivott még a rozspálinkából, azután fölállt, kinyitotta a komódot, és mint valami nedves tengeri pókot, inget és nadrágot dobott Fukuszuke lába elé.

- Gyerünk, gyorsan öltözz át, és ülj le zabálni! - mondta.

Az inget és a nadrágot gépolaj- és rozsdafoltok borították, de Fukuszukénak abban a pillanatban szinte díszruhának vagy mindenesetre igen rendes öltözéknek tetszett. Kopasz becsukta a komódot, visszaült a makkáriscsészéje és a bádofházék mellé, és úgy látszott, Fukuszuke nem érdekli többé. A többiek is, tréfálkozva és káromkodva, újra nekiláttak az evésnek. Senki sem kérdezte, hogy hívják, nem érdeklődtek a múltja felől, sem hogy honnét jött. S egyetlen szóval sem mondták, hogy milyen munka várja.

Este nyolc lehetett, amikor Fukuszuke megérkezett a telepre, két órával később pedig már ugyancsak furcsa helyen ugyancsak furcsa dologgal foglalatzkodott. Mikor elindultak, csak szerszámot nyomtak a kezébe, magyarázatot nem kapott.

- Ahol mondják, ott ásol - Kopasz mindössze ennyit mondott neki. A többiek fölrohogtek, de szólni senki nem szólt semmit. Sőt, sem az alatt, míg az imént a tűzhelynél a tálat körülülve zajosan vitatkoztak, hogy milyen a pacal, meg hogy ki tud jobb fokhagymaszószot készíteni, sem azután, hogy a „no, indulás!” szavakra nyomban elhallgattak, és merev arccal, s mint a pattanásig fölhúzott rugó, megfeszített izmokkal mozogtak, Fukuszukénak nem sikerült kifürkésznie ezeket az embereket, és semmit sem tudott meg róla, hogy tulajdonképpen mi is folyik a telepen, sejtelve sem volt, hogy másnap reggelig még ő maga is mi mindenbe nem keveredik.

Fukuszuke átöltözött, és letelepedett a többiek közé. Még eszegettek, társalogtak egy darabig, de amikor eljött az ideje, vagyis pontban fél tízkor befejezték az evést, egyenként vagy párosával felmentek az emeletre, és átöltözve jöttek vissza. Mindenki elhordott fekete vagy sötétbarna nadrágot viselt és ugyanolyan színű zubbonyt, Fukuszuke magában megállapította, hogy fehér inget senki sem hord. Némelyiküknek spárgával volt összekötve a nadrágja szára. Amikor már voltak vagy tizenöten, Kopasz szerszámokat kotort elő a szekrényből és szétosztotta. Kampók, feszítővasak, kötelek, lapátok, csákányok, kalapácsok, zseblámpák, láncok, csigák, tizkilós kalapács, gumitalpú *tabi*-cipők, fűrészek. Látszott, hogy ezeket a szerszámokat nem kímélték: ütött-kopott, horpadt volt valamennyi. Amint a szerszámát megkapta, ki-kilement az előszobába, és tornacipőt vagy gumitalpú tabit húzott. Félszemű - minden jel szerint ő volt ennek a csapatnak a vezetője - vállára kapta a tizkilós kalapácsot, aztán egy csomagolópapír fölé hajolva Kopasszal tanácskozott valamiről. Fukuszuke észrevétlenül odasomfordált, és Félszemű válla fölött belepillantott a papírba. Mint valami térkép, össze volt firkálva vonalakkal és pontokkal. Kopasz suttogott valamit, Félszemű pedig egyetértőleg bólintott. A megbeszélésnek hamar vége szakadt, és Félszemű odafordult a többiekhez:

- Indulás a murira!

Fukuszuke feszítővasat és zseblámpát kapott, és a többiekkel együtt kilépett a házból. Meglepődve vette észre, hogy ahány utcája-útja csak van a telepnek, mindegyiken egyforma öltözetű férfiak vonulnak csoportokba verődve, A kisebb csoportok négy-öt emberből álltak, a nagyobbak tizenöt-tizenhatból, vagy legfeljebb húszan lehettek, és mind ugyanolyan kampókat, feszítővasakat, köteleket, lapátokat, csákányokat, kalapácsokat, zseblámpákat, láncokat, csigákat, tizkilós kalapácsokat cipeltek. Néhányan dzsipkereken guruló kordék elé fogták be magukat. A telep házaiban minden nyugodt volt, de az utakat betöltő sötét, némán haladó tömegeből roppant energia sugárzott. Mind újabb és újabb csoportok csatlakoztak a furcsa menethez. Fukuszuke fülét egyre-másra ismeretlen jelentésű szavak ütötték meg: *kopók*,

zsaruk, áru, szobroz, halacska, megcsap. Ahogy maguk mögött hagyták a telepet, a beszélgetés nyomban abbamaradt. Amikor Fél szemű elment mellette kalapáccsal a vállán, Fukuszuke halkán megkérdezte:

- Milyen meló ez?

- Apacsoknak való - hangzott a felelet.

- És mi az, hogy apacs? - kérdezett vissza Fukuszuke.

- Murizunk - ennyi volt a válasz.

Fél szemű elhallgatott, nyilvánvaló volt, hogy semmi kedve folytatni a beszélgetést. Fukuszuke azonban összeszedte minden bátorságát, és újra megkérdezte:

- Murizunk?

- Hajtunk, na! - sziszegte türelmetlenül Fél szemű, a sok erős paprikát fogyasztó emberek ingerültségével. Fukuszuke elhallgatott, és elhatározta, hogy nem kérdezősködik tovább.

A telep mellett folyó kanyargott, a Dzsótó-vonal vasúti hídja vezetett át rajta. A folyó inkább csatorna lehetett: orrfacsaró bűzt árasztó szennyvíz folyt benne.

A telepről kifelé tartó emberek csoportonként elváltak egymástól. Az egyik csapat számmal a vállán hangtalanul föl baktatott a vasúti hídra, a másik a partnál kikötött ladikra és uszályra rakodott föl. Fukuszuke csapatának a gázcsövön kellett átkelnie a túlsó partra. Tudja az ördög, hogy a szekerek hogyan jutottak át, mindenesetre Fukuszukéék még óvatosan másztak a csövön, amikor a túlsó partról már keréknyikorgás hallatszott. Fél szemű a fülét hegyezte.

- A fene ezekben a szekerekben! - mormogta. Fukuszuke némán hallgatta, semmit sem értett. Aztán ő is murizhatott, este tíztől hajnali négyig egyfolytában. Hatórányi kimerítő munka után nyoma sem maradt előző esti jóllakottságának. Zöldséges ragu, rizses belsőség, s aztán még főtt pacal. Még az a nyomorúságos kis energia is elpárolgott belőle, ami a Dzsandzsán utcán való bolyongásra készítette, pedig az is annyi volt csak, amennyi ízt egy agyonrágott rágógumi maradékból kiszophat az ember. Mire másnap reggel eltámolygott a partig, úgy ki volt merülve, mintha sejtjeiből az utolsó csepp nedvesség is kiszikkadt volna. Mozdulatlanul feküdt a sárban, a hajnali szürkéségben. Felvonszolták a ladikra, és átvitték a túlsó partra. Ahogy a bárkáról letántorgott, újra összerogyott a sárban, és még vagy fél óráig nem tudott föl tápázkodni. Aztán kínlódva föl kelt, és lassan elvánszorgott a Kopasz házáig. Kopasz adott neki kétezer jent, megkérdezte, máris továbbáll-e, dolgozik-e még egy napot nála, vagy beáll közéjük, de Fukuszuke nem válaszolt, hanem nyögve lerogyott a lyukas gyékényre a komód mellett, és nyomban elaludt. Ahogy álomba zuhant, mint fellebbenő madár árnyéka suhant át kába agyán a kétely: vajon különbözik-e az ember teste egy fatuskótól? És miben különbözik? „Én nem bírom” - hallotta a választ.

Azon a hold nélküli éjszakán egyetlen csillag sem volt az égen, a vasút mentén sem égtek a lámpák, és az elrobogó vonatok reflektora sem sokat ért, mert fényét elnyelte a végtelen sötétség. Az egyetlen fényforrás az övére kötözött zseblámpa volt. Fukuszuke csak a saját testével tapasztalhatta meg, hogy hová keveredett. Micsoda kínlódás volt! Amíg a gázcsövön másztak, a vízfelületről visszaverődő fénynél valahogyan még kivehette az előtte haladó alakot, de a túlsó parton vaksötétbe borult minden. Fél szemű, Gatyá, Zöldfülű, Nadrág és a többiek vagy tizenötven mintha mind elsüllyedtek volna, és ő nem tehetett mást, mint hogy a többiek lépte nyomán ment, ment előre. Meg volt győződve róla, hogy ezek az emberek jobban látnak a sötétben, mint a bagoly. Ő azonban alig tett pár lépést, máris egy árokban találta magát,

aztán egy téglarakásba verte be a fejét, aztán újra belepottyant valami gödörbe. Amazok sebesen haladtak, mintha semmi sem akadályozná őket. „Alighanem minden éjszaka idejárnak - gondolta magában Fukuszuke -, megszokták, azért nem zavarja őket semmi. De mitől van itt ilyen sötét? Micsoda túrások, árkok ezek? És mi ez a puszta térség?” Az embernyi magas, sűrű bozótban két ujjá közé fogott egy növényt, letépte, és rávilágított a zseblámpával. Nem hitt a szemének: burján volt, ő meg azt képzelte, hogy bambuszbozótban csörtetnek. Zavarodottan eresztette le a lámpát. Ki tudja, milyen messzire nyúlik ez a bozót! A villanyvonat kerekeinek kattogása visszhangot vert az ég és föld közötti fekete légbarlangban, és valahol nagyon távolban halt el. Süket csönd vette körül. Japán második legnagyobb városának kellős közepén, ötpercnyi vonatútra az oszakai pályaudvartól hatalmas, burjánnal benőtt pusztaság terült el. Fukuszuke a visszhangzó kerékkattogás, a vastag burjántövek és a szélnek csak a nagy üres térségekre jellemző különleges szaga nyomán próbálta elképzelni, mekkora lehet. A szél nem hozott magával város közelségét jelző szagokat. Fukuszuke még egyre a rejtély megfejtésén törte a fejét, amikor lépteket hallott maga mellett, s valaki gorombán a fülébe sziszegte:

- Tökkelütött, oltsd el!

A lépések azon nyomban el is távolodtak a sötétben.

Sietett a hang irányába, de minduntalan gödrökbe lépett, vagy téglarakásokba botlott. Amikor végre utolérte a többieket, tetőtől talpig sáros volt már, arcán patakokban csörgött a verejték.

Félszemű és társai egy hatalmas gödör fenekén álltak - a gödör szélét a sötétben nem is lehetett látni -, és egy acéllemezzel *muriztak*. A gödör fenekén egy téglarakás alól betonlap széle kandikált ki, az alatt pedig mintegy másfél négyzetméter nagyságú, két centiméter vastag acéllemez volt. Fukuszukénak nem fért a fejébe, hogy a téglarakás és a vastag betonlap alatt hogy fedezhették föl. A téglarakást széthányták, a betonlap egy részét félretolták, s az alatt találták az acéllemezt, amely szilárd betonba volt beleágyazva, az pedig, úgy tűnt, véget nem ér egészen a föld közepéig. Félszemű, kezét a lámpa fölé tartva, egy pillanatra az acéllemezre világított, s félvállról odavetette Fókuszukénak:

- Ezzel elbánunk.

Fukuszuke még mindig lihegett az akadályfutástól, s ráadásul most ilyen képtelen dolgot mutogatnak neki.

- Elbánunk? - ismételte, s a szája is tátva maradt a csodálkozástól. - Hogy lehet elbánni ezzel?

- Szétdobjuk a téglákat, szétverjük a betont, és fölszedjük, ennyi az egész.

Fukuszuke elbambult.

- Fogd a lapátot! - vezényelt a Félszemű.

- A lapátot?

- Valami nem világos? Zabáld a téglát, azt mondtam!

- Egész éjszaka?

- Hát mit képzeltél?

Félszemű a tenyerét a lámpa elé tartva gyorsan végigpásztázta a környéket. A férfiak, akik még az imént a tűzhely mellett pacal főzés közben gondtalanul fecsegték a kopasz Kimről és a felesége piszkos köldökéről, most eszeveszetten hányták szét a téglarakást. Csöndben lendültek a csákányok és lapátok. Félszemű felfelé világított a zseblámpával, s néhány férfi tudj' isten, honnan és mikor került gerendákat állított föl széleseben a gödör szélénél gúla alakban,

aztán csigát kötöttek rá, hogy azzal emeljék ki az acéllemezt a gödörből. Makacs harcot vívtak a sötétiséggel és az anyaggal.

- Kemény meló!

- Hé, te kretén, ne hervadj le, gyerünk!

Hogy aztán mi volt még, arra Fukuszuke csak ködösen emlékezett. A többiekkel együtt dühödten hányt a téglát. Verte csákánnyal, kotorta lapáttal, hajigálta kézzel. Mikor a téglákkal végeztek, tízkilós kalapácsokkal verték szét a betont, lapáttal, kézzel kihajigálták az összezüszott darabokat. Aztán feszítővasakkal fölemelték az acéllemezt, elfűrészték a csapszögeket, kötelet erősítettek a lemez négy sarkához, átdobták a csigán, és megragadva a kötél másik végét, nekirugaszkodtak. Fukuszuke még föl se ocsúdott, s az acéllemez már kinn is volt. A kimerítő munkát mindvégig hangtalanul végezték, csak egy-egy rövid vezényszó hangzott fel néha. Senki nem sóhajtozott, senki nem panaszkodott, pedig az erőfeszítésbe szinte a gerincük is beleroppant. Csak egyetlenegyszer fordult elő, a munka legelején, hogy Fukuszuke, amikor tiszta erejéből belevágta a csákányát a téglahalomba, és szinte megbénult a keze, olyan erővel vágódott vissza a csákánya, felkiáltott fájdalmában:

- Au, au!

A füle mellett azonban meghallotta Félszemű szúrós, suttogó hangját:

- Ne ugass! Meghallják a zsaruk!

Az ördög tudja, Félszemű hogyan találta meg a sötétben Fukuszuke sáros, borostás állát, de az ütés pontos volt és erős, úgyhogy Fukuszuke megtántorodott. Beleverte a tarkóját egy téglakupacba, és összerándult a szörnyű fájdalomtól. Félszemű odaugrott hozzá. Fukuszuke még azt gondolta, hogy segíteni akar neki, de az fölkapta a csákányt, s Fukuszuke után hajította.

- Gyerünk! - sziszegte újra, s eltűnt a sötétben.

Az acéllemez, amit kivontattak a gödörből, körülbelül másfél négyzetméternyi lehetett, akárcsak a betonalapzat, amelybe bele volt ágyazva. Egy emberként dolgoztak - Félszemű is, Fukuszuke is. Cipelni is együtt cipelte az egész banda: sorba álltak, fölemelték és vitték. Abban a pillanatban, amikor a lemez a hátát érintette, Fukuszuke úgy érezte, hogy az irgalmatlan nehéz súly a földhöz lapítja. Görcsbe rándultak az izmai - nem szoktak hozzá az ilyen munkához -, ropogtak a csigolyái. Egy másodpercig azt képzelte, hogy amikor megroppan a gerince, kitüremkedik a csigolyák között kitöltő lágy anyag is. De még végig sem futhatott rajta a hideg rémület, máris újra meghallotta Félszemű hangját:

- Előre!

Zavarodottan nekiindult, bizonytalanul rakosgatva egymás elé engedetlen lábait. A furcsa társaság az acéllemez peremét markolva, emelőcsigát, rudat, csákányt, kalapácsot, feszítővasat vonszolva kúszott végig a mezőn a hajnal előtti derengésben.

Mindannyian kékre-zöldre válva érkeztek meg a folyópartra, a lemezt a fűre dobták, és összerogytak a part menti sárban. Ott sóhajtoztak, nyögtek a fájdalomtól. Ki-ki úgy érezte, hogy menten kiugrik a szíve. Hol összehúzódzkodtak, mint a rák, hol kinyújtóztak, próbálták lecsendesíteni mellkasukban az örült kalapálást. Újabb és újabb embercsoportok érkeztek a partra, akik ugyanazon a pusztaságon dolgoztak egész éjszaka, úgy dobálták halomba az ócskavasat, hogy nem lehetett tudni, zsákmányt hoznak-e vagy ellenséget vágnak a földhöz. A régi sínek, acélcsövek, vasgerendák úgy feküdtek ott, mint törött gerincű furcsa állatok, mellettük pedig kifulladásra, nyögve rogytak a fűbe az emberek. Atlétatermetű férfiak voltak, csak úgy dagadoztak az izomcsomók a testükön, de öfelsége, az ócskavas színe előtt

ványadtnak látszottak, puhának, mint a pép, és undorító remegés vett erőt rajtuk. A nedves homok alól, a folyó zöld nyálkás vizéből, a halálosan elcsigázott, kinyúlt testek alól előkúszott a csípős, szürke reggel, és homályosan csillogó fénnel terült szét. Amint a közelgő bárkát meglátták, a tolvajok zihálva üdvözölték, ahányan, annyi hangon:

- Még egy menet!

- Mamám!

- Beledöglök!

- Mindjárt elbögöm magam!

- A fene vinné el, mindent kihúzott belőlem!

Fukuszuke ott feküdt a sárban az elképesztő lármában, s nyitott szájával kapkodott levegő után. Félszemű négykézláb odamászott hozzá, és a hóna alá nyúlt, Fukuszuke így nagy nehezen föltápászkodott. Félszemű figyelte, amint a lábát előrenyújtva, kezével a földre támaszkodva nagyot sóhajt, aztán vállon veregette.

- Rendesen hajtottál, barátocskám!

Fukuzukénak válaszolni sem volt kedve. Aztán nyögdecselve arrafelé fordult, ahol a jókora acéllemez feküdt a fűben, és megkérdezte:

- Mondd csak, mennyit nyom egy ilyen?

Félszemű lehajtott fejjel ült. Sípolvá vette a levegőt. Amikor meghallotta Fukuszuke kérdését, odapislantott az acéllemezre.

- Van vagy háromszázhusz - mondta vigyorogva. Aztán kiigazította a becslését:

- Háromszáznegyven is, nem, háromszázötven. Többet nem húz le.

- Mi az, hogy nem húz le?

- Nincs háromszázhatvan.

Fukuszuke lassan fölállt, a szeme elé tárult az egész elhagyott, vad pusztaság, amelyen az imént még néma, elkeseredett harcukat vívták. A távolban, a vadul burjánzó bozót közepén vörös vasrúderdő ágaskodott, és mindenütt, ameddig csak a szem ellátott, leomlott kémények, téglahegyek, gödrök, szeméthalmok, agyarként meredező betontömbök. Az éjszaka lassan eltűnt a világító, szürke ködben. Fukuzukénak a lélegzete is elállt, amikor meglátta ezt a határtalan, vad mezőt.

- Mondd csak, micsoda hely ez?

- A Szugijama-bánya - válaszolta Félszemű, és a burján közt négykézláb odamászott az acéllemezhez.

3

A hajnali derengésben a poklok pokla tárult Fukuszuke szeme elé. Oszaka, keleti városrész, Szugijama negyed. Itt volt a hadsereg egyik hadiüzeme. A háború alatt Japánnak hét nagy fegyvergyára volt: kettő Tokióban, a többi Szagamiban, Nagojában, Oszakában, Kokurában és a koreai Dzsinszenben. S ezeket az üzemeket még számtalan gyár szolgálta ki alkatrészekkel, szerte az egész országban. A legfontosabb fegyvereket, amelyek nélkül a háborút nem harcolhatták volna végig, ebben a hét üzemben gyártották. Az oszakai hadianyaggyár - minden túlzás nélkül - a legnagyobb volt a hét japán üzem közül. Sőt minden bizonnyal Ázsia leg-

nagyobb hadiüzeme volt. Nincs tehát semmi csodálkozni való rajta, hogy roppant kiterjedése megdöbbenetette Fukuszukét. Egymillió-kétszázezer négyzetméter! Területének egyharmadán épületek álltak: három nagy gyáregység, az üzem tudományos kutatólaboratóriuma és egy technikai továbbképző intézet. A Harima, a Hirakata és az Ivamigócú művekben szinte mindenfajta fegyvert gyártottak: töltényhüvelyt, lövedéket, puskát, ágyút, tankot és hadiszállításra alkalmas vagonokat. Az üzem hatvanhat éven át épült, terjeszkedett: 1879-től 1945-ig, Japán háborús vereségéig. 1945-ben itt mintegy hetvenezer munkás dolgozott. Többször is bombázták az üzemet, de csak az 1945. augusztus tizennegyedik szörnyű légitámadás idején semmisítették meg, egy nappal a háború befejezését jelentő nyilatkozat kihirdetése előtt. A később nyilvánosságra hozott számtalan dokumentum bizonyítja, hogy a vezetők már egy héttel korábban döntöttek a potsdami nyilatkozat elfogadásáról. Az egymillió-kétszázezer négyzetméternyi terület tehát minden kétséget kizáróan azért vált szörnyű rommezővé, mert a Tennó⁵ és a militarista csoport konokul, minden áron meg akarta őrizni a tekintélyét, és értelmetlenül tétozva, nem hajtotta végre a döntést. Ki tudná megmondani, hogy az üzem hetvenezer munkása közül hányan pusztultak el azon a napon. Hány és hány ház van Oszakában és környékén, ahová akkor, augusztus tizennegyedikén este nem tértek haza azok, akiknek haza kellett volna térniük. Hány és hány apa és férj, fivér és nővér pusztult el értelmetlenül a militarista vezérek ostoba becsvágya miatt.

Oszaka lakói 1945. augusztus tizennegyedikéig nem tudhattak róla, hogy mi folyik ezen az egymillió-kétszázezer négyzetméternyi területen. Hosszú évtizedeken át szigorú törvények meg ormótlan fekete deszkapalánk és feneketlen mély csatorna zárta el ezt a térséget. Azokat, akik a palánkon belül voltak, törvény kényszerítette hallgatásra, örök felügyelete alatt dolgoztak, csak tudásukat és erejüket adták, és bár minden reggel és este alumínium ételdobozt hordozva egész hadseregnyi munkás áramlott ki és be az üzem kapuin, mégsem szivárgott ki onnét semmi. A Dzsótó-vonal ugyan kettészelte a térséget, de a villanyvonatok fekete deszkapalánk kerítette folyosóban száguldottak a csatorna mentén. A vonatban ülők jobbra is, balra is csak fekete falat meg szögesdrótot láttak és sűrű egymásutánban figyelmeztető táblákat: „Fényképezőgépet és rajzeszközt bevinni tilos!” „Fényképezni és rajzolni tilos!”, az utasok meg bóbiskoltak, magukba mélyedtek, ásítóztak. A palánk mögül olykor motorzúgás hallatszott, olykor füstoszlop szállt fel. Amikor a vonat megállt a Kjóbasi vagy Morinomija állomásnál, rozsda-, olaj- és verejtékszagot árasztó, tülekedő munkásokat lehetett látni a kocsiknál. Ott tolongtak, ordítóztak, toporogtak a régi vasajtók mellett. „Csak zengő tombolás, de semmi értelme nincs.”

Létezésének hatvanhat esztendeje alatt az üzembről csak ezt lehetett mondani, semmi mást.

Amikor a lángoló, fekete palánk beleomlott a Nekomagava folyó szennyes vizébe, vörös sivatag tárult a város közepén Oszaka lakóinak szeme elé. A látóhatár szélén sűrű vasgerenda erdő ágaskodott, a betonsivatagban villamos targoncák és gépek egymás hegyen-hátán, daruk, esztergapadok, ágyúlövedék-hegyek, ágyúk, tankok roncsai heverték szerteszét. Ameddig a szem ellátott, mindenütt csak beton, vas és téglá. Derékba tört gyárkémények, lekonyult fejű emelődaruk, vörös téglá gyárépület, amely számtalan derült és esős napon át vonta magára az emberek komor tekintetét. Aztán kinőtt a fű, és a föld elnyelte a vasat, a csatorna vize pedig poshadt zöldre változott. Eltűnt a fekete palánk, és a pusztaság mellett elrobogó villanyvonat kocsijaiban már nem volt olyan sötét, az utasok újra ott lökdösődtek, ki elbóbiskolt, ki magába mélyedt, ki ásítózott, vitették magukat egy újabb ostoba, keserű korszak áramlatával.

⁵ Tennó - a japán császár.

A háború után ezek a romok felkerültek a jóvátételi listára, és az amerikai hadsereg lefoglalta őket. A még használható fegyvereket és egyéb anyagokat elvitték onnét. Ennek ellenére, amikor 1952-ben életbe lépett a békeszerződés, és az üzem területét visszaadták Japánnak, még mindig mintegy harmincezer gép és munkapad hevert ott. A romok - a föld felett maradt berendezéseket és gépeket is beleértve - a japán állam tulajdonába mentek át, s a Pénzügyi Igazgatóság fennhatósága alá tartoztak. Az üzem területén rengeteg ócskavas hányódott. Voltak évek, amikor a bérmunkásoknak évi háromszázezer jen munkabért fizettek, az összeszedett vashulladék értéke pedig húszmillióra rúgott. Amikor elkezdődött a koreai háború, az ócskavas ára felszökött tonnánként harmincezer jenne, sőt olykor százezret is fizettek érte. Abban az időben minden olyan japán városban, ahol legalább valami icipici folyócska folyt, tucatnyi hontalan csavargót lehetett látni - „vizeseknek” nevezték el őket -, amint a folyómederből halászták a rozsdás vasat. A Szugijama-bányában pedig - így hívták az üzem területét - ezer tonnaszám hevert a vas a földön. Ott hányódott a szabad ég alatt. Mind állami tulajdon. De sok olyan vastárgy akadt ott, amelyet egyetlen lajstromba sem vettek föl, ezért csak találgathat az ember, hogy a hivatalos szervek milyen roppant összegű korrupciós üzletet folytattak és folytatnak ma is a gyár romjaival.

Romok Oszaka közepén. A megyefőnökség, a rádióállomás, az oszakai vár, a megyei rendőrkapitányság és egy baseball-pálya tőszomszédságában. Az oszakai vár este tízig fényárban úszik, tucatnyi színes reflektor világítja meg. Fukuszuke nyilván ennek a kivilágításnak köszönhetette, hogy késő estig a házban ülhetett, és tömthette a hasát. Az oszakai vár fala ugyanis közvetlenül a romok mellett ér véget. Itt van a rendőriskola és a rendőrkapitányság is. Igazán rendkívüli bátorság kellett hozzá, hogy az apacsok a rendőrök orra előtt dolgozzanak. De erről részletesen majd később. A hivatalnokok teázgatás vagy borozgatás közben gyakran tanakodtak rajta, hogyan lehetne életre kelteni ezeket a romokat. Amikor aztán a szesz megmozgatta a fantáziájukat, hosszas fejtörés után arra a következtetésre jutottak, hogy félmillió négyzetméternyi területen parkot kell létesíteni. Fel akarták ásni és aztán elegyengetni azt a földet, amelyet a militaristák hatvanhat év alatt vasrudakkal összelyuggattak és végigbetonoztak, azt a földet, amely hátán hordozta a gyárak súlyát, ahol alighanem a legnehezebb gépeket gyártották a világon, az örökös támadások földjét, ahová a legmodernebb technika termékeit, rettentő mennyiségű hadianyagot dobtak le. Teremteni valamit ezeken a romokon olyan, mintha valaki gyógyíthatatlan elefántkór emésztette bőrön akarna haját növeszteni. Ha valaha mégis sikerülne létrehozni itt valamit, akkor akarva-akaratlanul el kellene fogadnunk azt az irodalomelméletet, amely szerint csak néhány író igazán érzékeny, mégpedig a realizmus legfőbb hívei, akik éppen ezért különlegesen erős fantáziával vannak megáldva. Csak két olyan hely van egész Japánban, ahol a végtelen ostobaság és korlátoltság megnyilvánulásaként ilyen példátlanul pazarlón bántak a nagyváros területével: Oszaka Szugijama negyede, és a Hibija parkkal szemben a várak mögötti rész Tokióban.⁶

Már említettem, hogy a rommezőt átszeli a Dzsótó-vasútvonal. A vasút mentén húzódik a Nekomagavának nevezett csatorna. Olyan meredek a partja, hogy azokban az években, amikor a hadiüzem még állt, megközelíthetetlennek látszott. A síkságot átszelve, a Nekomagava T alakban találkozik a Hiranogava-csatornával. A Hiranogava partja nem olyan meredek, de a medre átgázolhatatlanul iszapos. Fukuszuke a Hiranogava fölött mászott át a gázcsövön. A túlparton levő romokhoz csak így lehetett eljutni, vagy bárkával. Igaz, ott van még a Bentenhíd is, de az a hadiüzem főbejáratához vezet, ott pedig a Pénzügyi Igazgatóság irodája áll, meg az őrszoba, úgyhogy éppen elég rendőr és őrszem tanyázik arrafelé, észrevétlenül átkelni a

⁶ A császári palota áll ott, hatalmas parkkal körülvéve.

hídon tehát semmiképpen sem lehet. Mivel azonban Fukuszuke futólag olyanokat is látott, akik nehéz targoncáikkal valahogy mégiscsak átvergődtek a túlpartra, azokat a targoncákat pedig sem a gázcsövön, sem a bárkán átvinni nem lehetett, azt hiszem, nem érdemes ragaszkodnunk a „semmiképpen” szóhoz.

A telep is furcsa látvány. Ez a nedvedző kelevény ott kezdődik a vasúti hídnál, ahol a Dzsótó-vasútvonal átszeli a Hiranogava folyót: a pusztasággal átellenben a folyóparton vagy száz tyúkólszerű sárkunyhó-pörsenés látható, mintegy nyolcszáz ember tengődik bennük. Különbözően meglehetősen nehéz volna pontosan megállapítani, hányan is laknak a telepen. Az állandó lakókon kívül időről időre megjelennek itt volt börtönlakók, csavargók, munkanélküliek, csempészek, mintha a szél fújná erre őket, azután ismét eltűnnek valahová, akárcsak a folyó vize. Kívülálló meg sem értheti, mi folyik a telepen. Még a keleti városrész és a Dzsótó kerület bűnügyi rendőreinek vizsgálati jegyzőkönyveiben sem lelhetők föl részletek arról, hogy miként folyik itt az élet. Az egész telep azonnal tudja, ha rendőr jelenik meg a láthatáron. Ha pedig valakit a hadiüzem romjai között a tett színhelyén elkapnak, a kihallgatáson a nem válaszolás jogára⁷ hivatkozva hallgat, és a rendőrség semmit sem tud kiszedni belőle. Ebben az értelemben a telepre ráillik a név: az „oszakai Kaszba”.⁸ De azt is könnyű belátni, hogy lakóiból, kik az éhhalállal küszködő csavargók, jóformán teljesen hiányzik az a *lelki* rothadás, amelyet a közös cinkosság teremt meg. S amellet állandó itt a jövés-menés is.

Nem tudni pontosan, mikor jött létre a telep. Születéséről kering egy legenda, amelyben, hogy, hogy nem, sokan hisznek, de nehéz volna megmondani, mennyi az igazság benne. Mivel azonban más történetről nem hallottunk, elmeséljük. Nem sokkal a háború után, amikor csak fű nőtt, és téglarakások éktelenkedtek mindenfelé, s még kóbor macska sem járt ezen a tájékon, valahonnét egy rovarszerű vénasszony vetődött erre, és úgy is élt itt, mint valami rovar. A telep mai lakói makacsul állítják, hogy o-Kiku anyónak hívták. Neki magának azonban alighanem mindegy volt, hogy így hívják-e, vagy o-Takinak, vagy tán o-Hanának, vagy valami más névvel illetik. Az öregasszony elindult a Dzsótó-vonal mentén, megállt a vasúti híd pillérénel, nézte-nézte a fűvel benőtt, hatalmas, napsütötte pusztaságot a Hiranogava folyón túl, és lassan rögeszméjévé vált, hogy meg kell kaparintania ezt a senki földjét. A vénasszony, akinek keze-lába olyan ványadt volt, akár egy régi, száraz szalmacsutak, felépített egy viskót, és ott húzta meg magát. Az arra járóknak addig-addig beszélt, míg fel nem ébredt bennük az otthon utáni vágyakozás. Láta, hogy akad, aki megértőn bólogat. Mind gyakrabban ismételte hát a mesét, amíg végül maga is el nem hitte. Végül olyan meggyőződés csendült ki a szavaiból, hogy készpénzzel fizettek érte.

- Itt laktam már a háború előtt is - mesélte.

A városban árnyként tengődő emberek, akik belefáradtak már, hogy fedelet keressenek a fejük fölé, mind többen telepedtek le az öregasszony viskója körül, ahol - o-Kiku anyó szavai szerint - valaha a háza állt, sőt a férjének, ennek a kemény embernek, gyára is volt arrafelé. Nem volt mohó az öregasszony, nem követelt pénzt minden négyzetméterért, ha valaki elhatározta, hogy letelepszik, annyi földet hasított ki a számára, amennyit csak kért. Eleinte ezer jent követelt érte, később lassanként húszezerig emelte a taksát. Az ingadozókat rábeszélte, ígért, alkudo-

⁷ A japán büntető törvénykönyv - mint az emberi jogok egyikét - tartalmazza, hogy a gyanúsítottnak vagy vádlottnak joga van nem válaszolni a kérdésekre. Erőszakkal senkit sem lehet vallomásra kényszeríteni, csak az önkéntes vallomást lehet számba venni.

⁸ Kaszba - negyed a régi Algírban, a kalózok kedvenc tartózkodási helye.

zott, ügyesen az ujja köré tekert mindenkit, és mikor már szép summát rakott össze, egy éjszaka eltűnt valahová. Komisz egy história!

Amikor a háború véget ért, a tömérdek megpróbáltatás után megjelent itt egy gyógyszergyártó cég képviselője, akinek a tulajdona volt ez a földterület a telekkönyv szerint. Szemrevételezte a telkeit, és tapasztalta, hogy az egész környék bűzlik a vizelet és a verejték szúrós szagától, s hogy szerencsétlen asszonyok, gyermekek és férfiak élnek ott egymás hegyen-hátán, és szinte belegyökereztek abba a földbe. Magántulajdon jogtalan elsajátításáért beperelte azt a több tucatnyi családot. De azok meg voltak győződve róla, hogy a föld jogos tulajdonuk, hiszen annak rendje-módja szerint megvásárolták o-Kiku anyótól - ki ezer jenért, ki húszezerért -, így csak ordibáltak összevissza, valamennyi japán nyelvjárásban, ócsárolták az öregasszonyt, átkozták a gyógyszergyártó céget. Végül is ott maradtak, élve az első telepesek jogával. Ezután a telep-kelevény engedetlenül terjedt tovább, még orr-facsaróbb bűzt árasztva a környéken. Túlnőtt a gyógyszergyártó cég területeinek határán, és kiterjeszkedett a városhoz tartozó szomszédos telkekre is. A telep lakóit mint törvénytelen földfoglalókat pusztán ezért is felelősségre lehetett volna vonni.

Társadalmi helyzetüket tekintve a lakók alig különböztek Fukuszukétól. Se nevük, se családjuk, sőt némelyiküknek még állampolgársága sem volt. Eleinte csak az ócska lomot gyűjtögettek, halászták a folyómederből a rozsdás vasat, olykor napszámot vállaltak. De óhatatlanul föltámadt bennük az érzés, hogy ami ott hever a szemük előtt, ahhoz joguk van, s mivel még az éhség is sarkallta őket, végül ugyanaz a rögeszme lett úrrá rajtuk, mint annak idején o-Kiku anyón: nap mint nap bámulták, hovatovább a sajátjuknak tekintették az egymillió-kétszázezer négyzetméternyi pusztaságon heverő vasat. Egyszer valamelyikük minden hátsó gondolat nélkül elkutyagolt a hadiüzem romjaihoz. Egy halom ócskavas ötlött a szemébe, valaha alighanem esztergapad lehetett. Megrúgta - szétesett: az eső és a szél megtette a magáét. Az ember széjjelnézett, és észrevette a töméntelen fémtárgyat, amely ott hevert a földbe ragadva.

- Kárba vész - morogta az orra alatt, mert mi sem természetesebb, mint hogy ez jutott először az eszébe.

Azzal, amit tett, két kihágást is elkövetett: kárt tett az állami tulajdonban, és engedély nélkül behatolt idegen területre. Amire gondolt, az egy harmadik kihágáshoz vezetett: a lopáshoz. Mivel pedig azon a vasúti hídon ment oda, amelyen a Dzsótó-vonal halad át, még a Vasúti Közlekedési Szabályzat 37. paragrafusát is megszegte, amely így hangzik: „Külön engedély nélkül a vasúti objektumokon tartózkodni tilos!”. Ha abban a percben valami hatósági személy van a közelben, nyomban háromféle címen is felelősségre vonhatta volna, s ráadásul vétkesnek találhatta volna még egy bűnös gondolatban is, amellyel rászolgált, hogy megfelelő intézkedéseket foganatosítsanak ellene. Ha azonban ez a hatósági személy olyan filozófus lett volna, aki minden létező ésszerű voltát akarja bebizonyítani, s aki elszánja magát, hogy kiirt mindent, ami ennek az elméletnek az útjában áll, az egy tapasztalatlan, de ügyes vállalkozó születését fedezte volna fel emberünk tetteiben és tekintetében, s még makacsabban hitt volna saját elméletének igazában.

Hamarosan azután, hogy az az ember belebotlott az ócskavashalomba, a telepnek már mind a nyolcszáz lakója tolvajlással foglalkozott, beleértve a gyerekeket és a legvénebb vénasszonyokat is. Vászonzsákokba gyűjtötték a vashulladékot, és vitték zsákmányukat a felvásárlóknak, akik tizenöt jent fizettek az ócskavas kilójáért. A telep lakói jól tudták, hogy van rendőrség, vannak örök, van Pénzügyi Igazgatóság, vannak törvények, de a hasuk, bárhogy harcoltak is ellene, sehogy sem volt hajlandó tudomásul venni, hogy naponta csak egyszer (vagy néha kétszer) töltsenek bele valamit, s akkor is csak kását, még hozzá olyan hígat, hogy az ember a saját szemét meglátja benne. Csillapíthatatlan éhségtől kínozva, nem túrtóztették tovább

magukat, amikor látták, hogy micsoda kincsek hevernek a szemük előtt a pusztaságon. Törvénszegésüket azzal mentegették, hogy gazdátlan vagyont fosztogatnak, a hivatalnokokban meg úgysem lehet bízni, felfegyverkeztek hát a szükséges szerszámokkal, és nekiindultak a pusztaságnak. Eleinte ki-ki magának dolgozott, ahogy akart, ki-ki a maga bőrét vitte a vásárra, de amikor a Pénzügyi Igazgatóság kérésére beavatkozott a rendőrség is, és elkezdődött a hajsza és a megtorlás, ha akartak, ha nem, szervezkedniük kellett. Több csapat alakult a telepen, s az emberek úgy osztották szét maguk között a munkát, hogy mindenkinek annyi jusson, amennyire az erejéből futja. Minden csepp energiájukat arra fordították, hogy megmozgassák a vashulladékot, és addig gyötörték a képzeletüket, amíg ki nem találtak valamit - bármilyen szánalmas munkát - az emberi társadalom legaljának is. A zsákmány megszerzéséért, s hogy a törvényt megkerüljék, példátlan ravaszság, leleményesség, kitartás és makacsság költözött beléjük, tragikusak és komikusak voltak egyszerre, de kimeríthetetlen energia feszítette őket.

Második fejezet

GÓRÉ, HAJRÁS, HALACSKA, RÉVÉSZ, BÚVÁR

Ah, ők a legkitűnőbbek, meg ne zavarod hős körük.
A prédáért lökdösődnek, melyhez sose volt közük.

BERTOLT BRECHT
Eörsi István fordítása

1

Hajnali fél öt lehetett, amikor Fukuszuke a csatornának a telep felé eső partján letámolygott a bárkáról. A Félszemű csapata odaát maradt, hiszen az acéllemezt és a szerszámokat is át kellett szállítani. Fukuszukét elengedték: túlságosan kínos látvány volt, amikor erőtlenül, nyögve elterült a sárban. Félszemű négykézláb előmászott a bozótból, és segített neki felállni. Atléta-termetű férfi volt. A vállától a combjáig az egész törzsét vastag, széles, fenyőfatörzshöz hasonló izmok fogták körül. A fél szeme valamikor kifolyt, helyén furcsa alakú forradás éktelenkedett. Az elmúlt éjszakai munka őt is kifacsarta: dülöngélve, botladozva vezette Fukuszukét a bárkához, mintha az imént hajtott volna fel egy egész üveg pálinkát. Megbotlott, fáradtan fölemelte sápadt arcát, és akadozó lélegzettel megszólalt:

- No most aztán halálisan kidaloltuk magunkat!

A csatorna mindkét partja olyan volt, mint valami bazár. A férfiak a romoktól odavonszolt ócskavasat bárkákra rakták, és átvontatták a túlsó partra. Mihelyt a bárka partot ért, csapatnyi nő és férfi ugrált oda mint a tücskök, leszedték a vasakat, feldobálták a targoncákra, és elvontatták a telepre, vagy mindjárt ott helyben eladták. A töltésen sorban álltak a ki tudja honnan érkezett teherautók és motoros targoncák. Férfiak nyüzsögtek körülöttük rövid szárú csizmában. Körbejárták a partra dobált vasakat, megrugdalták, mustrálgatták, aztán megmondták, mennyit ajánlanak érte. A csapatgórék ott álltak a zsákmány mellett, és ordítózva, dühösen alkudoztak a fölvasárlókkal. Amikor Fukuszuke lekászálódott a bárkáról, ott látta a saját csapatának góréját, Kimet is. Föl és alá járkált a parton, és teli torokból ordítózott, követelve, hogy Félszemű azonnal szállítsa át erre a partra az acéllemezt.

Akár a halpiacon: ki utasításokat osztott, ki rakodott, cipekedett, mindenki sürgött-forgott, rohángált. Asszonyok és férfiak káromkodva, kiáltozva cikáztak a fejvesztett kavarodásban. Majd összeestek a fáradtságtól. Ha véletlenül egymásnak szaladtak, elterültek, széttárt karokkal, mint a gyerekek, de aztán újra feltápaszkodtak, és továbbrohantak.

A hangzavarból kihallatszott a telepről idesereglett asszonyok kiáltozása. A nők elkötozött szárú, bő nadrágot viseltek, és hangos káromkodások kíséretében utasításokat osztogattak a férjüknek. A férfiak, asszonyaik rikoltásaitól ösztökélve, megdörzsölték fáradtságtól elhomályosult szemüket, és újult erővel futkostak oda-vissza. Fukuszuke látta, hogy az egyik csapat hogy rakja föl kapkodva a bárkára a cethal bordázatára emlékeztető síneket. Nyilván csupa türelmetlen és mohó ember tartozhatott ahhoz a csapathoz, mert úgy megterhelték a bárkát, hogy az megdőlt, s az orra kiemelkedett a vízből. A bárka fara elmerült, s ahogy átvontatták a túlsó partra, ott elsüllyedt. Az egyik nőszemély belegázolt a vízbe, felmászott az elsüllyedt bárka orrára, és fülsiketítő hangon víg parancsokat osztogatott a férfiaknak. A fülig sáros

férfiak kihúzták a síneket a vízből, a vállukra vették, és a töltésre vonszolták. Fukuszukét annyira meglepte a nő vihogása, hogy amikor az lelépett a bárkáról, egészen közel ment hozzá, mert meg akart győződni róla, nem részeg-e, de nem érzett alkoholszagot. Az asszony éberrel figyelte az óvatosan lépkedő férfiakat, s ha észrevette, hogy valamelyikük meginog a sínek súlya alatt, vidáman nógatta:

- Hé, te nyámnyila, ne lazíts!

A férfiak röhögtek, a levegő sípolva tört elő a tüdejükből, akár a kovácsfújtatóból. Rogyadozva cipelték a síneket a töltésen várakozó teherautókhoz.

Kim a parton állt, a feje összetekert törülközővel körülkötve. Az arca alig látszott a szürkületben. Amikor Fukuszuke néhány lépés után újra összeesett a parton, mert nem tudott megállni a lábán, Kim óvatosan fölsegítette.

- No, jó muri volt? - kérdezte nyersen. Fukuszuke kifújta magát, s eszébe jutott, mit mondott Félszemű:

- Ne is mondja, de akár muri volt, akár nem, halálisan kidaloltuk magunkat!

Kim némán vigyorgott, aztán végignézett az embereken, akik a szürke köd borította parton nyüzsögtek.

- Sietni kell, még rajtunk ütnek a zsaruk - aggodalmaskodott. Úgy látszott, hogy gépiesen dörmögi ezeket a szavakat, de Fukuszuke riadalmat érzett a szavaiból. Nyomban eszébe jutott a pofon, amit Félszeműtől kapott jutalmul, amikor a sötétben a téglarakást dobálták széjjel, és ő hangosan felkiáltott. Határozatlanul Kimhez fordult:

- Hát, főnök...

Kim dühös volt Félszeműre, mert az acéllemezt még mindig nem rakták föl a bárkára, és nyugtalanul járkált a parton. Fukuszuke a nyomában, és suttogva tudakozódott:

- Mi van itt tulajdonképpen? Segíteni hívtak, azért jöttem ide, nem? Ez meg itt, ha nem tévedek, lopás.

Kim nem válaszolt. Idegesen rágta a körmét, s csak a szomszéd partot figyelte. Fukuszuke némán félreállt. Egy kis idő múlva Kim megfordult, és gyanakodva végigmérte:

- Te meg mit keresel itt?

- Miért? Hova menjek?

- Eredj a házamba, feküdj le! A pénzt majd később megkapod.

Fukuszuke végignézett a telepen, amely a töltés mögött húzódott, és újra megdöbben, hogy mennyire hasonlít egy gyulladt kelésre. A falak és tetők egymás hegyen-hátán alakatlan összevisszaságban. Fukuszuke egyetlen utcát, egyetlen elágazást sem jegyzett meg. Hiszen Kim felesége az Új Világban szedte föl, sötét volt, mire megérkeztek, aztán meg ide-oda rángatták itt a romok között, így hát most fogalma sem volt róla, merre lehet Kim háza. Tanácstalan volt, de nem mert Kimhez fordulni, mert az szörnyű dühösnek látszott. A túlpartról végre elindult a bárka, Kim föl-le futkosott a part kőpárkányán, és kiabálva váltott szót a bárkán állókkal. Közben belebotlott az ott álldogáló Fukuszukéba, és ahogy megismerte, ráüvöltött:

- Hülye! Mondtam már, hogy eredj haza!

- De nem tudom, hogy merre kell odamenni.

- Te agyalágyult, nincs nyelved? Kérdezd meg! Addig téblábolsz itt, míg jönnek a zsaruk, és fényesre simogatják a tökféjedet.

- Szóval tényleg lopunk?

Ebben a pillanatban a bárka veszélyesen megbillent, és az acéllemez súlya alatt süllyedni kezdett. Kim felpattant, odakiáltott valamit, futva elindult a parton, és eltűnt valahová. „Nincs mit tenni” - döntötte el magában Fukuszuke. Fölkapaszkodva a töltésre, odacsapódott egy sereg hazafelé tartó férfi mellé, és elindult a telep irányába. A férfiak kalapácsot, lapátot vittek, kötél és csiga volt a vállukra vetve. A vasúti híd alatt, a telep közvetlen közelében árusok vártak rájuk, kordájukon pálinkásüvegek sorakoztak, sült belsőség és főtt zöldség gőzölgött.

- No, milyen a zsákmány? Mennyit zabáltatok? - kérdezte az egyik, és ravasz-kás mosollyal nézett a fáradtan bandukolókra. Csak úgy pergett a válasz:

- Van vagy hat tonna!

- Ezer kiló is!

- Három kocsiderékre való!

- Ide, erre! A víz ingyen van - hívogatta őket egy fúrge árus a kordéjára akasztott rongyos függöny mögül.

- Hát gyerünk! Rajta! - kiabálták az emberek, mindegyik más-más hangon, és ledobták a szerszámokat a földre. Fukuszuke bekukucskált a függöny mögé, és egész halom nyársra húzott belsőséget látott, a karbidlámpa fényében vörös virágokra emlékeztették. Zsír-szag és elviselhetetlenül erős paprikaszagú füst csapott az orrába, és könnyet facsart a szeméből. A kordé mögött a földön kétliteres pálinkásüvegek. Egy vödörben - mint a szalamandrák - belek úszkáltak véres buborékot eregetve, köztük egy óriási marhagyomor. Odébb hangosan hortyogva már néhány részeg fetrengett. Duhajkodás, tombolás, s a hol itt, hol ott fölzendülő kornyikálás imbolygott a kordé körül, és gunyoros mosollyal vállon veregette a férfiakat.

A telepen az emberek dülöngélve jártak, összeakadt a lábuk - még azoknak is, akik egy csöppet sem ittak. Összegörnyedve mentek, álluk a mellüket verte. Szemükben lerakódott a fáradtság, és sötét tekintetük mélyén néha-néha mintha gyűlölet villant volna föl a vas és beton iránt.

Fukuszuke meg-megállított egy-egy embert, akiről úgy vélte, hogy a paprika még nem ködösítette el teljesen az agyát, és megkérdezte, hogyan juthat el Kim házához.

Gorombán és elégedetlen hangon válaszoltak neki:

- Jobbra.

- Balra.

- Egyenesen.

- Arra - s közben lusta biccentéssel mutatták az irányt. Fukuszuke majdnem az egész telepet bebarangolta, mire odaért az ismerős romboidhoz. Amikor berúgta a bejárati ajtót, a házból előzsibongott egy csapat csintalan gyerkőc.

- Hohó, megjött a tegnapi halacska! - kiáltott fel az egyik. Fukuszuke levetette a cipőjét, a kiálló küszöbön lekotorta róla a sarat, és elkapva az egyik éppen keze ügyében ugrándo-zó fiúcskát, megkérdezte:

- Hol az anyád?

A legkisebbik, vékonydongájú, kerek hasú fiú, aki olyan volt, mint egy agyagszobrocska, amelyiken éppen csak a szükséges nyílásokat vágták ki, taknyát törölgetve válaszolt, de alig forgott a nyelve:

- Elment áruért, murizni.

Fukuszuke meglepődött, hogy egy ilyen csöppség már ismeri a tolvajnyelvet.

A legidősebb gyerkőc - szemre iskolás korú, amelyik az imént őt halacskának nevezte - odafordult a küszöbnél tébláboló Fukuszukéhoz, és valami képtelen keverék nyelven megkérdezte:

- Bácsi, kész a zaba. Nem akarsz csapolni belőle?

Azzal bement a konyhába. A többi csirkefogót abban a pillanatban mintha a szél fújta volna el. Akár ha néma parancsnak engedelmeskednének, eltűntek a ház belsejében. Fukuszuke belépett egy négy és fél gyékényes kis szobába, amely szomszédos volt azzal, ahol előző este belsőséget ettek. A szobában asztal állt, egy terítő alatt dudorodott valami rajta. Az iménti kölyök ott ült az asztal mellett, maga alá húzva a lábát. Előtte rizs egy fatálban. Fukuszuke is le akart telepedni, és a fiú abban a pillanatban villámgyors mozdulattal megfogta a sarokban heverő lapos párnát, megfordította, és Fukuszuke lábához hajította.

- Foglalj helyet! - mondta a fiú, és lerántotta a terítőt az asztról. Lábasok, tányérok voltak alatta. Minden úgy volt előkészítve, hogy rögtön ehessen az ember. Fukuszuke keresztbe tett lábakkal leült a párnára, s a fiú már adta is a tál rizst. Zöldség és valami húsféle volt hozzá. A zöldség még csak megjárta, de a hússal sehogyan sem boldogult, hiába rágta. Belül érdes volt, s ahogy rágni akarta, visszaugrott, mint az ócska gumi, lecsusszant a fogáról. Forgatta, forgatta a húsdarabot a szájában, igyekezett hol oldalról, hol középütt a foga közé kapni, de minden hiába: lecsúszott a fogáról. A fiú közömbösen figyelte Fukuszuke kínlódását. Nem látszott gúny a szemében, a hangjából azonban nyilvánvaló fölény áradt:

- Kínlódás ez így, ugye, bácsi?

- Nem sikeredik, mintha autógumit rágnál. Ehhez vasgyomor kell!

- Ugyan, mi nap mint nap ilyet eszünk.

- Micsoda hús ez?

- Mind úgy hívják csak, hogy „rongy”.

- Úgy hívják? - kérdezte önkéntelenül Fukuszuke, meglepte, hogy a gyerek komolykodva beszél.

A fiú az evőpálcikával kihalászott a lábasból egy ugyanolyan „autógumi”-darabot, betömte a szájába, kettőt rágott rajta, és különösebb erőfeszítés nélkül lenyelte. Fukuszukénak úgy tűnt, hogy a bőrén át látja, hogyan lökődik lefelé a húsdarab a fiú nyelöcsövében. A kölyök Fukuszukéra nézve vigyorgott, és olyan mozdulattal törölte meg a száját, mint valami öreg iszákos.

- Így van ez, bácsi. Nem rágni kell, hanem lenyelni. A rágás csak udvariasság: vannak fogaink, meg kell tisztelnünk őket is.

Azzal a kölyök elvette Fukuszuke csészéjét, és újra színültig töltötte rizzsel. Amikor a fiú „rongynak” nevezte a húst, Fukuszuke végre rájött, hogy az autógumidarab nem más, mint pacal. Bosszantotta a kölyök fölényeskedése, és elhatározta, hogy ő sem marad adója.

- Neked emésztőgödör a gyomrod - mondta. A kölyök vidáman vigyorgott és megkérdezte:

- A bácsi meg csavargó, nem?

Fukuszuke belátta, hogy jobb, ha nem akaszkodik össze ezzel a gyerkőccel, a pacalt a tál szélére toltta, és azontúl csak a rizst fálta, a hozzávalóból meg gondosan kiválogatta a zöldséget. A fiú mozdulatlanul ült az asztal mellett, s figyelte, amint Fukuszuke eszik.

- A „rongy” persze vacak kaja, de jobb, mint a totocsábu - mondta kisvártatva a fiú, mintegy önmagának. Aztán mivel Fukuszuke nem válaszolt, megismételte: - A totocsábu ennél is rosszabb.

„Folyton engednem kell ennek a kölyöknek” - bosszankodott magában Fukuszuke, de azért rákérdezett:

- Mi az a totocsábu?

A fiú az evőpálcával megkocogtatta a csésze oldalát.

- Ennivaló helyett tiszta víz.

Fukuszuke hallgatott, a fiú meg közönyösen felállt és kiment a konyhába, vizet öntött a vödörbe, elmosta a tálakat és a csészéket. Amikor Fukuszuke végzett az evéssel, hangosan kiszólt neki:

- Most aludnék egy jót.

Csak a gyerek vékony nyakát látta. A válasz azonnal megérkezett, mintha a fiú csak erre a kérdésre várt volna:

- El van készítve a fekhely az emeleten.

2

Fukuszuke a következőképpen lett teljes jogú tagja az apacsok népének.

Azután, hogy a kölyök megetette, fölment az emeletre. Valami szánalmas derékaljat és párnát talált, lefeküdt, és délután kettőig ki sem nyitotta a szemét. Kilenc órát aludt egyfolytában, mint akit agyonütöttek, és ha nem érzi azt a kízó fájdalmat a gerincében, vagy ha Kim nem jön be a szobába, egyáltalán nem is emlékezett volna az elmúlt éjszakára. Sejtjeit újra kitöltötték a nedvek, napsugár melengette izmai kisimultak. Mélyet lélegzett, felfújta magát, nagyra, mint egy jókora zsák, az erő végigáramlott a testén, elérte a lábujja hegyét, azután az utolsó cseppig visszahullámozott a gyomrába és a derekába. Ahogy ott hevert hason fekve, előbb azon mészelt, hogy a szoba csámpás. Aztán eszébe jutott a kölyök, és a falak repedéseit és a falon sorakozó rajzokat nézve, megpróbálta elképzelni, hogyan folyt az élet eddig ebben a szobában. Az ablak homályos üvegére valaki színes ceruzával pontpont-vesszőcskét rajzolt, de csak a „fejecskeig” jutott, nyilván megzavarták, nem ért rá befejezni. Fukuszuke elképzelte, mit tenne az a csibész, ha vallatná, hogy ki rajzolta a „fejecske”; s noha nyilvánvaló, hogy ő volt, minden bizonnyal azt válaszolná, hogy a macska rajzolta, és elszaladna, a kíváncsiskodó meg csak tátaná a száját utána. Fukuszuke azon fogta magát, hogy másokról gondolkodik, nem önmagáról, furcsállta ugyan, de úgy vélte, azért, mert teli van a hasa.

A hasán feküdt, és úgy rémlett neki, hogy menten legurul egy meredek, homokos lejtőn - olyan ferde volt a szoba padlója. Az ablakon át beözönlő napsugarakat bámulva réten legelésző teheneket képzelt maga elé, és lomhán, kényelmesen az oldalára fordult, csak a csigolyái méltatlankodtak nyomban. Tompa fájdalmat érzett a derekában, és a sajgás súlyosan nehezedett a tomporára. A csigolyái között kitöltő lágy anyag, amelyről úgy érezte az éjjel, hogy kitüremkedett, mintha még mindig nem ment volna vissza a helyére, tudtára adva, hogy tegnap

bizony háromszázhatvan kilós acéllemez nyomta a hátát. Akármilyen erősek is a csontjai, idő kell hozzá, amíg minden helyrejön.

Fukuszuke lustán a gondolataiba merült, s észre sem vette, hogy Kopasz Kim bejött a szobába. Kim fehér alsónadrágban volt. Puhán lépdelt, akár a macska, nyilván elővigyázatosságból, hiszen jól tudta, hogy a szoba falainak és tartógerendáinak megárthat a testsúlya. A sok-sok sarok taposta, ülep nyomta gyékény csupa hepehupa volt. Kim lábujjhegyen járt, félve, hogy ha belép valamelyik lyukba, elesik, és annak szomorú következményei lesznek. Leült Fukuszuke fejéhez, odavetett néhány gyűrött szászast. Fukuszuke kérdően nézett rá.

- Ennyi jár a tegnapi éjszakáért - mondta Kim. Elővett egy csikket a füle mögül, és a gyufaszállal sercintett a gyufásdoboz oldalán.

Míg füstölt, a napot bámulta a rombold formájú ablakon át. Most derűs hangulatban volt, nem úgy, mint reggel. Mélyeket szippantott, és nagyon lassan eregette ki a füstöt, aztán mintha sajnálná, újra beszívta, és csak akkor fújta ki újra, ezúttal az orrán át, az ablak felé, amikor minden alkatrésze lerakódott már a tüdejében, maga a füst pedig olyan átlátszóvá vált, akár a levegő. A procedúrát bevégezve, Fukuszukéhoz fordult:

- Egykettőre nyár lesz.

Fukuszuke meg se rezzent, némán bámulta a bankjegyeket.

- Nyakunkon az *ullambana*⁹ ünnepe - szólalt meg újra Kim.

„Alighanem jól bezabált, hogy ilyesmiről beszél” - gondolta magában Fukuszuke. Kim már egy csöppet sem emlékeztetett arra a vad alakra, aki kora reggel ordított a parton, és hülyének meg agyalágyultnak nevezte Fukuszukét, azt ígérgetve neki, hogy a rendőrök majd fényesre simogatják a kobakját. Már abból is látszott, hogy jóllakott és elégedett, hogy mindjárt Fukuszuke sorsa felől érdeklődött. Azután véget vetett a beszélgetés bevezető részének, és továbbra is Fukuszukét nézte sunyi ravaszsággal, majd olyan kérdést tett föl neki, amelyre előre tudta a választ:

- No, barátocskám, merre tartasz ma?

Fukuszuke hallgatott. Felkönyökölve hasalt a gyékényen, és egyre a pénzt bámulta hunyorgva. Kim jókora szünet után ismét végrehajtotta a dohányfüst kétszeri beszívásának szertartását, és kényelmesen a dologra tért:

- Annyi munka van itt mostanában, hogy akár a macskákat is befoghatnánk. Ezért történt, hogy a te segítségedet is elfogadtuk, kérlek, ne haragudj, ha netán valamit félreértettünk volna. Szíves elnézésedet kérem érte!

Fukuszuke nem értette pontosan, hová is akar Kim kilyukadni, így hát annál jobban félt, hogy csapdába csalja.

Kim elmagyarázta, hogy ő ócskavas-kereskedő, tizennégy emberrel dolgozik. Igaz, hogy nincsen cégtáblája, sem rendes irodája, így aztán aki tájékozatlan, abban kétségek támadhatnak, de valójában ő, Kim - s ezt többször is megismételte - a legeslegvalódibb közvetítő ügynök. Mivel pedig a háza túl kicsi, kibérelt még két házat a munkásai számára. A telepen öt nagy csapat működik, mindegyiknek megvan a maga góréja s megvannak a munkásai. A munkásoknak van szálláshelyük, élelmiszerboltjuk, vegyes kereskedésük is. A csapat tagjai rendszerint csak az étkezés idejére gyűlnek össze a góré házában, meg ha valami fontos dolgot kell megbeszélniük.

⁹ Az ősök ünnepe, a július 15-e körüli napok.

A többi időt úgy töltik el, ahogy akarják. Minden szerszámot, ami a munkához kell, a góré terem elő, Fukuszukénak tehát semmit sem kell beszereznie, mondta Kim.

A munka egyébként anyagi alapon folyik; ami a jövedelemelosztást illeti, minden csapatnál más-más rendszer van érvényben. Az egyiknél a góré bizonyos haszonkulcs szerint levonva a maga részét, napi áron megvásárolja az összegyűjtött árut, s a pénzen a tagok egyenlő arányban osztoznak; a másiknál meg akármennyi az áru értéke, a góré és a tagok mindenképpen fele-fele arányban osztoznak, de jó fogás esetén a góré *színes*-nek nevezett ráadást is oszt. Hogy feleznek-e, vagy 6: 4 arányban osztoznak, sőt hogy a *színes* hány százalék legyen, az mind a tagok és góré közötti megegyezés dolga. Egyoldalúan senki sem kényszerítheti rá a másokra a maga föltételeit.

- Ha elégedetlen vagy velem - mondta Kim -, átmegy egy másik csapathoz, mert ott többet keresel, én egyetlen szemrehányó szót sem szólok. Ha meg mégsem tetszik ott, szó nélkül visszaveszlek. Nálunk rend van, nem úgy, mint az idénymunkásoknál meg a csavargóknál, tolvajoknál. Itt senki sem érzi adósnak magát. Mi senkit nem kényszerítünk munkára. Ha valami ok miatt bizonyos ideig nem dolgoztál, akkor is megkapod a rád eső részt a következő munka utáni elszámolásnál. Ha meg mindenáron meg akarod mutatni, hogy ki vagy, s magad akarsz vasat bányászni, s magad akarsz eladni a felvásárlóknak, sok itt az ócskavas, hát csak rajta, semmi akadálya. Minél többet túrsz, annál többet találsz. Munka mindig akad, se vége, se hossza. Dolgozni akarsz - dolgozzál, inni akarsz - hát igyál! Mindenki azt teszi, ami neki tetszik. És ha valamivel tisztább volna a telep, nem volna hozzá fogható hely a világon, hiszen itt mindenki a maga ura. Nem véletlen ám, hogy csak úgy dől hozzánk az ágrólszakadt, nyomorult nép. Ennek a telepnek a híre az egész országot bejárta...

Kim mindjobbán belemelegedett a beszédbe, és újra az a Kim volt, akivel Fukuszuke kora reggel a parton találkozott, az pedig, aki az ablakon beömlő napfényt bámulta és az ullambana-ünnepről beszélt - eltűnt.

- Szóval barátocskám? - kérdezte Kim. - Mi itt úgy élünk, mint egy család. Koreaiak, japánok, okinavaiak mind együtt, itt nincsenek országhatárok. Megértetted? Nálunk nincs adó, nem kell semmiféle lakónyilvántartó könyvbe beiratkozni. Itt nincs különbség észak- meg dél-koreai között. Vannak köztünk mackósok, biciklitolvajok, akik után a hekusok szaglászhatnak, olyanok is, akik törvénytelenül jöttek az országba, munkanélküliek, akiket azért tettek az utcára, mert vörös zászlót lobogtattak a szénbányában.

A csikk csonkig égett Kim ujjai között, már a bőrét égette. Elnyomta az ablaküvegen, kezét a füléhez érintette, aztán Fukuszukéra nézve folytatta:

- Lám csak, ilyen veszélyes emberek laknak erre. Folyton mindenért káromkodnak. Éppen ez az, hogy káromkodnak, ha egyszer valahol zúgolódni kezdenek az emberek, annak se vége, se hossza. De ha veszélyes emberek laknak is itt, csavargót egyet sem találsz a telepen.

Fukuszuke hosszasan elgondolkodott. Aztán elfordította a szemét a bankjegyekről, és megpróbálta kétségbe vonni Kim túlságosan határozott állítását:

- Mondd csak, nem inkább arról van szó, hogy mindenki csavargó? - kérdezte.

Kim olyan képet vágott, mintha reménytelen bolondnak beszélne. Mint aki mindjárt visszavonja a javaslatait, csettintett a nyelvével, aztán a combjára csapott, látszott, hogy forr benne a méreg, de türtőztette magát, lenyelte a gúnyos választ, amely már a nyelve hegyén volt, aztán lehiggadva, nyers, de békés hangon szólalt meg:

- Azt gondolsz, amit akarsz, a te dolgod. De ezen a telepen nem laknak csavargók, és gyilkosság még nem fordult elő. Legfeljebb annyi történt, hogy valaki más asszonnyal hált. De hát ez, hogy úgy mondjam, férfierő dolga. A telepen egyetlen asszony se kicsinyeskedik, ha a férje néhanapján más nővel hál. Lehet, hogy ez csak a koreaiaknál van így. Nem is tudom. De elég, no. Nem is erről akartam beszélni.

Kim elbizonytalanodott, zavartan vakarta a fejét, és Fukuszukéra nézve keserűen vigyorgott:

- Nem mintha én magam más fehérnéphez mászkálnék éjjel. Nehogy azt hidd - tette hozzá halkán. - Egyszóval én téged nem kényszerítelek. Gondold meg jól még egyszer. Egyszerű az egész. Eldöntheted, hogy éhen akarsz-e döglenni, vagy nem. Világos?

Kim szemében szikra villant, szinte kényszerítette Fukuszukét, hogy válaszoljon, ő meg érezte, hogy sarokba szorították, és hallgatott. Ahhoz persze nem sok kedve volt, hogy visszamenjen az állatkert kerítése mellé a vackába. Még mindig hasogatott a háta, de a mai körülmények közt - gondolta - Kim ajánlata nem olyan rossz, ha túlságosan fényes jövőt nem is ígér. A parkban lakni, vagy itt - nem nehéz választás, hiszen ki az ördög akar önként fölfordulni. Nincs élő ember, akinek éppen arra volna kedve. Még ha feltenné is valaki magában, hogy meg akar halni, akárhogy is van, legalább, amíg él, mivel tudja, hogy az a célja, hogy meg akar halni, jobb, ha nem hordja olyan magasan az orrát. Fukuszuke a józan észére hallgatott, és hamar döntött. A hidat azért építik, hogy átkeljenek a folyón, a házat meg azért, hogy lakjanak benne. Így hát, ha nem akarsz meghalni...

- Szóval, barátocskám?

Fukuszuke megértette, hogy hiába csúri-csavarja a dolgot, nem bújhat ki a válasz alól. Föltápáskodott, és Kim arcába nézett. Kim pedig, mintha megérezte volna, hogy Fukuszuke már elhatározta magát, most más hangon folytatta: boldoggá tenné, mondta, ha Fukuszuke nála maradna dolgozni, hiszen a saját szemével győződött meg róla tegnap éjjel, hogy Fukuszuke mire képes, látta, hogy erejét nem kímélve hajtotta magát - és így tovább, csak úgy ontotta a szót, ki nem fogyott a dicséretből. Aztán futó pillantást vetett Fukuszukéra, és megkérdezte:

- Tudod-e, hol dolgoztál tegnap?

- Hát, valami Szugijama-bányának mondják. Jókora pusztaság! - válaszolta Fukuszuke ártatlan ábrázattal. Kim erre hosszú magyarázkodásba kezdett: ha Fukuszuke hozzájuk társul, mondta, akkor jól meg kell ismerkednie a tereppel is, meg a munkamódszereikkel is, mert különben nem sok hasznát vehetik.

- Most egyelőre csak hátráltatsz bennünket - tette hozzá Kim -, de Félszemű meg a többi fiú, és én magam is szívesen megadjuk a részedet, ha csak egyszer is odaütöttél a kalapáccsal, de ez alighanem lelki-furdalást okoz neked is. Itt, ezen a terepen épp elég a csapda meg a rázós hely. Aztán meg kell tanulnod a szerszámokkal bánni. Meg hogy tudjál dekkolni, ha a rendőrök razziáznak, tudjad, hogy kell az orruknál fogva vezetni az öröket, és azt is, melyiktől nem kell félned, melyiket jobb, ha kerülöd. Jó, ha megtanulod, mit mennyiért lehet továbbadni, hol találsz olyan árut, aminek jó ára van. Aztán meg kell tanulnod a nyelvünket, és még egy sor egyéb dolgot, ami most a fejedben sem fordul meg. Pedig mindet tudni kell. Egyszer Amagaszakiból jött egy munkanélküli, idáig hajtotta az éhség; a terepet nem ismerte, de azért átment zsákmányért, hát beleesett a kútba, amit még akkor ástak, mikor itt állt a fegyvergyár. Ott is múlt ki, lenn a kútban. Az egyik napszámos meg összeszedett egyszer egy halom vasat, de mikor visszafelé jött, eltévedt. Fogta magát, kimászott a Dzsótó-vasútra, a sínekre, arra ment egy menetrenden kívüli tehervonat, ő meg a kerekek alá került...

A sok történet mindent összezavart Fukuszuke fejében, elvesztette a fonalat, és bambán bámult Kimre. Kim keskenyre húzott szemében, amely alig látszott a redőktől, szikrányi fény lobbant - annyi csak, mint a tű hegye. Elhallgatott, aztán váratlanul megkérdezte:

- Ott akarsz lakni a többiekkel együtt abban az oltári bűzben, vagy itt maradsz az én házamban? Neked adom ezt a szobát.

- Nekem aztán mindegy.

- Szóval maradsz?

- Hát...

- Akkor még az étkezési díjat is levonom.

Fukuszuke úgy vélte, végre rájött, hogy hová akar kilyukadni Kim. Ő meg érzékeny volt, akár a barométer, és amint megérezte, hogy Fukuszuke hangulata megváltozott, nyomban meglepően kedves hangon folytatta:

- Szóval mindenre megtanítlak, amit az imént elmondtam. Kétszáz jenben megegyeztünk, benne van az oktatási díj, a szállás és napi háromszori étkezés. Minden csapatnál ugyanennyi. Úgy bánunk veled, mint családtaggal... Mindennap más a menü, de olyan, mint a mai. Az a fő, hogy kalória legyen. Szerszámot - kampót, csigát - kaphatsz, de ha elvesztenéd, nekem újat kellene vennem, így hát letétbe itt hagysz valamennyit, hogy is mondjam, termelési költségekre. Érted?

- Mennyi az?

- Egyelőre kétszáz jen. - Fukuszuke hallgatott.

- Különben - nyújtotta ki Kim a kezét a gyékényen heverő bankjegyekért, és nem nézett Fukuszukéra -, különben az elmúlt éjszaka a gázcsövön másztál át a túlsó partra, de visszafelé bárkán jöttél. A bárka pedig a révészé, úgyhogy az átkelésért is fizetni kell.

- Mennyit?

- Azelőtt fejenként tíz jenbe került, de mostanában a rendőrség mind sűrűbben kobozza el a bárkákat, így hát drágább lett.

Fukuszuke kérdően nézett Kimre.

- Ötven jen. Elveszem azt is.

És Fukuszuke látta, hogy Kim a gyékény felé nyújtja rozsdafoltos, gépolajos, sebhelyes, harapófogószerű, görbe ujjait, és gyors mozdulattal kikap a pénzesomóból néhány bankjegyet, majd a Hikari-cigarettás doboz alól elővesz egy alighanem előre készített ötvenjenes pénzdarabot.

- Itt a visszajáró. Ez csak aprópénz, de hát a pénz számolva jó, nem igaz? Másként mindenféle kellemetlenségek támadnak belőle - mondta.

Ezzel a beszélgetés érdemi része be is fejeződött. Kim elégedett volt, és az a szikra ellobbant a szemében. Könnyedén vállon veregette Fukuszukét:

- Éjszakai műszakban dolgozunk. Eredj, aludj, gyűjtsd az erődöt.

Azzal kiment a szobából, óvatosan kerülgetve a gyékényen a lyukakat. Fukuszuke összegörnyedve nézett a derékaljra. Egy százas bankjegy árválkodott ott, meg az ötvenjenes érme. Azzal tiszta erejéből a vattatakaróra vetette magát, nem törődve vele, hogy árt-e ez a mozdulat a szoba ingatag falainak.

Kim egy szempillantás alatt megkopasztotta Fukuszukét, ugyanolyan ügyesen, ahogy az imént minden nikotint kiszívott a cigarettacsikkból. Később, amikor már Fukuszuke elegendő időt töltött a telepen, arról is meggyőződhetett, hogy Kim iménti elbeszélésében nem is nagyon túlzott.

A telepen öt csapat működött. Mindegyiknek megvolt a maga góréja: Idzava, Tokujama, Ókava, Macuoka, Macu-dzava. Alighanem kitalált nevek voltak. Idzavát a telepen Kopasz Kimnek nevezték, s mindenki tudta, hogy ő maga is jobban szereti, ha Kimnek szólítják. Lehet, hogy ez volt a valódi neve, de ki tudja, milyen néven van bejelentkezve: a telep lakóit a nevek és életrajzok nem érdekelték. Sokan fantázianevet viseltek: Bicaj, Széf, Fakutya. A telepen mindenkit valami ehhez hasonló néven szólítottak. Aligha tudná megmondani valaki, hogy ezeknek a csúfneveknek volt-e közük kinek-kinek az egykori foglalkozásához, mert, hogy ki mit csinált azelőtt, azt nem szívesen hozták szóba. Lehet, hogy egyiknek kerékpárjavító műhelye volt, a másik meg páncélszekrények árusításával foglalkozott, és a harmadik valaha tán komédiás lehetett. Senki sem volt kíváncsi rá, senki sem próbálta kideríteni, valóban így volt-e. Csak amikor már a pacal és pálinka hatására lüktetett a vér a fejekben, és mindegyiknek dicsekedni volt kedve, csak akkor törtek le nevetve egy-egy darabot nem mindennapi ismereteik felszín alatt rejtőző jéghegyéből: elejtettek egy-két szót az ilyen meg olyan záruk különleges nyitjáról, vagy arról, hogy vaksötétben is tudnak dolgozni, így megsejthettek valamit egymás múltjáról, meg hogy mihez is ért igazából a másik. Meg is elégedtek ennyivel, szerényen tartózkodtak tőle, hogy további kérdésekkel előhozakodjanak. Úgyhogy mikor idáig jutottak a társalgásban, azután már csak értelmetlen szavakat váltottak:

- Hát így valahogy.

- Ige-e-en...

- Szóval, megjárja?

- No, ez aztán igen!

- Világos?

- Hm...

Így hát, amikor este Kim újra bemutatta a csapat tagjainak ezt a koszos, félhalott nyomoroncot, akit az Új Világban szedtek össze, odabandzsított gyerekesen lapos feje búbjára, és csak ennyit mondott:

- Ez Fukuszuke, a nagyfejű. Azt kéri, hogy így szólítsátok.¹⁰

Fukuszuke némán állt, lehajtotta a fejét, és tiltakozás nélkül elfogadott mindent, amit Kim mondott. A szörnyű bűz, amely kócos hajából áradt, mindenkinek elvette a kedvét, hogy szóba álljon vele.

Bicaj, Széf és Fakutya ugyanabba a csapatba tartoztak, mint Fukuszuke, ők voltak a „hajrások”. A hajrások közé tartozott még Gon, Tama, Gumi és Homok. Gonra elég volt ránézni, és nyomban olyan benyomása támadt az embernek, hogy ez az ember két lábon járó bizonyítéka az örökletes csökkentértékűség hipotézisének. Külsőre olyan kimondhatatlanul ronda volt, hogy akármilyen gazdag is valakinek a fantáziája, aligha képes Gon szüleinek az

¹⁰ Fukuszuke a neve azoknak a nagy fejű agyagfiguráknak, amelyekről azt tartják, hogy szerencsét hoznak.

ábrázatát elképzelni. Viszont a sült pacalhoz való mártás elkészítésében senki sem érhetett Gon nyomába. Tama az okinavai Itomanból való halász volt. Teljes nevén Tamaguszuku Tokén, de ezt túl hosszúnak találták, így hát kényelemből mindenki Tamának szólította. Tama feltűnően szép volt, s ezenkívül különleges tüdővel és meglehetősen furcsa aggyal rendelkezett. Szabályosan vágott szem, keskeny orr, hosszú, sűrű szempillák, vastag ajkak. Ha igaz, hogy az okinavaiak őseinek ereiben a csendes-óceáni szigetek lakóinak vére folyt, az utóbbiak pedig - Heyerdahl elmélete szerint - az ősi inkák leszármazottai, akkor Tamában még maradnia kellett néhány cseppnyi királyi vérnek ezektől a távoli ősöktől, olyan szép volt az arca. Ebben az értelemben éppen ellentéte volt Gonnak. De Tama korántsem volt olyan okos, mint amilyen szép. Minden erőfeszítése ellenére sem tudta például megjegyezni, hogy négy *kan* az tizenöt kiló. Szürkeállományának hiányosságait különösen fejlett tüdeje pótolta. Erről később még többször is részletesen szó esik majd. A másik két hajrás atlétatermetű japán volt. Gumi múltját csak találgatni lehetett. Ha jó kedvében volt, rendszerint odafordult az első emberhez:

- Vegyél egy pár gumitalpút!

Alighanem gumicipőkkel kereskedett a háború után az oszakai feketepiacon. Innen a csúfneve: Gumi. És végül Homok. Az ő életrajzában is akadtak foltok, de Gumival ellentétben ő egyetlen utalást sem engedett meg magának, amelyből kiderülhetett volna a múltja. A jelekből ítélve titkos szenvedély emésztette, látható meglepedéssel fogadta ugyanis, ha Tama iránti túlzottan is forró rokonszenvét emlegették: pillantása több vágyakozást árult el, amikor a férfi hátát nézte, mint ha az asszonyok fenekét. Azt beszélték, Homok név szerint ismerte az Új Világ és a Tobita negyed minden szépfiúját. Amikor a munkát befejezték, és zsákmánnyal megrakodva hazafelé siettek a telepre, valaki mindig tréfálkozott, hogy ki engedje Homokot maga elé, és ki menjen előtte, mert az bizony nem mindegy.

Ezekből az emberekből állt Kim csapatának magva. A természet mindannyiukat rendkívüli fizikai erővel áldotta meg: csodákra voltak képesek, amikor olyan munka adódott, hogy súlyos terhet kell emelni vagy cipelni. Az előre kiszemelt helyen, ha nekiláttak az ásásnak, boszorkányos gyorsasággal előbányászták a föld alól a zsákmányt. Akármelyikük könnyedén a vállára kapott egy százkilós vasrudat. Játszva fűrészelték szét a tíz-húsz méteres, több tonnás síneket, kalapáccsal verték szét az eresztékeket, és „hórukk, hórukk” kiáltásokkal száguldottak végig a síkságon, mintha számukra nem is léteztek volna a bombatölcsérek és a törmelékhegyek.

- Ez igen, szélsébség másodpercenként tizenöt méter - mondogatták őszinte csodálattal távolodó hátukat bámulva a polgári ruhás rendőrök, mikor üldözésükre indultak.

Elképesztően merészek voltak: fényes nappal loptak, a rendőrség orra előtt. Előttük az egymillió-kétszázezer négyzetméteres pusztaság, és megesett, hogy a rendőrök észrevették ugyan őket, de még a kisujjukat sem mozdíthatták, ők már árkon-bokron túl voltak, bottal üthették a nyomukat. Amikor valamelyik rendőrcsapat razziát rendezett, sebesen kis csoportokra oszlottak, és koreaiul vagy okinavai tájszólásban felhangzó jelszóra szempillantás alatt eltűntek. Tudj' isten, hogy mit kiabáltak, messziről csak olyasfajta hangokat lehetett kivenni, hogy „hju, hju” vagy „hja, hja”, semmi más. Talán mert kis csapatokban száguldottak szerte a roppant pusztaságon, vagy mert ez a hang is olyan volt, mint amit az apacsok hallatnak, az unatkozó újságírók aggatták a teleplakókra az *apacs* gúnynevet egy alkalommal, amikor elkísérték a rendőrosztagot.

A különféle munkák közül, amelyeket az apacsoknak el kellett végezniük, a legnehezebb a hajrásokra várt. Rajtuk kívül minden csapatban volt egy csomó „halacska”: öregek, asszonyok, gyerekek és rokkantak. Ők persze nem bírták volna, amit a hajrások, de mindannyiuknak jutott valami erejükhöz mért munka, a hajrások engedélyével dolgoztak, és amikor pénzosztásra

került sor, ugyanannyit kaptak, mint a hajrások. Az olyan jöttment népség, mint például Sánta, Kacska, Félkezű, Agg, Görnyedt, akik rendszerint céltalanul lófráltak a telepen, a górétól vagy valamelyik fejestől engedélyt kértek, és napközben gyakran elmentek felderíteni a terepet, pontosan kifürkészték, hol milyen vashulladék található, a csapat éjszakai kivonulása előtt a töltésről figyelték a csöszöket és rendőröket, olykor meg csavargónak adták ki magukat, napokig ültek az őrszoba előtt, és figyelték a rendőrörsök tevékenységét. Ha észrevették, hogy a rendőrök csapatostul szállnak motorra és dzsipre, felpattantak és rohantak a legközelebbi telefonautomatához, bedobtak egy tízjenes érmét, értesítettek valakit, aki közel lakott a telephez, az pedig sietett a telepre, hogy figyelmeztesse az embereket a fenyegető razziára. A góré továbbadta a hírt a fejeseknek, a fejesek a hajrásoknak, végül azoknak, akik éppen a rommezőn dolgoztak, ahol az ég, a vas és a gaz egybefolyt, a töltésen ügyelők jelezték torkuk szakadtából ordítva a veszélyt:

- Zsaruk!

- Kopók!

Az ilyen földérítő munka ugyanolyan fontos volt, mint maga az ócskavas kibányászása és elszállítása, és a halacska joggal részesült mindenből egyenlő arányban. A csapat minden tagját egyaránt megillető rész nagysága nem függött sem a munka jellegétől, sem személyes kapcsolatoktól. Igaz, hogy Sánta, Kacska meg a többiek sohasem felejtettek el valamiképpen köszönetet mondani a hajrásoknak, ki-ki a maga nevében. Amikor egy-egy munkamenet véget ért, és a góré kiosztotta a pénzt, pálinkát vettek és szárított tintahalat, becsomagolták újságpapírba, és elvitték Guminak vagy Homoknak. Munka után Gumi és Homok sós vizet locsoltak véresre dörzsölt vállukra, görcsösen rángatták a testüket, így próbáltak enyhíteni kízó fájdalmukon. A számtalan sebhelytől és sós víztől vörös meg lila volt a bőr a vállukon, tapintásra meg durva, érdes, akár a fenyőfa törzse. Sánta és Kacska merték a vizet a lavórból, és óvatosan törölgették Gumi végighorzsolt, sebhelyes vállát, amely olyan volt, mintha legyalulták volna.

- Önthetek még, bírod még? - kérdezték többször is hízelkedve, és félénken merték a sós vizet társaik hátára.

A sós víz jót tett a sebeknek, de elviselhetetlen fájdalmat okozott, még az olyan viharedzett férfiaknak is, mint Gumi és Homok: halántékukon lüktettek az erek, és egész testük reszketett. Félmeztelenül, óbégatva, jajgatva ugráltak körbe-körbe a szobában. Káromkodtak ahányféleképp csak tudtak, ki-kiszaladtak pucéran az utcára, hogy a szél hűsítse agyongyötört vállukat, amely vörös volt, mintha izzó vas érte volna...

Félkezű rendszerint az őrszobával szemben a napon sütkezett. Agg a töltésen örködött. Sánta a szórólappal kapirgált, hátha árut talál valahol. Ha valami nyomra bukkant, szép nyugodtan, hogy a másik csapathoz tartozók észre ne vegyék, odament Kopasz Kimhez.

- Szagot fogtam - suttogta a fülébe. Akkor aztán elindult földerítésre a csapat fejese, Félszemű is.

- Rendben, mehetünk - mormogta, ha megérte az áru. Összeállt a csapat: Bicaj, Széf, Fakutya, Gon, Tama, Gumi, Homok, Fukuszuke. Ástak, zúztak, rángattak, vágta, húztak.

Aztán a *révész* következett. Ez is furcsa egy alak volt. Fukuszuke minél inkább megismerte ezt a különös kompániát, annál jobban elképedt, hogy milyen ravaszak, agyafúrtak.

A telepről négyféleképpen lehetett eljutni a bányához: átmászhattak a gázcsövön, átkelhetek a Hiranogava folyón, átmehettek a Benten-hídon vagy a Dzsótó-vonal vasúti hídján, de az apacsok leggyakrabban a vízi utat vették igénybe. Elég átkelni a Hiranogaván, máris ott vagy a

bányában. Ezenkívül bárkával el lehet jutni a Nekomagava folyóhoz is, s akkor a rommező középső részén ér partot az ember. A gázcsövön át vezető útnak csak az a hátránya, hogy ott nem lehet nagy terhet keresztülvinni; a vasúti hídon veszélyes a járás: a villanyvonatok sűrűn követik egymást; a Benten-hídon kényelmesen át lehetne kelni, de a hídfőnél ott szobroznak a zsaruk meg az örök, vigyázni kell, nehogy szégyenben maradjanak szegények. Ezért vesztegel mindig a Hiranogava partján néhány bárka. Akad közöttük, amely egyik vagy másik góré tulajdona, de inkább a *révész* mesterséget űzőknek van hajója, akik ötven jent szednek fejenként, hogy a hajrásokat meg a halacskákat átvigyék a túlsó partra. A révész szabad idejében otthon durmol, napfölkelte előtt fölkászálódik, elindul a másik parton előcaplató, félhalott, alig lihegő kacsák elébe: mintha hagymát cipelnének a hátukon, görnyedeznek alatta. Szép kényelmesen odaavez a parthoz, felveszi a „kacsát” meg a „hagymát”, átkel vele, aztán beszedi a révpénzt. Ha a hagyma túl nagy, és a bárka elsüllyed, a révész a góréból préseli ki a veszteséget. A góré fizet, aztán levonja az összeget, egyenlő arányban, a többiektől. Így van bevezetve - közös a felelősség.

Eleinte Fukuszuke azt képzelte, hogy akiket révésznek hívnak, azok tönkrement tengerészek, megélhetés híján idesereglettek, és letelepedtek az apacsok közt. Csak később tudta meg, hogy szó sincs róla: apacsok voltak azelőtt, lomhák ugyan, de a kezük fürge. Valami könnyebb munkára vágytak, még ha a konyhára kevesebb pénzt hoz is, s régi foglalkozásukat felcserélték az evezéssel, hiszen igényeiknek és képességeiknek jobban megfelelt ez a munka. Tódzsó Hirohito például ezzel a névvel nyomtalanul eltüntette a múltját.¹¹

Tódzsó Hirohito egyszer megállította Fukuszukét:

- Jó nevem van, igaz? Próbálj csak egy ujjal is hozzám érni! Fej kell ide, barátocskám, tudod-e?

- Haver, te alighanem „horog” voltál a zsebeseknél, nem?

- Aha, ha elmarnak a zsaruk, csak megmondom a nevemet, és kész. Aztán a nem válaszolási jogra hivatkozom - mondta vigyorogva Tódzsó Hirohito. - Hogy mivel foglalkoztam, az az én dolgom, barátocskám, jobb nem beszélni róla. Mi a fenének fecsegen az ember, minek okozzak fölösleges fejtörést másnak.

Szóval Tódzsó ködösített, senkinek sem árult el semmit a múltjáról, de nem maradt el a többiektől a gazdátlan tulajdon elsajátításáról szóló magyarázatokban, sem ha cselekedni kellett. Egyszer, mikor éppen a folyóparton süttette magát a nappal, moziba menni támadt kedve. Kikötötte a bárkát, és elindult Kjóbasiba. Egy másik csapat sietett kihasználni a jó alkalmat: fogták a bárkát, és áteveztek a túlsó partra. Úgy kapkodtak, hogy elfelejtettek őrt állítani, és amíg az árut kiásták, rajtuk ütött a rendőrség. Akkor aztán hanyatt-homlok rohantak Tódzsó bárkájához, de a nagy kapkodásban a túlterhelt alkotmány fölborult velük. Az emberek úszva menekültek, a rendőrség pedig tárgyi bizonyítékként lefoglalta a bárkát: estére jött egy rendőrségi motorcsónak, és elvontatta Tódzsó tulajdonát ismeretlen helyre.

- Tökkelütöttek! - morogta Tódzsó, amikor kissé kapatosan visszatért Kjóbasiból. Ahogy megtudta, mi történt, nyomban kijózanodott. Még aznap este kényszerítette a bűnösöket, hogy menjenek vele vissza Kjóbasiba, és mire hazaértek, ugyancsak könnyebbnek érezték a pénztárcájukat. Hol vörösödtek, hol sápadoztak, látva, hogy nyelődik el féltve őrzött vagyonuk, mint víz a sivatag homokjában. Tódzsó meg csak ivott, és azzal fenyegetőzött, hogy Macudzava egész csapatának - a górétól az utolsó halacskáig mindenkinek - kiüríti a pénztárcáját. Két ujját ledugta a torkára, mind kiadta, amit benyakalt, aztán megint ivott, újra ledugta

¹¹ Tódzsó a második világháború idején Japán miniszterelnöke volt, Hirohito pedig a japán császár.

az ujját, és újra ivott, így büntette meg a társait, akik vétkesek voltak benne, hogy odalett a bárka.

Tódzsó még aznap éjszaka eltűnt valahová. Vagy négy napig nem látták a telepen. Az ötödiken Fukuszuke éppen a folyóparton sétált egy ugyanolyan fehér sortban, mint amilyen Kimnek is volt, szívta magába a fű és a sár szagát, amikor egyszer csak meglátta Tódzsó Hirohitót. Verejtékezve hajtott fölfelé a folyón egy szeméttel teli hajót. Éppen dagály volt, Tódzsó teljes erőből evezett, hogy az ár ellen föl tudja hozni a bárkát.

- Hová az ördögbe tűntél? - kiáltott oda neki Fukuszuke a partról.

- Mit ütöd az orrod a mások dolgába! - kiabálta vissza Tódzsó.

Kikötötte a bárkát, bement a telepre, szerzett Macudzava csapatából egy gyalut, magával vitt néhány embert a bűnösök közül, és visszamentek a hajóhoz. A szeméthegyet behányták a folyóba, azután Tódzsó legyalulta a bárka oldaláról a tulajdonos nevét, és fekete festékkel új nevet pingált rá.

- Hol szerezted ezt a bárkát, apuskám? - kérdezte homlokát törölgetve az egyik legény.

- Az nem olyan süketekre tartozik, mint ti - vágta el a szót gúnyosan Tódzsó, és a szeme sarkában fölillant az a mohó fény, amelyet gyakorta lehetett látni a telep lakóinak a szemében.

Azzal végeztek is a Napkorongnak elkeresztelt hajó új tulajdonosának bejegyzésére vonatkozó formaságokkal. Hát ennyit a révészekről.

A telepen nagyon rugalmas volt a munkamegosztás rendje. A vízholdó és a bűvár megjelenése azonban még tökéletesebbé tette az apacstelepi rendszer működését.

4

Egyszer egy szánalmas alak keveredett a telepre. Kim legidősebb, komisz fia vezette oda. Aznap a gyerek egyedül indult ócskavasat gyűjteni. Pénz kellett neki, mert az iskolában gyűjtést rendeztek a szülői munkaközösség kasszája javára. Kérhetett volna az apjától is, de Kim nemcsak hogy nem szórta fölöslegesen a jeneket, hanem még hosszú szónoklatot is tartott, lehordva az oktatási rendszert, és általában azzal fejezte be a szidalmakat, hogy ilyen kemény kobakkal, mint az ő fiának van, semmi értelme sincs abba a hülye iskolába járni. Ezért aztán a gyerek titokban fogott egy vászonzsákot, és elindult. Addig barangolt a bombatölcsérek és romok között, míg annyi ócskavasat szedett össze, hogy az ára nemcsak a befizetendő összegre volt elég, hanem zsebpénznek is bőven maradt belőle. Örömmel számolgatta, hogy hányszor mehet el ezen a pénzen a könyvkölcsönzőbe képregényért. Néhány fordulóval átvitte a vashulladékot a gázcsövön, és elcipelte a telepre. Olyan hulladékot gyűjtött, amit egyedül is el tudott vinni: kábeldarabokat, csapszögeket, csavarokat és mindenféle szerszámot. Megegyezett az öreg ócskavas-kereskedővel, Diatoku mesterrel, és apránként, mint a hangya, elcipelte hozzá, amit összeszedett. Mikor utolsót fordult, öreg este volt már, s olyan sötét, hogy a gázcsövet látni is alig lehetett. Amint partot ért, belebotlott egy idegenbe. A sötétben nagyon öregnek látszott, kétrét görnyedve állt a gáton, és a telep felé bámult. Amikor a kölyök a zsákkal a hátán elment mellette, az öreg megállította:

- Hé, fiú...

A gyerek visszafordult.

- Ide figyelj, a börtönben meséltek nekem az apacstelepről. Ez az?

- Ez.

- Gyalog jöttem az oszakai pályaudvartól a sínek mellett, komiszul elfáradtam...

- ...?

- A síneken láttam két összelapított patkányt. A többi úton is patkányok szaladgálnak. Csak van valami oka, gondoltam.

- ...?

A kölyök sehogyan sem értette, hogy hová akar az öreg kilyukadni. Hetet-havat összehordott, furcsa hévvel beszélt, s egyáltalán nem törődött vele, hogy a kívülálló mit gondolnak róla. „Vízfejű az öreg”, gondolta a kölyök magában. Igaz, nem volt különösen nagy a feje, de a fiú éppen ezt a szót választotta, mert ezt többször is hallotta a felnőttektől, és kifejezőbbnek is találta, mint például azt, hogy „hülye”. Hogy megbizonyosodjék, jól gondolja-e, megkérdezte:

- Sietek, papa, mit akar tőlem?

- Az nagyon jó, ha valaki siet - mondta az öreg izgatottan. - Az meg, ha sok szabad ideje van, nem jó. Az embernek addig nyílnak a virágok, amíg siet.

A kölyök ugyan nem nagyon értette, vajon az öreg csak hülyéskedik-e vele, szeretne volna még ugratni egy kicsit, de eszébe jutott, hogy Diatoku mester azt ígérte, amint az utolsó szállítmányt is leadja, kifizeti a pénzt; nem érdemes elkésnie egy ilyen félkegyelmű miatt.

- Mennem kell, papa.

- Szóval elmegy? Derék gyerek vagy. Pontosan azon gondolkodtam, hogy hogy kerülnek a döglött patkányok a Dzsótó-vonalra. Szóval mert itt az apacstelep. Nagy dolgokat művelnek ottan, igaz-e?

- Elég az ostoba fecsegésből. Mondja meg, mit akar tőlem.

- Enni akarok valamit.

- Igyék vizet.

- Annyiszor teleittam már magamat, hogy a csontjaim is elrohadnak.

- Mit csináljak magával? Jöjjön, hazaviszem.

Amikor beértek a telepre, a kölyök leadta a maradék ócskavasat a felvásárlónak, és megkapta a pénzét, de kikönyörögte, hogy ne szóljanak az apjának róla, aztán hazament az öregemberrel. Kim házában éppen fontos tanácskozás folyt. Valamennyi hajrás összejött, és ott volt Fél-szemű, a csapat feje is. A tűzhely körül terpeszkedtek - ki hason fekve, ki könyökölve, ki a lába ujját piszkálva -, és a fővő belsősegekből felszálló gőzben a Sánta fülesét vitatták. Sánta, mint mindig, aznap is ásott a bányában, és váratlanul a hajdani központi fűtés csövére bukkant. A rozsdás cső, ha magasról ütötték, tiszta csengő hangot adott - tehát alighanem acélból van. Rendes zsákmány. Sánta túrt tovább, és egész csőhálózatot talált, a közepén pedig egy hatalmas szabályozó szelepet. Fél-szemű, amint meghallotta, odament, hogy a saját szemével is lássa, és éppen most ért vissza.

- Saccra lehet vagy három-négy mázsa - mondta. - A csövek nem sokat érnek, de a szelep, azt nevezem. Az alátétlemeze fegyveracélból van. Ez kell nekünk. A fegyveracélért szép summát fizetnek.

Megbeszéltek, hogy ki fűrészeli el a szelephez vezető négy csövet, ki ássa ki, ki húzza föl a szelepet. Arról sem feledkeztek meg, hogy a szokottnál is óvatosabban és sebesebben kell most dolgozniuk, mert az utóbbi néhány napon a rendőrök nem háborgatták őket, nincs kizárva, hogy épp ma este indulnak portyára.

- Minden csőhöz három ember kell: ketten fűrészelik, a harmadik meg oldalról szappanos vízzel öntözi. Mindenkire sor kerül a fűrészelésnél, kettesével váltjátok egymást. Így hát csövenként hat ember kell. Egy meg őrt áll. A szelephez négy fő elég. Ha csősz megy arra, oda se neki, ha egy-két portyázó zsarú, maradjatok csendben, ha meg egy egész rendőrcsapat üt rajtatok, fussatok, csak a szerszámokat vigyétek magatokkal. El kell bújni valahol a közelben, míg el nem tűnnek. Értitek? Ne fussatok messze!

A gyerek az öreggel éppen akkor lépett be az ajtón, mikor Félszemű ezeket az utasításokat sorolta. Az öreg most makacsul hallgatott, mintha belül valahol rövidzárlatot kapott volna.

A fiú Kimhez fordulva a homlokát kopogtatta az ujjával:

- Hiányzik egy kereke. Megállított. Éhes. Adjatok neki legalább a „rongyból”, hadd egyen. Munkát akar - tette hozzá a gyerek, aztán már pattant is, irány a könyvkölcsönző.

Mínél tovább nézte Fukuszuke az öreget, annál szájalmasabbnak találta. A jobb kezén minden ujj hiányzott, a balon is csak három volt, az egyik lába rövidebb, a mozdulatait pedig nem tudta összehangolni. Négykézláb odamászott a gyékényre, és mint valami gerinctelen állat, elkúszott a tűzhelyig. Homályos pupillája mélyén fény villant. Úgy látszott, mintha testének minden porcikája, a többit félrelökdösve, külön-külön törekedne az áhított cél, a sült hús felé. Ennek a bizonytalanul kúszó emberroncsnak a láttán még a legedzettebb, legközönyösebb hajrások is elfordították a fejüket. Mi roncsolta így össze? Gép? Vegyszer? Szifilisz? Ki tudná megmondani. De végtagjainak csonkjaiból ítélve minden bizonnyal fizikai munkát végzett azelőtt. Mi marta össze, vajon micsoda poklokat járt meg?

Találgathatták volna, de senki sem akarta.

Mikor látta, hogy a szerencsétlen hogyan kúszik némán a fővő marhahús irányába, Kim a tűzhelyet a tállal együtt közelebb tolt, és megnyúlt képpel odamorogta neki:

- Egyél, öreg.

Fukuszuke elámult, hogy az apacsok - pedig már alig volt emberformája - még ennek a szájalmas lénynek is találtak munkát. Kim oldalról figyelte, hogyan nyeli a pacalt az öreg, és hallgatta, mit mesél a gyalugépről meg arról a két döglött patkányról, amit az oszakai pályaudvartól idáig a Dzsótó-vonal sínei mellett látott. Kim addig törte a fejét, míg végül aznap éjjel a brigáddal együtt az öreget is el nem küldte a „harcmezőre”. Három kétliteres üveget nyomtak az öreg kezébe, teli vízzel, az üvegek szájára madzagot tekertek, és a madzag egyik végét hozzákötötték az öreg nyomorék kézcsontjához, az övére pedig zseblámpát erősítettek. Egész éjjel járta az egymillió-kétszázezer négyzetméternyi pusztaságot, és árulta a vizet a vastolvajoknak. Csetlett-botlott a sötétben, és karószerű karjával úgy szorította magához a vizes-üvegeket, mintha azok épségétől függne az élete. A tolvajok meg kitörő örömmel fogadták az öreget, versengve vették a vizet tőle - öt jenért egy bögrével. A pusztaságon, ahol az apacsok pokoli munkájukat végezték, nem volt egy csepp víz sem. Kényelmetlen lett volna, ha üveget cipelnek magukkal, különösen, mikor a rendőrök elől menekülnek. Így azután persze hogy ujjongva üdvözölték az öreget:

- Jótevő istenünk!

- Derék férfiú!

Munka közben jobb, ha mindenkinek üres a zsebe, mert csöndben kell lenni, az aprópénz pedig csörög, és zavarja az embert a munkában. Kim tanácsára az öreg a zseblámpával rávilágított arra, aki ivott, megkérdezte a nevét, és bal kezének három ép ujjával az övéen lógó pénztárkönyvbe bejegyezte, ki hány bögre vizet ivott. A pénztárkönyv kócmadzaggal erősen a derekához volt kötözve, úgy vigyázott rá, hogy inkább meghal, mintsem hogy megváljon tőle. Egyszer, amikor az öreg éppen bejegyzett valamit, Fukuszuke véletlenül belepillantott a könyvbe, és csodálkozva látta, hogy nem nevek sorakoznak a papíron, hanem számtalan kis kereszt, négyzet, köröcske. Az öreg analfabéta volt. A romterületen vagy három-négyszázán dolgoztak. Mennyi jelet kellett kitalálnia, hogy mindenkire jusson belőle!

- Hogyan jegyzel meg mindenkit, papa? - kérdezte Fukuszuke, s érezte, hogy a víz, amit megivott, mindjárt visszabuggyan a gyomrából.

Az öreg az újságpapírból tekert dugóval bedugta a palackot, és előbb olyan képet vágott, mintha nem értené, hogy miről van szó.

- Igen, igen, megjegyzem - mondta aztán kicsit szégyenkezve, de nagyon igyekezett, hogy hetykének látsszon. Hát ilyen volt a vízhordó.

Tama, az Okinava szigetéről való halász még színesebbé tette a munkamegosztás rendjét a telepen. Azelőtt Tama hajrás volt Kim csapatában, mégpedig nem is akármilyen; különleges tüdejének köszönhető, hogy szerepet váltott. Kezdetben csak ráadásként foglalkozott bűvárkodással, de később abbahagyta a hajrázást, annál is inkább, mert a rendőrség mind szigorúbban bánt el az ócskavasgyűjtő apacsokkal. Az is szerepet játszott a dologban, hogy Tamán kívül a telep egyetlen lakója sem mert volna vállalkozni erre a munkára. Attól kezdve a többiek bűvár Tamának nevezték, ő pedig igen büszke volt új foglalkozására.

Tama tüdejére a következő okból volt szüksége a telep lakosságának:

A pusztaságon kibányászott ócskavasat rendszerint bárkával szállították át a telepre minden hajnalban. Nyáron, mikor korán kel a nap, igyekeztek a munkát minél előbb befejezni. Ezért aztán összevissza kapkodtak a parton, ezt látta Fukuszuke is az első reggelen, amikor az apacsok közé került. A sok száz kiló vasat kapkodva rakták fel a bárkára - a hajó megdőlt, belefolyt a víz, és gyakorta félig elmerült, mire a túlsó partra ért. Pedig az apacsok csak a vasat rakták föl a bárkára, egyébként ki hogy tudott, úgy kelt át a csatornán. A bárka bizony sokszor elsüllyedt a folyó közepén. Előfordult, hogy a rendőrség hajnalban ütött rajtuk, és az apacsok Tódzsó Hirohito tiltakozása ellenére szándékosan süllyesztették el a vassal teli alkotmányt. Tódzsó eleinte szörnyen szitkozódott, de bőkezűen kárpótolták a veszteségért, s lassanként annyira megtetszett neki a dolog, hogy olykor saját maga süllyesztette el a hajóját - annál is szívesebben tette, hiszen lopta a bárkát.

Egyszer csak fölugrott, és elkiáltotta magát:

- Jönnék a kopók! Gyerünk!

Az apacsok még szóhoz sem jutottak, s a bárka a zsákmánnyal együtt máris a víz alatt volt.

Azt mondják, ha ember akad, munkát mindig ki lehet találni neki. Ennek az elvnek a valóra válását látta Fukuszuke, amikor a vízhordó megjelent. De Tamával fordítva történt. Szükség volt rá, hogy valaki kihúzza az elsüllyedt zsákmányt a víz alól. Azt mindenki tudta, hogyan kellene ezt csinálni. Lebukik valaki a csatorna hínáros fenekére, kötelet köt az elsüllyedt vasra, a csigát fölszerelik a parton, kötelet vetnek át rajta, aztán pedig mindenki nekiesik, és teljes erejéből húzza a kötelet. Nagyon egyszerű az egész. De olyan nem akadt, aki le mert volna bukni a víz fenekére. Mind ott tolongtak a parton, dühösen szitkozódtak és kiabáltak, de senki sem mert megkockáztatni a dolgot. Ha viszont ott hagyják az elsüllyedt árut, akkor a göré, a

fejes, a hajrás, az ór, a vízhordó, a halacska, a révész erőfeszítése mind hiábavaló, s az egész munka kárba vész, mert nincs, aki a kört bezárja. Tama bezárta a kört, a bűvár-Tama a maga két pokolian erős tüdejével.

A Nekomagava folyót az oszakai öböllel összekötő Hiranogava-csatorna csúszós, iszapos medre sok bosszúságot okozott az apacsoknak. Az ár-apály megmozgatta ugyan egy kicsit a csatorna posványos, iszapos vizét, de annyira nem, hogy a víz mindent elhordjon, ami a csatornában úszik. Kutyatetemek, szemét, fáradt gépolaj, ürülék, üres konzervdobozok alakjukat veszítve úsztak, elmerültek és rohadtak a vízben. A csatorna partja ki volt kövezve, de a vize inkább valami gyanús, sűrű, ragacsos, fojtogató, savszerű folyadékra emlékeztetett. A folyópartról úgy látszott, hogy a víz talán már középig bemarta a szemközti köveket. Valamelyik apacs egyszer belefúladt a csatornába, így szolgált kínosan borzalmas bizonyítékkal, hogy mire képes a víz. A szerencsétlen a rendőrök elől menekülve elérte a csatornapartot, s mivel egerútja nem volt, beugrott a vízbe. A túlpárt már ott volt előtte, de ő addig futott lélekszakadva a pusztaságon át, hogy minden erejéből kifogyott, és abban a pillanatban, amikor a vízbe ugrott, megbénult a szíve. Ő volt a legbátrabb hajrás, de a folyó elbánt vele. Amikor a rendőrségi kórházban fölboncolták a tetemet, kiderült, hogy az orra, a szája, a légcsőve, a belei, a tüdeje és a gyomra - minden szerve, minden testüree - felfújódott és megtelt zöldes iszappal. A boncolókés nyomán egyetlen csepp vér sem folyt ki a testből, csak valami sűrű massa, mintha festéket nyomnának ki valami hatalmas tubusból. Az egyik teleplakó, aki részt vett a boncoláson, irtózáttal elfordult.

De Tama szembe mert szállni a vízzel. Egyszer mindannyian épp a folyóparton álltak, és összevissza kiáltoztak, amikor ő a délutáni alvás után arrafelé sétált. Egy pillantást vetett a vízre, szemében visszatükröződtek a napsugarak, aztán némán gatyára vetkőzött. Amikor Fukuszuke megpillantotta, Tama, akit mindenki szűkszávúnak ismert, éppen a mellette állókat faggatta:

- Mi az áru?

- Gerendák, sínek, csövek.

- Mennyit nyom?

- Vagy fél tonnát.

- Te mohó!

- Hiába, odavan!

- Hozz kötelet!

- Mi a csudát akarsz?

- Lemerülök.

A körülállóak meglepetve néztek össze, az inkák utóda pedig, akiben még maradt néhány csepp királyi vér, levette a gatyáját, s csak egy ágyékkötő maradt rajta. Hiába végzett nap mint nap nehéz munkát, a csákány és a lapát sem tudták eltorzítani a tagjait. Minden porcikája megőrizte tengervíz csiszolta tökéletes formáját. Ruganyos volt a teste, és olyan gyönyörűnek látszott a napfényben, hogy az ember úgy érezte, megvakul, ha le nem veszi a szemét róla. Kim és a telep asszonyai mintha újra fölfedezték volna Tama testi szépségét. Az asszonyok először megbabonázva bámulták, aztán kuncogva elfordultak, és mintha csiklandoznák őket, vihogva mondogatták:

- A szemérmetlenje! Kéjenc disznó!

Tama akkor odaszólt Kim legidősebb vásott gyerekének, aki ott bámészkodott, hogy hozzon bűvárszemüveget. A fiú elfutott a telepre, s visszajött egy piros gumiszegélyes úszószemüveggel. Tama megszemlélte és felpróbálta a korántsem tökéletes felszerelést.

- Elmegy - mondta elégedetten. Megvakarta a mellét, mélyet lélegzett, és odament a parthoz. Megállt egy pillanatra, aztán az egész telep szeme láttára beleugrott a bűzös vízbe. A vastag, szivárványszínű olajréteg haragosan megremegett, kényszeredetten szétnyílt, átengedte Tama testét, azután fenyegetően újra összezárult.

Tama pedig úszott a mocskos lében, kereste az elsüllyedt vasakat. Hol itt, hol ott bukkant fel, és utasításokat adott:

- Kötelet! Emelőt!

Minden alkalommal, mikor följött a felszínre, kiköpte a fekete folyadékot a szájából. A parton állók közben dorongokból tartóoszlopot tákoltak össze, és felerősítették rá a csigát. Tama a kötél végét fogva úgy úszott a sűrű lében, mint valami delfin. Többször is lebukott, majd újra följött, és ismét lemerült, amíg csak nem sikerült odaerősítenie a kötelet.

Végül, mikor legközelebb felbukkant, szétszagatva a szivárványszínű hártját, odakiáltott a várakozóknak:

- Húzd!

Aztán kiúszott a partra, kimászott, és csukott szemmel, mint a halott, elterült a földön, Kim felesége odaszaladt hozzá, és a vállánál fogva megrázta:

- Hé, élsz-e, hallod?

A királyok gyönyörű ivadéka, tetőtől talpig sárosan, az asszony felé fordította sápadt, zöldes színű arcát.

- Hozzatok pálinkát! - nyögte.

Kim felesége elnevette magát, s már szaladt is a telepre.

Futva jött visszafelé is, egy kétliteres pálinkásüveggel a kezében, rozsdafoltos ujjával kitörölt egy széles szájú üveget, teletöltötte, és odavitte Tamának:

- Idd ki!

Ahogy a pálinka szagát megérezte, Tama fölkel, keresztbe tett lábbal a fűre ült, és kortyolt az italból. Csukott szemmel hátravetette a fejét, kiöblítette a torkát, és kiköpte a pálinkát. Szurokfekete folyadék ömlött a földre. Többször megismételte; a pálinka lassanként feketéből szürkére váltott, aztán szürkéből egérszínűre, végül átlátszó lett. Akkor Tama minden erejét megfeszítve hatalmas, fekete gombócot köpött, és a combját csapkodta:

- Kimuriztam magamat!

A többiek, akik a zsákmányt húzták ki a csigával a vízből, abba-abbahagyták a munkát, odamentek hozzá, és megveregették a vállát.

- Vegyél gumitalpút, öregem - fordult hozzá Gumi, kedvenc szólásával. Homok kuncogva simogatta Tama testét, Tódzsó pedig elismeréssel jegyezte meg:

- Hát lefőztél!

Utolsónak Kim ment oda hozzá, leült mellé, és a füvet tépkedve, mintegy odavetette:

- Kétezer jen egy alkalomra. És a tiéd a szajré fele. Rendben? Hiszen gyakran van ilyen. Nem bagóért kérem. Nos?

Tama, aki a pálinkától úgyis virágos hangulatban volt, becsukta a szemét, s megrebbentette hosszú, nőies szempilláit.

- Rendben - válaszolta.

Úgy látszott, hogy most már szinte eszményien teljes az apacstelepen a munkamegosztás rendje.

Harmadik fejezet

AMIT KIFŐZNEK, AVAGY MEGCSALNI ÉS MEGCSALATNI

Mit bánjuk, e tarka földi színház hogy fut, ez a lét?
Illemt az féltsen, aki vesztheti a jóhírét!

BURNS: VIDÁM KOLDUSOK

Szabó Lőrinc fordítása

1

Ahogy Fukuszuke a csapat tagja lett, Kim nyomban elkezdte a foglalkozásokat. Bonyolult és sokrétű ismereteket adó tanfolyamot tartott: meg kellett tanulni az apacsok nyelvét; a szerzők használatát; a zsákmány fajtáit és hogy mennyit érnek; hogyan kell tárgyalni az ócskavas-felvásárlókkal; hogyan kell mázsálni, hogy a mérleg a valóságosnál többet mutasson; hogyan lehet megfogni a felvásárlót, ha ő akarna a mérésnél csalni; hogyan kell a többi csapatot megkerülni, s hogyan a csőszöket az ujjunk köré tekerni; hogy kell megmenekülni a rendőröktől; mit kell tenni, ha mégis elkapnának; meg kellett tanulni a telep életének íratlan törvényeit, sőt a Szugijama-bánya történetét is. Tanulás közben Kim mindenféle fogásokkal igyekezett Fukuszukéba beleverni, hogy helytelen és igazságtalan dolog, ha a telep lakóit tolvajnak tekinti, minden erejével azon volt, hogy meggyőzze. Kim előadásai fölöttébb hasznosak voltak, Fukuszuke nélkülözhetetlen gyakorlati tudnivalókat meríthetett belőlük, hiszen Kim a legapróbb részletekig ismertette a csapat tevékenységét. Igazán megérte a napi kétszáz jen tandíjat lakással és a napi háromszori étkezéssel. Kim otthon, vagy ahol éppen adódott, mindennap minden alkalmat fölhasznál, hogy Fukuszukéba a tudnivalókat belesulykolja. Fukuszuke figyelmesen hallgatta Kimet, mindent ellesett, végrehajtotta a feladatokat, és hamarosan a csapat teljes jogú tagjának érezhette magát. Később aztán megtudta, hogy a többiek is kijárták ezt az iskolát, még a legtehetségesebbek is, akikből hajrás lett. Egyikük sem értett ehhez a mesterséghez, amikor a dutyiból, az őrszobáról vagy egyenest a munkaközvetítőből megérkezett. Mindannyian megtanulták, s fizettek is érte. Fukuszuke látta, hogy a többi csapatoknál is ülnek az újoncok a viskókban, és körülbelül ugyanannyi pénzért oktatják őket az iparra.

- Szóval akárhová mész, mindenütt így van - magyarázta Kim -, hát ennek a földnek is megvannak a maga külön törvényei, olyanok, amilyenek, így kell elfogadni őket. A tájékozatlan embernek, amíg kívülről nézi, lehet, hogy egy és más furcsa itt, ezért sok mindent rossz színben tüntetnek föl az emberek. Akad itt olyasmi is, amiről nem beszélnél az első jöttmentnek. Olyankor fordulj nyugodtan hozzám, tekints, mondjuk, a fa odvának, azt kiáltasz bele, amit akarsz, olykor még visszhangot is hallasz.

Ezekkel a szavakkal vezette be Kim a szertartást, mellyel Fukuszukét a csapat teljes jogú tagjává fogadták. Körbe-körbe nagy tálak, lavórok, vedrek álltak, tele még véres marhabelsőséggel, olyan friss volt, hogy szinte gőzölgött.

- Kérlek, nézzétek el nekem - mondta Kim -, de ma új ember kerül a családukbába, és bátorkodom megvendégszolgálni a tisztelt társaságot. Én fizetek.

Senki se kérte magát sokáig. Félszemű, Gon, Tama, Gumi, Homok, Bica, Fakutya, Széf, Sánta, Kacska, Majré, Gyagya mind versengve tódultak a tűzhely köré a belsőséggel teli tálakhoz. A tűzhely mellett, mint rendesen, most is Gon volt az úr. Ügyesen forgatva a hosszú evőpálcikákat, megsütötte az ételt, s darabonként szójamártásba forgatta. Az apacsok meg csámcsogva bezabálták. Volt, aki nyersen szerette - összevagdosta, és úgy beszórta erős paprikával, hogy vereslett, aztán bekapta. Senki se tudta kivárni, amíg jól megsül a hús, hogy azután mártásokkal megízésítve, evőpálcikával nyugodtan megehesse. Látva, hogy csámcsognak, s milyen elégedetten hunyorognak a többiek, Fukuszuke maga is nekilátott az evésnek. Fogott egy félig sült szívdarabot, jól megpaprikázta és bekapta. A következő pillanatban úgy érezte, hogy megbénul a nyelve, vörös köd borult a szemére. A füle csöngött, de azért hallotta Kim hangját:

- Pokoli jó zaba. Hiába, Gon aztán ért a szószkészítéshez.

Ezen a napon egy egész marha minden belsőségét fölhabzsolták. Félszemű és Homok belenyúltak a lavórhoz, kihalásztak egy-egy darab belsőséget, és odamutatták Fókuszukénak, közben pedig hangosan magyaráztak:

- Ez itt, *heart*, vagyis szív, az meg bab, vagyis vese, a szív lágy, meg lehet rágni, a vese is ízletes, csak tudni kell, hogyan kell enni - keményen, mustárral; ehetetlen belsőség nincsen, mindent bezabálhatsz, legfeljebb a húgyhólyaggal kell vigyázni.

Egy szó, mint száz, Fukuszuke egy egész marhát látott, csak a szarva, a bőre meg a csontja, no meg a közönséges húsa hiányzott.

- A belsőséggel óvatosan kell bánni, nem tűri a tüzet. Ha túlsütöd, már köpheted. Épp csak megforgatni szabad a tűz fölött, aztán mártásba tunkolva kapd be! Aki tudja, hogy mi a jó, nem eszi másképp.

- Minden este így tömitek a fejeteket?

- Megengedhetjük magunknak!

- Hát persze, nem most másztatok le a falvédőről.

- Mit beszélsz?

- Á, semmi, nem számít.

- No jó, ne ugass már! Inkább zabálj, amennyit bírsz, ne röstelkedj. Tömd csak tele a hasad, vérré válik benned - foglalta össze Kim a dolgot, aztán Fukuszuke elé tette a sült belsőséggel teli tálat.

Gon egész este egy szót sem szólt. Sütötte a húst, adta a többieknek, és némán szemlélte, hogy nevetgélés és duma közben hogyan falják be egyik darabot a másik után. A Fukuszukénak szánt falatokat különös gonddal sütötte meg. Rút képe volt Gonnak, de az evőpálcikákat mesterien forgatta. Mint valami madár, úgy csapongtak a pálcikák a lavortól a vödörig meg vissza, felcsipkedtek, amit kellett, megforgatták, szétválogatták, kiszedték a puha falatokat, és odadobálták a tűzhely izzó rácsára. Valaki megpróbálta elhappolni a Fukuszukénak készített falatot, de abban a minutában némán rácsaptak Gon pálcikái, s addig viaskodtak, amíg az arcátlan meg nem futamodott.

Azok a darabok, amiket Gon válogatott, puhák voltak, nem rágósak. Figyelmesség áradt belőle, ahogyan a húst sütötte, ahogyan a mártással megízésítette. De hiába, Fukuszukén kifogott a belsőség. Erre Gon kiment a konyhába, s behozott egy tálat.

- Ez könnyű étel - mormogta, és kanalat nyomott Fukuszuke kezébe, hogy megpróbálja, aztán visszament a helyére, a tűzhely mellé.

A tálban nagyon apróra vágott fehér valami úszkált egy kevés zavaros lében. Fukuszuke belekortyolt. Az ételbe nem tettek fűszert, csak a lének volt enyhe fokhagymaszaga. De az erős mártásba forgatott belsőség után Fukuszuke jóízűnek találta, és vidáman kanalizott belőle. A többiek nyomban fölfedezték a tálat, és éktelen ricsajt csaptak. Addigra már mindenki úgy jóllakott belsőséggel, hogy majd kipukkadt, s most egyszerre mind fölugráltak a helyükről, kiabálva Fukuszukéra vetették magukat, és kitepték a tálat a kezéből. Alig nyelt az egyik egykét kanállal, a következő máris átvette a tálat, és nagyokat csámcsogva ő is evett egy keveset. Mire a tál Kimhez elért, már üres volt. Kim lekaparta a szélére ragadt fehér szemcséket, kinyalta a tálat, aztán csalódottan megvonta a vállát, és nagyot sóhajtott.

- Finom étel, kár, hogy kevés volt - mondta a kanálával dobolva. Fukuszuke megkérdezte, mi volt az a tálban, amiért ilyen nagy felhajtást rendeztek, és amiből Kimnek - legnagyobb sajnálatára - már nem jutott. Kiderült, hogy az ingyenség, a különleges csemege, amit Kim szerint koreaiul *szekifé*-nek neveznek, nem más, mint a disznó méhe. Mikor kibelezik a disznót, óvatosan, mintha hideg vízzel teli hólyag volna, amit a betegek homlokára szokás tenni, kiszedik a méhét, és apró darabokra vagdoszák. Semmiféle erős fűszert nem tesznek hozzá, persze nem is sütik, nem is főzik, hanem nyersen eszik meg. Az a fehér hártyaszerű valami, amit Fukuszuke sehogyan sem ismert fel, a magzatburok volt, a vízszerű híg lé pedig a magzatvíz. Fukuszuke elképedve hallgatta Kim magyarázatát:

- Maga Rockefeller se utasítaná vissza - mondta Kim, az állat simogatva. Aztán elégedetten hunyorított, és hozzátette: - Koreaiul *szeki* annyit tesz: csecsemő, a *fe* meg nyers halétel. Megeszél egy kanál szekifét, s három napig nem tudsz hason fekve aludni.

- Hogyhogya nem?

- Te szende virágszál! Hová tetted a szemedet? Mind feljön a férfierő benned ettől az ételtől.

Az apacsok fölrohögtek. Mint a vadak, falloszimádókká lettek. Körülfogták Kimet.

- Talán azért fizetek, hogy mindenféle disznóságokat hallgassak? - fordult Kimhez Fukuszuke. Kim nyomban abbahagyta a röhögést, hátat fordított a többieknek, és nekilátott, hogy megmagyarázza Fukuszukénak a tolvajnyelvet.

- Először is tanuld meg, hogy a *kopók*: zsaruk; ha valakit letartóztatnak, mi csak azt mondjuk, letolták, vagyis lesittolták - rövidítve. Azután az örökösést *falazás*-nak mondjuk, hogy senki se értse. A zsákmányt *áru*-nak mondjuk, ez meg készáru röviden. Áru van *feketerúd* meg *színesholmi*. A *feketerúd* a vas, a *színesholmi* meg az összeolvadt színesfém darabok, amiket a kohók meg olvasztókemencék helyén kaparhatsz össze. Itt a bányában réz volt dögivel, úgyhogy néha a színesholmit *rezes*-nek is mondjuk. Azért jobb dohányt adnak. A közönséges vas kilójáért nyolc-tizenöt jent fizetnek, de a színesholmiért tizenöt-húszat is leszakíthatsz. Úgyhogy ha színessel murizol, piára is jut.

- Muri?

- Zabálsz, úgy is mondhatod.

- Röviden?

- Szóval kiver a verejték, ahogy onnan idecipeled. Ez nem lógós meló. Ha egyszer murizol, utána kidalolod magad. Aki négyszáz kilót bezabál, az beszarik az erőlködéstől. Egyszóval, a nyelved is kilóg.

- Bezabál és beszarik?

- Úgy, úgy! Nem valami választékos kifejezés, de rögtön tudod, miről van szó. Finom kis szó az. Aki megjárta a sitit, az tudja, hogy mielőtt zabálni indul, üríteni kell.

- A sitit?

- Aki börtönben ült. Vannak elegenden. Gumi, Homok, Bicaj, Széf, mind ültek. És mind nagyon érzékeny idegzetűek, ha nem hozzák rendbe magukat melő előtt, képtelenek nyugodtan dolgozni. A nagy zabálás kedvéért előbb hagynak egy rakást maguk alatt, ha meg már nagyot zabáltak, újra hagynak egy rakást maguk alatt, ez csak természetes.

- Aha...

- Ha egyszer csak lépéseket hallasz a sötétben, mikor árut szerzünk, hogy állapítod meg, hogy a mieink-e vagy a rendőrség? Halkan csettintesz kettőt-hármat a nyelveddel, gyöngén, mintha egércincogás volna, ha visszacincognak, akkor a mieink. Egyszer akadt egy tökéletlen: meghallotta a cincogást, hát nem megkérdezte: „Tolvajok, ti vagytok?” Micsoda barom! Ha a kopók jönnek, ráugrottak volna. „Tolvajok!” - csak ennyit szólnak, és vége. És különben is, tolvajok! Hiszen mi egész más szellemben csináljuk!

- Más szellemben?

- Igen, egész másként.

- Miért?

- Egyáltalán nem vagyunk tolvajok.

- Hát akkor kicsodák vagyunk?

- Ne ugrálj, megtudod, szép sorjában.

2

- A Szugijama-bánya állami tulajdon - folytatta legközelebb Kim. - Ha pedig tulajdon, akkor lennie kell valahol egy leltárkönyvnek, amelyben szépen föl van jegyezve, hogy melyik tárgy hol található. És pecsét is van rajta. A földről, a házról is könyvet vezetnek. Ha nem, akkor meg hogy lenne tulajdon? Hogy a bányában hol mi van elásva, ki tudja. Azt mondják, a Pénzügyi Igazgatóságon fel vannak vésve az összes gépek: esztergapadok, marógépek, köszörűgépek mind. Az ügyvéd úr azt mondta, hogy a gépeket állami tulajdonba vették, és ha ilyen árut zabálunk, igazi tolvajnak tekintenek bennünket. Ha elkapnak, nincs menekülés. És most fülelj: kibányásszuk az árut a föld alól, úszunk az izzadságban, becsinálunk az erőlködéstől, és fölhozzuk a napvilágra. A kopók meg, ahogy vagyunk, megfognak és visznek a sirtre. Aztán jönnek a hivatalnokok. Meglátják az árut, és halálisan boldogok: lám csak, milyen derék fiúk, megtalálták az állam tulajdonát. Nyomban fölvésik a listára, aztán bumm, rácsapják a pecsétet. Még meg is köszönik.

Képzeld csak el, mi volna, ha nem ástuk volna elő azt az árut - már rég egy kupac rozsdá volna csak a helyén. És nemcsak az, amelyik ott van a földben. Tudod, mit meséltek egyszer nekem? Kijött egy rendelet, olyan okos elnevezése volt, hogy „Az állami vagyon különleges kezelésének szabályozásáról”. Kimondták, hogy akinek van valami maszek kis üzeme, kicserélheti a régi ócska gépeit, használt, de még jó állami gépekre. Nem is rossz rendelet. Az iparosok meg szaladtak, hogy megkérdezzék: igazán ki lehet cserélni a gépeket? Mondják, hogy igen. Erre ott helyben aláírták a kérvényt: ki akarjuk cserélni a gépeinket. Eltelt vagy két év, már meg is

feledkeztek az egészről, amikor felszólítás érkezett: küldjenek be egy hivatalos folyamodványt, tizenöt fényképet s még másik tizenöt papírt minden egyes gépről. Mire összeszedték a fényképeket meg a papírokat, eltelt egy hónap. Elküldték az egészet a megyei ipari-kereskedelmi osztályra. Az ellenőrzéssel, kiegészítésekkel elment még egy hónap. Aztán harminc hivatalnoknak harminc pecsétet kellett rányomnia. Minden pecsét egy hét. Hisz a hivatalokban folyton teáznak, és minden teázáskor még sorsot is húznak, hogy ki menjen le harapnivalóért. Az egész kalamajka után a papírokat átküldték a Pénzügyi Igazgatóságra. Ott megint csak teáznak, meg sorsot húznak, hogy ki menjen le harapnivalóért. Így telt el két év és hét hónap, mire engedélyezték a gépek cseréjét. Az iparosok nem tudták kivárni, addigra már rég beszerezték az új gépeket valahol máshol, így azután a marógépek, esztergapadok a rozsdatemetőbe kerültek, hiába, hogy még használhatók voltak.

És a teázgatás meg a sorshúzás miatt van az egész, meg a pocsék törvények miatt! Tökfejű idióták!

Azt mondják, hogy mi tolvajok vagyunk. De azt be is kell bizonyítani. Ha nincs bizonyíték, nem tudnak síttre vágni. Milyen bizonyítékot tudnak szerezni? Hát az árut! Tudományosan: ujjlenyomatunk az árun bizonyítékul szolgál. Ha nincs ujjlenyomat, senkinek sincs joga, hogy tolvajnak tartson bennünket. A tapasztalt tolvaj ezért mindig kesztyűben megy lopni. De nekünk minek a kesztyű? Mert hát, ugye, az ujjlenyomatokat csak a sima felületen találják meg - üvegen vagy deszkán például - de a mi árunk csupa rozsdá, csupa sár, simának meg egyáltalán nem nevezhető. Azon ugyan nem találsz ujjlenyomatot! Mit csinálnak ilyenkor? Megpróbálják meghatározni, hogy kinek a tulajdona az áru. Előkotorják a Pénzügyi Igazgatóságról a teaivókat, megmutatják nekik az árut, és fölteszik a kérdést: „Ez az önöké?” Ők meg válaszolnak: alighanem a miénk, de pontosan nem tudjuk megmondani. Ezzel aztán vége: nincs hivatalos bizonyíték.

Mi az eredmény? A rendőrség tudja, hogy az egész telep bele van keverve a dologba, de semmit se tud csinálni. Vannak köztünk süketek, akik sehogyan sem képesek kiörvendezni magukat rajta, hogy a rendőrség folyton befürdik, és állandóan fecsegnek. Ha elkapnak, te csak tegyél lakatot a szádra, ne fecsegy!

Hogy a fenébe lehetne síttre vágni bennünket? Nyolcszáz ujjlenyomattal mégse mászkálhatnak végig a szugijamai térségen. Szörnyű nagy ám az a pusztá: egymillió-kétszázézer négyzetméter! Tán parancsot adnak a zsaruknak, hogy kússzák végig az egész Szugijamát, és szórják be alumíniumporral, hogy nyomunk maradjon? Kész komédia volna. Egyébként, ha nincs károsult, minek a bizonyítással erősködni? Beismerő vallomást akarnak kikényszeríteni belőled? Hivatkozz a válasz megtagadásának jogára, és vége az egésznek. Nem marad más hátra, minthogy a tett színhelyén elkapjanak valakit. De ez meg szörnyű unalmas. Néhanapján rajtaütést szerveznek, el akarnak kapni. No de minket se olyan fából faragtak! Drótosokat állítunk, és idejében megtudjuk, mikor indulnak a kopók vadászatra. Nehéz ám meglepni bennünket! Mit tesznek a zsaruk? Mikor besötétedik, átlopóznak Szugijamába, és elbújnak a bozótban. Ott aztán ellepik őket a szúnyogok, nem akármilyenek, a legkomiszabbak. Az, ha megcsíp, jobban fáj, mintha injekciós tűt döfnének beléd. Szegény zsaruk nem bírják sokáig, és inkább üres kézzel visszamennek az őrszobára. Így aztán, ha rajtaütésre küldik őket, azt mondják: „Megyünk a szúnyogokkal zabáltatni magunkat.” Szívből sajnáljuk őket.

De mégiscsak nagyot hibáznak azok is, akik semmibe veszik a rendőrséget. Akadnak ott épp elegendően, akiknek a miénknél több ész van a kobakjában. Nem könnyű ám őket az ujjad köré csavarni! Hű, mi mindent ki nem találhatnak! Például, drótosokat állítottunk az őrszoba elé. Alighogy elindulnak a kapuból a rendőrök, ők már rohannak is a telefonhoz, és leadják a telepre a drótot. Erre mindenki elrejtőzik a házban. De egyszer nagyon átejtek. A drótos

telefonált, hogy saját szemével látta, amikor a rendőrcsapat elindult razziázni. Mindenki nyomban elkotródott, a rendőrök meg nem jöttek és csak nem jöttek. Gondoltuk, akkor biztos a diákok hóbörögnek - odamentek a fejudászok. Este mindenki szépen elindult a bányába. No, mi aztán jól befáragtunk! Körös-körül mindenütt rendőrök álltak, sőt még a reflektort is bekapcsolták. Ott ugyan át nem vergődsz! No, kijutott nekünk! Egyszer meg este vagy ötven zsaru szállt ránk. Persze tudtuk előre, és jó murit szerveztünk: mind ahányan voltunk, fehér nadrágban ki a gátra, mintha csak sétálgatnánk, és röhögünk rajtuk. A főzsaru akkor begurult, ordított, hogy majd kiveri a dilit a fejükből. Elkotródtak üres kézzel. A saját szemünkkel láttuk, mikor elhúzták a csíkot. No, mi jól befürödtünk! Kiderült, hogy vagy tíz rendőr elbújt a bozótban. Elnéztük a dolgot. Gondoltuk, ha a zsaruk felszívódtak, ideje munkához látni. Alighogy az ásáshoz láttunk, hát kibújtak a füből. „Mi van - azt mondják -, bekapátok a horgot?” Akkor is kijutott nekünk. A rendőrfőnök személyesen jelent meg a telepen. „Ezentúl - azt mondja - másként bánunk veletek, legyetek rá elkészülve!” Attól fogva érthetetlen dolgok történtek: egyetlenegy kopót se lehetett látni, s fényes nappal elkapták az embereinket, akik felderíteni mentek a bányatelepre. Mikor aztán kiengedték, vallatóra fogtuk őket, hogy ez meg hogy eshetett. Jól kifundálták. Kiderült, hogy a zsaruk átöltöztek civilbe, és napszámosnak adták ki magukat, úgy bolyongtak a romok között. Nappal tele van napszámossal a Szugijama-bánya - tudod, „harc a munkanélküliség ellen”. A költségvetésben van rá pénz, el kell költeni. Ha meg napszámosnak öltözve jönnek a zsaruk, akkor nem bújhatsz el előlük. Nincs más hátra: kezeket föl, megadod magadat. Most még felderítésre járni is veszélyes volt. Törtük a fejünket, találgattuk, hogy mit csináljunk, sóhajtoztunk, sóhajtoztunk, és egyszer csak vad ötletünk támadt. Mi lenne, ha mi is napszámosná változnánk? A munkaközvetítőben egész sereg gyűlik össze naponta, akik mind munkára várnak. Mindennap mások, arcról senki sem ismeri a másikat. Igaz, karszalagot osztanak. Nos hát, vettünk mi is fehér vásznat, felvagdostuk éppen olyan szélesre, mint a karszalagok, odaadtuk egy címfestőnek, rárajzolta ugyanazokat az írásjegyeket, mint ami a napszámosok karszalagján van, mi meg odabarmoltuk a halacskák ruhaujjára, és kész. Bejött a dolog. Hisz a napszámosok ugyanolyan kódisok, a kódisok meg a mi embereink. Egyáltalán nem lehetett megmondani, ki igazi napszámos, és ki tartozik hozzánk. Most aztán rájárt a rúd az álrúhás rendőrökre. A mieink odamennek, szóba elegyednek velük, és mindennek a világon elmondják az apacsokat; még a zsaruk dicsérnek bennünket: „Az apacsoknak is olyan gyorsan jár a fejük, mint tinektek, napszámosoknak, és ráadásul azoknak szervezetük is van!” Mi meg összenevettünk: „Ez igen, a rendőrség elismerte az erőnket!” Szóval, helyén legyen az eszed, mert szükség van rá, érted?

Közben még egy ötletünk támadt: a napszámosok se nem kopók, se nem csőszök. Nekik csak a bér számít, ha a pénzt megkapják, tőlük akár a fű is kinőhet, rá se bagóznak a telepre. Ezért aztán elhatároztuk, hogy lefizetjük őket. Nem került sokba. Egy-egy doboz cigarettát nyomsz a kezébe a kegyetlen társadalom áldozatainak, akik az országúton felszedik a csíkot, elmondod, mi miért, no és persze szépen megkéred - máris minden rendben. „Ja, szóval rátok jár a rúd. Hát persze hogy segítünk az apacsokon, ha tudunk” - mondják. Attól kezdve aztán a napszámosok is szép csöndben szóltak nekünk, ha láttak valahol jó árut. Szörnyű nagy pusztaság ez, mindenhová a mi kezünk sem ér el. Szóval a napszámosokkal nagyon jól jártunk... De hogy buknak az emberek a pénzre! Egyszer egy napszámos megkérdezte az egyik emberünktől, mennyit hozunk ki az ócskavasból. Az meg, az agyalágyult, fogta és mondta szép sorjában: ezért az áruért ennyit, azért meg annyit. A napszámos dühbe gurult, levágta a lapátot, és otthagya az egészet. A többiek meg utána. Vagyis beálltak apacsnak, így lett vége a játéknak. Mit tehattunk mást - fizetségért persze -, kénytelenek voltunk megtanítani őket a magunk dolgára...

A következő kérdés: a csőszök. Ez sem egyszerű dolog, ugyancsak oda kell figyelni. Két csőszbódé van Szugijában: az egyik a Benten-hídnál, a másik ott, ahol az üzem főbejárata volt. Éppen jó helyre tették őket, jobbat ki sem találhattak volna. Ajjaj, ha szabadon mászkálhatnánk ott, ahol a bódék vannak, nem kellene a bárkákkal kínlódnunk. Szélsébesen oda-görgetnénk a szekereket, egykettőre megraknánk, és ahogy jöttünk, már ott se volnánk. Meghántuk-vetettük a dolgot, és úgy határoztunk, hogy meg kell vesztegetni a csőszöket - tiszta sor. Tudakozódtunk felőlük, és kiderült, hogy egy hajóban evezünk, nekik is épp elég a nyomorúságuk. A Pénzügyi Igazgatóság ideiglenes munkára fogadja föl őket, nincs szerveztük. Rohadt dolog. Huszonnégy órás munkanapra összevissza háromszáz jent kapnak. Túlóra nincs, az étkezést maguk fizetik - és mindössze háromszáz jentért. Szakszervezetük sincs, nincs kinek panaszkodniuk. Szóval rohadt dolguk van. Kitapogattuk a gyöngé pontjukat, aztán egyenként meghívtuk őket a kocsmába Kjóbasiba. Ültünk, iszogattunk, beszélgettünk. Kiderült, hogy mindegyik más-más jellem, másként kell megközelíteni. Káplár, Tarfejű, Dadogós, Szifilisz, Hülye, Laposhal, Kanna, Dinnye és Szemétláda - ilyen nevek hallgatnak. Végül is Tarfejű kivételével mindegyik megadta magát. Káplár művelt ember volt. Mielőtt kötélnek állt volna, kijelentette, hogy minden azért van így, mert a japán kormány politikája rossz, azért kell nekünk ilyesmivel foglalkoznunk. De alig mondta el, máris ráállt az alkura, egy pohár szakéba belefojtotta a lelkiismeretét. Dadogósnak nyilván paralízise volt, mert még mindig rosszul forog a nyelve. Szifilisz már az első üveg sör után átállt hozzánk. Hülye, Laposhal, Kanna, Dinnye és Szemétláda beleegyeztek, mintha parancsra tennék: jobbra igazodj! - és el volt intézve. Olyanok ők is, akár a napszámosok, nincs köztük semmi különbség. Elnéztem, ahogy egy-egy üvegért megadták magukat, egyik a másik után, s elgondoltam: milyen gyöngé is az ember. De hát mit lehet tenni. A csőszöket egyáltalán nem érdekli, amit csinálnak. Fizetni ugyancsak szűkmarkúan fizetnek, s még abból is igyekeznek valamit leszakítani maguknak a Pénzügyi Igazgatóság teaiszogató hivatalnokai. Legalább szakszervezetük volna, akkor tiltakozhatnának, mert így senki meg nem védi ezeket a szerencsétleneket. Káplár ugyan szónokolt a rossz politikáról, de ő sem tudott lemondani a pálinkásüvegről. Hitvány ember az ilyen!

Igaz, akadt egy ritka makacs legény köztük. Akárhogy is próbáltuk magunk felé hajlítani, akármit is találtunk ki, mindhiába volt. Fura egy alak. Úgy hívják, hogy Tarfejű. Ő a góréjuk, a csőszök generálisa. Igaz, hiába generális, pénzt csak annyit kap, akár a többiek, háromszáz jent, volna neki is oka az elégedetlenségre. Megpróbáltuk, hátha bekapja a horgot: „Rosszul mennek a dolgok, papa? - kérdeztük. - Nehéz idők járnak, te is nehezen élsz, igaz?” Erre aztán megeredt a szava. Mindennek elmondta a kormányt meg a Pénzügyi Igazgatóságot. Választékos stílussal bizony nem áldotta meg az öreget az isten. Gondoltuk, ezen a horgon fennakad: „Gyere - hívtuk - este velünk Kjóbasiba, leöntünk egy-két pohárkával.” Felüvöltött erre, sivítva, mint a víz, ha forr. A cigarettát nem fogadta el, pénz, azt mondta, nem kell neki, a szakét meg a fejünkhöz vágja. Sehogyan sem lehet megkörményezni. Rajtam kívül még a másik négy csapat góréja is megpróbálta levenni a lábáról, de nekik sem sikerült. A fejesek mondják, hogy ha Tarfejű csőszködik, nem jutsz be a bányatelepre. Senkit sem enged be. Micsoda merev alak. Hiszen mindegy volna neki, egyedül úgysem óvhatja meg mind az egymillió-kétszáz ezer négyzetmétert! Előfordult, hogy félrelöktük, és ahányan voltunk, vágattunk befelé a telepre. Ő meg ordít utánunk, káromkodik, aztán fut a telefonhoz, és értesíti a rendőrséget meg a Pénzügyi Igazgatóságot. Néha meg egyedül utánunk ered. Mi a fenétől ilyen makacs? Egyszer elhatároztam, hogy ha már a kocsmába sem lehet elcsalni, találkozom vele valahol az úton, és fehérén-feketén megbeszélem vele a dolgot. Elhívtam a telepre, és magyaráztam, hogy mi mire való. Tarfejű meg: „Igenszak keserű a sorsotok. Tolvajnak hisznek benneteket, még hozzá arcátlan tolvajnak, de tulajdonképpen nem szabadna tolvajnak tartani titeket. A kormányban közönséges gazemberek ülnek, rosszabbak, mint ti. De engem gyerekkoromtól erkölcsöt

hirdető könyveken neveltek. Valaha élt egy európai tudós, aki azt mondta, hogy a rossz törvény is törvény. És kiitta a méreg poharat, mert engedelmeskedett a bírácoknak, pedig egyáltalán nem volt semmi bűne. Hát én most olyanféleképpen érzem magamat, mint az a tudós. Értelek én titeket. Nem azért kergetlek, mert meg akarom mutatni, hogy milyen hűségesen szolgálom a Pénzügyi Igazgatóságot. De ha egyszer a törvény tiltja, hogy kiássátok, ami a földbe van temetve, akkor védeni kell ezt a törvényt. Ha nem kedvetekre való a törvény, csináljatok forradalmat. És ha megváltozik a törvény, én elsőként állok a ti oldalatokra.” Így forgatta Tarfejű a szót. Keményebb diónak bizonyult, mint Káplár. De én is megválasztoltam ám neki: - Igen, valamikor erkölcsös könyvekből tanultunk. Úgy emlékszem, mintha ma lett volna, én is olvastam egy nyugati tudósról, még a nevét is tudom: Galileo Galileinek hívták. Azt állította, hogy forog a Föld, és ezzel fellázadt az akkori törvények ellen. Törvény elé idézték, és azt követelték, hogy tagadja meg, amit állított. Nehéz volt Galileo Galileinek, de úgy vélte, hogy az élet az igazság maga, és elhatározta: jó, megtagadom, amit mondtam, de továbbra is úgy gondolkodom majd, mint azelőtt. Amikor azonban elhagyta a törvényt, nem állta meg, odafordult a bírácokhoz, és azt mondja: „És mégis mozog!” Hát nem remek ember! Látod, mi is valahogy úgy érezzük magunkat, mint ez a tudós. Hiszen, ha engedelmeskedünk ezeknek a rohadt hivatalnokoknak, a vas mind szétmállik a földben, eltűnik. Mi pedig, lehet, hogy egy kicsit durva módszerekkel, de mégiscsak segítünk az országnak, hogy magához térjen. Vagy talán nem így van? Egy kicsit távolabbról nézzed a dolgot, papa, akkor majd megérted. Egyetértek veled, mi megszegjük a törvényt, de körmünk szakadtáig védjük azt a szent igazságot, hogy az államnak segítünk. És eszünk ágában sincs mérget inni és fölfordulni csak azért, mert a törvény, még ha rossz is, mégiscsak törvény. Értelek én téged, de te is érts meg bennünket. Hú, de jó lenne gyakrabban találkozni veled, hogy beszélgethessünk! Talán ma este benézel Kjóbasiba? - valahogy így beszéltem neki. De Tarfejű most is elutasított.

Tarfejűnek elvei vannak. „Én - azt mondja - nem a Pénzügyi Igazgatóság csősze vagyok, hanem a törvényt őrzöm” - alighanem erről győzte meg saját magát. Egyszer a gyerekek a telepről elindultak a bányába murizni. Aznap a felnőtté válás ünnepe volt, iskolai szünet. Honnan, honnan nem, előkerült Tarfejű és azt mondja a srácoknak:

- Ma ünnep van, nem szabad ilyesmit csinálni. Adok pénzt, menjetek haza és olvassatok.

Ha hiszed, ha nem, minden srácnak adott száz jent. Pedig ő is csak háromszázat keres naponta. Hogyan hozta össze aztán? Sírás fojtogatta, úgy dugdosta a markukba a pénzt. Azok meg:

- Tandíjat kell fizetni az iskolában, azért jöttünk árut szedegetni. Nem kell a pénze, csak adja vissza a zsákokat - mondják neki. Elvették az öregtől a zsákjaikat, s mint a pókok, szét-szaladtak. Tarfejűnek könnyes lett a szeme.

- Jaj, jaj, zavaros idők járnak...

Szóval csodabogár a Tarfejű. Ilyen a természete, csak az egyenes utat tűri. Amikor megtudta, hogy a beosztottjait Káplártól kezdve mind egy szálra lefizették, és a csőszök csak tessék-lássék öröködnék, elnézik a mi dolgainkat, sőt titokban még el is árulják, hol található valami jó kis áru, Tarfejű szörnyű haragra gerjedt. A csőszök meg köpnek rá, semmibe se veszik. Ez lett a dologból: Tarfejű, mint egy hegy, védelmezi a törvényt, de senki sem akarja követni. Egyedül futkos utánunk, lógó nyelvvel. Tokujama csapatában van egy fejes. Kjúsuban a rézbányában vörös zászlót lengetett, azért kirúgták. Ő úgy magyarázza Tarfejű helyzetét, hogy „a vezető rétegek elszakadnak a széles néptömegektől”, de nem túlságosan világos, hogy mit akar ezzel mondani. Szerintem Tarfejű a fellegekben jár, és kilóg a sorból, ez az oka mindennek. De mi azért tudjuk, hogy nem önzésből csinálja, hanem tiszta szívből. Ezért igyekszünk minél kevessebbet járkálni a csőszház felé, nehogy még ártsunk neki, és ha ő az ügyeletes, megpróbálunk

kisebb zajt csapni. Megegyeztünk a csőszökkel, hogy fűjjanak a sípjukba, amikor körbejárnak, mintha szólának: „Mi vagyunk, nem a zsaruk” - és akkor egy időre abbahagyjuk a munkát. Mi meg, amint túladtunk az árun, és megkaptuk a lóvét, a csőszöknek leszakítjuk, ami jár - nem sokat, éppen csak a tiszteletünk jeléül. Szóval sok mindenre kell gondolnunk. Bizony.

3

Senki sem tudja, hány ezer tonnányi bombát dobtak le a fegyvergyárra. Az egymillió-kétszázézer négyzetméternyi terület a holt természet birodalma, ahol a vas, a homok és a burján az úr. Egyetlen legyecskét sem találsz erre, de szúnyogfelhőket igen. A harmatot szívják fel a fűről, azon élnek. Hatalmas, vérszívó szúnyogok. De légy, az bezzeg nincsen, mert egyetlen élőlény sincs arrafelé. Egész Japánban aligha van még egy ekkora halott pusztaság a város közepén, ahol egyetlen legyet se látni.

Körös-körül mindent olyan magasan benőtt a burján, hogy a burjántengert akárki bambusz-erdőnek nézheti. A növény évről évre mélyebb gyökereket ereszt a kiszikkadt talajba, és egyre magasabbra, sűrűbbre nő, már valóságos dzsungel, elvész benne az ember. Elég, ha valaki egyméternyire behatol a sűrűbe, többé nem találod meg; a hangját, azt hallod, de senkit sem láatsz. Amikor az apacsok beveszik magukat a bozótba, a rendőrök nyomban abbahagyják az üldözést. De bizony rendőrből is akár húsz vagy harminc könnyen elrejtőzhet, és megfigyelheti, mi folyik odakinn, ezért az apacsoknak is mindig résen kell lenniük.

A bozót azon a talajon burjánzott el, amelyet a robbanás hullám vetett ki az üzem betonágya alól, és szétszórt a környéken. Néhol csak vékony rétegben rakódott le a föld, másutt vastag rétegeket alkotott. Akárhol kezdesz ásni, mindenütt betonlapokra találsz, amelyek a gyár alapjához tartoztak. Ki tudja, milyen széles volt, milyen mélyre nyúlt az a betonlap, és mi minden van eltemetve a földfelszín és a betonágy között! Mérhetetlen mennyiségű vasat ástak ki onnan - minél tovább ástak, annál többet letek. Szellőző- és csatornacsöveket acélból, hatalmas szabályozó szelepeket, elágazó csöveket, amelyeknek valaha az volt a feladatuk, hogy a berendezéseket összekössék egymással; azután félkész munkadarabokat, alkatrészeket, amelyek a gyár robbanásakor szanaszét repültek; ágyúcsöveket, szellőzőberendezések darabjait, vasércet, síneket, vagonkerekeket, telefonkábeleket, összeolvadt fémdarabokat, és még tudj' isten, mi mindent találtak az apacsok lépten-nyomon, mindenütt, ahol feltúrták a földet. A darukkal, szerszámgépekkel, vagonokkal és a föld fölött maradt egyéb munkaeszközökkel az állam rendelkezett, de ami a föld alatt volt, az sorsára maradt. Ott, a burjánerdő alatt kimeríthetetlenül gazdag fémerek húzódtak - nyersvas, hengerelt vas, réz, alumínium, ólom, fegyveracél. Nincs hát azon semmi csodálnivaló, hogy az apacsok *bányá*-nak nevezték el Szugijama területét.

Általában éjszaka bányásztak, ott, ahol a halacsok nappal felderítették a terepet. A munka óvatosságot és gyorsaságot követelt, hiszen a rendőrség akármelyik pillanatban rajtuk üthetett. Mindenkinek volt zseblámpája, de nagyon óvatosan bántak vele, eltakarták a tenyerükkel, éppen csak felvillant a sárga fénykör, egy pillanatra megvilágította a földet - a lábuk alatt, és már ki is aludt. Dolgozni pedig sebesen és vaksötétben kellett: kopogtak a kalapácsok, csörögtek az ásók, amint a földbe mélyedtek. Ilyen sötétben föl nem ismersz senkit, még akkor sem, ha szinte hozzád ér, olyan közel van. Ezért ha lépéseket hallottak, az apacsok abbahagyták a munkát, és valaki halkán püsszegett:

- Cszszszsz... Cszszszsz.

Mintha egércincogás volna. És várta, hogy érkezik-e válasz. Nappal is így adtak jelt egymásnak. Ha ásóval a kezében kúszik az ember a burján közt, és a szeme előtt susogva ring a sűrű növényzet, de olyan átláthatatlan, hogy föl nem ismerheted a másikat, akkor is csak püsszeg egyet az ember. Amikor Fukuszuke már teljes jogú apacs volt, Kim utasítására egy ideig a bánya területével ismerkedett, minden irányban végigkúszta a pusztaságot, és azt tanulta, hogyan kell utánozni az egércincogást.

- Idefigyelj, ha összeakadsz valakivel egy másik csapatból, azonnal a nőket hozd szóba, vagy az evést, és igyekezzél kiszedni belőle, hogy hol milyen árut talált. De te egy kukkot se szólj róla. Csak a füledet hegyezd. Csupa szem, csupa fül légy, sebesen szarjál, sebesen fussál! - ez a jelszavunk. Mindenki lehet tolvaj, akivel összeakadsz. Érted?

Kim jó tanácsait meghallgatva, Fukuszuke elindult a földérintésre, de ahogy mélyebbre hatolt a burján sűrűjébe, nyomban elveszítette a tájékozódóképességét - akárha erdei bozótba tévedt volna. Nem tudta, hogy régen hol, milyen műhely állt, így hát fogalma sem volt, mi van elásva a föld alatt. De persze nemcsak a gyár romjainak a környékén találtak az apacsok árut. Az egyik csapat ötmázsás vasüstöt ásott ki ott, ahol senki nem keresett volna semmit, az út mellett.

Egy alkalommal Fukuszuke éppen elgondolkodva csapkodta ásójával a burjántöveket, amikor a sűrűből egy arc bukkant elő, kerek, akár egy tál.

- Hogy s mint megy a dolog, bátyó? - érdeklődött a kerekképű, és vizsla szemmel méregette a lyukat, amelyet Fukuszuke ásott. Fura alak volt: csak gatyát viselt, a nadrágját a feje köré kötözte, a kezében ásó, a lábán gumitalpú cipő. Fukuszuke egy pillantásra megállapította, hogy az apacsok közül való fickó.

- Kinek a csapatából vagy?

- A góré, azt hiszem, Kimnek hívják.

- Mintha nem láttalak volna még. Árura vadászol? Legalább tudod, hol kell keresni?

- Hát hiszen...

- Áru mindenütt van. Csak úgy omlik rád, akár a nők. Úgy kell kiszedni is, ahogy a nőkhöz odabújsz: széthajtod a gatz, szép halkan füttyülsz: „Gyere, babám, hozzám” - a fickó ilyesmikről fecsegett, és közben ellenszenvesen nevetgélt, a szeme pedig kapzsin és makacsul fürkészte a lyukat, amit Fukuszuke ásott. Fukuszuke rájött, hogy Kim bizony jó tanácsot adott, és nyomban föl is használta.

- Bizony, az áru olyan ám, akár a nő, egykutya. Egy este az Új Világban találtam egy kis szórakozást, úgy hívják, hogy „gyufalobbantós”. Az aztán igen, én mondom neked - hadarta Fukuszuke, ami először eszébe jutott.

A fickó szemében azonnal kihunytt a sóvár szikra, unta a dolgot, még ásított is hozzá.

- No, nekem most dolgom van, majd máskor még találkozunk - vetette oda, aztán vállára vetette az ásót, és eltűnt a sűrűben.

„Rámenős, kapzsi fickó!” - gondolta magában Fukuszuke.

A bombák a légitámadáskor szétvetették az épületeket, aztán a szél és a por megtette a magáét: a legképtelenebb helyekre hordta szanaszét a legváratlanabb tárgyakat, és betemette őket. Mindenféle szóbeszéd járta a telepen arról, hogy mi rejlik a föld alatt. Azt beszéltek például, hogy egy férfi a sűrű fű között egy rögbe botlott, és kiderült, hogy nem más, mint mangán. Egy öregasszony meg a csatorna partján a romok közt gyémántdarabkákra lelt,

amelyeknek a porát a csiszológépekhez használják. Ezek a történetek olyan valóságosak voltak, hogy a telep népe mind igaznak tartotta őket, mert hiszen a mangán tízszer nehezebb, mint a vas, így hát az ember felfigyelt, hogy a rög szokatlanul nehéz, és így akadt rá a mangánra; az is természetes, hogy az öregasszony gyémántdarabkákat talált, mert a háború idején az egyes családoktól begyűjtött drágakövek közül kiválogatták a kevésbé értékeseket, és azokat a háborús szükségleteket szolgáló technikai felszerelésekben használták föl. Hasznosak is voltak az ilyen legendák, élesítették a teleplakók szemét és fülét, de tulajdonképpen alighanem alaptalan pletykák voltak csak. Senki sem talált mangánt, s a csatorna környékén sem akad más, csak sár. De az igaz, hogy ócskavas és más fémhulladék olykor egészen váratlan helyeken bukkant elő. Ez volt az oka, hogy az egymillió-kétszázézer négyzetméternyi, burjánnal benőtt térségen mindenhol emberek hangját lehetett hallani, és senki sem csodálkozott rajta, ha valaki váratlan helyen túrta a földet, az ásót forgató emberek pedig, ha beszédbe elegyedtek egymással, mindig a nőkre és az ételekre fordították a szót.

- Ez aztán igen! Akárhol kotorsz, mindenütt árura akadsz, megjárja, nem igaz? Csak kurázi kell hozzá, semmi egyéb. Én nem bízom a jó szerencsében. Azt tartom, hogy jobb ma egykettő, mint holnap tizenkettő. Ezért aztán szerintem ott kell ásni, ahol az üzem állt. Persze lehet, hogy a robbanás sok mindent széjjelvetett, de mégiscsak maradt ott valami. Másként szólva az egykettő a biztos, ha meg szerencséd van, akkor a tizenkettő is bejön. De az már attól függ... Szóval, Fukuszuke, maradj te csak az üzem romjainak a közelében, ott keress, nem bánod meg! - így beszélt Kim, mert attól félt, hogy Fukuszukét is elkapja az aranyláz, összevissza keresgél értelmetlenül, és hiába pazarolja az erejét. Egy darab csomagolópapírt mutatott Fukuszukénak, de nyomban el is dugta újra. A papír belső oldalán térkép volt, amelyet Kim mindig magánál hordott, és senkinek sem mutatta meg. Valahányszor a napszámosok, a felderítők vagy a csöszök értesítették, hogy találtak valamit, elővette és kiterítette a maga rajzolta térképet, megszemlélte a terepet, és megtervezte az akciót. Mi több, rendkívül alaposan tudakozódott azok után a helyek után is, ahol a többi csapatok találtak fémhulladékot, pontról pontra fölvezette a térképre, följegyezte azt is, hogy milyen árut bányásztak ki ott a földből. Olyan ravasz jeleket rajzolt a térképre, hogy rajta kívül senki sem értett semmit az egészből. Még ha valaki Kim minden óvatossága ellenére megszerezte volna is a térképet egy-két órára, egyebet akkor sem talált volna rajta, mint furcsa, girbegurba vonalakat és pontokat kusza összevisszaságban.

- Van fogalmad róla, hogyan állítottam én össze ezt a térképet? Ilyen pontos térképe, én mondom, se a rendőrségnek, se a Pénzügyi Igazgatóságnak nincsen. Mindent bejelöltem rajta: hol milyen üzemrész volt, sőt még a domborzatot is, akkor és most. Nekem itt minden világos, pofon egyszerű. Te, ide figyelj, aztán senkinek egy mukkot se, érted? Amíg a többiek a vasat ásták, én is dolgoztam megállás nélkül. Találtam egy munkást, aki sok éven át a fegyvergyárban dolgozott, vele együtt jártuk végig a terepet. Tüzetesen végigkutattam, hogy hol milyen raktár volt, hol tartották a nyersanyagot, hol a készterméket... Egyszóval, ha rám hallgatsz, nem bánod meg.

Kim felvihogott, és pálinkát lötytyintett Fukuszuke poharába.

De hiába magasztalta Kim, Fukuszuke mégsem volt biztos benne, hogy teljesen megbízható az a térkép, mert hát a csapat jövedelme nem a Kim által kidolgozott taktikától függött, hanem az ásó hegyétől, amely hol itt, hol ott véletlenül valami áruba ütközött, meg aztán a cifra dumától a nőkről meg a zabálásról, amellyel telebeszélték a többi csapatbeliek fejét, hogy kisedjék belőlük, ők hol mit találtak. S ez nemcsak Kim csapatában volt így. Az egész telep élete abból állt, hogy átrázott valakit az ember, vagy őt csapták be.

Egyszer a rendőrök szedték rá Fukuszukét. Azért dőlt be, mert még igen-igen tapasztalatlan volt.

Ez pedig a következőképpen történt:

Egy csövet kellett szétfűrészelni. Fukuszukénak azt mondták, ideiglenesen hagyja abba a felderítést, és álljon be a hajrások közé, neki pedig még sohasem volt fűrész a kezében. Az őrszemek, akik folyton-folyvást ott tanyáztak a rendőrőrs mindkét kapujánál, és az a csapat is, amely a csőszök mozgását figyelte, egybehangzóan azt jelentették, hogy minden nyugodt. Kim emberei tehát madzaggal szorosra kötözve nadrágjuk szárát, gumitalpú cipőben, mindenféle tolvajszerszámokkal felszerelve, hadjáratra indultak. Mire Todzsó Hirohito bárkáján átkeltek a túlsó partra, és elvergődtek a bányáig, már jól benne voltak az éjszakában. Mindenfelől kopácsolás és fűrésznyikorgás hallatszott. A többi csapatok már javában „muriztak”. Fukuszukéék csapata kúszva haladt előre a sötétben, közben egyezményes jelet váltottak a többi csapatok embereivel.

A cső acélból volt. Elég háromnegyedig elfűrészelni, aztán egy ütés a tizkilós kalapáccsal, és kétfelé esik szét. A csapat végre odaért a kijelölt helyre, és Félszemű utasításai szerint nekilátott a munkának. Fukuszuke egy szappanos vízzel teli kétliteres üveggel a kezében állt a csőhöz: kenőanyag gyanánt szappanos vizet használtak. Félszemű és Homok a cső két oldalán helyezkedtek el, és nekiláttak a fűrészelésnek, Fukuszuke pedig öntötte a szódaszagú szappanos vizet oda, ahol a fűrészfogak az acélba mélyedtek. Körülbelül húsz perc telt el.

- Rendben, most már csak oda kell ütni a kalapáccsal.

- Rajta! Üsd!

Félszemű és Homok fogták a kalapácsot, de alighogy a fejük fölé emelték, hátulról hirtelen valami nehéz zuhant rájuk. Félszemű estében beleordított a sötétbe:

- Kopók!

Fukuszuke elhajította az üveget, és futásnak eredt. Az éjszakai csöndet hirtelen lábdobogás és rohanó emberek kiáltozása törte meg. Itt is, ott is zseblámpa fénye villant, szedték a lábukat az apacsok, a rendőrök meg utánuk, csak úgy hajladozott a bozót. Fukuszuke botladozva és bukdácsolva, zavarodottan cikázott a sötétben, végül egy sáros lejtőn elcsúszott, és beleesett egy vízzel teli gödörbe. Alighanem bombatölcsér volt. Estében érezte, hogy arcába csap a szél. Aztán goromba hangot hallott:

- Állj, mert összeverlek!

A csobbanást senki sem hallotta. A víz szélén megzizzent a burján, aztán kiegyenesedett újra.

„Hú, de bűdös van itt” - gondolta magában Fukuszuke, ahogy a tölcser aljára csúszott. Alaposan teleitta magát, amíg kikászálódott a vízből, és megpróbált négykézláb fölmászni a tölcser oldalán. Amikor kijutott a gödörből, elterült a fűben. Nem tudta, mi van a többiekkel. Körös-körül továbbra is lábdobogás és kiabálás hallatszott.

- Hé, van itt valaki Tokujama csapatából? - hallott egy ismeretlen hangot. A bozóton át valaki Fukuszuke felé csörtetett, alighanem a rendőrök elől menekült. Úgy látszik, nem vette észre Fukuszukét, ő meg jelt adott:

- Cszszsz - cincogott, mint az egér. Az az ember csodálkozva megállt, aztán félhangon ő is pissegett válaszul, és odament Fukuszukéhez.

- Tokujama csapatából vagyok.

„Hú, de büdös van” - gondolta magában újra Fukuszuke, felállt, és a hidegtől reszketve visszatartotta a lélegzetét, hogy ne érezze a bűzt, amely zöld nyálkával borított testéből áradt. A lépések elhalkultak. Fukuszuke újra cincogott, és abban a pillanatban a fekete burjánból szél csapott az arcába, aztán erős lökést érzett a vállán, és elesett. Amikor az ütéstől fölocsúdott, föl akart tápászkodni, de éles fájdalom hasított a térdébe.

„Pechem van” - gondolta. Négykézlábra ereszkedve ijedten mászott félre. De ebben a pillanatban zseblámpafénybe került, jól odavágtak az ülepére, és újra belepottyant a vízzel teli bombatölcsérbe.

A rendőr a tölcser szélén állt, és a zseblámpa fényében nézte a vízben kapálódzó Fukuszukét.

- Hé, te jómadár, ne játszd meg a szúnyoglárvát! Mász csak szépen ki a partra, de egykettőre!
- kiabálta kárörvendő vigyorral a rendőr.

Mire Fukuszukét a rendőrségre kísérték, az apacsok kihallgatása már javában tartott. Ő észrevétlenül körülnézett, de nem látta Félszeműt, sem a többiekét a csapatból. Várt a sorára, és készült az előtte álló beszélgetésre. De akármilyen furcsa is, a rendőrtiszt csak a lakcímét kérdezte meg, és minden kihallgatás nélkül zárkába küldte. Kimnek ebben is igaza volt: nem volt ellene bizonyíték. A fogadószobában mázsza állt, a rendőrök izzadva rakták rá az elkobzott árut. Ki tudta volna megmondani, hogy melyik apacs a gazdája ezeknek az ormótlan ócskavas-tömböknek, melyek közül némelyik két-három mázsát is nyomott. Az ujjenyomat hercehurcáról szó sem lehetett. Először is maguk az apacsok sem tudták volna megmondani, hogy az előttük fekvő vasdarabok közül éppen melyik az övéké, hiszen váratlanul támadtak rájuk, és különben is vaksötétben bányászták a vasat. Az atlétatermetű férfiak zavartan vakarták a tarkójukat, úgy bámultak az elébük rakott árua.

A rendőrök zubbonyukat levetve, trikóban, verejtékezve dolgoztak. A hatalmas, esetlen vastömbök súlya alatt jobbra-balra dülöngéltek, amíg a szűk folyosón bevonszolták az árut a fogadószobába, felrakták a mázsára, majd komor képpel újra visszacipelték. Egyetlen rossz mozdulat is elég, és a súlyos vastömb, mint a gyufaszálat, töri ketté a csontodat, akkor aztán elbúcsúzhatsz a kezedtől vagy a lábadtól. A rendőrök homlokán az erek is kidagadtak. Verejtékeztek, köpködtek és káromkodtak, szidtak mindent, ami csak eszükbe jutott, kétrét görnyedve, feneküket kidüllesztve vonszolták az átkozott ócskavasat.

A rendőrtiszt unatkozó képpel méregette az értelmetlen huzavonát, aztán az apacsokhoz fordult:

- Hogy akartátok ezt mind elszállítani onnan? - vallatta az egyik apacsot.

- Hát... szóval... csak úgy - mormogta az válaszul leverten, az ormótlan vashalmazra pillantva.

- Jobb lenne, ha tisztességesen felelnél - mondta most a tiszt, és ingerülten kopogott ceruzájával a kihallgatási jegyzőkönyvön. - Ki hallott már olyat, hogy valaki pusztá kézzel cipeljen ilyen ördögi súlyt. Ez nem tréfa!

- A lelkesedés teszi. Teljes szívvel nekiveselkedünk.

- Ne tarts bolondnak! Megjárhatod!

- Ugyan! Már hogyan is tartanám bolondnak a rendőrtiszt urat! Mi szegény emberek vagyunk, ha egyszer cipelni kell, nincs más, csak a két kezünk. Összeszedjük hát minden erőnket, és húzzuk-vonjuk, mint a bolondok. Egyszóval teljes szívvel nekiveselkedünk. Mindig az jár a fejünkben, hogy ha nem tudjuk elvonszolni, nem lesz mit ennünk, fölfordulunk az éhségtől - így aztán váratlanul olyasmire is képesek vagyunk, amit senki se nézne ki belőlünk, így igaz, így húzzuk-vonjuk.

- Elég a meséből! Téged például már harmadszor állítunk elő. Nézz csak oda! Ezt az árut te szerezted?

- Hát, sajnos, nem mondhatok semmi bizonyosat róla!

- Ne gyerekeskedj! Hiszen hajrás vagy Okává csapatából. A ti csapatotok ma a második üzemen hátsó udvarán ázott. Este óta ott örködtünk. Alighogy letartóztattunk benneteket, minden árutokat idehozattuk. Jobb, ha beismered!

- Mi haszna van, rendőrtiszt úr, ha én beismerem. Hiszen engem sötétben vittek oda, rámutattak egy helyre, és azt mondták, ássak. Ástam is, de hogy hol, és mit ástam ki, arról fogalmam sincs.

A rendőrtiszt még egy darabig folytatta a kihallgatást, de semmire sem jutott, hát zárkába küldte a legényt. Nyilván ő is belefáradt már, hogy mindenkinek ugyanazokat a kérdéseket tegye föl, és mire Fukuszuke került sorra, csak ujjlenyomatot vettek tőle, kitöltötték a megfelelő rovatokat: neve, lakhelye, életkora, foglalkozása, de nem hallgatták ki. „Lopási kísérletért” huszonnégy óra elzárásra büntették, és másnap este kilencszáz jen bírság fejében elengedték. A pénzt Kim fizette ki.

- Szóval újabb tapasztalatokra tettél szert. Azt mondják, ez az egyetlen rendőrőrszoba egész Japánban, ahol a kihallgatóhelyiségben mázsa áll. Szerencséd van, ma sok érdekeset láttál, lesz miről mesélned - mondta Kim, és (ingyen!) megvendégelte nyers tojással Fukuszukét. Aztán azt tanácsolta neki, hogy máskor, ha kopókba botlik, hangosan figyelmeztesse a többieket, még ha őt magát az a veszély fenyegeti is, hogy elkapják. Az egércincogás helyett pedig valami egyebet kell kitalálni, amivel jelezhetnek egymásnak. Ami a „lopási kísérletet” illeti, azzal, mondta Kim, Fukuszuke egyáltalán ne törődjön, az a legeslegenyhébb kihágás az egész bétékában, olyan, mintha azért kapták volna el, mert az utcán vizelt.

4

Kim annak idején mesélt Fukuszukénak Tarfejűről, a csőszök góréjáról. Azóta Fukuszuke sokszor találkozott már vele. Hajlott hátú, görbe lábú, hatvan év körüli öregember volt. Amikor Fukuszuke ócskavas után kutatva ténfergett a burjánrengetegben, és beléje botlott, Tarfejű azon nyomban rikoitozva üldözőbe vette. Eltűnni persze könnyű, elég, ha az ember beveszi magát a bozótba, máris bottal üthetik a nyomát. De Fukuszuke a hecc kedvéért kibújt a bozótból a nyílt terepre, Tarfejű pedig folytatta az üldözést. Futottak száz métert, kétszázat. Fukuszuke ráérősen menekült előle - ilyen tempóban akár az egész Szugijamát befuthatta volna egyik végétől a másikig -, de az öreg félúton kifulladt, meg-megállt, végül lemaradt. Fukuszuke hátranézett, és látta, hogy az öreg zihálva, a fáradtságtól tántorogva még köveket dobál utána, és bosszúsan kiáltozik.

- Hé, apacs, kotródj innét! - egészen belevörösödött az erőlködésbe.

Az öreg fennhatósága alá több csősz is tartozott, de a csőszöket a külsejük alapján alig lehetett az apacsoktól megkülönböztetni. Ha valaki a kergetőzést figyelte a bánya területén, egy-könnyen meg se tudta volna mondani, ki az apacs és ki a csősz. Kívülről, az öltözkükről a csőszök is közönséges csavargóknak látszottak. Némelyiknek olyan volt a képe, hogy senki sem állt volna jót a múltjáért. Huszonnégy órán át csőszködtek, két csoportban, ki-ki a maga helyén. Nappal végigjárták a romtelepet, éjjel pedig inkább az állomáshelyük környékén tanyáztak. Sípólva járkáltak százméteres körzetben a csőszbódénál álló villanyoszlop körül, ott, ahová még elért a lámpa fénye. Szörnyen féltek az apacsoktól. „A sötétben jól megver

valaki, még csak azt sem tudod, ki volt az, és már odébb is állt”, panaszkodtak egymásnak a csőszök, és nem mondhatni, hogy nagyon lelkesedtek volna munkájukért. Éjjel csak akkor mentek őrzőbe, ha a zsémbes Tarfejű mellettük volt, de amint odébbment, nyomban visszatértek a bódéba.

A csőszök mind igyekeztek távol tartani magukat Tarfejűtől. Szifilisz, Kanna és Szemétláda az ő fennhatósága alá tartoztak, Dadogósnak, Hülyének és Laposhalnak Káplár volt a főnöke. De persze Tarfejű emberei mind szerettek volna átmenni Káplárhoz, és tulajdonképpen mindannyian Káplárnak engedelmessé váltak, ő meg összeköttetésben állt az apacstelepnek mind az öt csapatával, és titokban informálta a görékat az áruról. Maguk a görék sohasem dolgoztak a bányában, és ritkán fordultak meg a terepen, csak olyankor, ha különlegesen értékes árura bukkant valaki. A göré általában a halacsákat küldte földérintésre, aztán, ha ellenőrizte az értesüléseket, a hajrások csoportjának vezetőjével együtt kidolgozta az akció tervét, és elküldte embereit a bányába. Ő maga meg ki sem mozdult, csak összevásárolta a csapat által kibányászott árut, továbbadta, és a különbséget zsebre tette, így tehát nemcsak egy tolvajcsapat feje volt, hanem ráadásul még ócskavas-kereskedő is.

A telepen minden göré maga intézte a dolgait, egyedül. Ha valamelyikük értékes árura bukkant, nem közölte a többiekkel. A bánya olyan óriási volt, s annyi az áru, hogy szükségtelen lett volna kijelölni, kinek hol a területe. Ezért aztán, bár rejtett versengés folyt közöttük, a csapatok sohasem szálltak vitába egymással egyik vagy másik terület jogáért. Bármelyik csapat bármelyik tagja ott szerzett árut, ahol akart. Sőt a környező városokból is jöttek emberek - munkanélküliek, csavargók vagy börtönből szabadultak - vasat gyűjteni, és nem szólt rájuk senki. Ez a nagylelkűség kétségtelenül azzal magyarázható, hogy a bányában rengeteg áru hevert a föld alatt. Az eltemetett tárgyakra csak egyetlenegy parancsolat volt érvényben a telepen: a tulajdonjog elismerésének íratlan törvénye. Találtak valahol valami árut. Aki azt ott, ahol el volt temetve, annyira kiásta, hogy már látszott, hallgatólagosan birtoklási jogot szerzett rá. Amíg ócskavasban nem volt hiány, szinte sohasem fordult elő, hogy valaki szemet vetett volna rá. De ez csak birtoklási jog volt, nem tulajdonjog. Már most, ha a földfedező késlekedett, ha a földből kilátszó árut sorsára hagyta, és valaki más rátette a kezét, azután hiába verte a fejét a falba. De ha az árut a föld alól kiásták, és arról a helyről csak egy méterrel is odébbvitték, akkor a birtoklási jog végleges tulajdonjoggá változott. Ezért szokta mondani Félszemű munkába menet a hajrásoknak:

- Halljátok-e, köpjetek rá, hogy meg legyen jelölve! Kiszedtétek az árut, lódítsátok odébb legalább egy méterrel, egy fél méter is elég, csak odébb legyen, az a fontos. Akkor nem nyúlnak hozzá. Világos?

Ezt a parancsolatot megmagyarázhatatlanul szigorúan betartották a telepen. Ha például a földérintő árura bukkant, s aztán elfelejtette közölni a görével, vagy ha még csak éppen elkezdte az ásást, de futnia kellett, mert rendőr támadt rá, és ő kénytelen volt ott hagyni az egészet, akkor bármelyik másik csapat nyugodtan elsajátíthatta az árut, és egyetlen felesnek vagy görének, még a legsóvárabbnak sem volt joga, hogy tiltakozzék. De arra nem akadt példa, hogy a kiásott és a földből kiemelt áru eltűnt volna, még akkor sem, ha olyan helyen volt, hogy minden apacs látta, aki csak elment mellette. Előfordult néha, hogy valami apróbb holmi elveszett, de a nagy darab áruval ilyesmi elő nem fordult soha. Az a dolog nyitja, hogy sokkal több munkát kellett fordítani az áru kibányászására, mint a földérintésre, s a különbség óriási volt. Ezért ha egyszer az olyan haszonleső népség, mint a telep lakói, ott hagyta a már kiásott és szállításra kész árut, annak jó oka volt: elképzelni sem lehet egyebet, mint hogy rendkívüli körülmények miatt hagyták ott. És arra sem volt példa, hogy a teleplakók lemondtak volna valamiről, ha egyszer megjött rá az étvágyuk, még kevésbé, ha már hozzá is fogtak az evéshez.

Egyedül a rendőrtámadás miatt hagyták abba a zabálást. A helyéről elmozdított áru tehát csak azt jelentette, hogy valami váratlan körülmény miatt abbamaradt a munka, de majd folytatják, amint lehet. Egy „vándorapacs”, aki mit sem tudott erről a dolgról, egyszer hozzányúlt az ilyen „jelzett” áruhoz: a hajrások észrevették, és összevissza verték a vakmerőt. Igaz, hogy a telep lakói jórészt volt sittesek vagy csavargók voltak, mégsem fordult elő soha azelőtt, hogy valakit itt megöltek vagy megvertek volna, de ezt az Amagaszakiból véletlenül idetévedt munkanélkülit úgy összeverték, hogy agyrázkódást kapott, s már akadozott a lélegzete. Amikor a tulajdonhoz való joguk védelméről volt szó, az apacsok nem törődtek vele, hogy a munkanélküli mit sem tudott íratlan törvényükről, magyarázkodni sem volt alkalma, nem törődtek azzal sem, hogy már ugyancsak benne van a korban, majdnem agyonverték a szerencsétlent.

A tulajdonjog védelmét szolgáló parancsolaton kívül a csapatgórék nem találtak ki semmiféle szabályt az áru védelmére. Nem jelöltek ki határvonalakat, senki sem formált jogot a terület valamely részére, s egymás között sem egyeztek meg a górék semmiben. Ki-ki a maga kockázatára vesztegette meg a csőszöket és a napszámosokat is. Hogyan csinálta - azt is csak ő tudta egyedül. Kim elmesélte Fukuszukénak, hogy egyenként meghívta a csőszöket Kjóbasiba a kocsmába, és ott puhíttatta őket, de hogy valóban így volt-e, azt Kimen kívül nem tudta senki sem. Hasonlóképpen csinálhatták a többi csapatgórék is. Csak gyanítani lehetett, hogy mindegyik gazda lefizette a csőszöket is, a napszámosokat is, de pontosan senki sem tudta, vajon mennyi patron - pálinkás üveg és bankjegy - kellett hozzá, hogy Káplárt és az embereit megtörjék. Az pedig természetes, hogy az információkat, amiket a csőszök adtak, titokban tartották.

Amíg Fukuszuke még csak kóstolgatta a földérintés művészetét, Kim néha titokzatosan oda-súgta neki a bányatelep egyik vagy másik pontjára mutatva:

- Ott valami bűzlik.

Vagy:

- Azt hallottam, hogy arra tűrhető áru akad.

Fukuszuke elment, ahová mondták, és a legváratlanabb helyen a legváratlanabb árufélélkre bukkant. Amikor beszámolt róla Kimnek, elismeréssel tette hozzá:

- Pontosan eltaláltad. Hogy a fenébe!

- Az a fontos, hogy mind a két fél tisztességes legyen - válaszolt Kim ártatlan képpel.

Egy bizonyos idő óta azonban furcsa dolgok történtek. Fukuszuke elment oda, ahová Kim küldte, és hiába ásott. Figyelmesen körülnézett, és észrevette, hogy előtte is kapart ott valaki, ott maradtak az árulkodó nyomok.

- A fene egye meg! Túl sok már az ember az apacstelepen - mondta Kim, amikor Fukuszuke jelentette, mi a helyzet.

Amikor aztán Fukuszuke arról számolt be, hogy a megjelölt helyen se régi, se friss ásonyom, se egy fű árú nincsen, Kim felcsattant:

- Nem, olyan nincs! Inkább az lehet, hogy azok a pimasz dögök a másik csapatból kikapartak onnét valami jófajta árut, és hogy meg ne szimatolja senki, még a nyomát is eltüntették. Mostanában gyakran csinálnak ilyen vicceket. Az ördögbe is, nehéz idők járnak...

Kim utasította az embereit, hogy gondosan álcázzák magukat munka közben, és tüntessenek el maguk mögött minden nyomot, ne lehessen tudni, hol dolgoztak. De Fukuszuke gyanakodott, hogy mindez Káplár műve. Gyanúja mindjobban megerősödött, amikor egyre-másra találkozott

más csapatbeli halacszákkal, és éppen ott, ahol ő maga is ástott Kim utasítására. Méghozzá rendszeresen, akár találtak ott végül is árut, akár nem. Ahogyan közeledtek, ahogyan odamentek, az nyomban világossá tette, hogy nem véletlen a dolog. Amikor Fukuszukét meglátták, a másik csapatból való fickó csodálkozó képet vágott:

- No, barátom, szép időnk van ma...

És azzal vissza is fordult. Egyszer Fukuszuke elhatározta, hogy próbára teszi a fickót, aki aznap a szép időt dicsérni jön, és elrejtőzött a közelben a burjánban. Fél óra sem telt bele, a legény ismét megjelent, és lázasan nekiveselkedett az ásásnak, éppen azon a helyen, amelyet Fukuszuke is kiszemelt magának. Ahogy nézte a fickót, Fukuszuke szemrehányóan gondolt Kimre: „Nagy hólyag az! Nem ám ott a gáz, hogy túl sok az apacs a telepen. Itt ugyan semmit ki nem ástak azok a pimasz dögök a másik csapatból. Hanem a komisz Káplár a göréknak, mind az ötnek, egyazon helyeket dobta be. És mindegyik azt képzelem, hogy egyedül ő tud róla. Hát hogyne, mikor annyi patront pazarolt Káplárra! Káplárnak meg volt pofája, hogy mind az ötből kihúzza a lóvét! A rohadt disznó!” Mindezt megerősíteni csak maga Káplár tudta volna. Fukuszuke hamarosan újabb tényekre bukkant, amelyek viszont azt bizonyították, hogy Káplárt - akiről Kim hitte azt, hogy sikerült megvásárolnia néhány üveg pálinkával - ugyancsak bepalizták. Ez érdekes fölfedezés volt. Arról volt szó, hogy Dadogós, Laposhal és Hülye, akik Káplár beosztottjai voltak, úgy tettek, mintha megelégednének azzal, amit Káplár juttat nekik, de külön is kereskedtek az értesüléseikkel.

Laposhal múltjáról éppoly keveset lehetett tudni, mint a többi csősz előéletéről. A fickónak egymástól távol álló szemei voltak, lapított orra, és olyan széles és lapos arca, akár a Horonbáj-lapály. Egy alkalommal a burján közt Fukuszukéra bukkant.

- Á, halacska, ássál, csak ássál, még a végén találsz valamit! - mondta gúnyolódva.

- Nem vagyok halacska. Te háromszázjenes! - tiltakozott Fukuszuke.

Laposhal vidáman felnevetett, odament hozzá, kitépte az ást a kezéből, elhajította, és odanyújtva neki sáros, rozsdafoltos tenyerét, felordított:

- Mi van, nem akarsz jattolni velem?

Laposhal szerint Káplár, aki ugyanannyi zsoldot kapott, mint a beosztottjai, és a főnökség sem bánt vele jobban, mint a többiekkel, az utóbbi időben nagyon elbízta magát. Lábát szétvetve ül le az asztal mellé, és követeli, hogy hozzanak teát. Már nem is jár szolgálatba, naphosszat sütteti a hasát a nappal, és mindenféle magazinokat lapozgat, amiket a borbélynál szerzett, aludni meg két gyékényen alszik, pedig mindenkinek csak egy jár, körberakja magát teás-kannákkal meg bögréekkel, oda se férsz hozzá. Bepörög az ember, ha látja.

- De ravasz ám a fickó - mondta Laposhal. - Amikor már elégünk volna belőle, egyiknek cigit dob, a másiknak mozipénzt ad. Akkor aztán nyugton maradunk. Csak úgy lehetséges, ha az apacstelepről pereg a markába a dohány. Dadogós meg Hülye is úgy gondolja. Az utóbbi időben, ahogy az őrzőből visszaérünk az állomáshelyünkre, Káplár azonnal vallatóra fog bennünket: merre jártunk, és hol, milyen áruba botlottunk. Este meg el-eltűnik valahová. Mikor visszajön, előkerül a cigaretta, szórja az aprópénzt mozira. Kigondoltuk, hogy ellenőrizzük az ürgét: beadtuk neki, hogy árut láttunk, pedig nyoma se volt arra árunak. És mit gondolsz? Látjuk ám másnap, hogy apacsok lézengenék ott ásóval. Jó kis muri volt, bizony! Akkor aztán feltettük magunkban, hogy nap mint nap belógatjuk Káplárt. Még dohányt is kaptunk érte. Fizetett, mert megmondtuk neki, hogy különben befürdetjük a Pénzügyi Igazgatóságon. Káplár meg leszakította a magáét a csapatgórétól. Hát nem különb volna, ha közvetítők nélkül paroláznánk veletek? Megmondjuk, hol lehet valódi árut találni. Ti meg magatok kibányásszá-

tok, eladjátok akármelyik felvásárlónak, olyan árban, amit ti szabtok meg. Hiszen ott nálatok a telepen nem sötét alakok, nem gengszterek laknak, hanem igazi munkásemberek, ti ugyan senkinek sem vagytok lekötöztetve! Akkor meg köphetsz a góréra... Ha az áruért fölmarjátok a dohányt, juttattok belőle nekünk is, merthogy nyomra vezettünk. No persze, amit magatok találtatok, az után nem követeljük a részünket. Megjárja, ugye? Nem kell, hogy most mindjárt választ adj. Jobb, ha alszol rá egyet, szóval töprengj rajta.

Laposhal halkán vihogott, és eltűnt a burjánban.

Akkortájt még egy érdekes eset történt. Fukuszuke és Félszemű ott álltak Kim háza előtt, és valamiről beszélgettek, amikor odament hozzájuk egy öregasszony. Úgy látszott, hogy éppen a bányából jön, mert a zsákja tele volt hulladékkal. Azt mondta, hogy Kimnek akarja eladni a zsákmányt. Félszemű gyanútlanul belenyúlt a zsákba, kihúzott néhány vasdarabot, kőkemény körmével az egyikről lekaparta a rozsdát, és közlőrl megszemlélte.

- Hát, öreganyó, ez amolyan hulladék. Bagót kapsz érte. Ha „szürkét” vagy „színeset” találnál, az más...

Az öregasszony bement a házba, és hamarosan üres zsákkal jött vissza.

- No, öreganyó, jó árat fizettek? - kiáltott utána Félszemű.

- Kim jó ember. Tiszteli a koromat. Azt mondja nekem: „Általában hét ötvenért veszem át kilóját, de neked, mert benne vagy már a korban, tíz jenjével fizetem”. Föltette a mérlegre, tizenkét kilót nyomott.

- Olyan sokat adni azért a szemét ócskavasért! Ilyet mi még nem is láttunk. Hol a csudában szedted össze?

Az öregasszony még el sem mesélte Félszeműnek, hogy hol gyűjtötte a vashulladékot, amikor Kim lépett ki a kapun, és ahogy meglátta az öregasszonyt, kicsit bizonytalanul kiáltott utána:

- Anyóka!

A hangja óvatossá tette az öregasszonyt. De Kim hamar összeszedte magát, és a combját csapkodva, higgadt, vidám hangon folytatta:

- Ne röstelkedj, anyóka. Ha még találsz, csak hozd el. Biztos vagyok benne, hogy találsz még. Ilyen áru mindenfelé hever a földön. Merre szedted?

Kim hibát követett el. Igaz, hogy megpróbált természetes hangon beszélni, de az öregasszony mégis gyanút fogott: valami itt nincsen rendjén, és ezután fölváltva hol Félszeműre, hol Kimre pislogott. Félszemű elfordult, mintha egyáltalán nem tartozna őrá, és tovább fújta cigarettájából a füstöt. Az öregasszony láthatóan elszontyolodott, összeszorította az ajkát, ijedten végigmérte Kimet, és egészen más helyet nevezett meg, mint amelyikről Félszeműnek beszélt.

Az öregasszony elment, Fukuszuke pedig Félszeműtől - aki egészen tűzbe jött - megtudta, hogy a hulladékvas, amit az öregasszony összegyűjtött, nem más, mint wolframacél, speciális ötvözet, amelyből forgácsolószerszámokat készítenek, jó pénzt fizetnek érte. Kim, az a vén róka, igazágtalanul mérte kilóban ezt az értékes árut. Első pillantásra látta, hogy ez wolframacél, és kihasználva az öregasszony tájékozatlanságát, az egészet áron alul vette meg. Akármelyik fölvásárló a fogát csikorgatná az irigységtől, ha meghallaná ezt a fantasztikus történetet. Amikor ezt a lelkes monológot befejezte, Félszemű följajánlotta Fukuszukénak, hogy még aznap éjszaka menjenek el kettesben wolframacélért.

- Hallottad? Az öregasszony gyanút fogott, és Kimnek egészen más helyet mondott. Úgyhogy rajta kívül csak mi tudjuk ketten, hol az az acél. Kim pedig alighanem egyedül indul neki a hamis nyomon, és lógathatja az orrát. Mi összeszedjük az árut, Kim meg hoppon marad.

Félszemű nagyon elégedettnek látszott. Meghívta Fukuszukét a moziba. El akarta altatni az öregasszony éberségét: végigment a falun, mindenkihez be-benézett, fecsegett az ismerősökkel, az öregasszony háza előtt elhaladva felemelte a hangját, és hangosan mesélt valamit Fukuszukénak a filmről, amit meg akarnak nézni. Így próbálta „tudatni” az öregasszonnyal, hogy ők halálnyugodtan moziba mennek. Nagy dolog az utcai beszélgetés! Az apacsok sokszor éppen így szereztek tudomást valami értékes árurol, a fecsegő meg még föl sem ocsúdott, máris megelőzték. Félszemű ügyesen használta ki ezt az alkalmat.

De kiderült, hogy ezúttal magát Félszeműt is rászédtek. A moziból - mint akit puskából lőttek ki - egyenesen a bányába röpültek Fukuszukéval. Már sötétedett, de Félszeműnél volt zseblámpa. Nem mentek be a telepre, hanem nagy kerülővel közelítették meg a bányát, és akár a róka, hangtalanul surrantak a burján közt a gyár romjai felé. De amikor zihálva végre célhoz értek, látták, hogy az apacsok tucattal bolyonganak ott az omladék között. Némán kúsztak végig a betonlapon, lámpával a kezükben. Félszemű széles körben hol egyik, hol másik apacsra világított rá a sötétségben, végül a fénykarika egy görnyedező kopasz fejű emberen állt meg, aki egy rakás téglatörmelékben kotorászott. Kim volt az, személyesen.

„Vesztettünk” - suttogta Félszemű, és komoran sóhajtozva, szitkozódva, káromkodva visszafordult.

Amikor visszaértek a telepre, találkoztak az öregasszonnyal, a cukorkaüzlet előtt álldogált a szomszéd gyerekekkel, és egy darab fahéjfaágot rágsált. Amikor Félszeműt és Fukuszukét meglátta, boldogan elmosolyodott.

- Jó estét!

- Az ördögnek van jó estéje. Te, vénség, minek fecsegtél mindenkinek a wolframacélról? Még Kim is odaloholt. Neki is elmondtad, vén szipirtyó! - támadt rá az öregasszonyra Félszemű.

Ő meg hosszú fogaival - előreálltak, akár a nyúl - ügyesen tépkedte az ágdarabkáról a fahéjat.

- Megmondtam bizony. Kim nagyon tisztelettudóan beszélt velem. Elhatároztam hát, hogy meghálálom. Ti tudtátok meg lelelőbb. De aztán úgy gondoltam, hadd tudják meg, hogy az öregek sem hiába pusztítják a kenyeret. Hiszen ha jót teszek az emberekkel, jóval fizetik vissza. Fukarkodni meg nem szép dolog. Mindenki jó barátságban kell élni - válaszolta az öregasszony, és ártatlanul, jólelkűen fölnevetett...

Negyedik fejezet MINDENKI ÖNMAGÁÉRT

Az angol, a bölcs, hogy
megkönnyítse a dolgát,
kitalálta a gépeket.

OROSZ DAL

1

Eleinte úgy látszott, hogy a telepen tökéletes a munkamegosztás rendje. Mindenki a maga sajátos képességeiből élt. A hajrások a vállukkal, a drótosok a szemükkel, a földerítők a szimatukkal, a szállítók a kezükkel, a bűvárok a tüdejükkel keresték a kenyerüket. S a munka kinek-kinek különösen azt a testrészét terhelte meg, amelyikkel dolgozott. A hajrásoknak éjszakánként négy-öt mázsás hatalmas vasakat kellett futva cipelniük; a földerítőknek egy-millió-kétszázézer négyzetméternyi pusztaságot kellett bejárniuk az áruért, egyetlen ásóval a kezükben; a bűvároknak a csatorna metángázzal telített, kénsav sűrűségű vizébe kellett lemerülniük... A munkakörülmények a telepen nagyon nehezek voltak. De munkanélküliség itt nem volt. Mindenkinek, aki csak a telepre vetődött, adtak munkát, még a legsemmirekellőbb is talált hasznos foglalatosságot. Egyszer, felderítésre menet, Fukuszuke találkozott egy emberrel. Közönséges esztergályos volt, a sitten nem fordult meg. A hajtószíj elkapta, és a gép levágta fél kezét. Aztán a villamos alá esett, és elvesztette a fél lábát. Házimunkát vállalt, hadirokkantnak tetteve magát, katonanótákat énekelt az utcasarkon, így tengődött, de egy napon elkeseredésében elbujdosott otthonról, elhagyta a feleségét és a gyermekeit. Kóborolt, a szabad ég alatt éjszakázott, személtládákban turkált. Egyszer véletlenül elbotorkált az apacsok telepéig, és ott ragadt. Az egyik góré lapátot nyomott a fél kezébe, és elküldte, hogy ásson fél lábbal. Néhány nap múlva mindenki számára bebizonyosodott, hogy ez a nyomorék, aki másutt semmire sem volt jó, a telepen nagyon hasznos, sőt nélkülözhetetlen. Minden tehetsége a fél kezében, fél lábában összpontosult. Például a folyóparton a sárból kapart ki egy jókora vasat, volt vagy hat mázsa, ott, ahol semmi nem mutatta, hogy található valami: rendszerint itt dobták le a vashulladékot, mielőtt a uszályra felrakták volna. Igaz, girbe-gurba rozsdarakás volt az egész, úgy elvesztette eredeti formáját, hogy lehetetlen volt megállapítani, mire használták azelőtt. Mindenesetre vas volt, és értékesíteni lehetett. A nyomorék fölvette a részét, bement a sárkunyhóba, ahol lakott, és amíg a pénz tartott, csak heverészett. Akkor újra megjelent a górénál, kért egy ásót, és eltűnt a burjánban. Ezúttal nagyon értékes rézcsonkokat talált, és megint egy mindenki által réges-régen elfelejtett helyen. Fölajánlotta a hajrásoknak a rezet, hogy ássák ki és szállítsák el, aztán visszament a telepre megkapta a górétól a részét, és megint a nappal süttette a hasát, vagy az út szélén vizelt, élt, ahogyan a kedve tartotta, amíg csak el nem költötte mindent. Amikor Fukuszuke összeakadt vele, a nyomorékot már mindenki zseniális felderítőnek ismerte a telepen, ő pedig gyanakvó tekintettel, csöndben élvezte dicsőségét. Ha meglátták, hogy fél lábon ugrál a pusztaság irányába, az ásót mankó gyanánt a hóna alá szorítva, az emberek csöndben a nyomába szegődtek, de a nyomorék, mint a régi, edzett horgászok, senkinek sem árulta el, amit tudott. Fukuszuke, mert ő is szerette volna kiszedni a nyomorék titkát, távolról puhatolózott:

- Hogy szereted jobban a *szusi-t*, főve vagy párolva? - kérdezte. A másik azonnal megértette, hogy mit akar:

- Megkóstolom a földet - mondta. - Ha réz van ott elásva, akkor rézize van, ha ólom, akkor ólomíze. Kémiai reakció, ennyi az egész.

- Hogy az ördögbe különbözteted meg a réz ízét az ólométól?

- Meg kell tanulni.

- ...?

- Ahol rezet találtam, megkóstoltam a földet, ahol vasat, ott is. Megjegyeztem az ízét, és azontúl már csak meg kellett kóstolnom a földet, máris tudtam, milyen fém rejlik a föld alatt.

Fukuszuke elgondolkodott, úgy vélte, hogy a bolondját járatták vele.

- Akkor hát, komám, azt mondd meg nekem... - szólalt meg kajánul, és előre kuncogott magában, hogy ezen aztán biztosan fönnakad a másik.

- Mit?

- Hogy ha a földben egy vaslemez van beásva, amelyet rézdróttal tekerceseltek körül, azt a rézdrótot meg ólommal vonták be, akkor milyen íze van a földnek?

A másik elgondolkozott, fölemelte a fejét, és komoly képpel válaszolt:

- Akkor bizony vas -, réz- és ólomíze van egyszerre. Mind a három ízzel át van itatva a föld. Olyan, tudod, mint ha kevertet iszol. Sok mindenről tud ám a föld beszélni!

„Behúzik egyet neki, akkor majd nem fecseg többet” - gondolta Fukuszuke, de a nyomorék már továbbántikált az ásójával, és eltűnt a burjánban.

Ki tudja, micsoda sejtálózat révén működött agyában az a hatodik érzék, mindenesetre ő volt az egyetlen a telepen, aki mindig valóban rátalált az árura, pedig nem is beszélte tele a többiek fejét mindenféle ostobasággal a nőkről és a zabáról. Akár egy Geiger-számláló. A csapatgórék egymással versengve próbálták megszerezni maguknak, itatták pálinkával, tömték pénzzel, de a nyomorék kereken elutasított minden ajánlatot. Mióta az apacstelep híre még Kanszeibe, Csúgokuba, Kjúsuba is eljutott, és fogdáról fogdára, kukáról kukára terjedt a volt sittesek és guberálók között, szinte az egész országban Nagojától Hokurikuig, a telepen a túlnépesedés egyre nyilvánvalóbb jelei mutatkoztak, árut meg egyre nehezebb volt találni, nos, azóta csak ez az egy ember volt, aki továbbra is megtalált mindent ott, amire szüksége volt: amikor elfogyott a pénze, maximális eredménnyel és minimális energiával dolgozott, egyébként pedig a napot lopta kunyhójában, és senki más nem parancsolt neki, csak a saját gyomra. Akárhogy is irigykedtek rá, hiába mondogatták, hogy csak itt érnek valamit a képességei, ha elhagyja a telepet, egy nap alatt fölfordul az éhségtől, minden visszapattant róla, akár a sziklafalról.

De ez a félkezű-féllábú nyomorék félig-meddig mégiscsak önálló ember volt, nem nagyon volt szüksége külső segítségre. A telepen érvényes munkamegosztás tökéletessége legjobban a vízfordó esetén látszott, az öregén, akit Kim fia hozott.

Minden este, amikor megélnéült a telep, és az emberek az éjszakai munkára készülődtek, az öreg teleöntötte kétliteres üvegeit vízzel - három ilyen üvege volt, alighanem valahol az úton szedte fel őket. Egymáshoz erősítette az üvegek száját, a madzag másik végét botszerű kézcsonkjához kötözte, aztán a hátára vette, és elindult a bányába. Vaksötétségben vándorolt a pusztaságon egyik csapattól a másikig. Bele-belehuppant a gödrökbe, fölbukott a téglakupacokban, el-eltévedt a burjánrengetegben, és nehezen jutott el a soron következő csapathoz. Megitatta őket, de a sötétben sokszor meg se tudta állapítani, ki és mennyit ivott. Munka

közben az apacsok sokszor megvadultak - ilyenkor istenkísértés a közelükbe menni -, és elég volt, ha a vízholdó felvillantotta a lámpáját, hogy tudja, kitől követelje a pénzt a vízért, máris olyan káromkodás-eső zúdult rá, hogy kénytelen volt zavarodottan visszavonulni. Gyakran előfordult, hogy amikor a fáradtságtól tántorogva járta a pusztaságot, egyszer csak kiáltások hallatszottak, rendőrsípok szóltak. A lábdobogástól úzve az öreg összevissza ténfergett, és torkaszakadtából ordította, hogy „Zsaruk! Kopók! Meneküljtek, fussatok!”

Értelmetlenül összevissza körözött a pusztaságban, megint csak belepottyant a gödrökbe, felbotlott a téglarakásokban, és orra bukott, belegabalyodott a szívós burjanszárakba. Az üvegei összetörték, ő pedig verejtékezve, üvegszilánkok vágta sebekkel fölállt és továbbfutott. Ráadásul a rendőrök is minduntalan elkapták, úgy ordított. A sötétben nem ismerték meg és összeverték. Akkor az öreg hangosan bömbölt, mint egy gyerek. A menekülő apacsok, hallva az ordítást és az összetört üvegek csörömpölését, megsajnálják a szerencsétlent:

- Az öregnek mindenkinél jobban kijut.

Kezdetben a rendőrök lefogták a furcsa rokkant embert, bevonszolták az őrszobára, kihallgatták, de olyan gyakran horogra akadt, hogy megelégték a huzavonát, és ha a soron következő razzia alkalmával meghallották az üvegek csörömpölését, nyomban sarkon fordultak, és az ellenkező irányba mentek. Sőt a nappali razziák alkalmával se törődtek az öreggel, pedig olyankor mindenkit összeszedtek, akit találtak. Az öreg azonban nem tudta, hogy tulajdonképpen miért viselkednek így vele, és amint megpillantotta a rendőröket, elsápadt a félelemtől, és ordítva rohant arrafelé, amerre a többiek futottak. Mikor a razziának vége volt, és csönd támadt, visszament a telepre, lerogyott, aludt egyet, este meg elindult új üvegeket keresni.

A víz, amit az öreg körbehordott, néha petróleumízű volt, néha meg pálinkaszagú, de akik a pusztaságon gürcöltek, mindig szomjasak voltak; azután meg az öreg ostobasága segítségére volt az apacsoknak, mert öntudatlanul is a vészharang szerepét töltötte be: figyelmeztette őket, még mielőtt a rendőrök rajtuk üthettek volna. Ezért aztán az apacsok fizettek neki, akár ittak vizet, akár nem.

Tiszteletben tartották az öreg önértetét: „pénztárkönyvébe” további köröket és háromszögeket rajzoltak.

- Ide figyelj, papa, nincs nálam lóvé, megadom, ha lesz, rendben? - mondogatták neki. Az öreg nem értette ugyan, miért teszik ezt, de már attól is boldog volt, hogy egyenlőnek tartják önmagukkal.

- Nem bánom, legyen. Az üzlet már ilyen. Ha pénz nincs, hitelbe is adnak. Azért üzlet. Igyatok, amennyi belétek fér. Én ebből élek. Csak eddig öt jen volt egy bögrével, most már tíz.

- Nem sok az egy kicsit? Mi történt, öreg, hogy duplájára emeled az árát? - kérdezték meghökkenve az apacsok.

- Nagyobb a kereslet, magasabbak az árak - válaszolta az öreg kissé lenézően, és a fejét ingatta, amely olyan volt, akár egy fakalapács. Aztán odébbállt.

A munkamegosztás rendje általában a feladatok szigorú elhatárolását jelenti. Ez természetesen a telepen is érvényes volt. A drótosok naphosszat a rendőrszoba előtt ácsorogtak, cukrot szopogattak, figyelték a rendőrszakaszok mozgását, estére pedig, bevégezve feladatukat, visszatértek a telepre, beszámoltak a górénak, hogy mit láttak, aztán lerogytak aludni a viskójukban. A felderítők megmondták, hogy hol van az áru, a többivel nem törődtek, mert aztán már a hajrások következtek. Tódzsó Hirohitónál, a révésznél, akár árut szállított, akár embereket, egy átkelés ötven jenbe került; az ő feladata is véget ért a fuvar végeztével; ha az árut elkobozták, és az apacsok vitába keveredtek a rendőrséggel, az már nem tartozott őrá.

„Aki bánja, tegyen róla!” Odakötötte bárkáját a parti oszlophoz, és közömbösen nézte a kibontakozó csetepatét. Szintúgy a bűvár is. Amíg nem volt rá szükség, kunyhójában az egész napot átaludta. Amikor hozták a hírt, hogy elsüllyedt a bárka, szép kényelmesen föltápszkodott, kikullogott a partra, levetette a nadrágját és ment a vízbe. Amikor aztán kihúzta az elsüllyedt bárkát meg az árut, megkapta a góréától, ami neki jár, és azon nyomban indult piálni. Aztán őtőle akár tótágast állhatott az egész apacstelep. A különféle foglalkozásokat a csapatgórék egyetlen rendszerré fonták, mégpedig úgy, hogy maximális hasznuk legyen belőle. Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy ha az apacsok kiszemeltek valamilyen árut, azt többet a kezük közül ki nem engedték. Az áru szépen kibújt a földből, keresztülfurakodott a betonlapzaton, és felvergődött a föld felszínére, végül pedig eljutott a telepre. Idejekorán beszámították mindenkinek a képességeit, és a csapat tagjai megkapták a maguk részét: fele-fele arányban, vagy négy-hat arányban osztottak a góréval, és ha külön meg nem egyeztek, egyenlően részesedtek a haszonból. A félkezű-féllábú zseniális nyomorék egy óriási földérintéséért éppen annyit kapott a górétól, akár a hajrások az éjszakai hatórák megfeszített munkáért. És ezt mindenki természetesnek tartotta, senki sem elégedetlenkedett.

Látva ezt, meg a száználmasan rohangáló vízfordót, Fukuszuke meg volt hatva, hogy milyen tökéletes ez a munkamegosztás a telepen, de egyszer szóba elegyedett azzal az emberrel, akit a szakszervezeti tevékenységéért bocsátottak el a bányából.

- Mindenki a képességei szerint dolgozik, és a munkája szerint kapja a pénzt... hát van jobb ennél? Valóságos földi paradicsom! - húzta el a száját gunyorosan a volt bányász. Aztán elmagyarázta: azt állítják, hogy ki-ki amennyit dolgozik, annyi jár neki, de tulajdonképpen nem így van. Hisz ki az ördög tudná pontosan meghatározni, mi az, „ami jár” az embernek a munkájáért. Aki dolgozik, az azt állítja, hogy több jár neki, aki meg fizet, azt mondja: „Nem, barátocskám, kevesebb jár.” Innen erednek a veszekedések meg verekedések. Azt meg, hogy kinek mennyi jár tulajdonképpen, nagyon nehéz pontosan megmondani. Ha itt mindenkinek egyenlően fizetnek a munkája szerint, ahogy te mondod, akkor ez tényleg a földi paradicsom! - jegyezte meg újra a bányász maró gúnnyal.

Fukuszukét megzavarta, hogy ellentmondást érzett abban, amit a másik mondott és ahogyan mondta.

- Földi paradicsomnak mondod ezt az életet, mégis elégedetlen vagy? - kérdezte.

A volt bányász elhallgatott, aztán mintha ellenőrizni akarta volna Fukuszukét, megkérdezte:

- Miből éltél, mielőtt idekeveredtél?

- ...az igazat mondjam?

- Azt.

- Csavargó voltam.

- És ha elfogy az áru itt a telepen, akkor hová mégy? Megint csavarogni?

- ...megmondjam?

- Aha.

- Sose törtem a fejemet rajta.

A másik győztes tekintettel húzta föl a szemöldökét, aztán újra összevonta, és lemondó pillantással keserűt sóhajtott:

- ...Ezen a telepen ugyan nem sokra viszed - jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon.

Ez a beszélgetés a fűvön zajlott, a folyóparton. A volt bányász nadrágjának szára madzaggal össze volt kötözve a bokájánál, a jobb kezében csákány, a bal vállán tizkilós kalapács, a feje törülközővel körülkötve, a szemében pedig az a sóvár fény, amely mindig ott villogott az egyedül tevékenykedő apacsok tekintetében. Valóban a bányába tartott, de Tódzsó Hirohito éppen most indult el a túlsó partra, bárkáján egy másik magányos iparossal. Az átkelésre várakozván leállt fecsegni Fukuszukéval, aki rendszerint ott melegedett a napon a csatorna partján.

A fű fanyar illata a júliusi nap melengette föld szagával keveredett, a folyó felől a vadgalamb bugásához hasonló hang: az evezők csikorgása hallatszott; a nap belesütött a kanális sötét vizébe, és az evezők keltette hullámok késpenge gyanánt villogtak. Fukuszuke a fűvön feküdt, és élvezte, hogyan simulnak ki az izmai a nap melegétől, amíg a túlsó part felé evező Tódzsó mozdulatait figyeli. Tódzsó napbarnított karja, válla, háta ritmikusan mozgott, testének minden energiáját átadta az evezőknek.

„Legyen nyitva az ablak” - gondolta magában Fukuszuke lustán, amint Tódzsónak a végtelen vasrúd-dzsungel látványa előtt himbálódzó alakját bámulta. „Nyissák ki az ablakot, amikor majd haldoklom” - ismételte magában Fukuszuke.

- De jó volna! - suttogta önkéntelenül.

- Micsoda?

- Csak úgy mondtam.

- Nem mondtál semmit.

- Valami ostobaság jár a fejemben. Arra gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha a szobában kinyitnák az ablakot a halálom előtt.

- A haláloed előtt?

- Igen, de ne törődj vele. Kinyitnák az ablakot, és látnám, hogy egy paraszt dolgozik a mezőn, a folyón meg csónakok úszkálnak. Az ilyesmitől olyan könnyű lesz az ember szíve. Ezért jutott eszembe, hogy jó volna, ha kinyitnák az ablakot...

- Micsoda zöldségeket beszélsz!

- Gyámoltalankodsz itt, mindenfélét összezagyválsz. Neked is be kéne húzni egyet, hogy észhez térj!

Fukuszuke hallgatott, a másik meg nagyon elégedett volt, hogy ilyen hatást tettek a szavai. Fölállt, meghúzta a spárgát, ami a nadrágját tartotta. Tódzsó bárkája már az innenső parthoz közeledett, a volt bányász fogta a lapátot meg a kalapácsot, a víz felé ügetett, odaérve a túlsó partra mutogatott, és valamit élénken magyarázott Tódzsónak; a bárka hamarosan ismét a bánya irányába haladt.

2

Minél tovább élt Fukuszuke a telepen, annál inkább meggyőződött róla, hogy a munkamegosztás rendje korántsem olyan tökéletes, mint kezdetben hitte. Mind az öt csapatban a góréról a halacskaig mindenkinek megszabott feladata volt, akármelyik csapatba kerültek az emberek, ugyanaz volt a dolguk. De ez egyáltalán nem jelentette, hogy a csapat tagjai föltétel nélkül engedelmeskednek a górénak. Laposhal, a csósz például azt ajánlotta Fukuszukénak, hogy dolgozzanak párban, de Kimnek ne szóljanak.

- Hiszen az apacstelepen nem sötét alakok, nem gengszterek laknak, hanem igazi munkás-emberek, ti aztán nem törődtök velem, hogy mások mit gondolnak rólatok, senkinek sem vagytok lekötelezve. Akkor meg köphetsz a góréra - erősítgette.

Akkoriban Fukuszuke még csak az első lépéseket tette az apacsok között, csak tanulta még a mesterséget, nem ismerte igazán a telep rendjét és erkölceit, ezért nemet mondott Lapos-halnak. De idővel rájött, hogy az ilyesmi magától értetődő dolog, tökéletesen beleillik a telepen kialakult kapcsolatok rendjébe. Az apacsok nem tekintették igazából főnöküknek a góré-t, és ha torkig voltak vele, megcsalták: másik csapathoz szegődtek. Érzélgősségnek nyoma sem volt az emberi kapcsolatokban.

Kim hajrásai - Félszemű, Gon, Tama és Gumi - együtt laktak egy viskóban. Hajrások lévén, csak éjszaka dolgoztak, nappal jól leszopták magukat, és hortyogtak otthon, lustán elnyúltak, akár a partra vetődött bálnák. A viskó amolyan összetákolt alkotmány volt, tetejét lyukas bádoglemez fedte, és - hogy el ne vigye a tetőt a szél - itt is, ott is macskaköveket raktak rá nehezkül. Inkább mohával benőtt zsombékra vagy hangyabolyra emlékeztetett, mintsem házra. Az ajtó mindig sarkig nyitva állt, macskák, tyúkok és más háziállatok szabadon mászkáltak ki-be, ott kószáltak az alvók körül. De a hajrások, akik éjjelente halálra fáradtak, úgy aludtak, mint akit agyonvertek, meg se hallották a körülöttük lődörgő állatok nesztét.

Mikor beesteledett, föltápáskodtak, és elmentek vacsorázni Kim házába. A tűzhelyen már ott álltak a belsőséggel teli tálak, és míg a csapat minden tagja jóllakott, megtárgyalták a füleseket, amiket a földérintők meg a drótosok szereztek napközben, és megbeszélték az aztani tervet. Rendszerint Félszemű vitte a szót. A rút Gon hallgatagon sütötte a pacalt, Tama, Gumi és Homok is el-elmondták a véleményüket. Kim pálinkát iszogatva, félrehúzódott. A tisztelt társaság a csupasz égő alatt első pillantásra az egyetértés és a harmónia példájának látszott.

De egy szép napon Fukuszuke észrevette, hogy Homok nincsen közöttük. Szerette volna megkérdezni, hová a fenébe tűnt el, de a többiek úgy belemerültek az evésbe, a fecsegésbe, hogy Fukuszuke nem talált alkalmas pillanatot a kérdezősködéssel. A hiányzóról senki sem szólt egy szót sem. Fukuszuke csak később tudta meg, hogy Homok azalatt éppen egy másik góré házában tanácskozott. Azon az estén be se dugta a fejét Kimhez. Ókava csapatával ment hajrázni éjjel a bányába. Fukuszuke találkozott vele, amikor az áruval rakodtak. A folyópart: akár a halpiac. Mindenütt emberek tolongtak, zsidogáltak, megpróbálták egymást túlkiabálni. Homok közönyösen nézte, hogyan cipeli Kim csapata kimerülten, rogyadozva a hatalmas, cetbordára emlékeztető vascsöveket.

- Hé, Homok, mit tátod itt a szádat! Nem vagy te idegen! Gyerünk, szállj be! - kiáltott neki Fukuszuke, aki majd összeroskadt a súly alatt.

Homok rápillantott:

- Ja, te vagy az. Nem áll a kezemhez. Különben is sietek. - Azzal eltűnt a folyóra telepedő kék hajnali ködben. Még egy utolsó pillantással végigmérte a csapatát, amely - akár a hangyák, ha túlságosan nagy ételmorzsába akaszkoznak bele - szinte megszakadt az acélcső súlya alatt.

Homok néhány napig nem mutatkozott Kimnél. Fukuszuke többször is találkozott vele azalatt a kocsmában, látta, amint ott iszik Ókava csapatával, és dicsekszik a képességeivel, de amikor a tekintetük találkozott, Homok olyan képet vágott, mintha nem ismerné.

Kimnél senki sem emlegette Homokot. Maga Kim pedig, ha megkérdezték, hogy Homok miért ment el, nyersen odavágta:

- Nem vagyunk összeházasodva. Nem az én hibám. Olyan kedve volt, hát elment.

Egy héttel később egy este Homok váratlanul felbukkant Kimnél. Szokás szerint mindannyian a tűzhely körül ültek, és sóváran szimatolták a sülő ételből áradó szagokat.

- ... stét - köszönt Homok, a házba lépve. Senki meg se nyikkant, de ő már vette le a cipőjét, ment be a szobába, és letelepedett a tűzhely mellé. - Hú, de kivagyok, sajog minden porcikám - mindössze ennyit mondott.

Kim nagyon megörült, ezt mindenki nyomban észrevette, mert a saját pálinkáscsészéjét nyújtotta oda Homoknak, pedig még alig ivott belőle. Kim is, Homok is úgy viselkedtek, mintha mi sem történt volna. A többiek is úgy tettek, mintha más se érdekelné őket, csak a belsőségek a tálban. Senki sem kíváncsiskodott, hogy vajon minek pártolt át a másik góréhoz Homok, mégpedig akkor, mikor a saját csapatának is igen nagy szüksége van a munkáskézre.

Mire a pálinka is, az étel is eltűnt a gyomrukban, Homok összeszedte magát, és hosszas magyarázkodásba kezdett: ő bizony nem a pénzért ment el, mondta, hanem csak mert könnyek között könnyöregtek neki, hogy csak az ő esze és ereje mentheti meg a csapatot a csődtől. Ő nem olyan ember, akit pénzért meg lehet vásárolni. Nem szeretné, ha azt hinnék, erősítette, hogy pénzen vették meg. Elmondja, hogyan is történt. Ókava, a góré, azt ígérte: az áru értékén hét-három arányban osztozik vele. Másokkal általában felesben egyezik, de nem úgy Homokkal, mert hiszen ő elfoglalt ember, akit külön meghívott a másik csapatból. Neki a saját zsebéből még „getacipőre valót” is fizet. „De senkinek egy szót se” - kötötte a lelkére.

- Ebben meg is egyeztünk. Meló után a góré szépen sorba állított mindenkit, kinek-kinek kiosztotta, ami jár. Én meg megyek a klozettba, merthogy ott kell megkapjam a „getacipőre valót”. Jön utánam a góré is, de csak a felét adta oda. „Mi az, csak a fél lábamra vegyek getacipőt?” - kérdeztem tőle. Ő meg nekiállt mentegetőzni, hogy pocsékul mennek a dolgok: „A lábas fenekét kaparjuk mi is, egyre rohadtabb a helyzet”. - „Ide a lóvéval” - mondom én, ő meg: „Nem adom”. Összeszólalkoztunk. Jön ám a klozettba a neje. Az is ordít. No, ebből elegendem volt. „Rohadt csalók vagytok - mondom -, azt hittétek, bagóért megvehettek? Azt ugyan nézhetitek!” Jól helyben kellett volna hagyni őket, de nem volt alkalmas rá a hely. Behúztam a górénak egyet, és olajra léptem. Tetves tolvajok, csak a fél lábamra valót adtak! Kivel merték ezt megtenni? Velem! Zsugori népség. Ha a markukba kaparintanak valakit, még a seggéből is kitépkednék az utolsó szőrszálat, s az se volna elég! Ezt kellett volna a pofájukba köpni, de hát csak akkor jutott már eszembe, mikor kívül voltam az ajtón.

Homok befejezte, a szájába kapott egy húsdarabot, és már rágta is nagy igyekezettel. De ki állt volna jót érte, hogy a tiszta igazat mondja.

- „Fél pár geta, fél pár geta”, zúgolódsz, de milyen getacipőről volt szó? Ha olyanról, mint amit a *szumósok*¹² viselnek, az három másikkal fölér - próbálta Kim kisütni az igazat, de Homok olyan képet vágott, mintha a képességeit dicsérte volna Kim, és fölényesen vigyorgott.

Homok búcsú nélkül hagyta ott a csapatát, és úgy tért vissza, mintha mi sem történt volna. Még csak nem is haragudott rá senki. Kim is ugyanúgy beszélt vele, mint azelőtt. Bárki megtehetette a telepen, amit ő megtett, senkit nem kötöttek szoros kötelékek sehová. Ha egy szép napon meggondolta magát valaki, elmehetett egy másik csapathoz, azután vissza is térhetett, ha úgy tartotta kedve.

Az egyik csapatnál az *egyenlőelosztás*-nak nevezett jövedelemelosztási módszer járta: a kibányászott árut a góré napi áron átvette a tagoktól, és leszámítva a maga hasznát, a teljes összeget szétosztotta, egyenlő arányban, a csapat tagjai között; a másik csapatnál meg az áru

¹² Szumo - japán nemzeti sport, természetes, kövér emberek birkózása.

napi áron számított értékének a felét a góré kapta, a többin osztoztak a tagok egymás közt. Ezt a módszert *egyenlő részesedés*-nek nevezték. Akárhogyan is osztoztak, a góré a ráfordított munkához képest mindenképpen nagyobb haszonra tett szert, mint a többiek, de soha senki sem tette szóvá nyíltan, hogy nincs egyenlőség, senki sem tiltakozott az elosztás illetően rendje ellen. Hiszen a górénak volt háza, a tagoknak meg nem. Az árut is tartani kellett valahol, amíg el nem adják a fölvasárlóknak. A góré a hátsó udvarán tárolta, vagy a raktárban. Már önmagában az is előnyt jelentett neki, hogy a tulajdonában voltak a viskók, amelyeket az apacsok bérbé vettek. A többiek - jórészt volt síttesek és csavargók - nem akarták vállalni a házépítéssel járó fáradságot, sem a felvasárlókkal való alkudozást, és inkább némán beleegyeztek minden föltételbe. Egyes-egyedül azt engedhették meg maguknak, hogy egyik csapatból a másikba átmenjenek, ha ott csak egyetlen jennel is többet kaphatnak. De bármilyen volt is a jövedelemelosztás rendje, bármelyik csapatba tartozott is valaki, a jövedelem és a ráfordított munka aránya lényegében azonos volt mindenütt. Hiába ment át valaki másik csapatba, anyagi helyzete nem javult, legfeljebb akkor, ha csapatának sikerült súlyra viszonylag könnyű, de értékes fémre szert tennie. Így aztán a szökevények néhány nap múltán rendszerint visszatértek oda, ahonnan megszöktek.

- Ide hallgass, Fukuszuke, ha elégedetlen vagy valamivel, ne szégyenlősködjél, csak mondd meg. Ha nálam nem tetszik, átmehetsz másik góréhoz. Ha kedved támad visszajönni, visszajössz. Akármikor visszaveszlek. Szabad vagy, azt lépsz, amit akarsz.

Kim, akinek aránytalanul magas volt a jövedelme, látszólag nagylelkű volt, hiszen biztosan tudta, hogy Fukuszuke, mint a bumeráng, visszatér hozzá; úgy tett, mintha jót tenne Fukuszukével, ha tudtára adja: oda megy, ahová akar.

Félszeműnek, Gonnak, Guminak megvolt a maga titkos vágya. Mind a hárman valóra is akarták váltani, és ki-ki Fukuszukét csábította, hogy dolgozzék párban vele, hárman háromféle módon járultak hozzá, hogy Fukuszuke jó leckét kapott, és bőséges tapasztalatokat szerzett. Először a koreai Gon próbálkozott. Megtermett ember volt, elképesztően ronda külsővel. Alighanem szégyellte, azért volt olyan hallgatag. Munka közben, mint valami bulldózer, hihetetlen sebességgel verte szét a betonlapokat, fűrészelte az acélcöveket, ám a telepen csöndesebb volt, mint az árny, napokig ki sem nyitotta száját. Munkaszerető volt, és aprólékos, ha nekilátott, mindenkinél szorgalmasabban dolgozott.

Amikor az éjszakai munka után visszatértek a telepre, nyomban ledőltek és aludtak, mint a bunda. Csak Gon maradt fönn, készítette a mártást a másnap esti közös étkezéshez. A mártáshoz szezámolaj, fokhagyma, feketebors és egyéb ízesítők kellettek. Gon házról házra járt, fűszerekért kuncsogott, és a kellő arányban összekeverte. Este meg, amikor Kimmél összegyűlt az egész zajos kompánia, Gon elfoglalta a tűzhelynél az őt megillető helyet, sütötte a pacalt, mártással ízesítette, és némán szétosztotta kinek-kinek a tálkájába.

Ahogy Gon a pacalt mártással elkészítette, abból pontosan lehetett tudni, milyen érzékeny ember, de olyan hallgatag és zárkózott volt, hogy Fukuszukének sokáig csak elképesztő rútsága tűnt föl, fogalma sem volt róla, mi rejlik benne. Többek között azért volt hallgatag, mert nem tudott jól japánul. A góré is koreai volt, néha mégis olyan csavaros mondatokat kanyarintott oszakai tájszólásban, hogy csak ámultak. De Gonnak sehogy sem ment. Fukuszuke egyszer találkozott vele, az úton ténfergett, és mintha magolt volna valamit. Egyszer csak észrevett valamit az út szélén, tőle szokatlan fürgeséggel odaugrott, a szeméhez emelte a tárgyat, és koreaiul mormogott valamit. Fukuszuke nem értette, mint mond, de hangsúlyából nyilvánvaló volt az elégedetlenség és kiábrándulás. Gon hanyagul odébblokta, amit fölvet, és alighanem egy és ugyanazon japán mondatot ismételve, továbbment. Fukuszuke kíváncsi volt, hogy mit dörmög magában, közelebb ment hozzá.

- Kondoltam, tisztjenes, de csak kupak szőrösivegről.

Nyilván sörösüveget akart mondani. Fukuszuke egyszerre nagyon megkedvelte ezt az óriási gyereket, aki ment, ment az úton, a fejét ingatta, és elégedetlenül ismételte a mondatot, amit meg akart tanulni.

Ez a nagy gyerek - mi ütött belé? - egy nap megkereste Fukuszukét, amint éppen szundított napközben Kim házában az emeleten, és felajánlotta neki, hogy dolgozzanak párban. Megfelelő árut talált, mondta, amit csak kettesben érdemes elhozni. Ne szóljon senkinek, Kimnek se. Különben megdolgoztat, görnyedezhetnek neki, szakad róluk a verejték, a fizetségtől meg csak felkopik az álluk. Fűrész kell hozzá, mondta Gon, semmi más. Az alma ott lóg a fán, csak a kezüket kell kinyújtani érte. Mindezt tört japán nyelven mondta el Gon, Fukuszuke fejénél ülve.

- Én fűrészlek, de özzezeded. Pénz phele-phele. Nem akarod, megyek egyedil.

Nyilván mindent előkészített már. Spárgával kötötte össze a nadrágját a bokája fölött. Rozsdafoltos inge alól fűrész nyele kandikált elő. Fukuszuke kelleetlenül föltápáskodott és öltözködni kezdett.

Amikor odaértek, mindjárt tudta, hogy kár volt: Gon a gyárépület vázának acélgerendáit célozta meg. Ez volt a legkietlenebb környék az egész egymillió-kétszázézer négyzetméteres pusztaságon. Körös-körül a hatalmas fegyvergyár rozsdától vöröslő acélgerenda-erdeje meredezett a földből. A szél, nekiütözve a vasgerendáknak, erejét veszítette, és mire a műhelyek végére ért, végleg elcsitult, szagokat sem hordott már magával. A betonlapokon nyugvó több tízezer tonna fém egyetlen súllyal nyomta a földet. Csak oxigénvágóval, daruval és bulldózerrel lehetett volna boldogulni a gyárépület maradványaival. Nem, ebből a vasból sohasem lesz étel az apacsok gyomrában! Soha senkinek sem fordult meg a fejében, hogy ott murizson, az apacsokat elriasztotta az óriási erőfeszítés, amelyet ez a munka követelt volna. Igen, első pillantásra valóban úgy látszott, hogy - akár az almák - a gerendák lepotyognak, elég, ha az ember fölemeli a kezét, és teljes erejéből megrázza a fát. De csak úgy látszott, a gerendák meg se mozdultak. Egyszer Kim, amikor Fukuszukéval végigsétált a pusztaságon, a rozsdavörös vaserdő felé mutatott:

- Az ott savanyú. Savanyú a szőlő, ahogy mondják, hiába nyújtogatod érte a kezedet. Ez az egyetlen hely, ahonét nem tudjuk az árut megkaparintani. Pedig kár. - Azzal sarkon fordult, és elindult az ellenkező irányba.

Fukuszuke - hiába aludta ki magát napközben - hirtelen ólmos fáradtságot érzett, nyomasztotta a halálos csönd, amelyet ez a végtelen vöröslő szőlő - az óriási vaserdő - árasztott magából.

- Itt akarsz murizni, komám? Rohadék az egész. Csak kínlódsz, sárga lesz a gatyád, aztán semmi értelme!

De Gon nem hallgatott rá.

Ment egyenesen. Ahogy odaértek a vaserdőhöz, fölfelé bámult, a gerendák magasságát méregette. Derekára kötötte a fűrész, a tenyerébe pökött, és némán megmarkolta az acélvázat. Lassan mászott fölfelé a csavarok és anyák alkotta kiszögelléseken, akár egy bogár. Kímélte az erejét, így ért föl végül a váz tetejére. Zsibbadt kezét-lábát megrázta, és nyomban munkához látott. Pontos volt minden mozdulata, magabiztosan mozgott, megkerült vagy legyőzött minden akadályt. Kúszott egyik keresztgerendáról a másikra, figyelmesen vizsgálta az illesztékeket, és amint meglelte a leggyöngébb pontot, ahol a gerendák összeértek, nem habozott egy percet sem, nyomban minden erejét arra irányította. Fukuszuke remegve mászott fölfelé a vasvázon, magával cipelte a szappanos vízzel teli üveget. Rábízta magát

Gonra. Mind a ketten nekiláttak a munkának ott a szédítő magasban, a keskeny keresztgerendának támaszkodva. Egyetlen rossz lépés: ha lezuhannak, mind a kettőjükből véres húscafat lesz, se csont, se bőr épen nem marad. Fukuszuke a perzselő napsugarakkal és a metsző széllel dacolva izzadt és locsolta a szappanos vizet, igyekezett, hogy oda ömöljön, ahol Gon fűrészbe a vasba mélyed. Ki tudja, hogy erőlködésük mennyit árt a vasrengeteknek? Minél sűrűbben pislogott körbe a vasvázakkal benőtt végtelen pusztaságon, Fukuszuke annál hiábavalóbbnak érzett minden erőfeszítést: mintha gyűszűvel akarnák kimerni a tengert.

Ráadásul a munka kellős közepén megjelentek a hekusok. Ketten voltak. Onnan a magasból, akár a babszemek. A babok a botjukat rázták, és verték a vasgerendákat. Fukuszuke mulatságosnak találta a látványt. Gon is elmosolyodott, de egy pillanatra sem hagyta abba a fűrészelést.

- Ne dihíts őket - mondta.

A rendőrök, mikor látták, hogy azok ketten odafönn nemcsak hogy nem hagyják abba a munkát, hanem Gon még nagyobb iramban fűrészbe, Fukuszuke még buzgóbban öntözi a szappanos vizet, kieresztették a hangjukat:

- Lejönni!

- Mi a fenét csináljunk? Mit mondjak nekik? - aggodalmaskodott Fukuszuke.

- Amit akarsz - válaszolta Gon.

Fukuszuke óvatosan átvette a lábát a vasgerendán, és remegő hangon lekiáltott:

- Maguk másszanak föl!

Az egyik rendőr, mintha Fukuszuke szavai fölhergelték volna, lecsatolta az övét a revolvertáskával együtt, odadobta a társának, kibújta a zubbonyából, és a földre dobta, aztán odament a vasállványzathoz, mint aki föl akar mászni.

- Hé, ez komolyan vette. Mi a fenét csináljunk, hm?

Gon abbahagyta a fűrészelést, gondolkodott egy kicsit, aztán a szomszédos keresztgerendára mutatva, odaszólt Fukuszukénak:

- Próbázd ki, megtartjon?

Fukuszuke rálépett a gerendára, az halkán megcsikordult, és recsegve a mélybe hullt. Fukuszuke lába, támasztékát veszítve utána csúszott. Még egy másodperc, és lerepült volna a szörnyű magasból, de az utolsó pillanatban elkapta a szomszédos gerendát. Félelmében behunyta a szemét és fölördített:

- Ellenséged vagyok tán?

Reszketett, mint a nyárfalevél. Gon újra nekilátott a fűrészelésnek.

- A barátok között isz van ellenszeg, ellenszegenek között isz barát, te barátok között legkilómb vagy. Nem mondtam volna álljál gerendára, ha tényleg életveszelyes - válaszolta Gon magabiztosan. Fukuszuke csüggedten hallgatta, kiszáradt torokkal kapkodta a levegőt.

De céljukat elérték. A rendőrök meggyőződtek róla, hogy milyen veszélyes felmászni az állványzatra, lemondtak a támadásról, áttértek az állóháborúra. Egyikük eltűnt, és hamarosan teáskannával tért vissza, nyilván az őrszobán járt. Mind a ketten levetették a zubbonyukat, lecsatolták a szíjat a revolverrel együtt, és leültek az árnyékba teázni, fecsegni. Amikor megunták, ásítózva föltápáskodtak, ide-oda mászkáltak, fűszálakat tépkedtek, azt rágcsálták.

- ... halljátok-e! Ez hivatalos közeg feltartása, tudjátok, hé! Szabálysértés, törvénszegés, amit műveltek. Rablás, hé! És még nektek áll följebb! Nem sül le a pofátokról a bőr?! - hallatszott olykor odalentről, de Gon és Fukuszuke folytatták a munkát, füttyültek rájuk. Ledobálták az elfürészelt gerendákat, vizeltek, rákényszerítve a hekusokat, hogy abbahagyják a fecsegést, és eszükbe jusson, miért vannak ott.

Majdnem három órája bírták már odafönn; a rendőröknek újra meg újra eszébe jutott, hogy teljesítik hivatali kötelességüket: káromkodva fenyegetőztek, köveket dobáltak felfelé, aztán úgy tettek, mintha végleg elmennének, és elrejtőztek a bozótban, de Gon és Fukuszuke keményen kitartottak, nem ültek föl semmiféle cselnek. A fiatalabbik rendőr szétvetette a lábát, mint aki a baseballban a labdát adja, és hadonászva dobálta fölfelé a köveket. Egyszer elbújt a burjánban, de nem sokáig bírta, valami dallamot kezdett füttyürészni, és máris elárulta magát. Azok odafönn tudták, hogy a hekusok nem másznak fel, kettőjükért a járórt sem hívják ki, ezért aztán többé-kevésbé biztonságban érezték magukat. De alig bírták már az erőlködést ott a magasban és a kora délutáni perzselő napot, amely, mint a tűz, hevítette a vasat. Curgott róluk a verejték, kiszáradt a torkuk, végül már vizelni sem tudtak, érdes deszkává száradt a nyelvük, hiába nyaldosták kicserepesedett ajkukat. Fukuszuke ledobta az üres üveget, nyomába repült a fűrész is. Ők meg csak kuporogtak ketten a serpenyőforró állványzaton.

- Akár a béka, mikor gyógyzsírt olvasztanak belőle a tükör előtt.

- Mi van, már kidoglottel?

- Máár? Hiszen itt halok meg rögtön.

- Tartsz ki!

- Mondd csak, mi a fenét akartál te venni abból, amit itt megkeresel, ebben a pokolban?

- Csajt.

A megszokott téma. A két-két ember beszélgetése fönn és lenn két párhuzamos vonalként imbolygott tova a fojtó hőségben és perzselő szélben, de félóra sem telt bele, a fönti elsatnyult, s a szavakból és metaforákból már csak a manierizmus büze áradt. Gon szerény japán tudását összeszedve egy nőről mesélt Fukuszukénak:

- A lyukán át tízjenes érméket dugott föl, s azontúl, ha elkapták, a rézgarasok csörögtek a hasában. - Rövid hallgatás után folytatta: - Egy éjjel a vécére mentem, és véletlenül benyitottam Kim hálószobájába. Éppen benne volt a dologban a feleségével. Zavarában valami ilyesfélét mormogott: „Ezek az átkozott választófalak, úgy ugrálnak, mintha élnének”. Hát azt tudod, hogy Félszeműnek olyan óriási messzehordó ágyúcsöve van, hogy a fürdőpadtól egészen a padlóig lóg? - Be nem állt a szája; mintha így akarta volna legyűrni a képtelen hőséget. Fukuszuke, napszúrástól tartva, levetette a nadrágját, és a fejére csavarta, de a felhevült vas a vékony gatyán át elviselhetetlenül égette. Mozdulatlanul gubbasztott, lehunyta a szemét, küszködött a tűző nappal és a forrósággal. Végül úgy érezte már, hogy csontja-húsa megolvadt, olyan a teste, akár a homokos partra vetett medúzázé, amelyből a nap cseppenként szívja ki a vizet.

Este, mikor a rendőrök elmentek, Gon és Fukuszuke leereszkedtek a gerendáról, és hangtalanul elterültek a fűvön. Még a szívós Gon is összetöpörödött, akár az aszalt gyümölcs.

- Győztünk - lihegte kimerülten.

„Az apacsok az amerikai indiánok egyik törzse. Bátrak és harciasak. Eredetileg az Észak-Amerikától Mexikóig nyúló tágas pusztákon éltek, bölényre és más vadállatokra vadásztak. Elkeseredetten harcoltak a spanyol behatolás ellen, később pedig szembeszálltak az Észak-Amerika nyugati partvidékét meghódító telepesek csapataival és hadseregével. Mindig ügyes taktikával, kis csoportokban támadtak. Sok felejthetetlen film készült az apacsokról, többek között John Ford filmje, az *Apache erőd*. Manapság gyakran nevezik apacsoknak a párizsi csavargókat.”

Az utóbbi időben hol az egyik, hol a másik újságban jelentek meg tudósítások az apacstelepről. Hogy honnan a csodából szagolnak ki mindent az újságírók? Mindenesetre fényképes tudósításokat közöltek a Szugijama-gyár történetéről, a telep létrejöttének körülményeiről és jelenlegi helyzetéről. És mindent megmagyaráztak; az *apacs* szó eredetét magyarázó jegyzetből való a fönti idézet.

Gumi a közös étkezésnél Kim házában egyszer véletlenül rábukkant erre a cikkre az esti lapban. Még a sült belsőségről is elfeledkezett, sőt a pálinkáról is, ki se látszott az újságból, az első szótól az utolsóig elolvasta a cikket, és hallatlanul megdühödött.

- Misszenemirnak! - kiáltott föl. Alighanem azt akarta mondani, hogy „mit össze nem írnak”, de mérgében elharapta a szavakat. - Misszenemirnak! - ismételte. Odafordult a többiekhez, azok is abba hagyták az evést, és kérdően néztek rá.

- Gúnyolódnak rajtunk!

Szép lassan fölolvasta előlről az egész cikket a megjegyzésekkel és jegyzetekkel együtt. Az egyik szakaszon újra dühbe gurult. Elkeseredetten rábökött:

- Ez, ez az a hely: „*Sok felejthetetlen film készült az apacsokról, többek között John Ford filmje, az Apache erőd.*” Mit akarnak ezzel? Felejthetetlen filmek! Az ördög se tudja, mi ez. Gúnyolódnak rajtunk. Ha írni akarnak rólunk, hát írjanak. De rendesen. De ezek! Hát hova tették a szemüket!

- Á... Ne olyan hevesen! Elolvastad a sajtót, és megtudtad, hogy a fényes Párizsban is élnek olyanok, mint mi. Azokat is apacsoknak hívják. Biztos ők is a kegyetlen társadalom áldozatai, akárcsak jómagunk. Tehát nem vagyunk egyedül, ez vigasztaló - kopogtatta Kim békéltetőn, sőt szinte barátian Gumi hátát.

Gumi elmélázott, aztán megint fogta az újságot, és figyelmesen szemlélte a fényképet benne: rendőrök elől menekülő apacsok ugráltak a folyóba, és lélekszakadva igyekeztek a túlsó partra, a villanyvonat ablakából hivatalnokok bámultak rájuk röhögve.

- Jó - morogta Gumi. Megvillant a szeme. Végignézett a társaságon, és elégedetten hunyorított.

- Még a napokban készítek én olyan mozit nekik, hogy azt nem felejtik el - szólt vidáman, és a térde közé dugta az állát.

- Miféle mókát találtál ki megint? - kérdezte nyugtalanul Kim, de Gumi válaszul csak csöndesen mosolygott.

A cikkek az újságban megtették a magukét: az apacsok éjszakai kiruccanásai ugyancsak megritkultak. Éjjel-nappal civil- és egyenruhás nyomozók és rendőrök lepték el a környéket. Az élettelen, burjánnal benőtt pusztaságon mindenütt rendőrcsapatok üldözték az apacsokat. A rendőrörsön úgy túlerőltették a mázsákat, hogy egymás után fölmondták a szolgálatot. Csapa-

tostul fogták le, vonszolták az őrre az apacsokat, aztán alvás a zárkában egy-két napig, kiszabadultak, mentek vissza a telepre, ott jóllaktak nyers tojással, és még azon éjjel újra elkapták őket. Akadt valaki az egyik csapatban, akinek tizenhatszor sikerült megjárnia ezt az ördögi kört. Éppen, mikor az újságok a rendőrség segítségével kívülről nyomták őket, a telepen is olyan dolgok történtek, amelyek belülről siettették pusztulását. A telep létezéséről tudomást szerezve, tömegesen tódultak oda a munkanélküliek és csavargók. Minden nappal nőtt a népsűrűség, és a fölgyülemelő energia, amely nem talált kiutat, a legváratlanabb csatornákon szivárgott el. Csapatról csapatra, házról házra vándoroltak az emberek, mindenki becsapta a másikat, tekervényes úton csalták lépre egymást, ki-ki a társának gáncsot vetett, lefojtott energiájuk hirtelen verekedésekben, szóváltásokban, italozásokban tört ki. És bár minden csapattal nap mint nap több ember vágott neki Szugijamának, egyre csökkent az áru, amit meg tudtak menteni a rendőrök rajtaütései elől.

Az éjszakai razziákon Fukuszuke megtanulta, hogyan kell meglépni az üldözőktől; most már tudta, hogy másszon át az oszakai vár falán, amely kifelé görbül, akár a fazék pereme; meg tudta különböztetni a csizmás rendőrök lépteit a gumicipős apacsokétól; igen rövid idő alatt elsajátította az apacsok ravasz fogásait, amelyek a telepen túl semmit sem értek. Mire való volt most már az egész! Az apacsok gyakorta azzal töltötték az éjszaka nagyobbik felét, hogy igyekeztek lerázni a rendőröket, és a burján közt rejtőzve bámulták a csillagos eget. Egyre gyakrabban tértek vissza üres kézzel a telepre. Kim összeakadt egyszer Fukuszukéval, aki nagyon rosszkedvűnek látszott, zöld volt a képe a kialvatlanságtól.

- Szépek a csillagok éjjel? - kérdezte tőle, és mélyet sóhajtott, tehetetlenül megvonva a vállát. - Semmi más nincs erre, csak a csillagok. Nyugatra is, keletre is az egymillió-kétszáz ezer négyzetméteres pusztaság fölött, semmi más, csak a csillagok. Lassanként megérted, hogy valóban gömbölyű a föld.

Kim lírai ömlengéseitől menekülve Fukuszuke megkereste vackát, és bebújt a takaró alá.

Ilyen volt a helyzet, amikor a következő történt: Kim csapatából valaki egy halom régi sánt fedezett föl. Kim legényei olyan vad lelkesedésben törtek ki, mintha paprikával dörzsölték volna be a kobakjukat, de nyomban lehiggadtak, és azon törték a fejüket, hogyan hozzák át a telepre a vasat. A sínek sokáig feküdtek elásva a földben, jócskán elrozsdáltak, de azért, ha leverik a rozsdát, még eredeti rendeltetésük szerint is használhatóak, vagyis jó pénzt lehet kapni értük. A zsarukat és a más csapatbélieket gondosan elkerülve, Félszemű megvizsgálta az árut. Vagy öt méter hosszú sínek voltak. Belerúgott, és a lökés erejéből megállapította, hogy legalább három tonna, azaz negyvenöt-ötvenezer jen.

- No, most aztán nem bámuljuk a csillagokat! - kiáltozták vidáman mindannyian, amikor Félszemű megérkezett.

De milyen úton-módon szállítsák el? Először is, senki sem tudta, vajon nem fognak-e ki egy *razziát*, hiszen bármikor sor kerülhet rá. A sínek túl súlyosak hozzá, hogy bárkán szállítsák, a hiranogavai vízi út tehát elesik. A gázcső szóba se jöhet. Nem volna rossz, ha a dzsipkerekű „spéci” kocsikat használhatják, mert azokon minimális erővel akármilyen nagy súlyt is el lehet vontatni, de akkor a csőszhely és a Pénzügyi Igazgatóság épülete mellett kell elhaladniuk. Igaz, ez nem olyan nagy ügy, hiszen a csőszöket megvesztegették, csak hogy a zsaruk egész álló nap ott cövekelnek. Sajnos, ez az út sem járható. Nem maradt más hátra, megpróbálnak átcúsítani valahogy a razziák közötti szünetben. De ismét minden bizonytalan, hiszen a rendőrség akármelyik percben rajtuk üthet.

Akkor állt elő Gumi.

- Bízátok csak ide a dolgot - nézett végig a tűzhely körül üldögélő, lógó orrú társaságon.
- Bízni bízhatjuk - mondta Kim -, de mi sül ki belőle?
- A Dzsótó-vonalnál kell végigmenni. A kopók csak éjjel hajtanak meg napközben. Mi középben hozzuk össze a játszmat: pirkadatkor. Értve? A kopók akkor épp a többi haverral huzakodnak, más csapatokból, akik horogra kerültek éjjel, mi akkor állunk elő, mikor már nyomuk sincs.
- Ez csak sóder. És ha a kopókra rájön, hogy éjszaka sötét van, minek olyankor hajtani, jobb dekkolni hajnalig, mikor az apacsok a folyópartra cipelik a szajrét, ott az áruval együtt mind el lehet kapni őket?
- Ki kell hajtani, hogy éjszaka legyen revízió. Spéci kihívjuk őket.
- Hogy mi szóljunk a zsaruknak?!
- No és, mi van abban? Odacsörgetünk a száztízesre, és kihívjuk őket. Föltárcsázzuk a számot, mintha járókelők volnánk vagy csőszök: „Segítsenek, kérem, az apacsok randalíroznak.” S azzal levágjuk a kagylót. Így hatásosabb.
- Szóval eladjuk a többi csapatbélieket a zsaruknak?
- Nincs abban semmi. Úgyis minden éjjel elkapják őket. Aztán ki tudja, a telefont beveszik-e. Móka az egész. Ha előadást akarunk, színészek nélkül nem megy. Mit izgultok? Megugraltatjuk őket, és kész.

Az apacsok tanácstalanul néztek rá.

- Szóval, bízátok csak ide az egészet.

Gumi elégedett mosollyal nézett végig a társaságon. Miután meggyőződött róla, hogy kétségeiket legyőzve, lassanként mind magukhoz tértek, és fölemelték csüggedt fejüket, felállt és kiment a házból. Azon az éjjelen és másnap reggel Gumi vette át a vezetést. Mindenféle kémeket küldött széjjel, és a hírekből pontosan tudta, mi folyik a többi csapatnál, a bányában, a csőszhelyen és a rendőrorsön. Többször is fölhívta a rendőrséget. Csak később tudta meg, milyen hatásosak voltak a hívásai. Azon az éjszakán az apacsokat, akik áruért indultak, egy egész rendőrosztag lepte meg, és mindannyian üres kézzel tértek meg hajnalban a telepre, nagy veszteségekkel. Menekülés közben szétszórták szerszámaikat, odahagyták a taligákat, sápadt árnyakként érkeztek vissza, ki-ki a maga viskójába térve, holtfáradtan zuhant a gyékényre.

Kim külön fölvetett néhány alkalmi munkást, és az egész csapat lesben állt hajnalig.

Amint virradt, és a többiek már visszatértek a bányából, ők - az egész csapat - a Dzsótó-vonal vasúti hídján át Szugijamába mentek. Gumi haladt az élen. Gyorsan cikázott ide-oda, előre-tuszkolta a lemaradókat, ösztökélte a késlekedőket, ordítózott, káromkodott, ahogy csak kifért a torkán. A most fölfogadott emberek nem voltak tréningben, ezért a sínek kiásása tovább tartott, mint kellett volna, de a többi pontosan úgy folyt, ahogy Gumi eltervezte. Mikor kiásták és felszínre emelték a síneket, az emberek megindultak a vasúthoz. Gumi megállt ott, ahol a síneket - mindegyiket négy-négy ember - átcipelte a vasútvonalon, és hangos utasításokat osztogatott. Fukuszuke a leghátul haladó utóvéd csapatra felügyelt.

A Dzsótó-vonal a Nekoma-folyóval párhuzamosan szelte át a pusztaságot. A Nekomagava mindkét partja meredek volt, s a part közvetlenül a vasútvonal mellett szakadt a folyóba, oly keskeny ösvény vezetett el a kettő között, mint a mezsgyék a rizsföldön. Csak libasorban lehetett végigmenni rajta, a síneket pedig négy-négy apacs vitte. Egyetlen rossz lépés, s az ember már zuhan is le a folyóba. Ezért, amikor az ösvényhez értek, vállukon a sínekkel, tanácstalanul megálltak, méregették az ösvényt, és egészen belesápadtak.

- Hé, mit gatyáztok? Ha ott nem megy, nyomás föl ide, a síneken keresztül. Ne huzakodjatok!
- biztatta Gumi a lazsalókat. Azok négyesével, bizonytalan léptekkel egymás után kapaszkodtak föl a vasúti töltésre.

És akkor jött a villanyvonat, dugig a kora reggel munkába siető tisztviselőkkel. A mozdonyvezető, meglátva a vasútvonalon sorban vonuló apacsokat, füttyjelet adott, de a sínek súlya alatt görnyedező emberek alig-alig haladtak előre. A vezető kénytelen volt megállítani a vonatot. Mind a hét kocsi ablakai nyomban kinyíltak, és töméntelen felháborodott pofa hajolt ki az ablakból. Amint megtudták, miért állt le a vonat, mindenfelől elégedetlen kiáltozás, szitkozódás hallatszott. A hét régi vagon-dobozból emberi testek bűze áradt, izzadságszag, újságok, nyomdafesték szaga és emberek százainak lehelete keveredett. Az utasok nyomták egymást, mint a heringek a hordóban, a felgyülemlett ingerültség, mint a láng, csapott föl mindenkiből, és az épp mellette tolongó fülét, tarkóját égette. Az ablakból kinyúló emberek összevissza kiáltoztak:

- Gyorsabban, gyorsabban!

- Elkésünk az irodából!

- Agyon kell verni őket!

- ...Nem a Vadnyugaton vagytok, ne legeljete a síneken, mint egy tehéncorda! - kiáltotta végül valaki.

Gumi nyugodtan állt a vasúti pályán, irányításával egyik csoport a másik után kelt át cipekedve a síneken; a mozdony sípjeleire meg a vezető szitkozódásaira válaszul, halkabban, mint a szűnyogzümögés, egyre ismételte:

- Bocsánat, bocsánat, várjanak még egy kicsit... - De amikor meghallotta az utolsó kiáltást a vagonból, nyomban megfordult, és hangosan odaszólt Fukuszukénak: - Hallottad? Hogy tehéncorda vagyunk, azt ordibálják. Csak hadd mondják! Végre sikerült bosszút állni rajtuk! Úgy kell nekik!

Gumi odafordult az apacsokhoz, és utasította őket, hogy menjenek még lassabban. Csöndes boldogság ömlött szét a képén. Sajnálkozóan főlshajtott, s mintegy önmagában mondta:

- Milyen kár, hogy azok a firkászok nincsenek itt, most szétkürtölhetnék, hogy úgy állunk bosszút, mint a Vadnyugaton, ahol azért hajtják a marhát a vasúton át, hogy leálljon a vonat, amin a fehérek utaznak. Hány és hány felejthetetlen jelenet! Mért nem jöttek ide ezek a firkászok, láthatnák az előadást!

A mozdonyvezető derékig kihajolva az ablakon, ocsmány szavakkal szidalmazta Gumit, ő pedig karját széttárva meghajolt feléje, mintha azt mondaná: „Bocsánat, de mit tehetek.” Úgy látszott, hogy az apacsok vonulása soha nem ér véget, végleg megzavarják a menetrendet. Kicsiny és nagy utasarcok virítottak az ablakokban, mint a pelenkák a sűrűn lakott bérházakban. Az emberek mind hangosabban kiáltoztak. Egyikük nem bírta tovább, és kimászott az ablakon. Az apacsok felé indult volna, de beleütközött a mozdulatlanul strázsáló Gumiba, ijedten visszahőkölt, és ment az ellenkező irányba - oda, ahol a telefonfülke látszott.

Nyilván a száztízest hívta, felköltve az őrsön békésen szundító rendőröket, mert hamarosan három zsarú jelent meg a burján közt cikázva, menet közben a zubbonyukat igazgatták. Addigra Gumi és Fukuszuke vezényletével az apacsok utolsó csoportja is átkelt a vasúti pályán. Fukuszuke fölfigyelt az utasok lelkes kiáltozására, véletlenül arra sandított, amerre azok meresztgették a szemüket, és meglátta a hekusokat.

- Kopók jönnek - súgta oda Guminak.

- Úgy, kopjunk le! - azzal futásnak eredt Szugijama felé, a teleppel ellenkező irányba. Olyan hirtelen lódult neki, hogy Fukuszukénak nem maradt ideje a gondolkodásra, ő is a nyomába eredt. Leugrottak a vasúti töltésről az ösvényre, cikáztak a bánya felé, és egykettőre beleütköztek a villanyvonathoz siető három rendőrbe. Az utasok biztatásától kísérve a rendőrök lélekszakadva, tárt karokkal rohantak.

- Áá, szóval, itt... - és Fukuszuke abban a pillanatban, akárcsak Gumi, ügyesen félreugrott, átbukott a rendőrök kinyújtott karja alatt, és eltűnt a burjánbozótban.

- Arra, arra, ne utánam, másfelé! - kiáltotta oda neki Gumi.

- Úgy! Hát ember vagy te?

- Mi? Most ne érzelegj!

Négykézláb másztak a burján közt. Az üldözők lábdobogása és kiáltozása ott hallatszott a hátuk mögött:

- Arra, nem?

- Inkább erre!

- Akár a nyúl vadászat.

A bozótban mindenféle veszélyek fenyegették a menekülőket: belepottyanhattak régi kutakba, amelyek valaha vízzel látták el a fegyvergyárat, megbotolhattak a bombázáskor kivetett földkupacokban vagy az olvasztókemencék romjaiban. Mindent benőtt a fű, csak akkor ismerte föl az ember a romokat és földhányásokat, ha beléjük ütközött. Botladozva és el-elvágódva haladtak előre, míg váratlanul rábukkantak egy lyukra valami téglarakás között. Belebújtak, épp csak annyi hely volt benne, hogy hasra fekve előrekúszhattak. Vaksötét volt odabenn, orrukát a nyers föld szaga csapta meg.

Csak később jöttek rá, hogy egy hatalmas gyárkéményben másznak, másik végét teljesen betemette a robbanás, amely a kéményt ledöntötte. Kúsztak, amíg bírtak, aztán hihetetlen erőfeszítéssel megfordultak, arccal a nyílás felé.

Valami homályos fény derengett, s a két apacs megnyugodott: kintről nem láthatják meg őket. Hamarosan meghallották a rendőrök lépteit. Alighanem körbe-körbe mindent tűvé tettek, de a földréteg és a kémény téglafala jól elrejtette Gumit és Fukuszukét előlük, semmi sem árulkodott róla, hogy ott vannak.

Suttogva beszélgettek az áthatolhatatlan sötétségben:

- Felfogod már, hé, mért az ellenkező irányba futottam, mint a többiek?

- Elbambultál, aztán egyenest a tűzbe, mint a lepkék.

- Hólyag! Én falaztam a többieknek. Amíg mi úgy tettünk, mint aki bekapja a horgot, az áru simán célhoz ért. No, leesett?

- Hát nem aranyból van az én szívem?

- De hogy ne érzelegjek, azt minek mondtad? Merő jószívúségból?

- Csak forró volt a helyzet. Te meg mindjárt fölkapod a vizet.

- Á, mindent megszoktam már, akármit mondtok.

- Jó, na, este egy pohár az én számlámra, és nőt is keríték.

- Inkább fürdőt, mint nőt.

Gumi halkan fölnevetett.

Aztán még vidultak egyet rajta, hogy megállították a tömött vonatot, megtárgyalták, hogy sikerült elillanniuk, álmodoztak egy sort a nőkről, akiket majd a Tennódzsi-parkban szereznek maguknak. Különösen Gumi jeleskedett, jó borsos szavakkal ecsetelve korábbi sikereit a nőknél. Látszott, hogy nem tudta levezetni másban örömteli felindultságát, hogy kedve szerint sikerült megvigasztalnia magát, tökéletesen végrehajtva a tervet, melyet oly gondosan kieszelt. Gumi történetei meglehetősen különböztek Gon egyhangú fecsegésétől, amivel Fukuszukét szórakoztatta, mikor a hőségtől fuldokolva ott csücsültek az állványzat tetején, a vasgerendákba kapaszkodva: Gumi szabad szájú, jóízű kifejezésekkel és indulatszavakkal tarkította beszédét. Amikor pedig elért a csúcspontig, hogy a hatást fokozza, oldalba bökötte Fukuszukét, hónalját csiklandozta, az meg nem tudta, hogy szabaduljon Gumi tapenolásától a sötét, nyirkos csőben. De a hekusok újabb, hirtelen fogása hamarosan csöndre intette Gumit.

Mikor szem elől tévesztették az apacsokat, a rendőrök ott bolyongtak a burjánban, amíg csak rá nem akadtak ugyanarra a nyílásra. Alaposan végigvizslatva mindent körbe-körbe, a kopók fölfedezték, hogy a lyuk körül a bozót le van taposva, a vastag mohát a téglarakásról nemrég lekotorták, s alóla foltokban virít a vörös téglá. De vajon az apacsok bebújtak-e a kéménybe? Sötét volt benn, hang se hallatszott. Összedugták a fejüket, és úgy döntöttek, hogy mindenestre füstöt eresztenek bele. Száraz fűvet szedtek össze, csomóba rakták a nyílás előtt, és meggyújtották. Újsággal a kezükben egymás után odaálltak, és behajtották a füstöt a csőbe, s mikor annyi füstöt fújtak már be, hogy kifelé tódult - akkor végre úgy határoztak, hogy senki sem lehet odabenn, és elmentek.

A rendőrök távoztával csönd lett. Nyárhajnali nap fénylett a burjántöveken, a fűszálak hegyén kecses szitakötők ültek, himbálóztak, majd tovaszálltak. A távolból a robogó villanyvonat kerekeinek kattogása hallatszott. Szellő sem libbent, fűszál se rezdült. A lyuk szájánál könnyű, illatos füst szállt a száraz fücsomóból.

Körös-körül minden áttetszőn fénylett, minden szűzi tisztának látszott. És a kéménylyuk hirtelen kiköpött két rohadt gyümölcsként bűzlő férfitestet.

Előbb Fukuszuke két keze jelent meg, aztán a feje és a válla, figyelmesen körülnézett, vett néhány mély lélegzetet, azután arcát visszafordította a lyuk felé, és félhangosan megszólalt:

- Minden rendben, kimászhatok. - Lehunyta a szemét, arcát a földbe túrta. A hangra megjelent a nyílásban a félhalott Gumi is. Beleütközött Fukuszukéba - aki még mindig nem tudott egészen kivergődni -, de nem volt ereje, hogy odébbtuszolja, a feje lecsuklott Fukuszuke testére. Az lassan felkényökölt, és minden erejét megfeszítve oldalra fordult. Gumi, mint a szálfá, gurult le a hátáról. És nyomban ezután langyos, orrfacsaró bűz áradt széjjel. A kristálytisza levegőben verejték és mocskos testek szaga terjengett, a két férfi árasztotta magából a bűzt: a sötét kémény belsejében küszködve megfürödtek saját verejtékükben. Odalett a hajnal szűzi tisztasága.

Könny és takony áztatta arcukat a földre ejtve, ott feküdtek egy darabig félholtan. Gumi hatalmas, erős teste elterült, úgy érezte, hogy minden porcikája megfüstölődött. Lassan föl-emelte kezét, megdörgölte füsttől könnyes, vöröslő szemét, aztán pislogott néhányat.

- Akár egy görbe éjszaka után: hajnalban még haza, mászni is alig tudsz, sárga karikák a szemed alatt. Ilyesmi történt velünk, nem? - morogta nagyot sóhajtván, és elhallgatott.

Ötödik fejezet EZÜST...

Rajta! Vár az út! Haliga! Döngő kocsilánc.
Itt a perc a támadásra, Fegyverbe, derék fiúk!

JOHN GAY KOLDUSOPERA, II/2.

Eörsi István fordítása

1

Fukuszuke, Gon és Gumi jóvoltából, veszélyes kalandokba keveredett, magukkal rántották, ki-ki a maga módján, de amit Félszemű csinált, az se kutya. Jelét sem adta, hogy Fukuszuke elbeszélése egy szemernyit is meghatotta volna.

- Gyerekjáték - mondta gúnyos mosollyal.

Szerinte Gon és Gumi akcióiban nagy szerepet játszott a véletlen, nem tartja túl sokra őket. Fukuszuke más véleményen volt: igaz ugyan, hogy Gumi tetteit főként a kopók iránti mélységes megvetés irányította, de érzelmeit nem engedte szabadon, hanem meggondoltan cselekedett. Fukuszukét lenyűgözte Gumi önuralma és ítélőképessége. Hiba volt bebújni a kéménybe, ahonnét könnyen kifüstölhették volna őket, de figyelembe kell venni, hogy Gumi magát áldozta föl a csapat többi tagjáért. Ezért nyelte a taknyot és a könnyet füsttől fuldokolva a kéményben. Félszemű másként vélekedett, s egy jottányit sem engedett belőle.

- Gon fölmászott az állványzatra, tizenöt méter magasra. Ki a fene megy oda utána? Csak ezért menekült meg. Gumi pedig elbújt a gyárkéménybe. Előre kitervelte, hogy oda bemászik? Egyszerűen talált egy lyukat, és kész. Véletlen. Vakon beleugranak, a véletlen szerencsében bíznak. És ha nem lett volna ott a kéménylyuk vagy az állványzat, akkor mi van? Oda az egész.

A szónoklatot végighallgatva, Gumi a térdére csapott.

- Midumález? - morogta zavartan.

Félszemű fölényesen nevetett, s egy szót sem szolt többet.

Néhány nap múlva Félszemű gyakorlatban bizonyította be az igazát. Megivott egy dézsányi piszkos vizet, csontig-bőrig ázott, és az egész testét jókora kék foltokkal díszítette, de elérte, amit akart, mégpedig úgy, hogy semmit nem bízott a véletlenre, hanem mindent a saját kezéreléjére. A következőképp történt a dolog: éppen lázasan kutattak áru után, amikor őt és Fukuszukét meglepték és bekerítették a rendőrök. Meghallva az egyezményes jelet, kiugrottak a bozótból, de már késő volt. Mindenfelől zsaruk közeledtek, és egyre szűkült a kör. Igaz, a rendőrlánc nem volt tömör, itt is, ott is megszakadt, s a lyukakon ki lehetett volna csúszni, de az apacsok ezt nem tudták kihasználni. A jelet meghallva, a környéken dolgozók összefutottak, és mind ugyanabba az irányba menekültek. A hajrások, halacsok, drótosok, földerítők, asszonyok és gyerekek hosszú oszlopa nyúlt végig a pusztaságon, elől, akinek gyorsabb a lába és erősebb a tüdeje meg a szíve, hátul a gyöngébbek és a gyávábbak. Hol jobbra, hol balra tódultak, nem láttak mást, csak az előttük haladók hátát.

Összeütköztek, földöntötték egymást, el-eltávoztak. Kialtoztak, lökdösődtek, mint a szardíniaraj hullámzott föl-alá a tömeg, senki nem tudta, hová és miért menekül. Ezt látva, Fuku-

szuke fájón állapította meg, hogy az emberek csak akkor fognak össze, mikor veszély fenyegeti őket. Hálóban vergődtek, melyen töméntelen volt a lyuk, de eszükbe sem jutott, hogy kicsusszanjanak, csak fejvesztetten cikáztak a háló mentén, a gyűrű pedig egyre szorult. Félszemű a burjánban rejtőzve megvárta, míg szembejön a tömeg, azalatt sikerült pontosan fölmérnie, milyen hosszú a rendőrlánc, és hirtelen kiugrott a bozótból. Éppen abban a pillanatban került a tömeg élére, mikor az emberek balra fordultak volna, de maga után vonva a többieket, előrevetődött, neki egyenesen egy fiatal zsarunak, akit már előre kiszemelt magának, és minden erejét rá összpontosította. Mire a tömeg a láncba ütközött, ő már kívül volt a láncon. Megragadta a rendőrt a derekánál, és tiszta erőből hátrálta. Az meg egyre hátrált, és közben Félszemű vállát és hátát kalapálta a botjával, de ő fel sem vette, hanem egyre beljebb szorította ellenfelét a burjánba. Társai a rendőrgyűrűben panaszosan kiáltoztak a háta mögött, de ő meg se fordult. Fukuszuke segíteni akart neki: lefogta volna a bottal hadonászó zsarukarját, de Félszemű ellökte a könyökével. Szörnyű kemény volt a könyöke, Fukuszuke olyan ütést érzett, mintha szálfába ütközött volna. Megroppantak a bordái, karikák cikáztak a szeme előtt, és hanyatt esett. Félszemű most sem fordult hátra. Keményen tartotta a rendőrt, egyre távolabb vonszolta, amíg csak a bozót túl le nem gurultak a lejtőn. Jó erősen magához szorítva a másikat, már ugrottak volna a csatornába. Amint gurultak a töltésen, a fiatal rendőr meglátta a Nekomagava vegyi anyagokkal telített vizét, rémülten igyekezett szabadulni Félszemű karjából.

- Hé, hé, elég már, eressz! - hörögte, de Félszemű nem engedett, szorosán tartotta a másikat a hónaljánál, és beugrott a vízbe. Az ugrás pillanatában mind a ketten ösztönösen becsukták szemüket-szájukat. A vízben Félszemű végre elengedte a rendőrt, és kiúszott. A telep felőli partot elérve, mint a kutya, lerázta magáról a vizet, aztán nekilódult, mintha mi sem történt volna, és hamarosan eltűnt.

Azon a napon Félszeműn és Fukuszukén kívül csak két-három embernek sikerült kicsúsznia a hálóból, a többiek mind kézre kerültek, és a rendőrségen kötöttek ki. Azok úszták meg, akik a Félszemű ütötte résen át menekültek. Aznap este el is zarándokoltak viskójába, hálából szárított tintahalat és pálinkát vittek neki. Félszemű némán vette át az ajándékot, egy hajtásra kiitta a pálinkát, akárha tea lett volna. Szájával lefelé fordítva az üveget, unottan vakargatta a vállát, összegömbölyödve ledőlt a fal mellett, és elnyomta az álom. Anyaszült meztelenül aludt: zubonya, nadrágja s a többi ruhadarabja ott száradt a tetőn. Hátán, vállán - az egész testén - kékvörös foltok tarkállottak: botütések nyomai. Fukuszuke - aki Félszeműt követve szintén beugrott a folyóba, és jócskán ivott is, amíg átúszta - olyan hasmenést kapott még aznap éjjel, hogy két-három napig nem tudott fölkelni az ágyból, de Félszeműnek alighanem vasból volt a gyomra, mert másnap, mintha mi sem történt volna, habzsolta a belsőséget, éjjel pedig indult a bányába.

A rendőrség természetesen nem nézte ölbe tett kézzel, hogy az apacsok föl tartóztatják a tömött villanyvonatot, vagy derékon kapva egy rendőrt, megfürdetik a folyóban. Egyre kegyetlenebbé vált a hajsza. Ráadásul a gazdasági pangás hajtotta munkanélküliek, csavargók, bűnözők özönlöttek a telepre, nőttön-nőtt a lakosság, felbomlott a munkamegosztás rendje, napról napra nagyobb lett a zűrzavar. Az új jövevények, amint megtudták, hogy Szugijában akárki akadálytalanul áshat, nem köti semmiféle szabály, tudatlanul és gyakorlat nélkül, magányosan indultak ócskavasért. Nem tartoztak egyik csapathoz sem, „oktatásban” sem részesültek, így aztán minduntalan összetűztek a többiekkel. Egyikük nem válaszolt az egyezményes cincogásra - az apacsok félholtra verték a sötétben; a másik meg fehér ingben ment a bányába - civil ruhás detektívnek nézték, és őt is félholtra verték. Annyi ember érkezett naponta a telepre, hogy lehetetlen volt mindenkit arcról fölismerni. Az a legény például, akit azért gypáltak el, mert fehér ingben volt, mikor megtudta, hogy megszegte a szabályt, inget-gatyát letépett magáról, és meztelenül hajlongva az ütések előtt, könyörgőre fogta a dolgot:

- Elég! Elég! Tolvaj vagyok, higgyétek el, tolvaj, nem zsarú, esküszöm, újdonsült tolvaj.

Senki sem hitt neki, és az apacsok egymást váltva sokáig vallatták szenvedélyesen, amíg ki nem derült róla, hogy munkanélküli, nemrég érkezett a telepre, azelőtt egy játékkaszinónál volt szendvicsemler.

Az újonnan érkezettek vagy beálltak valamelyik csapatba, vagy egyedül gyűjtögettek, saját kockázatukra; minél gyorsabban növekedett a telep lakóinak száma, annál több volt az ilyen magános kívülálló, a többiek pedig egyre inkább rossz szemmel néztek rájuk. Magányos farkasok, ott lődörögtek a bányában tevékenykedő csapatok mellett. Mihelyt valaki elfordult, máris lecsaptak a zsákmányra, mint a kánya, és elorozták. Razziák idején együtt menekültek volna a többiekkel, de tapasztalatlanságból őket is bajba keverték. Ez ingerelte az apacsokat, szerették volna csalétkül használni, rendőrkézre adni a magánzókat, de olyan könnyen nem adják: ahányszor csak az apacsok - a drótosok révén tudomást szerezve a várható razziáról - megpróbálták rábeszélni a magánzókat, hogy csak menjenek a bányába áruért, azok - s mindig épp csak olyankor - makacsul visszautasították az ajánlatot, és ücsörögtek tovább a telepen. Honnan volt ilyen jó szimatuk? Ha meg az apacsok, megállapítva, hogy semmiféle veszély nem fenyeget, szép csöndben zsákmányért indultak, ezek is ott termettek, és kajánul nevetgélve ballagtak az apacsok nyomában. Ily módon a drótosok nekik is dolgoztak, de ingyen! Az apacsok ugyanis, ha megkapták az áruból a bevételt, juttattak a drótosoknak belőle, s az osztozkodásnál mindenkinek kevesebb jutott. A magánzók meg egy petákot se adtak le a jövedelmükből. Mindehhez még a terepet sem ismerték, s ha balsorsuk a rendőrséggel hozta össze őket, lélekszakadva rohantak egyenest a telepre, az üldözők meg utánuk. Az egész telep fölbolydult, akár a méhkas. Szóval az apacsoknak a magánzókkal ugyancsak meggyűlt a bajuk.

Az alibi-elmélet, amelyet Kim kezdetben olyan lelkesen magyarázott Fukuszukénak, már-már megbukott. Főként arra épült ugyanis, hogy az ujjlenyomatokat nem lehet meghatározni. Sima felületről lehet ujjlenyomatot venni, de a hatalmas, szögletes, sárfoltok bontotta, rozsdás ócskavastömbökön nem maradt nyom. Az apacsok ennek köszönhették, hogy ha letartóztatták is, csak egy-két napra ültették le őket, s legfeljebb kilencszáz jen büntetést róttak rájuk. A rendőrök, hogy tekintélyüket mentsék, elhatározták, hogy ezentúl tetten érik őket. Most már nemcsak napszámosnak öltöztek, hogy ott lődöröghessenek Szugijamában, hanem a töméntelen munkanélküli közé vegyülve beszivárogtak a telepre is. A telep lakói között nagy riadalmat keltett az apacsnak öltözött rendőrök híre. Azontúl nemcsak az új jövevényekre gyanakodtak, hanem azokra is, akikkel mindaddig vállvetve dolgoztak. Érzékenyen érintette őket minden sikertelenség, minden kudarc. Senki sem tudta biztosan, ki áruhás rendőr, ki nem. A kétség és félelem, hogy a rendőrség által fölbérelt besúgó lehet közöttük, rákényszerítette az apacsokat, hogy tartsák a szájukat, s múltjukról többé egy szót sem ejtettek. Kim csapatának legjelesebb harcosai: Félszemű, Gumi, Homok, Bicaj, Széf, Fakutya egytől egyig megjárták a sítet, de még poharazgatás közben is csak ártatlan, köznapi dolgokról ejtettek szót - evésről, szórakozásról, nőkről -, a munkáról soha.

A rendőrség valahogyan mégis tudomást szerzett róla, mikor mit csinálnak a telep lakói. A legagyafúrtaabb földérintőket küldték a rendőrörshöz, de a zsaruk megejtették őket, és váratlan razziákat tartottak, nemcsak Szugijamában, hanem a telepen is a nyomukban voltak. Szokatlan makacssággal és kitartással üldözték az apacsokat. Bújhattak lyukakba, rejtőzhetnek a bozótba, vethették a folyóba magukat, hiába, a zsaruk mindenütt utolérték őket. Akkor új módszert gondoltak ki, hogy megmeneküljenek üldözőiktől: mielőtt a bányába indultak, néhány százast a zsebükbe gyűrték, és ha razzia volt, nem a telep felé futottak, hanem ellenkező irányba: az oszakai várhoz. Átugrottak a falon, máris a rendőriskola sporttelepén találták magukat, elkapták az első taxit, úgy tértek vissza a telepre. Még arra is volt gondjuk, hogy ne egyenesen tegyék meg az utat, hanem kerülővel, sokáig kacsaringózva a városban. A gépkocsi oszta-

gok akcióin kívül a rendőrség külön járőröket küldött a telepre, mégpedig váratlanul. Furcsa módon a járőr mindig akkor jelent meg, mikor valamelyik góré raktárában vagy hátsó udvarában áru gyűlt össze. Hogyan szereztek tudomást a kopók az áruról, senki sem tudta, a járőr ugyan közönyös képpel, lustán sétált fel-alá a telepen, de a célra csalahatatlannal rátalált, és elkobozta az árut. Mi több, a járőrök nemcsak azt tudták, hol milyen áru gyűlt össze. Egyszer, amikor az egyik zsarú Kimhez tért be - és persze, nem járt hiába -, meglehetősen érdekes beszélgetés zajlott le közöttük.

- Hiába gondolja a biztos úr, én nem loptam ezt az árut. Nem is a Szugijama-bányából való. Valaki ott hagyta az úton, hát én fölszedtem. Egyébként pedig honnét tudja a biztos úr, micsoda áru van énnálam?

Kim magabiztosan vihogott, de a rendőr még önhittebb mosollyal válaszolt, be se nézett a hátsó udvarba, úgy sorolta, miféle árut rejteget Kim, milyen alakút, milyen anyagból való. Mégpedig pontosan, hiba nélkül megmondta. Kim meghökkent, elsápadt, de egykettőre magához tért, és folytatta:

- Na jó. Tegyük fel, hogy ez az áru, mint a biztos úr mondja, a Szugijama-bányából való, de hogy lehet ezt bizonyítani? Föl van jegyezve egy külön leltárkönyvbe? Mit szól ehhez a biztos úr? Ha fehéren-feketén bebizonyítják, hogy ez meg ez az áru állami tulajdon, akkor akármilyen hülye hozta is ide tévedésből, nem tiltakozom tovább, az bizony lopás, engem meg vihetnek.

Végighallgatva Kimet, a rendőr hirtelen szó nélkül sarkon fordult. Kim boldogan elvigyogrodott, de mindenesetre a zsarú nyomába eresztette Fukuszukét. A rendőr, mint kiderült, elment a telep szélén álló édességboltba telefonálni. A tulajdonosnő szavai szerint - akit Fukuszuke rábeszél, hogy hallgassa ki a zsarú telefonját -, a Pénzügyi Igazgatóságot hívta föl, és kérte, hogy küldjék át a volt fegyvergyár területén állami tulajdonban levő tárgyak jegyzékének másolatát. A hírt meghallva, Kim kékült-zöldült. Összehívta csapatát, és utasítást adott, hogy a síneket az utolsó szálig hordják ki az udvarról, valahová távolabb az útra, ő maga a hátsó ajtón át távozott, és csak késő éjjel tért meg. Addigra a rendőr összevetette az árut a Pénzügyi Igazgatóságról átküldött leltárral, a csőszök kordékra rakták, és ismeretlen helyre vitték. Jóval éjjel után megjelent Kim tökrészezen. Négykézláb mászott be a házba, a hátsó ajtón. Fukuszuke nagy nehezen fölszedte, és bevitte a szobába. Kim minduntalan lekonyuló fejét ingatta.

- Giliszták nőttek az oroszán gyomrában. Hallod, Fukuszuke? A kutyák orvul támadnak a saját gazdájukra, és a lábába vájják a fogukat.

Áruhás rendőrök, besúgók, járőrök - és még állandó rendőrörszemeket is állítottak a szugijamabeli csőszházakhoz. Ez fölöttébb zavarta az apacsok tevékenységét. Azelőtt a bányát csak a csőszök vigyázták, de őket a csapatgórék lefizették; a csőszök mindig szóltak, hol láttak értékes árut, és behunyták fél szemüket, ha az apacsok a bányába mentek. Ennek most befellegzett. A rendőrök letáboroztak a Szugijama főbejáratával szemben, a Benten-hídnál, éjjel-nappal ott köröztek, nem engedték át az apacsokat. Kim és a többi góré többször szóba elegyedett velük, próbálták óvatosan megkönyvékezni őket, de hiába. A zsaruk meglátták a bányában néhány apacsot lapáttal a vállán, nyomban szétkergették őket. Jogtalan behatolás tiltott területre, ez volt az indok. A rendőrrohamok elől menekülőket, ha szerszámaikat elhagyták, Kim sűrű szemrehányásokkal fogadta, és könyörtelenül levonta tőlük a szerszámok árát.

- Aj, jaj, - panaszkodott -, mi történik itt! Micsoda idők járnak!

És egyre nőtt a baj.

A rendőrség ösztönzésére a Pénzügyi Igazgatóság hivatalnokai is fölébredtek végre, hozzáláttak, hogy megszervezzék a bányába vezető utak eltorlaszolását. A rendőrök elvágták a

Benten-hídon át vezető utat. A Dzsótó-vonal vasúti hídja is le volt zárva: mióta Gumi megállította a tömött villanyvonatot, a vasúti őrség állandó ügyeletet tartott. Egyetlen lehetőség maradt a bánya megközelítésére: bárkán, a Hiranogaván keresztül. Azontúl az apacsok így közlekedtek. Tódzsó, a révész nyomban föl is emelte a viteldíjat, de az apacsok némán túrték, mert nem volt más választásuk. Bárkán átszelték a Hiranogavát, aztán a Nekomagava torkolatánál bejutottak a Szugijamába. Mikor ezt is kiszagolták, a Pénzügyi Igazgatóság utasítást adott, hogy a két folyó találkozásánál verjenek a mederbe tíz vastag cölöpöt. Az apacsok úgy érezték, mintha fojtogatnák őket: azonnal ki kell szedni a cölöpöket, hogy a csatorna újra hajózható legyen. A csapatgórék tanácskozásra gyűltek a belsőségárus kocsmájában, s egyhangúlag elhatározták, hogy Tamához fordulnak segítségért. Abban is megegyeztek, hogy a Tamának járó összeg felét a górék fizetik, a többi költséget egyenlő arányban szétosztják az összes apacsok között, hiszen az egész telep számára élet-halál kérdés a cölöpök kiszedése. Fukuszuke is bedobott egy százast a körbejáró kartondobozba. Amikor a csapatgórék megjelentek nála, Tama fölkel, figyelmesen végighallgatta őket, és rövid gondolkodás után így válaszolt:

- Rendben.

Amikor Tama a pénzt megkapta, eltűnt valahová, de hamarosan vissza is jött néhány markos, fiatal okinavai legénnyel, ugyanolyan hosszú szempillájuk volt, mint Tamának. Éjjelente, mikor a telep lakói már húzták a lóbórt, ők kimentek a folyópartra, kötelet, emelőt és iszapmerő lapátot vittek magukkal. A gyepen hagytak egy kétliteres pálinkásüveget és néhány csészét, aztán lebuktak a víz alá. A vízben egyenként aláásták a cölöpöket, felül kötelet kötöttek rájuk, és a partról megpróbálták kilazítani őket. Valahányszor kimásztak a vízből, megittak egy csésze pálinkát, gurgulázva öblögették a torkukat, köpködték a folyóvizet, amely olyan fekete volt, akár a tintahal tintája. Naponta lemerültek, a sár leszivárgott a gyomrukba, átítatta pórusaikat, végül csupa fekete pont lett a bőrük. Tama segítőtársai, egy-egy behemót mindegyik, minden éjjel lemerültek a víz fenekére, amíg csak mind a tíz cölöpöt ki nem vontatták a partra. Az apacsok örömkialtásokkal fogadták Tama meztelen seregét, és persze pálinkával. Hatalmas evés-ivás után mind a tíz fenyőfacölöpöt eladták a fakereskedőnek jó pénzért, árából Tama és legényei még egy Walpurgis-éjt rendeztek.

De a Pénzügyi Igazgatóság nem adta meg magát. Három nap se telt el, a Hiranogava partján máris munkások jelentek meg, és oszloprakások, szögesdrót-kötegek. Szakmunkások voltak, nem holmi napszamosok. A part mentén egy-két méterre egymástól mély gödröket ástak, vastag oszlopokat vertek bele, és a csúcsától a földig befönték közüket szögesdróttal. Áthághatatlan drótfal emelkedett a parton, egészen a vízig nyújtózkodott, egy egér se juthatott át rajta. A munkások megállás nélkül dolgoztak, a dzsipen érkező ellenőr gondosan ellenőrizte az elvégzett munkát. Az apacsok összegyűltek a gáton, mélyeket sóhajtva lesték, hogyan nő mind hosszabbra a drótfal. Kim magával vitte Tamát a gátra, hogy figyelje a túlparton folyó munkálatokat, és ötlje ki, miként lehet átjutni a falon. Tama kezdetben azt mondogatta, hogy kötéllel, merőlapáttal és drótvágó ollóval boldogulnak, de később aztán már nem emlegette a szerszámait, csak lemondóan legyintett, és a szemöldökét összevonva, némán bámult a túlsó partra. A munkálatok végeztével a Nekomagava torkolatától jobbra végig el volt zárva a folyópart. Óriási térség volt az, magába foglalta azt a vasrúderdőt, ahol Gon és Fukuszuke hajdan szerencsét próbáltak. Kim „savanyú”-nak nevezte ugyan ezt a területet, mert meghódítani úgysem tudták volna, de a szögesdrót-fal, még ha számukra haszontalan területen is, a tulajdonjogot hirdette, s ez bizony nyomasztotta az apacsokat. Hirtelen a felére zsugorodott össze az egymilliókétszázézer négyzetméteres, szervesetlen táplálékban gazdag pusztaság, melynek képe mélyen bevésődött az emberek agyába. A telep lakói, mintha barázdát szántottak volna a hátukon, ültek és szitkozódtak. Valaki végül megjegyezte:

- ... már tényleg apacserőd leszünk, a frászba is.

Egyre szaporodtak a lakók a telepen, mind nehezebb volt szállást bérelni. Gumi és Homok átadták viskójukat néhány új jövevénynek, és átköltöztek Kim házába. Kim boldogan befogadta őket, ugyanannyiért adta a szobát, mint az előbbi lakásuk bére volt. Azontúl ők laktak az emeleten, Fukuszukét meg az „egyensúly kedvéért”, ahogy Kim mondta, leköltöztették a földszintre.

Kimnek emeletes háza volt, de a teteje semmivel sem különb, mint a viskóké, és az egész épület düledezett. Szemmel látható volt a ferdeség, a gyékényen fekvő ember a bordáin érezte a lejtését. Kívülről a házat szedett-vedett gerendák tartották, amelyeket annak idején nyilván a biztonság kedvéért állítottak, de most már a ház egész súlya a veszélyesen meghajlott gerendákra nehezedett. Úgy belemélyedtek a ház falába és a földbe, hogy semmiféle erő el nem mozdíthatta őket. Ha csak egyet is sikerült volna kiverni közülük, alighanem az egész ház összedől. Azért mondta Kim, hogy az „egyensúly kedvéért”, mert úgy vélte, hogy nem bírja ki a ház, ha mind az emeleten laknak. Amikor Homok és Gumi hatalmas tappancsai odafönn taposták a szoba padlóját, ingott az egész ház, és Fukuszuke képzeletében egyre gyakrabban motoszkált a makacs ötlet, hogy egyszer, mikor délutáni álmát alussza, védtelen hasára szakad a mennyezet vagy valamelyik gerenda. Áttelepítette a vackát a komódhoz a fal mellé, hasra feküdt, de a félelem csak nem hagyta el. Homok és Gumi mint volt sittesek nem szerettek nappal az utcán mutatkozni. Éjszakai műszakban melóztak, nappal, a pihenés idején, pálinkát nyakaltak, és kifelé bámészkodva a ferde ablakon, oda-odavetették:

- No nézd csak, hogy pökik a markukat a népek odakinn - s rótták a szobát, saroktól sarokig.

Estéenként összegyűltek sült-belsőség vacsorára és a soros feladatokat megtanácskozandó, de az utóbbi időben a munkáról kevesebb szó esett, inkább azt vitatták, hogyan rázzák át a zsarukat, ki a besúgó, mért kérnek olyan borsos árat a csajokért a Tennódzsi-parkban, és így tovább. Kim rendszerint a falnak dőlve hallgatta a beszélgetést, néha-néha a felesége is bejött. Pokoli jó pálinkát tudott főzni, mindig teli edénnyel jelent meg, előbb kiitta a felét, aztán átnyújtotta a férjének. Amíg az asszony ivott, Kim közönyös arccal várakozott, illedelmesen nyugtatta kezét a térdén, de amint az asszony az ivást bevégezte, nyomban megragadta az edényt, és mohón a szájához emelte. Mint a szegény koreai házaknál általában, náluk is az asszony volt az úr. Kim hagyta, hogy a felesége legyen az első hegedős, még akkor sem tiltakozott, mikor Gumi és Homok röhögve megjegyezte, hogy biztosan az ágyban is az asszony van fölül. Mi tagadás, a szegény koreai házaknál az asszonnak ugyanúgy dolgoznia kell, akár a férjének, nem maradhat el semmiben, s azonfölül gyermekeket szül, ellátja a konyhát, főzi a pálinkát, és akkorákat nyög az ágyban, hogy a falak is remegnek, közben ide-oda ficánkol. Nemcsak Kimnél van ez így. Minél jobban megismerte Fukuszuke a telepen lakó koreaiakat, annál jobban csodálta asszonyaik szorgalmát. Kim mesélte, hogy azelőtt Szaisu szigetén éltek; annyi ott a kő, hogy ha szépen sorba raknák, a tudósok szerint többször is körbeérné a földet, s még maradna is belőle. Egy szó, mint száz, az egész földgolyón nincs olyan terméketlen föld, mint Szaisu szigetén; a nyomor úgy megedzette az ott lakókat, hogy nekik az apacstelep olyan, akárha paradicsomi lótuszlevelek közt élnének. A telepen sokan voltak szaisubeliek. A kőrengetegből menekült nép itt a földet túrta, vas után kutatva. Elképesztő szívóssággal és szorgalommal dolgoztak. Azzal, amit az ő karjuk, válluk nem bírt meg, már csak a bulldózer boldogult. És a nők is gyakorta részt vettek a munkában, a férfiakat is elképesztve kitartásukkal. Semmi különös nem volt hát benne, hogy Kim megengedte a feleségének, hogy előtte igyék a pálinkából, s hogy övé legyen az első szó. Sőt lehet, hogy kellemes volt neki a papucs alatt, ki tudja? Míg a szomszéd szobából legalább háromnaponta áthallatszó sóhajtozásra és sikoltozásra fülelt, Fukuszuke csak pislogott a komódnak támasz-

kodva, újra és újra elmélázott rajta, milyen különös összefüggés van a termelési viszonyok és a nemi kapcsolatok között.

A nappali régi, repedezett falán, amelynek Kim szeretett nekidűlni, egy naptár függött, meg egy sörgyárnak valami csábos szépségét ábrázoló reklámja. Más semmi nem díszelgett a falon, legfeljebb a befolyt esővíz nyoma, meg az ásító lyukak, melyeken át az állványzat bambusznádjai kandikáltak be. A naptár legalább két-három éves volt, letéphető lapokkal, olyan, akár valami hatalmas irodai főkönyv. A lapok nemcsak letéphetők voltak, hanem ráadásul a naptár minden napra előírt valamit: „Léleknaptár” - állt a felső lapon, alatta *kantéi* kalligráfiával: „Negyedik hónap első napja”, majd pedig: *Áhítattal munkálkodjál - mérhetetlen kincsek birtokába jutsz.*

A naptárban minden napra egy-egy szentencia állt, régi vagy új, keleti vagy nyugati mondás, és amikor unatkoztak, volt mivel élcélni. Mikor például Gumit a rendőrök megkergették a Szugijamában, és a gyárkéménybeli kaland után nyúzottan, füsttől fuldokolva, szerszámok nélkül megérkezett a telepre, nagyokat káromkodott, aztán felbőszülve letépte a falról a naptárt, és hangosan fölolvasta:

Dolgozz és ne veszítsd el a reményt!
Thomas Carlyle.

Aztán a falhoz vágta, a tőle szokásos fordulat kíséretében:

- Misszenemirnak! Dolgozz, dolgozz, azt tudják! Mintha más nem volna a világon, csak munka, munka. Vízbe fojtom azt a hülyét, aki a naptárt kigondolta!

Kim fölszedte a naptárt, visszaakasztotta a falra, és visszalapozta megint a negyedik hónap első napjára. Lehet, hogy azért, mert az volt az első lap, de Fukuszuke meg volt győződve róla, hogy Kim nagyon is szándékosan nyitotta ki ott: legyen csak ott a falon ez a mondás. Egy alkalommal Fukuszuke a vécére készült, s le akarta szakítani azt a lapot. Kim megijedt, és nyomban másik papirost nyomott a kezébe. Mikor meg Gumi dühében odavágta a naptárt, és az a bizonyos első lap beszakadt, Kim gondosan megragasztotta vastagabb papírral. Egyszer Fukuszuke megkérdezte Kimet, miért ragaszkodik annyira ahhoz a naphoz.

- Azt mondják, április elseje a bolondok napja, ez a mondás meg éppen nem bolond, hát igazán összeillik a kettő, nem igaz? Jó kis mondás, bizony - magyarázta Kim vigyorogva.

Hány és hány éjszaka ültek, terveket kovácsolva, az apacsok a falnál, amelyen a naptár függött! De most teljes volt a pangás, senki sem látott kiutat. Zsákmány nem volt, pénzt Kimtől kölcsönöztek, halasztást kértek a lakbérre, s nőttön-nőtt az adósságuk. Az apacsok között akadtak volt síttesek, biciklitolvajok, mackósok, sőt körözött gyilkosok is. Elmúlt életük emléke készítette őket, hogy ragaszkodjanak a telephez és a bányához, ahol megkereshették a létfenntartáshoz legszükségesebbet. Nappal nem mutatkoztak a városban, s hová is mehettek volna a telepen túlra, hiszen nap mint nap tömegesen tódultak oda a munkanélküliek. Fukuszuke szíve szerint valónak találta Kim iróniáját. Ő is úgy gondolta, hogy a naptárnak valóban a negyedik hónap első napját kell mutatnia, ahol az a csodálatos mondás díszelg: „Áhítattal munkálkodjál...”

Egy este aztán Kim csapatának végsőkig elkeseredett tagjai összedugták szerencsétlen, koszos fejüket, és sokáig tanácskoztak, hogyan is menekülhetnének a tűzvész sebességével közeledő nyomor elől, s elhatározták, hogy cselekedni fognak. Amit kigondoltak, az a legeslegtörvénytelenebb rablásnak számított: elhatározták, hogy a Szugijama közelében fekvő gyár építkezéséről ellopják a transzformátort. A lemezacélüzem még épült, körös-körül mindenféle anyagok és berendezések hányódtak az építési területen. A transzformátor ott feküdt az építési iroda melletti üres térségen, s mivel az építőmunkások az irodában éjszakáztak, az akció elég

veszélyes volt. Szemre elég újnak látszott a transzformátor, nyomott vagy száz kilót, márpedig hangtalanul kellett elcipelni onnan.

- Elpárolog, akár a harmatcsöpp kora tavasszal - állította Gumi. Az alvó munkások orra előtt bonyolódik majd az egész akció. Kim zavarba jött, amikor mindannyian különböző tervekkel álltak elő, hogyan is lopják el. Elborult a tekintete:

- Pontosan én se tudom, de úgy hírlík, a transzformátorban sok rézlemeznek kell lennie - mormolta, és ő maga meglépett, a kocsmába indult, kínai metéltet enni.

Gumi a tanácskozás végeztével elment egy másik csapathoz „spéci” kocsiért. Nagy szekér volt, vastag deszkák borították az alját, akármilyen súlyt kibírt, dzsipkereken gurult, vastag gumikon, hangtalanul, egyenest az apacsok számára készült alkotmány. A razziák alatt sokszor előfordult, hogy egyik-másik kocsi a rendőrség kezébe került, de csodálatos módon már másnap újat lehetett látni helyette a telepen. Oszakában valaki nyilván külön készítette az ilyen kocsikat az apacsoknak, ők pedig összeadták az árát: tizenötezer jenbe került egy. Hogy meg se nyikorduljon, Gumi jó vastagon bezsírozta a kerekek tengelyét, smirglivel és ronggyal kifényesítette a fémalkatrészeket, ledörzsölt minden rozsdát róluk. A transzformátort egyenesen a telepre vinni veszélyes lett volna: ha véletlenül járőrrel találkoznak, gyanúba keveredik az egész telep. Ezért úgy döntöttek, hogy valahol szétszedik, s úgy hordják be a raktárba. Mikor ebben megegyeztek, Gumi, Homok, Félszemű és Fukuszuke elindultak a „spéci” kocsin egy kötélcsomó kíséretében. Gumi, alapos ember lévén, indulás előtt odaszólitotta Fukuszukét, és egy bambuszseprőt nyomott a kezébe, azzal, hogy a tett színhelyén majd tüntesse el a keréknyomokat. Fukuszukénak eszébe se jutott volna ilyen gondosság.

- Ide hallgass - mondta Gumi -, háttal a kocsinak, elsöpröd a nyomokat, de nemcsak a kerekek, hanem a talpunk nyomát is. Ne nyald föl nagyon, mert szemet szűr mindjárt. Csak mintha ott se jártunk volna. Aztán törd magad, fontos!

Fukuszuke utolsónak haladt, Gumi utasítása szerint, a bambuszseprővel, s mikor pattanásig feszült, halálos csöndben befejezték a munkát, igyekezett gondosan eltüntetni a nyomokat. - Nehogy zajt csapjanak, a kocsi előbb lassan haladt, akár valami bogár, mikor aztán tisztes távolságba kerültek, úgy megindult, hogy Fukuszukénak elállt a lélegzete is. Még körül se nézhetett, máris egyedül maradt az éjszakában, az úton, seprűvel a kezében. Azon törte a fejét, mit mondana, ha rendőrbe ütközne, mi a csodát csinál itt. Semmi okosat nem tudott kisütni, csak a hideg verejtéket törölgette magáról, amíg az utat söprögette.

A transzformátor elszállítása még nagyobb erőfeszítést és figyelmet követelt, mint amire máskor szükség volt, holtra fáradtak, mire befejezték, az eredmény azonban korántsem felelt meg az apacsok várakozásának. Új típusú transzformátor lévén, sokkal kevesebb rézlemez találtak benne, mint Kim feltételezte. Szétszerelték, fémhulladékká változtatták, s végül meg lehetőségen szerény pénzt vágtak zsebre. Ki-ki megkapta a maga részét, visszafizette Kimnek az adósságát, és csikorgó csontokkal vánszorgott aludni, fáradtan, akár egy öreg villamos.

Nem tudták, volt-e felhajtás az építkezésen, de a rendőrök se másnap, se azután nem mutatkoztak. Az eseménynek mégis hamarosan híre ment a telepen, és bizony baj lett belőle. Néhány újonc, aki még nem értette a dolgok nyitját, hallott harangozni valamit, belopózott ugyanarra az építkezésre, ahonnan a transzformátort lopták, és elemelt egy halom alumínium-ingotot. Az ingot féltermék, tiszta alumíniumtömb. Megolvasztva formába öntik, aztán feldolgozzák. A felvásárlók jó árat fizetnek érte.

A tolvajok sugárzó pofával tértek vissza, mintha csak sétáról érkeznének, mindenki szeme láttára kicipelték a mázsát az utcára, és mérték az alumíniumtömböket. Kim véletlenül arra járt, meglátta a napon csillogó alumíniumhegyet, és elkékvült haragjában. Összecsődítette a telepen

lézengő többi csapatgórét, vegyék csak szemügyre a látványt. Akár valami hangyaboly, fölbolydult az egész telep: amint az építkezésen fölfedezik, hogy az alumíniumtömböknek nyoma veszett, a rendőrség ott terem, és általános házkutatást tart a telepen; ha a fölvásárlókkal egyezséget kötnének is, hogy semmi szín alatt ne mondják el, honnét származik az áru, a tolvajok nyomát akkor is rögtön fölfedezik, hacsak be nem olvasztják a tömböket, hogy rájuk se lehessen ismerni. Nem marad más hátra: vissza kell vinni. Visszavinni, ahonnét elhozták, s ugyanúgy összerakni. A mazsolák még föl sem ocsúdhattak, hogy szóba hozzák a transzformátor-ügyet, a csapatgórék máris riasztották az egész telepet. A górék parancsára az apacsok előkászálódtak viskóikból, és szétszóródtak a négy égtáj felé. A teleptől az építési területig öt-tíz méterre egymástól ört álltak az úton. Mikor besötétedett, kézzel kézre adták a gyékénybe burkolt alumíniumtömböket, akár a stafétabotot, míg csak egytől egyig vissza nem kerültek oda, ahonnét elemelték. Ha valaki észreveszi őket, amint ezzel foglalatostkodnak, vége lett volna az egész telepnek. Mikor a munkát sikeresen befejezték, az apacsok egy emberként megkönnyebbülten felsóhajtottak.

Kimnek fülébe jutott, hogy a bűnösök zúgolódnak, de elhallgattatta őket, mondván, hogy a transzformátorról szállingó szóbeszéd csak üres fecsegés, alaptalan pletykák nyomán pedig ilyen veszélyes és értelmetlen dolgot csak üresfejű, hiszékeny emberek követnek el. Mikor jól kikáromkodta magát, szörnyű gyászos hangulatban hazament, és szó nélkül, erőtlenül lerogyott a fal mellé a földre. A felesége hozta a pálinkát, ő felült, és panaszos hangon megszólalt:

- Elszomorító, nem? Mindenki köp a jóézésre. Törtük magunkat másokért, az emberek mégis tolvajnak képzelnek minket. De hát mit tegyünk?

Nagyot sóhajtott, és lassan kortyolta a pálinkát. Mire az edény kiürült, sovány, szárított heringszerű hasa kikerekedett, mint az ívársra úszó tőkehal.

Munka nélkül lassan teltek a napok. Az apacsok nem tudtak mit kezdeni az energiájukkal, rizsborba vagy pálinkába fojtották. De egy szép napon már a pálinka sem segített. Ki tudja, mi lett volna a vége, ha egyszer... Aki addig részegen ténfergett a düledező viskóban, aki a kocsmában duhajkodott vagy a sárban hentergett az úton, most nyomban feltámadt vagy eltolta a szájától az itallal teli csészét: hír röppent fel. Szélesebesen terjedt a telepen, mint a gáz szivárgott be a bánatos magányba süppedt házak repedésein, fölrázta az örökös részegségtől kábult embereket, hogy kijózanodva, friss szemmel nézhessenek a világba. Fukuszuke, mikor a hír elérte, összekuporodva feküdt a földön, mint egy rák. A hír addigra már formát öltött, bujkált még ugyan, de már erőre kapott. A telep lakói kezdetben nem értékelték a sors e váratlan ajándékát, óvakodva a kémektől és besúgóktól - épp elég volt belőlük -, mégis állandó készenlétben, nehogy valaki túljárjon az eszükön, és megelőzze őket, gúnyolódtak rajta, ellentmondásokat kerestek benne, elhessegették maguktól, mindennek lefordták, de a hír mégis házról házra, pohárról pohárra járt, három nap se telt bele, máris megbízhatónak tetszett, és népszerűvé vált a telep minden lakója előtt. A titkos beszélgetésfoszlányok a tűzhely körül, a kocsmában, és az úton Fukuszuke szeme láttára álltak össze, akárha agyagdarabkákból lesz szobor.

Az egész história hőse az a bizonyos félkezű-féllábú zseniális földerítő volt. Azt beszélték, hogy a burján közt kotorva egyszer vaspántokkal lezárt faládákra bukkant. Nagy nehezen sikerült felnyitnia, de az ördög tudja, honnét, épp akkor ott termett Tarfejű a zsarukkal. Kénytelen volt gyorsan elbújni. A burján közt rejtőzve látta, hogy Tarfejű és a rendőrök fölveszik a ládákat és elviszik valahová. Hült helyük maradt, csak mély gödör tátongott a helyükön. A földerítő óvatos, hallgatag ember volt, de néhány nap múlva - a rendőrség közben állandó razziákat tartott - mégis elmondta az egyik csapatgórénak, mit látott, mi van a ládában. Nem telt bele három nap, már a telep mind a kilencszáz lakója tudott róla. A félkezű háta mögött örvendeztek a felfedezésnek. A földerítő kétségbeesett, de azután akivel csak összeakadt,

mindenkinek elmesélte az egész históriát. Egyre színesebb történetet kanyarított belőle, annyi hiteles részlettel egészítette ki, hogy még a leghitetlenebbeket is meggyőzte. A félkezü-féllábú földerítő tudta, hogy az árut, amit talált, maga nem szerezheti meg, nyilván ezért mesélte boldognak-boldogtalannak, hogy ne csak őt nyomassa a veszteség. Egyedül ő látta az elveszett kincset, ezért ő volt a leghitelesebb tanú, a telep lakói minden szavát elhitték.

Fukuszuke zsebre vágott egyszer egy doboz *Sinszei* cigarettát, és a villanyoszlop mellett megszólította a félkezü-t. A nyomorék körülnézett, és óvatosan odasúgta:

- Ezüst... Vaspántokkal lezárt ládák, terepszínűek, hússzor harminc centis lemezek. Mikor a tetejét fölemeltem, olajos papír volt fölül, *Ezüstlemez, ötven kilogramm*, ez volt ráírva. Éppen letéptem volna a papírt, mikor a csuda tudja, honnét, megjelentek a kopók, így aztán nem tudtam megnézni, mi van belül, de valami nagyon súlyos volt, az biztos. Négy láda, összesen kétszáz kiló. Ér vagy másfél milliót, az is lehet, hogy többet. A többi már a ti dolgotok - hadarta a földerítő, lemondóan sóhajtott, és mankóival a hóna alatt elbicegett.

Fukuszuke ezután sokáig bolyongott a telepen, összeszedett minden értesülést, és arra a következtetésre jutott, hogy a földerítő minden hír kútfeje, ezért akármennyit kérdezősködik, lényegében ugyanazt hallja. A nyomorék kivétel nélkül mindenkinek elmesélte, mit talált, ő maga nyilván lemondott a kincsről. Valamelyik apacs egyszer odament hozzá, amint a Félkezü a napon sütkérezett, s további részleteket akart kihúzni belőle. A földerítő megvetően fölnevetett, és haragos, sértődött hangon válaszolt:

- Ha nem hiszed, minek kérded? Azt mondom, amit akarok. Ki fog rajtakaipni?

Nagyon elkésértette, hogy a góré, akinek nagy titokban először beszélt az ezüstről, szétharangozta a hírt az egész telepen. Akármekkora pénzről van is szó, az még nem ok rá, hogy az ígértét megszegje.

Így hát kinek-kinek magában kellett eldöntenie, elhiszi-e, amit hallott, vagy csak nevet egyet, és alaptalan szóbeszédnek tartja. De a telep szinte kilátástalan helyzetben volt, az apacsokra fagyosan vicsorgott a magány, kétségbeeséssel küszködve mondogatták egymásnak, hogy hiszen a félkezü-féllábú földerítő ez ideig csupa megbízható értesülést szerzett, és a legváratlanabb helyeken talált árut. Így biztatták egymást, szorgalmasan formálgatva reménységük szobrát. A legkülönbélebb találgatások járták, hogy hová tűnt a másfél millió jent érő, kétszáz kilónyi elkobzott ezüst. A borúlátók azt mondták, hogy a vakbuzgó Tarfejű biztosan átadta a Pénzügyi Igazgatóságnak, és elúszott a hivatalnokok kezén. A derúlátók meg egyre azt bizonygatták, hogy az apacsok tolvajlásának egyéb tárgyi bizonyítékaival együtt az ezüstöt is biztosan a csőszház melletti raktárban őrzik. Akik gyakorlatiasan gondolkodtak, azok úgy vélték, hogy se a Pénzügyi Igazgatóságon, se a raktárban nincs az ezüst, hanem a csőszök Tarfejű háta mögött eladták az egészet, s a pénzt elosztották maguk között. Telepszerte mindenki azt latolgatta, hogy vajon melyik változat az igaz, de mindenki a magáét fújta, megegyezni nem tudtak. Akkor a górék meghívogatták a csőszöket a kocsmába, leitatták őket, reménykedve, hátha valami kiderül. Káplár, Dadogós, Laposhal, Szifilisz, Kanna és a többiek mind - kivéve Tarfejűt, akit most sem sikerült beráncigálni a kocsmába - az óvatosan föltett kérdésekre egyhangúan azt felelték, hogy mit sem tudnak a ládákról és tartalmukról. Valamelyiknek ugyan eszébe jutott, hogy a raktár falánál áll néhány láda, olyanok, mint a szerszámosládák, de fogalmuk sincs, mikor kerültek oda, és senki ügyet se vet rájuk.

Fukuszuke napokig járta a telepet, hogy megtudja, mit terveltek ki a többi csapatgórék, milyen utasítást adtak az embereiknek. Kiderült, hogy mindenki nagyjából ugyanazt forgatja a fejében. Kim sem gondolt mást. Mikor Fukuszukétól megtudta, mit sikerült másokból kiszednie, nyomban összehívta az egész csapatot a nevezetes tűzhely köré, és kiadta az utasítást: készüljenek

föl az ezüstös ládák megszerzésére. A csapat mindenféle tevékenységét a legteljesebb titokban kell tartani. Ha másik csapatbelivel találkoznak, kérdéseikre ne válaszoljanak, vagy tegyenek úgy, mint aki semmiről sem tud; vagy adják a borúlátót, és fecsegjenek összevissza, hogy az ezüstöt elnyelte a föld; vagy szidják teli szájjal a félkarú féllábú földerítőt, s vonják kétségbe, hogy egyáltalán volt ezüst. Hol így viselkedjenek, hol úgy, vagy akár egyszerre mind a három módszer szerint, hogy átláthatatlan füstbe borítsák a csapat tevékenységét.

Minden csapatnál pontosan ugyanez történt. Az apacsok cél nélkül lófráltak a telepen, versengtek a minél csavarosabb hazudozásban, s ha meglátták a nyomorék földerítőt, mindig találtak rá okot, hogy kinevessék. Így csináltak a lelkiismeretes, pontos, igazmondó emberből, aki sohasem hazudott, s akinek mindig lehetett adni a szavára, szálnalmas nyomorultat, ravasz, hazug, badar képzelgőt. A földerítő végül megzavarodott a kudarcoktól. Nagyon a szívére vette, hogy az apacsok nem becsülik többé, s mindenáron szeretne volna visszaszerezni a tekintélyét előttük, gyakorta emlegette régi érdemeit, de senki sem vette már komolyan. Végül belefáradt, hogy az igazát bizonygassa, s a viskója mellett még jobban összegömbölyödve szundikált a napon. Ha arra járt valaki, és szóba elegyedett volna vele, hunyorgott, meg se fordult, csak odavetette:

- Joónapot! Szép idő vaan.

Az utóbbi időben az apacsokat mintha kicserélték volna. A munkamegosztás rendje összeomlott, mint a kártyavár. Hajrások, halacsok, földerítők, drótosok, asszonyok és gyerekek folyton a raktár körül ögyelegtek. Még a bűvár Tama is eldobta a bűvárszemüvegét, és Tódzsó, a révész is odahagyta a bárkáját, ők is csatlakoztak a többiekhez. Az apacsok nem törődtek többé a rendőrökkel és a csőszökkel, egyetlen látomás kergette őket: négy láda ezüst, kétszáz kiló, azaz egyenként ötven, ami azt jelenti, hogy még a legványadtabb apacs is el tud vinni egy ládát. Nem kell hozzá „spéci” kocsí, se kalapács. Senki sem akarta elszalasztani az alkalmat. Ezért mindenki a Szugijamába törekedett, ki a gázcsövön át, ki a folyón keresztül, és éjjel-nappal ott ácsorogtak. A zsaruk a csőszbódéból egykedvűen szemlélték az apacsok vonulását, hiszen megszokott tolvajszerszámaikat nem cipelték magukkal, nem bányásztak vasat, csak békésen ögyelegtek és sütkéreztek a napon. Nem válaszoltak a rendőrök kérdéseire, csak ravasz mosollyal sarkon fordultak, de hamarosan újra visszatértek. A csőszházhoz és a raktárhoz érve belestek az ablakon, ártatlan képpel az eget fürkészték, megálltak vizelni, aztán mentek tovább. A zsaruk nem tudták mire vélni a dolgot; az apacsok igyekeztek úgy tenni, mint akit semmi sem érdekel, de a szemükben olykor-olykor fölvilágító elszántság elárulta őket. Remélve, hogy sikerül valaminek a nyomára jutni, a rendőrök neki-nekivágtak a telepnek, de mindig elképedve látták, hogy körös-körül minden üres. Mintha kipusztult volna a telep. Mosogatólan lábasok és kondérok heverték szerteszét, a kihalt, düledező, rozzant viskók körül csak disznók turkáltak, tyúkok kapirgáltak. Éjszakánként vaksötétség borult a bányára, végtelen csönd honolt a föld felett. De a rendőrbódé és a csőszház mellett, a pislogó lámpa fénykörén túl, a sötétből örökös csoszogás és suttogás hallatszott. A rendőrök csak arra gondolhattak, hogy e zajok azoktól származnak, akik napközben is ott bolyonganak. A bódé vékony deszkafalán át lesték-hallgatták a csoszogó embersereget, melyet nem egyesített közös akarat, és azt képzelték, hogy hol egymásba olvadó, hol újra szétpergő higanygolyók gurulnak ott szerteszét, mintha megszámlálhatatlanul sok higanycsepp akarna kifutni valahonnét. Elég volt látni a szemgolyók villogását. De hová? De miért?

Az apacsok éjjel-nappal ott köröztek a csőszház és a raktár körül, szerették volna kitapogatni a gyöngé pontokat, s ez bizony nem volt könnyű feladat. Órákig bujkáltak a bozótban a sötétség leple alatt. Míg csak ki nem aludt a rendőrbódé és a csőszház előtt függő lámpa kékes fénye, elkecseregetten küszködtek az agyukra települő fáradtság sűrű ködével, és közben minden idegszálukat megfeszítve lesték a sötétben mellettük rejtőző társaik legkisebb mozdulatát is.

Ha csak egyikük is nekilódul, meglehet, nyomába ered a telepnek mind a kilencszáz lakója. Fukuszuke a földet szagolgatva, feszülten várta a vészterhes pillanatot. Tudta, ha bekövetkezik, mind a kilencszáznak vége. Hajnaltájt, a hűvös, ritka ködben, dülöngélve, mint a részegek, hármásával-négyesével tértek vissza a telepre a bánatos árnyak, Fukuszuke is ott támolygott közöttük, és az motoszkált keserűn benne, hogy hiábavaló az egész.

A csőszháznál ügyelő rendőrök nem értették ezt az újfajta tevékenységet, támadástól tartva, gépkocsis osztagokért telefonáltak. Az apacsok ellenállás nélkül ültek be a dzsipbe. A kapitányságra vitték, egyenként szigorúan kihallgatták őket, de semmire se mentek velük. Jogtalan behatolás tiltott területre - ez volt az egyetlen vád, amit rájuk bizonyíthattak. Hamarosan az őrszobára kerültek, s mást nem tehettek velük, őrizetbe vették őket. Néhány nap alatt az összes zárka megtelt öregekkel és fiatalokkal, férfiakkal és nőkkel. Az apacsok majd belepusztultak az unalomba odabenn, régi balladákat és divatos melódiákat daloltak, elszórakoztatták egymást, ahogy tudták, és kiszabadulva, hogyan, hogyan nem, magukkal csábították új csöves meg zsebes komáikat is. Így a telepen és a bányában megint szaporodott a nép. A rendőrfőnök utasítást adott, hogy a munka nélkül lődörgő apacsokat ne tartóztassák le, csak a szóbeli figyelmeztetésre szorítkozzanak. Éjszakánként az apacsok olykor odalopakodtak a csőszházhoz, és elvágták a telefondrótot meg a vízvezetékcsövet. Az örködő rendőrök tanácstalanok voltak, nem értették, miért teszik: rabolni akarnak-e vagy csak komiszkodnak velük? A csőszök, amikor a padló alól szökőkútban tört föl a víz, rémületükben azt se tudták, hova kapjanak. Az apacsok - ki a csövet fűrészelte, ki feszülten figyelt, mi is folyik ott, félt, nehogy megelőzzék - a sikeres akció után kereket oldottak.

A csapatgórék saját szemükkel győződtek meg róla, hogy embereik a sitten dalolgatva, haszontalanul töltik az időt, aztán mindenféle csavargókat, koldusokat cipelnek magukkal a telepre, céltalanul bolyonganak éjszakánként a csőszház környékén, és olyan elhatározásra jutottak, amilyenre még nem volt példa: ki-ki félretolta a maga érdekeit, s egységes cselekvésre szólították fel az egész telepet. Felhívást intéztek Idzava, Tokujama, Ókava, Macuoka és Macudzava csapatának tagjaihoz, hogy egyesüljenek. Elértéktelenedett áruk eladására szólító röplapra írták a fölhívás szövegét, amely kézzől kézre járt, hogy mindenki lássa.

ÖRÖMÜNKRE SZOLGÁL, HOGY MINDENKI JÓ EGÉSZSÉGBEN,
SIKERESEN VÉGZI A MUNKÁJÁT.
TELEPÜNKNEK AZ UTÓBBI IDŐBEN SAJNÁLATOS MÓDON
SÚLYOS NEHÉZSÉGEKKEL KELLETT SZEMBENÉZNIÉ.
EZ ABBÓL EREDT, DERÉK BARÁTAINK, HOGY KI-KI
A MAGA FEJE SZERINT VÉGEZTE A DOLGÁT.
HA TOVÁBBRA IS KI-KI A MAGA HASZNÁRA CSELEKSZIK,
ABBÓL MINDENKINEK CSAK KÁRA SZÁRMAZIK.
A HELYZET RENDKÍVÜL AGGASZTÓ.
GYŰLJÜNK ÖSSZE ŐSZINTE TANÁCSKOZÁSRA,
TEKINTSÜNK MAGASABBRA,
ÉS KÖZÖS ERŐVEL PRÓBÁLJUK ÉLETÜNKET MEGJAVÍTANI!
TISZTELETTEL FELKÉRÜNK MINDENKIT,
HOGY MA ESTE HÉT ÓRAKOR JELENJEN MEG
A TÉSZTAVENDÉGLŐBEN, AZ EMELETEN.
AZOK NEVÉBEN, AKIK EGYSÉGET AKARNAK.

Kimék is olvasták a felhívást, aztán megvárva, míg beesteledik, elindultak a találkozó színhelyére: Kim ment az élen, Fukuszuke zárta a sort.

A tésztavendéglőben a csapatgórék és legközelebbi segítőtársaik gyűltek össze. Mivel az apacsok a telepen áruházzal gyanúsították egymást, a tanácskozásra csak azokat hívták meg, akikben kétségtelenül megbízhattak. A szűk helyiségben ott volt a telep színe-java: a legsötétebb múltú válogatott legények, nyers erőben az elsők, minden gonoszságban a legagyafűrtabbak, akiknek szeme villogását, gyors kezét és mocskos száját senki utol nem érte a telepen. A többire várakozva hazardjátékokkal ütötték el az időt. Némelyek kés-papír-ollót játszottak, mások teáscsészével kockát vetettek, volt, aki kalpiszt ivott, ettől a fehér, savanykás, erős italtól kipirult az ember, és nyomban jó kedve kerekedik. Utolsóként Kim csapatának négy tagja érkezett. Félbe maradt a játék, az asztalokat a szoba közepére tolták, és szorosan egymás mellé körbe letelepedtek.

- Még egyszer meg kéne nézni a falakat!

- Azt meg minek?

- Azt mondják, füle van a falnak.

Kim tanácsára két-három ember lement a kapuhoz, és feltette a pántot is. Az ablakokat befüggönyözték szitává mosott anyaggal, amely olyan vékony volt, akár a szárított tengerikáposzta levele. Homályba borult a szoba, csak egyetlen lámpa világított, de a sötétség kedvezett az egybegyűlteknek. Most már senki sem leselkedhetett, megkezdődött a tanácskozás.

Simán és gyorsan lezajlott. Különösebb nézeteltérések nélkül cseréltek véleményt, és teljes egyetértésben váltak el. Kivételesen hasznos és tanulságos összejövetel volt. A sikert a résztvevők ugyancsak ellentmondó jelleme dacára Kim és Gumi tevékeny közreműködésének köszönhetők. Amikor a legfontosabbról folyt a szó - hogyan játsszák ki a rendőröket, és hogyan szállítsák el a szóban forgó holmit -, megindult az emlékek és tapasztalatok áradata, mindenki mondta a magáét, s már-már úgy látszott, hogy a vitának sohasem lesz vége. Csak mikor Kim és Gumi is beleavatkoztak, akkor sikerült dűlőre vinni a dolgot. Olyan összehangoltan léptek föl, hogy még az a gyanú is fölmerülhetett, hogy összebeszéltek. Kim cigarettázva hallgatta, mit mondanak a többiek. De amint a heves szóváltás miatt kisiklott a vita, gyorsan beleavatkozott a beszélgetésbe, és visszatérítette a helyes vágányra. Lemondott a hatásvadászatról, a sikamlós történetekről, csavaros ötletekkel sem állt elő, nem is hízelgett a társaságnak, hanem néhány szóval összefoglalta a lényegét, és konkrét javaslatot terjesztett az egybegyűltek elé. Akkor következett Gumi, aki addig hallgatott. Míg a többiek a fejüket törték, ő becélozta a fegyvert, s jól irányzott lövést adott le: Kim javaslata a lehető legtökéletesebb, mondta, de számba kell venni minden körülményt - és a lövedék pontosan a célba talált. Aztán korbáccsal csapott oda, más terveket bírálva. Mindig fején találta a szöveget. Kim és Gumi a jelenlevők hiúságát sem tévesztették szem elől, olykor-olykor szándékosan tettek rossz javaslatokat mindenféle részletkérdésekben, hogy a többiek zajosan elvethessék. Mindezek eredményeképpen sikerült közös határozatot kiharcolniuk, amit végül abszolút többséggel, közmegegyezésre elfogadtak. Ezután összeadtak egy nagy kanna kalpiszra valót, és lassan kortyolgatva, újra megbeszéltek az elfogadott akcióterv minden részletét. Nagyon óvatosan kellett eljárniuk, hiszen a résztvevők egyike-másika mindig kést hordott magánál. Nem sok kell hozzá ilyenkor, hogy kitörjön a balhé, különösen mivel pálinkából is, kalpiszból is jócskán felöntöttek már a garatra. Kim és Gumi igyekeztek minden kívánságot teljesíteni, ha nem állt szöges ellentétben az elfogadott tervvel, amely az ő állhatatos türelmüknek köszönhette létrejöttét.

Nagy vonalakban a következőket határozták el: az első feladat a rendőrség lépre csalása. Nők és gyermekek lesznek a *lép*, meg olyan férfiak, akik eddig a sített elkerülték. Szerszámokat kapnak, és elindulnak a bányába áruért. Mások azalatt szabályos időközökben felhívják a száztízest, és pontos adatokat szolgáltatnak róluk: ezzel eddig még sose vallottak kudarcot. A letartóztatandó tagoknak előre meg kell magyarázni, hogy mikor tegyenek úgy, mintha menekülnének, és mikor hagyják, hogy elkapják őket. Azt már ki-ki maga dönti el, hogy hány botütést kap a zsaruktól. Ha a rendőrséggel sikerült elhítenni, hogy a telefonhívások nem hamisak, akkor következik a második szakasz: hamis adatokkal bombázni telefonon a rendőrséget, hogy oktalanul futkossanak a terepen, és fejetlenül kapkodjanak az őrsön. A górék kötelesek étellel ellátni az őrizetbe vett tagokat, s ugyancsak kötelesek a váltságdíjat megfizetni értük. Minden csapat rendszeres feljegyzéseket vezet az ilyenfajta kiadásokról, az eladott ezüstlemezek árából majd megtérítik. Mivel az ezüst megszerzésében a telep minden lakója részt vesz, az árából egyenlően részesednek. Éppen ezért kívánatos, hogy ki-ki a maga posztján tegyen meg minden tőle telhetőt a siker érdekében. Akik az ezüstöt a „spéci” kocsikra felrakják, és a telepre viszik, azokat elnevezték *rohamcsapat*-nak, az őrködők lesznek az *előőr*s, a „lép” a *gyalogság*.

A rendőrök fejetlen kapkodásával a második szakasz is befejeződik, s következik a harmadik, mikor az apacsok végül is megszerzik az ezüstöt. De előbb még semlegesíteni kell a besúgókat. Csak úgy, szemre lehetetlen megkülönböztetni őket a hűséges emberektől. Elhatározták tehát, hogy létrehoznak egy titkos vezérkart, s annak fennhatósága alatt működik majd egy brigád, amely kizárólag a vezérkar utasítására cselekszik. Egyik este például azt az utasítást kapja, hogy „indíts a bányába”. Akkor a brigádtagok hangos ordibálással szétszóródnak a telepen. Néha összesúgnak, mintha tudnának valami titkot, s minden biztonnyal magukra vonják a többiek figyelmét. A következő módszert javasolták például: szidják teli szájjal a csapatgórékat, mintha már elégük volna belőlük, és ajánlják föl egyik-másik apacsnak, hogy hagyja ott a góré, és csatlakozzék hozzájuk. Mivel ez a manőver a kitűzött célt szolgálja, egyik góré sem állhat bosszút azokon, akik átállnak. Fogadják csak jó szívvel a górék, amit elmondanak róluk, sőt mindjárt módjukban lesz elgondolkodni a saját hibáikon. Hiszen nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél. Ha valahol besúgó van a közelben, nyomban jelenti a rendőrségen, amit hallott. A telepre még aznap este kiszállnak a zsaruk, de nem találnak mást, csak a fürdőben békésen szappanozkodó apacsokat, amint sikamlós történeteket mesélnek egymásnak a nőkről. Első pillantásra egy-egy ilyen akció annyit ér csak, mintha az ember követ dob valaki után a sötétben, de ha nap nap után minduntalan úzik ezt a tréfát, a rendőrök már torkig lesznek a besúgókkal, s akkor a fickóknak lőttek. A zsaruk meg kuksolhatnak megint a bozótban, a szúnyogok legnagyobb örömére.

Ha idáig eljutottak, akkor jöhet az akció. Máskor is látták már a civil ruhás zsaruk, amikor kétháromszáz kiló vassal száguldottak a „spéci” kocsik a burján tengeren át, s szemük-szájuk elállt a csodálkozástól. A „spéci” koci magában sem kis dolog, hiszen akadt, aki a kihallgatóhelyiség ablakán át látta, mikor egy rendőrsuhanc strapálta magát, hogy egy lefoglalt kocsit arrébb taszítson, csurgott róla a verejték, majd összecsukszott, úgy lökte, nekirugaszkodott újra, még emelőrúddal is próbálkozott, de hiába. Amikor meg a „spéci” koci átrobogott a zsaruk szeme előtt, még háromszáz kiló vas is volt rajta. „Szélsébség tizenöt méter” - sóhajtoztak a civilruhások. Szóval ezzel a kocsival fogják végrehajtani az akciót.

Ha az ezüst megszerzésének napját és óráját kitűzik, a vezérkar a legerősebb, leggyorsabb és legszívósabb hajrásokból megszervezi a rohamcsapatot. Nekik kell majd a Benten-hídhöz vontatni a kocsikat, onnét pedig az őrtálló rendőrök orra előtt átrobognak egyenest a raktárhoz. Ezt a százméteres szakaszt szélsébesen teszik meg, hogy földet sem ér a lábuk, különben lőttek az egész akciónak. A rohamcsapat nyomában a többiek is gyorsan a raktár felé vonulnak, és éktelen zenebonát csapnak: kiabálnak, ordítóznak, tombolnak, hadd higgyék a

hekusok, hogy itt a világ vége. A rohamcsapat parancsnoka pedig kiadja a vezényszót: „Rajta!” Ha kész, a parancsnok elkiáltja magát: „Vissza”! Akkor elhallgatnak, és - „szélsébség tizenöt méter” - már vágatnak is az ellenkező irányba. Mivel az akció irányítása katonai nyelven folyik, ajánlatos, hogy az előrs is így jelentsen: „A helyzet változatlan” vagy „Értettem”. De ez nem kötelező, ha másképp jelent valaki, az se baj.

Az akció célja az ezüstös ládák megszerzése, de nem szabad könnyelműen csak a ládákra szorítkozni. A raktárban és az udvaron hegyekben áll az apacsoktól elkobzott értékes ócskavas, amelyet izzadságos munkával szereztek annak idején. Abból is el kell vinni, amennyit csak lehet, a többi meg szét kell szórni a környéken. Amit sikerül elvinni, eladják. Már csak azért is zsákmányolni kell belőle, hogy a nyomokat eltüntessék, és a rendőrséget félrevezessék az akció valódi célját illetően. A zsarukhoz és a csőszökhöz egy ujjal sem szabad hozzányúlni, csak ordítóznak, kiáltoznak, zajongjanak az emberek. A zsaruknak úgyszólván örömeik telik majd a furcsa látványban, azt hiszik, valami téboly tört ki az apacsokon, tehát a rendőrség jól dolgozott, mert örületbe kergette őket. Minél eszeveszettebben ordítóznak, annál jobb. Vajon a hekusok nem fogják a robogó kocsik után vetni magukat? Nem valószínű. A bódénál egyszerre legfeljebb két rendőr teljesít szolgálatot, még fel sem ocsúdnak, mikor a néhány tucat apacs, mint valami árny, suhan el mellettük. Színültig megrakodott kocsikkal vágatnak némán, körül se nézve, mintha észre se vennék a rendőröket. Ha nagy sebességgel elhalad valami hatalmas tömeg az ember mellett, elveszti az egyensúlyát: hogy elfojtsa szorongását, vagy lelkesedik: milyen hatalmas, ami ott robog előtte; vagy szeretné a földre vetni magát, nehogy az a valami eltapossa. Ilyen érzése támad az embernek a vasúti átjárónál, mikor átrobog a vonat. Az apacsok számíthatnak rá, hogy aki előtt a kocsijuk elrobog, azt is hatalmába keríti ez a furcsa erő. Egyszerűen a zsaruk kábultan előugranak majd a bódéból, és nem törődnek vele, hogy alacsony a fizetésük, a látványtól elhűlve, szemüket dörzsölve úgy állnak majd ott, mintha a lábuk gyökeret vert volna. Pontosan így történik majd minden. Ha a rendőrök is, várhatóan, így viselkednek majd, a csőszökre nem is érdemes szót vesztegetni. Káplárnak, Kannának, Dadogósnak, Szemétládának meg a többieknek kisebb gondjuk is nagyobb lesz, mintsem hogy üldözzék őket, csak bámulnak majd a „spéci” koci után. Az apacsok, igaz, ugyancsak megizzadnak, de az áru megéri. Ami a zsarukat és a csőszöket illeti, amilyen kicsi pénzt kapnak, és amilyen lenézett emberek, még elégedettek is lesznek: „Lám csak, vannak még a világon emberek, akik rosszabbul élnek, mint ők, ha egyszer ilyen alantas dologgal kell foglalkozniuk” - gondolják magukban.

Ha tehát a kocsik az ezüsttel és az ócskavassal minden különösebb bonyodalom nélkül megérkeznek a telepre, az ezüstöt zsákokba töltve nyomban jól elrejtik. A ládákat apróra hasogatva szétdobálják, az ócskavasat meg kirakják valami szembeötlő helyen, hadd higgye a rendőrség, hogy az apacsok csak lehányták, és később akarják elrejtetni. Az biztos, hogy még aznap éjjel razzia lesz. A rohamcsapat tagjai tehát, amint végeztek, tűnjenek el, a többi hagyják az asszonyokra és a halacsákra. Gőzölgék magukat a fürdőben, duhajkodjanak a kocsmában, szerencsét próbálhatnak a játékautomatáknál, a lövöldében, bámulhatják a meztelen lányokat a strip-show-ban, szedegethetnek csikket, vagy menjenek a nyilvánosházba. Egyetlen feltétellel: mindenki a maga zsebére szórakozik. A górék azalatt kocsira rakják az árut, átadják a felvásárlóknak, és megszerzik a pénzt. A felvásárlóknak semmi engedményt! Szó sem lehet róla, hogy később fizetnek, sem hogy csekkel. A pénzt számolják le a markukba! A fővásárlók kötözni való gazemberek, minden kitelik tőlük. Meg is fújhatják, be is fújhatnak. Sőt még az is előfordulhat, hogy a visszaúton kirabolnak, ezért az egész üzletet gondosan kell lebonyolítani, hogy még aki kákán is csomót keres, az se találhasson hibát benne. A csapatgórék előre válasszanak ki olyan felvásárlót, aki minden szempontból feddhetetlen. Az áru

szállításának költségeit az elengedhetetlenül szükséges termelési kiadások közé számítják, természetesen senki nem a saját zsebéből fizeti.

Egyik pohár italt a másik után hajtották föl az apacsok, miközben az akció részleteiről tárgyaltak. Más-más szemszögből vizsgálgatták a tervet, és végül megállapították, hogy egyetlen repedés sincsen rajta: szilárd, mint a gát, megingathatatlan, mint a híd pillére, az eresztékek állják a vizet, ragyogó ötletekből és szellemes megoldásokból fonódik össze a terv. Volt, aki még hozzátett néhány katonai kifejezést, egy-két kemény szóval kiegészítette, és ki-ki elégedetten tért vissza a kockadobáshoz.

- Akkor hát, kezet rá. Annak rendje-módja szerint kéne befejeznünk az összejövetelt, igazán sajnálom, de nagy fölhajtást most nem engedhetünk meg magunknak - mondta Kim, mikor meggyőződött róla, hogy a többi göré és apacs arcán elégedetlenségnek nyoma sincsen.

Az egyezés megerősítéseképpen egymás tenyerébe csaptak. Mindannyian érezték, hogy valami még nincs rendben a terv körül, de senki sem tudta pontosan, mi hiányzik. Csak mikor már fölhajtották az áldomást, akkor fedezte föl egyikük, hol a hézag. Elvette szájától az éppen soros pálinkácsészét, rácsapott az asztalra, és fölkiáltott:

- Állj!

Mindenki csodálkozva nézett rá:

- Mi van? - Az a térdére verve fölkiáltott:

- Még nem határoztuk el, ki legyen a vezér!

A már szétszéledni készülő apacsok kínosan vigyorogtak, és a tarkójukat vakarva, visszaültek a helyükre. Kim rágyújtott, némán a falnak fordult, és csak fújta a füstöt. Mintha a példáját követné, Gumi, aki ugyancsak hevesen vett részt addig a vitában, szintén némán a sarokba kuporodott. Mind a ketten hallgatásba burkolóztak, amikor a vezér kiválasztásáról esett szó; senki sem értette, mi történt velük, honnan ez a változás, hiszen az előbb még azon igyekeztek, hogy az ezüst megszerzésére mozgósítsák az embereket.

A parancsnok kiválasztása igen fontos kérdés, mert micsoda hajó az, amelynek nincs kapitánya. Újra kalpiszt töltöttek a csészékbe, és ki-ki elmondta a maga véleményét. A parancsnok csak olyan lehet, aki számos jó tulajdonsággal rendelkezik: kitűnő az ítélőképessége, nyomban fölfogja, mi történik a telepen és a bányában, jól ismeri a rendőrség viselt dolgait. Legyen érzékeny, gyors és mozgékony, határozott, ravasz és kegyetlen, de igazságos és becsületes ember is. Ha a rendőrség kezére kerül, rá, a főbűnösre kemény büntetés vár. Ezért értenie kell a szócsavaráshoz, bármilyen helyzetben tudja kivágni magát, kikerülni minden csapdát. Legyen kemény, mint a szikla, néma, mint a kő, s ha a cinkosairól faggatják, semmi szín alatt ne adja ki őket. Végül legyen bátor, céltudatos, gondos, aki minden vitát el tud simítani, ismeri az élet színét és fonákját. Egyszóval kiváló embernek kell lennie, hiszen ha elvállalja a parancsnokságot, az azt jelenti, hogy képes fölláldozni magát. A csapatgörék kezdetben lelkesen részt vettek a beszélgetésben, gondosan leplezve a szemükben föllobbanó mohó fényt. Persze nagy a felelősség, de azért nem minden alap nélkül föltételezték, hogy a kétszáz kiló ezüstért járó pénzből, így vagy úgy, mégis több esik le a vezérnek, ha másként nem, tiszteletből azért a felelősségteljes szerepért, amelyet az akcióban játszani hivatott. Így hát, akit kiválasztanak, annak ez nem csupán erkölcsi megbecsülést jelent, hanem valami kézzelfoghatóbbat is. Mindenki úgy igyekezett hát forgatni a szót, hogy a többieket valamiképp rávezesse: senki mást, mint éppen őt kell jelölni erre a posztra. Beszélgetés közben aztán egyszer csak szóba került, hogy mi vár a parancsnokra, ha a rendőrség karmai közé kerül, és a görék menten visszakoztak. Gondosan titkolták zavarukat: ki közönyösen bámult a plafonra, ki meg a

csészéje repedéseinek vizsgálatába merült. Ködös, kitérő válaszokat adtak már csak egymásnak. Valaki aztán szóba hozta a telepen kószáló besúgókat, mire a görék teljesen elanyátlanodtak. Ha most elkapják a főbűnöst, aligha ússza meg néhány nap zárkával. Hiába hivatkozik a nem válaszolás jogára, akárhogy szeretné kivágni magát a csávából, nem sokat ér. A rendőrség aligha minősíti majd esetleges egyéni akciónak, ami történt. A büntetés is szigorúbb lesz, mint amiben az apacsokat részesítették a bánya területére való engedély nélküli behatolásért, a bétéká jelentéktelen mérvű megsértéséért: lopásért vagy lopási kísérletért. Ezt nem lehet két nap elzárással és kilencszáz jen pénzbüntetéssel megúszni. Hogy ezekről a kínos részletekről is szó esett, nemhogy a görék, de a többiek is mindjárt lehervadtak. Tarkójukat vakargatták, és összehajolva semmitmondó megjegyzéseket váltottak:

- Hej, micsoda füllelt idő van...

- Mennyi itt a szúnyog!

- Egy fagylalt volna jó!

- Inkább sör. Sör és uborka, mártással. Az igen. Hordós is jó, palackos is jó, csak uborka legyen hozzá, mártással, különben nem az igazi.

- Mi az? Meg se kérded, csak szívod a cigimet!

- No, ne olyan hevesen!

És akkor egyszer csak észrevették Kim görbedt alakját, amint ott ült, lábát a székre támasztva. Látván a hangulatváltozást, fél szemét lehunyva mérte végig a jelenlevőket.

- Mit bámultok? - mordult föl vészjósló tekintettel. - Nem családos embernek való az ilyesmi. Én csak támogatlak benneteket, akár ha gyámotok volnék, engedjétek meg, hogy félreálljak, úgy szemléljem az akciót. - Hunyorított, és hintázta magát a széken.

Mindenki elképedt, zavartan félrenézett, és akaratlanul is Gumira esett a pillantásuk. Lángoló tekintetében féktelen sóvárgás és óvatosság villant fel egyszerre: úgy látszott, hogy hosszas gondolkodás után elhatározta magát, és ettől minden tótágast áll benne. Figyelmesen végignézett a jelenlevők arcán, lehajtotta a fejét, rövid ideig gondolkodott, és hirtelen elváltozott hangon felkiáltott:

- Rendben! - Aztán határozatlanul, csöndes mosollyal hozzátette: - Sokba fog ez kerülni nektek! - Azzal, még csak meg sem nyikkanhatott senki, fölállt, és kiment a kocsmából.

4

Ami a következő hónapban történt, rejtélyes és titokzatos volt Fukuszuke számára. Annyit felfogott, hogy Gumi, Kim támogatásával, magára vállalta a főagitátor szerepét, de a részletekről fogalma sem volt. Részt vett ugyan egy-egy feladat végrehajtásában, de Gumi olyan titokban tartotta az akciót, hogy bár egy földél alatt laktak Kim házában, Fukuszukénak sejtelve sem volt róla, hogy mi jár a fejében. Azalatt, míg Fukuszuke aludt vagy sütkérezett napközben, mindenféle emberek megfordultak Kimmél. Az utcán gondtalan képpel jártak, vihogtak és badarságokat fecsegték, de amint átlépték a küszöböt, és benn voltak a házban, menten megkomolyodtak. Kim és Gumi a nappaliba kísérték őket, s ott a tolvajszerszámokkal teli komód előtt, dinnyefejüket ingatva vitatták meg az akció tervét. Közös erőfeszítéssel lépésről lépésre végrehajtották a szilárd pillérekre támaszkodó, bonyolult és átgondolt tervet, de senki sem tudta, hol tartanak éppen. Fukuszuke egyszer megállította Kimet, és megpróbált kiszedni valamit belőle, de csak ködös, semmitmondó válaszokat kapott.

- Bíz csak rám - mosolygott Kim -, a visszájának a visszája. De hisz az mindjárt a színe. De nemcsak a színe. Várj csak a sorodra! - cigarettát sodort magának, s azzal faképnél hagyta.

Gumi ki se látszott a munkából: sutyorognak valamit Kimmel, már rohan is tovább. A telepen járkált, mindenféle emberekkel találkozott, a szerszámokat vizsgálgatta, olykor üres kézzel elindult a bányába, leült valahol és elmélkedett. Előfordult, hogy kora reggel elment a telepről, és csak késő este tért meg, holtfáradtan. Hol volt, mit csinált, senki sem tudta.

Egy alkalommal Fukuszuke megpróbálta félrehívni egy kis beszélgetésre, de nem sikerült. Gumi volt sittes létere fényes nappal is megfordult a városban, már csak ebből is látható, milyen nagy jelentőséget tulajdonított a rábízott feladatnak, milyen halaszthatatlannak tartotta. De titkolózása kiborította a többieket. Fukuszuke nem volt egyedül, a többi apacs sem tudott semmit, még Félszemű és Homok sem, pedig részt vettek azon a közös tanácskozáson, ők is csak sejtették Gumi szavainak és tetteinek értelmét. Abból, ami olykor itt meg ott történt a telepen, mindenki találgatta, hol is tart a program. Mindenesetre Kim szobájában, ott, ahol a nevezetes naptár függött a falon, születtek az utasítások, és rendszeresen el is jutottak a többi csapatgóréhoz, és Fukuszuke saját szemével meggyőződhetett arról, hogy hatnak is.

A vezérek tanácskozása után néhány nappal hirtelen, szinte varázsütésre, megváltozott a helyzet: a csőszház és a raktár környékéről eltűntek az apacsok, akik még nemrégén éjjel-nappal ott bolyongtak. Úgy látszott, hogy a telep ismét éli a maga megszokott életét, lakói - górék és halacsok -, akik az ezüst hírértől felajzottan kóvályogtak, most megint visszatértek mindennapi tevékenységükhöz. A górék a csapatukkal foglalatoskodtak, az asszonyok a lábasokkal a konyhában, az öregek és csonkák az őrhelyeken ácsorogtak, a férfiak lapátokkal és kalapáccsal főszerelve újra nekiindultak a bányának, Tódzsó előállt a bárkájával, Tama pedig készenlében volt, hogy ha a bárka elsüllyedne, megmenthesse a vasat. Fukuszuke, Kim utasítása szerint, hol szaglászott valahol, hol földterítőként működött, hol pedig beállt a hajrások közé. Egy alkalommal, mikor éppen új lelőhelyek feltárásával volt elfoglalva, odament hozzá néhány más csapatbeli, akik elébb a csőszház melletti raktár körül kódorogtak. Volt köztük olyan is, akit ott látott az emlékezetes tanácskozáson.

- Nincs újabb fülesed az ezüstről? - fordult oda az egyikhez, akit nem látott azon a gyűlésen.

- Nem is tudsz róla? Már gyémántot találtak, bezony! - nevetett az megvetően, és a kábelt fürkészte, amit Fukuszuke épp az imént fedezett föl, az ezüstről többé egy szót sem ejtett. Az ólomburkolatú rézkábel elég értékes árunak számított, de hogy kiszedjenek egy akkora darabot belőle, aminek már van súlya, húsz-harminc méteren föl kell ásni a földet. A másik, akihez Fukuszuke beszélt, le nem vette a szemét a kábelről, és mintha megfeledkezett volna mindenről a világon, csak azon törte a fejét, hogyan kaparintsa meg a szájalmas zsákmányt.

„Úgy látszik, lassan bejönnek Gumi tippjei” - gondolta Fukuszuke magában.

Az apacsok tevékenysége újult erővel folyt az egymilliókétszázézer négyzetméternyi területen, a rendőrök megint éjjel-nappal hajkurászták őket, az apacsok meg újra menekültek előlük, rajokba verődve, mint az ívásra tartó halak. Homok, Félszemű és a többi sittet járt apacs számtalanszor mászta meg az oszakai vár falát, ugrott a csatornába a zsaruk elöl. A halacsok pedig - munkanélküliek és csavargók -, újra és újra a zsaruk karma közé kerültek. Elkapták, dzsipbe ültették őket, irány a zárka. De soha semmi hasznosat ki nem szedtek belőlük, és mivel komoly vétséget nem lehetett a nyakukba varrni - bár nem mindegyiknek volt makulátlan a múltja -, azonnal ki is engedték őket. Az apacsrajok továbbra is három irányba vonultak: bánya, zárka, telep. Amint egy nagyobb csoport megjelent a bányában, ki tudja, honnét, nyomban ott termettek a zsaruk. Az apacsok elégedetlenkedtek, szidták a spicliket, de nem tudták, kin töltsék ki a dühüket, és ettől végleg kiborultak. Ha bezárták őket, a górék azonnal

megjelentek, följánlották, hogy kölcsönzik a váltságdíjat, meg se várták, amíg a delikvensnek maguk kéri. A váratlan jóságért járó hálálkodást elhárították: „Ugyan, semmiség, nem vagyunk idegenek, ha baj van, segítünk egymáson, világos, ugye...”

Nehéz volt megmondani, Gumi milyen szerepet játszott az egészben. Mindenesetre a telep lakóit félrevezették, és - egy kis csoport kivételével - valamennyien rendőrkézre kerültek. Ebből a szempontból Gumi elérte a célját.

Ráadásul megtette a hatását az a szóbeszéd is, hogy ezüstlemezeket nem is találtak. Végül már egyáltalán nem lehetett tudni, hogy mi az igazság, mi kitalálás. A pusztaság mélyén rejlő kincsek híre egész Japánban elterjedt, és a telepre megindultak a csavargók, nemcsak Oszakából jöttek, áradtak a közeli megyékből és a távoli Sikokuból, Kjúsúból, Hokurikuból is. A sok razzia és zárkában töltött éjszaka hamar kiábrándította őket, nem kutatták tovább az ezüstöt, annál is kevésbé, mert a telep régi lakói iparkodtak meggyőzni az újoncokat, hogy az ezüstről terjedő hírek teljesen alaptalanok. A besúgóktól a rendőrség is bizonyára megtudta, mit beszélnek az apacsok, és ez alighanem alkalmas módszer volt arra, hogy a rendőrség figyelmét elterelje. Gumi a kezét dörzsölhette elégedettségében: sikerül becsapnia a rendőrséget, és még az apacsok jövedelmét is növelni. Gumi már csak ezért is különös buzgalommal adta a zsaruk kezére társait; napról napra több apacsot tartóztattak le, úgy látszott, hogy sohase lesz vége. A tömeges letartóztatások után a legnagyobb veszteséget szenvedett csapatgórék mindig felkeresték Kimet tanácsért. Ki tudja, hogyan sikerült rávenni őket, mindenesetre, amikor hazatértek, újra a bányába küldték embereiket. Az is igaz, hogy azok meg nem igen törődtek a góré utasításaival, ki-ki a maga feje szerint tevékenykedett. A góré akarata olykor egybeesett az érdekeikkel, viszonyukban nyoma sem volt holmi szolidaritásnak vagy betyárbecsületnek. Az apacsok helyzete tovább romlott: az árut elkobozták tőlük, a szerzők elveszttek, az adósságok nőttek, a telepen kívül pedig lehetetlen volt munkát találni. Két-háromszoros súllyal neheztedek rájuk a körülmények, mit volt mit tenni, a teleplakók leülték a magukét, visszamentek a bányába, és tovább viaskodtak a rendőrséggel. Az üldözők elől menekülve, átevíckéltek a csatornán, ki Tódzsó túlterhelt bárkájának szélébe kapaszkodva, ki úszva, nyeldesve a vegyi anyagokkal szennyezett vizet. Nagy nehezen kijutottak a túlpartra, s félholtan elterültek. Fukuszuke figyelte, mi folyik, és a szeme előtt Gumi mohó képe villant föl a háttérben. Igaz, Guminak meg lehetett bocsátani, hiszen ha bukik az egész, ő viszi el a balhét. De a csapatgórék viselkedése sehogyan sem fért a Fukuszuke fejébe: hogy lehet, hogy csak azért adják ki az apacsokat a rendőrségnek, mert nagyobb konchoz akarnak jutni az apacsok apró garasaiból. Ilyenek jártak Fukuszuke eszében, mikor az elviselhetetlen büzzel partra vergődő apacsokat nézte.

Pontosan senki nem tudta, hányszor tárcsázta föl Gumi a száztízest, hogy a teleplakókat rendőrkézre adja. Senki sem tudta, vajon a rendőrség felhasználja-e az értesüléseket, amiket tőle kapott. Valamivel később ugyanarra a számra hamis információk is befutottak, és a *razziák* egy része hiábavalónak bizonyult. A zsaruk gyakran pofára estek: akkor jelentek meg a bányában, amikor a drótosok jelzésére már mindenki kereket oldott, sőt olykor napközben rohantak elő, amikor az apacsok a megfeszített éjszakai munka után édesen aludtak. Fukuszuke egyszer vidám kiáltozásra ébredt.

- Mi vaaan? - kiáltott ki az ablakon.

Seregnyi férfi rohant röhögve a csatorna felé, futás közben ketten-hárman hátrafordultak:

- Razzia!

- Vonulnak a zsaruk!

- Kopók csaholnak!

Fukuszuke utánuk eredt. Mire kiért a gátra, az összecsődült apacsok mind a túlpártot bámulták: állig felfegyverzett rendőrök háta mögött motorbiciklik és dzsipek berregő motorral, távolabb pedig csönd honolt a napfényben fürdő végtelen, pusztasíkságon. A zsaruk érkezésének híre délben terjedt el a telepen, mikor az apacsok békésen szunyadtak viskóikban, mindenki, ahogy volt, úgy rohant elő a házból, fehér alsógatyában álltak a töltésen az apacsok, és röhögve mutogattak a zsarukra. A rendőrtiszt rákvörösen szaladgált föl-alá, de tehetetlen volt, és csak dühösen szitkozódott.

- Ne, ne röhögjétek, nem lesz jó vége! - Kim riadtan kószált a tömegben, hol az egyik, hol a másik apacsot fogta vállon, nógatva őket, hogy menjenek vissza a telepre, de mindenki elhessegette. Fukuszuke már kibáméskodta magát, és hazament. Legnagyobb meglepetésére a házból, melynek lakóiról azt hitte, hogy mind a gáton vannak, Gumi surrant elő sunyi képpel. Metsző pillantással végigmérte Fukuszukét, aztán gúnyos mosollyal szólt rá:

- No, érdekes volt?

De még mielőtt Fukuszuke bármit is szólhatott volna, már ott se volt, eltűnt a folyóparttal ellenkező irányban.

Eljutottak tehát az akció harmadik szakaszáig. A kitűzött célt - legalábbis ami a fejtelenséget illeti - nagyjából elérték. Kimnek és Guminak, a többi góré segítségével sikerült olyan látszatot keltenie, mintha a megzavarodott apacsok szervezetlen tevékenysége egyenes következménye volna annak, ami az utóbbi időben történt. De a telepen egyre romlott a helyzet, és már lehetetlen volt megállapítani, mikor mozgatja a dolgokat a terv, és mikor csak a megvadult tömeg tehetetlensége. Egyetlen elgondolásukat sikerült csak saját erejükből valóra váltaniuk: Kim és Gumi kergette el az apacsokat a raktár környékéről, meggyőzve őket, hogy az ezüstről szállongó szóbeszéd csak üres fecsegés. Ami ezenkívül történt, előbb vagy utóbb nélkülük is bekövetkezett volna, a szükség szorongatta az embereket, a telep súlyos helyzetbe került. Kim és Gumi csapkodták a pörgettyűt, amely nélkülük is pörgött volna, de amikor valóra akarták váltani, amit kiterveltek, úgy megkerült, hogy már a közelébe se férhettek.

Egy augusztusi éjjelen a csapatgórék összehívták a leghűségesebb apacsokat, hogy tudomásukra hozzák az ezüstlemezek megszerzésének tervét. Mind egy szálig boldogan ráálltak, hogy részt vegyenek az akcióban, már csak azért is, mert a gyakori rendőrporlyák miatt gyötrődtek a semmittevéstől, hiszen ki se dughatták az orrukat a telepről. Alig múlt dél, többen megszimatolták, hogy készül valami, és kibújtak a vackukból. Déltől estig sokan összegyűltek. A csapatgórék meghallgatták, kinek mi az óhaja, és az önként jelentkezőket a *rohamcsapatba* vagy a *zajongók* közé sorolták be, megmagyarázva nekik, mi a feladatuk, milyen jelre mit tegyenek. Az apacsok utasítást kaptak, hogy az akció kezdetéig ne csoportosuljanak, nehogy valamelyik spicli gyanút fogjon. Azután egy öregekből és rokkantakból álló csapat elindult örködni a rendőrörshez. Néhányan az éj leple alatt a Szugijamába mentek földerítésre. Kim a komódnak támasztotta hátát, és szorgalmasan jegyezte az önként jelentkezőket. A többi csapatnál is pontosan fölírták mindenkinek a nevét, aki csak a legapróbb részt is vállalta az akcióban. Ezek a jegyzékek azután Kimhez kerültek. Kim minden jelentkezőt figyelmeztetett, amikor felírta a nevét:

- Nehogy eszedbe jusson valami ostoba tréfa, mert nem viszed el szárazon. Fogom ezt a papírt, és leadom, ahol kell.

Az önkéntesek, amikor Kim fölírta a nevüket, Gumi elé járultak, aki szintén ott ült a szobában. Gumi tanácsokat osztogatott a rohamcsapat tagjainak: készüljenek jól föl az éjszakai melóra, mert erő kell ám hozzá; a zajongókat pedig figyelmeztette, hogy egy ujjal se nyúljanak a rendőrökhöz és a csöszökhöz.

- Figyelem! Ha jönnek a kopók, az első ember, aki észreveszi őket, elordítja magát: „Oszolj!” Akkor aztán ki-ki a szerencséjére és a lábára bízhatja magát.

Minden úgy ment, mint a karikacsapás, de a döntő pillanatban valami váratlan történt, amitől az egész terv fölborult. Gumi csak az ezüstös ládákat célozta meg, úgy számított, hogy megtevéstésül ugyan magukkal visznek némi ócskavasat is, aztán eldobják az úton valahol, vagy a telepre szállítják. De az önkéntesek féktelen mohóságukban - s ez nem volt beleszámítva a tervbe - követelték, hogy szerezzék meg az összes ócskavasat is.

- Majd fogunk szőrözni! - mondta valaki, és kapzsin villogott a szeme. - Mít gatyáztok! Mindent megfűjünk, ami csak van. Amennyit csak találunk.

- Hülye! - sziszegte Gumi dühösen. - Elképzeled, mennyi ott a vas? Egész nap se tudnánk föl-pakolni. Van valami halvány fogalmad, mire hajtunk?

De a másik rá se hederített. Fölállt és ádáz mosollyal odavetette:

- No persze, csak az ezüstre - köpte oda. - Kretének! - tette hozzá, és kendőzetlen megvetéssel kiment a szobából. Kim utánafordult.

- Te kokós idióta! - sziszegte, de pillantása találkozott a Gumiéval, és elhallgatott.

De amikor mindenki ugyanezzel jött, kénytelenek voltak engedni. Hiába próbálták meggyőzni a többieket, hogy semmi teteje annak, amit követelnek, rekedtre beszélhették magukat, az apacsok makacsul egyre azt hajtogatták, hogy bűn lenne otthagyni azt a sok vasat a raktárban. Csak a számok különböztek: volt, aki azt mondta: „Ha három mázsa, elmarjuk mind a hármat!”, a másik meg. „Ha ötszáz kiló, visszük mind az ötszázat”. Akadt, aki egy tonnát emlegetett. Hallani sem akartak róla, hogy csak egy részét vigyék magukkal. „Nem, szó se lehet róla! Minden darab vasat, az utolsó szemig!” Gumi és Kim akkor megpróbálta többé-kevésbé őszintén előadni a legkevésbé kapzsi és mohó apacsoknak, mennyit kínlódtak, hogy a rendőrség figyelmét elvonják az ezüstös ládákról, mennyi viszontagságot kellett elviselniük miattuk a telep lakóinak. De ők csak üres tekintettel hallgatták.

- Van ezüst vagy nincs, ki tudja, a vas az biztos, vagy nem? - Azzal füttyülve a további magyarázatokra, odébbálltak.

- Mért nem akarnak hallani sem az ezüstről?

- Mi magunk próbáltuk elhítenni velük, hogy hamuka az egész. Most aztán, azt mondják, jobb ma egy veréb... Ha beüt a balhé, nem esnek úgy pofára.

Kim és Gumi újra megbeszéltek mindent: az egész vashegyet a telepre cipelni persze öngyilkosság. A zsaruk a telepig üldözik az apacsokat, és világos, mint a nap, hogy válogatás nélkül mindenkit lefognak. Másfelől viszont, mivel több tucat apacs vesz részt az akcióban, a rendőrök azt hiszik majd, hogy az apacsok végső elkeseredésükben cselekszenek így, az általános fölfordulásban tehát könnyebb lesz elrejtetni az ezüstöt; nem érdemes tovább hadakozni a résztvevőkkel, annál is kevésbé, hogy az egység most mindennél fontosabb.

- Fő az ezüst!

- Hát persze, az ezüst.

Kim és Gumi próbálta meggyőzni egymást, de feltörő aggodalmát egyikük sem tudta magába fojtani.

Azon az éjjelen, tizenegy körül az apacsok a telep minden sarkából a Benten-hídnál gyűltek össze. Mindenki szedett-vedett, sötét színű zubbonyt és nadrágot viselt, lábukon pedig, mintha összebeszéltek volna, gumitalpú tabi vagy tornacipő, amelyben teljesen hangtalanul járhattak.

Fukuszukét az elterelő hadmozdulatot végző brigád élére osztották be. Mikor odaért a gyülekezőhelyre, a villanyoszlop mellett a sötétben néhány tucatnyi embert pillantott meg. Odament az egyikhez, és mintegy mellesleg megkérdezte:

- Nem láttad a Félszeműt, a Kim csapatából?

A másik némán ellökte, de olyan erővel, hogy Fukuszuke összegörnyedt a fájdalomtól. Rájött, hogy így se Félszeműt, se Homokot meg nem találja. Hamarosan észrevett egy közeledő alakot. Amikor a közelébe ért, végigsimította Fukuszuke hátát egész föl a tarkójáig, aztán leült mellé, és a kezébe nyomott valamit.

- Fogjad. Külön juttatás, erősítőnek - súgta a fülébe.

Fukuszuke érezte, hogy tojás. Jobb kezébe fogta, a ballal végigtapogatta a másiknak az arcát, aztán a füléhez hajolt, és alig hallhatóan megkérdezte:

- Mennyi?

- Húszen darabja, később is fizethetsz - a szájából forró lehelet bűze áradt feléje. A férfi már ment volna tovább, de Fukuszuke karon ragadta, és szemrehányón kérdezte tőle:

- Azt mondd, külön juttatás, akkor hogy szedsz pénzt érte?

Csendes vihogás volt a válasz:

- Így jobban hangzik, azért találtam ki.

A férfi békítőleg meglapogatta Fukuszuke hátát, aztán továbbállt. Fukuszuke a fogával feltörte a tojást. Alighanem mindenki kapott.

- Köszönöm a fáradságát - hallott valahonnét a sötétből egy halk hangot.

Amíg a tojást kihörpölte, óvatos léptek nesze és halk nyikorgás ütötte meg a fülét. Tudta, hogy kocsikerekek nyikorognak, megérkeztek a várva várt „spéci” kocsik, a neszekből ítélve mind a négy. Aki az elsőt húzta, megállt, és fojtott hangon megszólalt:

- A rohamcsapat?

Fukuszuke fölismerte Gumi hangját. A villanyoszlophoz gyűlt apacsok máris a kocsik körül tolongtak.

- Zajongók, rajta! - vezényelt Gumi. Fukuszuke még föl sem ocsúdott, a „spéci” kocsik máris kilódultak.

- Rajta!

- Gyerünk, gyerünk!

- Nyomás! - hallatszott mindenfelől a biztatás.

A hídtól a raktárig vezető mintegy százméteres szakaszon - a volt fegyvergyár főbejárata mentén - sima, döngölt út futott. Félúton volt a rendőrbódé, előtte a lámpa égett, a másik lámpa a raktár bejáratát világította meg. Másutt sötétség borult az útra. A rendőrök és a csőszök alighanem régen aludtak már, a két csőszház ablakában régen kialudt a fény. A négy kocsi és tucatnyi apacs egyetlen gomolyagként, sebesen halad, testetlen árnyként szelik át az első lámpa fénykörét, még néhány másodperc, a második lámpa alá érnek, a hajrások nekifekszenek a kocsirúdnak, és könnyedén, akár az akrobaták, pontosan a raktár bejárata elé vontatják a kocsikat.

- Rakodj! - hangzik fel Gumi parancsa, és a zajongók abban a pillanatban éktelen ordítózásban törnek ki, kiáltoznak, kurjongatnak, ahogy a torkukon kifér. A rohamcsapat a zűrzavar közepén nekilát a rakodásnak. Mindent felrámolnak: faládákat és rozsdás vasat. Fukuszuke is ordítózik, kurjongat a sötétben támolyogva, bukdácsolva belerúg valakibe, nagyokat káromkodik.

Gumi a nagy erőfeszítés közepette az ócskavashegyen át egyszer csak meglátja, hogy fény gyúlt ki a csőzházak ablakában. Gyorsan fölméri, milyen messzi van a híd, és a raktár felé fordulva belekiált a sötétbe:

- Húzd!

Az apacsok hanyatt-homlok rohannak a kocsikhoz, körbefogják, és bukdácsolva nekiiramodnak. Amint elszáguldanak az őrház mellett, sarkig nyílik az ajtó, kiáltások hallatszanak odabentről, de az apacsok már messze járnak, csak a szél füttyül a nyomukban.

A kocsik átrobognak a hídon, s már a telepen járnak, amikor Guminak megbicsaklik a lába. Megtántorodik. Már-már a testén érzi a rozsdás vassal teli kocsik súlyát, ellöki magát a földtől, megragadja a kocsirudat, s felhúzza a lábát, ott függ a levegőben. A távolban felsüvöltenek a rendőrautók szirénái. Gumi azon igyekszik, hogy le ne pottyanjon. Odafordul a kocsihúzókhöz:

- Oszolj, oszolj! - kiáltja.

Az apacsok elengedik a kocsit és szétszaladnak. A kocsit meginog, és Gumi nem tudja tovább tartani magát: leesik a rúdról. Az apacsok a sötétség leple alatt szétszélednek.

Utolsó fejezet HOVÁ?

Ahol a csikó elmerült, ott víz volt.

RÉGES-RÉGI MONDÁS

1

A terv kudarcba fulladt.

Akkora felfordulás, mint aznap éjjel, sosem volt még a telepen. Fukuszuke a „spéci” kocsit toltta, már közel jártak a telephez, amikor meghallotta a szirénák vijjogását, és mert Gumi „oszolj”-t kiáltott, ideje sem volt, hogy gondolkodjék, mi lesz, ha a megvadult kocsi Gumit eltíporja; akár a többiek, ő is fejvesztve menekült, sejtelve sem volt róla, mi történik a háta megett. Nem nézte, merre-hová, vaktában szaladt a sötétben, kunyhók között bujkált, hátsó kapukon osont ki-be, nagy ügyel-bajjal végül mégis kijutott a telepről.

A rendőrség aznap éjjel óriási razziát tartott. Lezártak minden utat, minden kijáratot, sehol egy rés, ahol az apacsok átcsúszhattak volna. Fukuszuke, mint az egér, hol az egyik, hol a másik ösvényen surrant végig, de amikor látta, hogy sehol sem juthat át, elindult a Hiranogava felé. A folyót reflektorok pásztázták, nem is egy. Két csónak állt ott, a vízirendőrség két motorosa. Semmi kétség, a folyó torkolatából jöttek, az oszakai öbölből, a csatornahálózaton át, szinte érthetetlen, hogyan tudtak észrevétlenül feljutni. A rajtaütés mindenesetre sikerült. A telepre özönlöttek a rendőrök, állig fegyverben, a szirénák vijjogása pedig arról tanúskodott, hogy az igazi „spéci” kocsik is mindjárt megjelennek. Fukuszuke elvergődött a gátig, éppen sikerült hasra vágódnia a fűben: reflektorcsóva hasított a feje fölött a sötétségbe. Hallgatózott: lábdobogás, káromkodások, szirénasüvöltés. „Két gépesített rendőrosztag, száz ember” - állapította meg magában.

Azon törte a fejét, hogy átússza a folyót, és elrejtőzik a Szugijama végtelen sötét térségein, de az utat eltorlaszolták a rendőrcsónakok; a telepre visszamenni - akár ha éjjeli lepke repülne a lángba; más választása nem maradt, oldalvást araszolva, mint a rák, kúszott a fűben, hogy legalább a reflektoroktól távolabb kerüljön. Visszafojtotta lélegzetét, a töltés felől vízcsobbanást és kiáltásokat hallott: néhány megriadt apacs ugorhatott a csatornába az üldözők elől. Ordításukban volt valami esztelen, tragikomikus, mint mindig, amikor a teleplakók kilátástalan helyzetbe kerültek. Akadt, aki elutasította a rendőrök segítségét, de mikor már-már megfulladt, könnyörgőre fogta a dolgot. A rendőrök azon igyekeztek, hogy kihúzzák a vízből a fulladozó apacsokat, akik kétségbeesetten csapkodtak, mint a vízimadarak, ha az olajtól összeragad a tolluk. Hol jobbra, hol balra irányították a motorcsónakokat. Az ordítózásban és a vad csapkodásban Fukuszuke tisztán kivette az egyik rendőr hangját:

- Mi a fenének költöttek fel az éjszaka közepén? Hogy ezeket a hülyéket mentsük? - Átkozódva dobta a kötelet az egyik fuldoklónak.

- A rend és nyugalom fenntartása érdekében - hangzott a kaján válasz, nyilván egy idősebb ember hangja.

- Frászt! Nem éri meg! - kiabált vissza az első bosszankodva.

Hogy azután mi történt, azt Fukuszuke a többiektől tudta meg.

Sokáig kúszott oldalazva, csak a tehetetlenség hajtotta, és végül a bozótnak olyan részén találta magát, ahová sem a reflektorfény, sem a folyóról hangzó lárma nem ért már el. Langyos pára áradt a földből, és szörnyű bűz, mintha valaki levetette volna a cipőjét, és izzadt lábát dugdosná az orra alá. Lefeküdt a fübe, bámulta az éjszakai eget, és azon elmélkedett, hogy milyen undorító állat is az ember: tárd föl előtte a gyöngeségedet, nyomban kihasználja.

A telepen addigra szörnyű lett a zűrzavar. Az asszonyok, gyerekek, öregek, nyomorékok, epilepsziások mind előbújtak viskóikból. Amint a rendőrök megpillantották, éktelen ricsaj támadt. A rendőrök megpróbálták a házakba behatolni, de hasztalan próbálkoztak. Az asszonyok botokkal és pálinkásüvegekkel fölszerelve ugráltak elő, ott köröztek a rendőrök közelében, bottal fenyegették őket, de ha a zsaruk feléjük tartottak, félreugrottak, mert jól tudták, hogy börtönbe kerülhetnek, ha csak hozzájuk érnek is. Az asszonyok buzgón öntözték a csatornába a pálinkát, pedig a zsaruk próbálták lebeszélni őket. Elég volt ezeknek a rongyos amazonoknak az arcába nézni, máris tudhatta akárki, hogy utolsó leheletükig elszántan védelmezik lakóhelyüket. A rendőrök az üvöltözéstől és az asszonyok mocskos hajából, izzadt testéből áradó büztől szédelegve meghátráltak.

Az éktelen ricsaj és általános felfordulás közepette a rendőrök, akik ezért jöttek, hogy az árut elkobozzák, megpillantottak egy borzalmas alakot. Ott hevert az úton, a telepnél, ahol az asszonyok lökdösődtek, az egyik „spéci” kocsi kereke alatt: Gumi volt az. Hátát szétroncsolta a kocsin felhalmozott ócskavas több mázsányi súlya. A gumikerék alatt nyögve rángatta a fejét, rángott keze-lába, mint valami gombostűre szúrt rovaré. Mikor társai a szirénázást meghallva szétugrottak, a szabadjára engedett kocsi saját súlyától nekilódult, szétroncsolta Gumi hátát, aztán a villanypóznának ütközve megállt. Csak úgy lehetett kiszabadítani Gumit, hogy a kocsit leemelik róla. A rendőrök izzadva hányták le a kocsiról az ócskavasat, kénytelenek voltak segítségül hívni a ricsajozó asszonyokat is. Ahogy kihúzták a kerék alól, Gumi elvesztette az eszméletét. Mikor a dzsipre cipelték, keze-lába élettelenül lógott, mint a fa.

Gumival együtt az összes elkobzott ócskavasat is a rendőrsre szállították még az éjjel. Mikor néhány óra múlva az apacsok, félősen jobbra-balra sandítva, visszazállingóztak a telepre, már semmi sem volt az úton. Eltűntek a kocsik és velük együtt a töltényhüvelyek, ventilátorok, réz- és vaslemezek, kábelek, rozsdás vasdarabok és a többi kacat. És nem voltak ott a híresnevezetes ezüstös ládák sem. Fukuszuke, mikor a töltésről hazatért, meglepetve vette észre, hogy a teleplakók cáfolhatatlan tényként emlegetik, hogy volt ezüst. Mielőtt elindultak volna, tízből hatan-heten még a ládák létében is kételkedtek, most meg, hogy a rendőrség újra elkobozta őket, az utolsó szálig minden apacs hitelt adott a szóbeszédnek. Leírhatatlan ricsaj és üvöltés közepette persze mindent fölpakoltak a kocsikra, ami csak akadt, még hozzá vaksötétben, de most mindenki azt erősítgette, hogy azok a bizonyos ládák közben valamikor már-már éppen az ő kezében voltak, azt pedig mondani sem kell, hogy ő is ott volt, mikor felrakták a kocsira. Ha valamelyik sarkon vagy az úton álldogáltak, vagy a ház előtt beszélgettek, másról sem folyt a szó, mint az ezüstös ládákról. Az elbeszélések mind újabb, pontos részletekkel gazdagodtak. De amikor Fukuszuke, csak úgy kíváncsiságból, vallatóra fogta az egyik apacsot, az mord pofával ködös fejtegetésbe kezdett, és hogy megerősítse, amit mond, egyik társára hivatkozott. Fukuszuke a másikat is megkereste, az meg egy harmadikra hivatkozott, a harmadik újra az elsőre, és így tovább. Lehetetlen volt pontos értesülésekre szert tenni: minden homályos volt, minden szétfoslott, elillant, akár a földből áradó légáramok. Fukuszuke sokáig bolyongott a telepen, kihallgatta a beszélgetéseket, és arra a következtetésre jutott, hogy senki sem tud biztosat az ezüstlemezekről. Fölrakták-e vajon a kocsikra? Láta-e egyáltalán a félkezű-féllábú földérítő az ezüstöt? Amint ilyen kérdésekkel hozakodott elő, minden hitelt veszítette, ködössé, zavarossá változott. Saját szemével senki sem látta az ezüstös ládákat, még a nyomorék földérítő sem, akit elkaptak a csőzők abban a pillanatban, mikor rájuk bukkant. A

górék lefizették a csőszöket, és azok egyre bizonygatták, hogy a raktárban az ócskavas között valamiféle faládák rejlenek, de nyilvánvalóan merő fantázia volt az egész: a górék terelték a beszélgetést a ládákra, amazok meg csak mondták, amit vártak tőlük.

Ezután következett az az időszak, mikor jóformán az egész telep ott lófrált éjjel-nappal a raktár körül, de senki sem látta a saját szemével a leírásnak pontosan megfelelő ládát. Akit csak Fukuszuke vallatóra fogott, mindenki határozatlanul válaszolt: igen, mintha látott volna valami hasonló ládát, de végül is ki tudja... Nincs persze kizárva, hogy a raktárban és a raktár körül tökéletes összevisszaságban tornyosuló tíz- és tíztonnányi rozsdás vas között ott hevert valahol öt vagy tíz láda, talán pontosan olyan méretű is akadt, mint amit kerestek. És ez a néhány láda volt az oka, hogy majd nyolcszáz ember teljes két hónapon át orránál fogva vezette egymást, összebeszéltek, elárulták a barátaikat, képtelen zűrzavart kavartak a telepen. Az apacstelep lakóinak tevékenysége hagymafejhez hasonlított, amelyről egymás után fejtették le a rétegeket, hogy eljussanak a közepéig, míg végül semmi sem maradt belőle. Csak a gyomra korgott mindenkinek. Horpadt, sötét gyomrok, nem akartak elhallgatni, akármennyit csitítgatták is őket. Mint a hólyag, hol földuzzadt, hol lelohadt bennük a remény, cselekvésre sarkallta, majd végső kétségbeesésbe hajszolta a gyomrok tulajdonosait. Akárhányszor fölvdághatja az ember ezeket a gondolat-hólyagokat a bizonyítékok könyörtelen szikéjével, amíg a gyomor üres, a valóságos vagy képzelt hólyagok újra és újra előbújnak: gúnykacajjal felfakaszthatod az egyiket, nyomban újraéled, vagy másik születik a nyomában.

Nem csak a telep lakói bizonyultak hiszékenynek. A terv meghiúsulását követő napon Fukuszuke belenézett az újságba, s egy cikket talált benne a történetéről. A közlemény szerint három rendőrosztág és a vízirendőrség két motorcsónakja vett részt a razziaiban, összesen száznolcvan embert mozgósítottak. Fukuszuke a reggelinél látta, amint Kim a cikket olvasva a fejét ingatja, s mintha semmi köze sem volna hozzá, odadörmögte:

- Iiigen, nagyon nagy fogás volt.

Addig az újságok csak gúnyolódtak az apacsokon, de ezúttal hangot váltottak. Fenyegetésektől fröcsögtek a cikkek. Az ártatlan kis tolvajokat veszélyes, szervezett bűnöző bandának tüntették föl. A rendőrfőnök határozott intézkedéseket ígért az apacstelep ellen. Alighanem ette a düh, hogy száznolcvan embere alig négy-öt apacsot tudott elfogni.

Kim kétszer-háromszor figyelmesen végigolvasta a cikket, és gondosan megválogatta a szavait:

- Bizony, van mit megbeszélünk egymás közt. Hiszen, ha a telepre jövők figyelmét elvonják az ócskavasról, akkor merre kacsingatnak vajon? Ez a fő. Rosszul is fordulhat a dolog... - Hallgatott egy percig, aztán Fukuszukéra nézett, és hozzátette: - Persze nem rólam van szó...

Kimnek és Fukuszukénak hozzá kellett már szoknia a töméntelen újságcikkhez, amelyek gúnyolták és átkozták az apacsokat. Eddig szinte föl se vették, Kim is csak néhány találó, de már unalomig ismételt szitkot eresztett meg a firkászok címére. Ám amikor a fent említett cikk második hasábját olvasták, akaratlanul is összenéztek. Az ezüstről esett szó benne.

A közleményben az volt, hogy az egyik letartóztatott, akit a nagyméretű közös akció okáról kérdeztek, azt válaszolta, hogy mindenkit elkábítottak az ezüstről. De ahogy a résztvevők felől faggatták, erről az emberről is nyomban kiderült, hogy súlyos emlékezetkiesésben szenved, akárcsak a társai. Megnevezték neki Kimet, Gumit, másokat is, de egyre azt hajtogatta, hogy nem ismeri őket. A Pénzügyi Igazgatóság, amelynek a fennhatósága alá tartozott a Szugijama területe, fölényesen cáfolta az ezüstről szóló hírt. Képviselője kijelentette, hogy némi rézen kívül az apacsok csak rozsdás vashulladékot loptak el a raktárból. A rendőrség azt nyilatkozta, hogy csupán a Pénzügyi Igazgatóság kérésére intézkedett, és elkobozta a rabolt holmit, de az

ezüstről egy szót sem szólt; hogy azért kell a rendőrségnek ilyen jelentéktelen raktár miatt éjjel-nappal az apacsok után loholnia, mert a Pénzügyi Igazgatóság trehányul végzi a dolgát. Erre a Pénzügyi Igazgatóság a militarista csoportra hárította a felelősséget, amely hatalmas területeket fecsért el, továbbá arra panaszkodott, hogy milyen nyomorúságos összegeket kap a volt fegyvergyár területének őrzésére. Kim és Fukuszuke figyelmét azonban nem ez a torzsalkodás keltette föl, hanem azt próbálták kivenni a cikkből, hogy hol lehet most az ezüst. Megfeledeztek a reggeliről, szinte belebújtak az újságba, újra és újra elolvasták a cikket. Kim feszült arcán látszott, hogy a rövid interjúból valami többet akar kiolvasni, mint amit a tények egyszerű felsorolása mond.

- Nem az a lényeg, réz volt-e vagy ezüst. Még ha valóban ezüst rejlett volna is a ládákban, az újságok akkor sem írnák meg, hiszen a főnökség akkora ribilliót csap, hogy szerterepülnek a tollak: súlyos mulasztás, mondanák, ilyen sokáig a szabad ég alatt hagyni a nemesfémeket! Itt aztán, akárhogy is forgatjuk, hazudni kell a hivatalnokoknak. Beszélhetnek rézről, ólomról vagy rozsdás vasról, mindegy, csak ezüstről ne. Én arra vagyok kíváncsi, hogyan csavarják a szót, mert abból talán kiderül valami az ezüstről, még ha nagyon kevés is.

Kim többször is végigolvasta a cikket, egyre szeretett volna fenyegetőzést, zavart vagy mentegetőzést kiolvasni a Pénzügyi Igazgatóság képviselőjének szarkasztikus válaszából. Véleménye szerint már nem is az a kérdés, volt-e ezüst vagy nem, hanem kinek-kinek az önbecsülése, vagy ha úgy tetszik, a mundér becsülete forog kockán.

Tegyük föl, hogy volt ezüst, de hisz a rendőrség elkobozta, tehát a semmiből született, és újra semmivé lett, nem marad más hátra, mint hogy megbékélnek a helyzettel; de mivel az akció túl sokba került az apacsoknak, legalább némi erkölcsi kárpótlást szerettek volna maguknak. Ez az, ami Kimet nem hagyta nyugodni. De ez a száraz, rövid közlemény ugyancsak sovány vigaszt nyújtott.

Kis idő múlva abbahagyta az újságolvasást, fölnezt, és keserű képpel felmordult:

- Hú, a fene egye meg! - Aztán a sarokba hajította az újságot, és bosszúsan hozzátette, mintegy önmagának: - Ami az újságban van, abból csak a sakkfeladványokat lehet elhinni, meg a dátumot.

- És még valamit.

- Micsodát?

- A halálozási közleményeket.

- No, azt ugyan nem. Sokat ismerek én, akit az újságok már rég a túlvilágra küldtek, aztán élnek világukat mind a mai napig.

Kim és Fukuszuke tovább fecsegték egy darabig, aztán lerogytak aludni a gyékényre - hiszen az elmúlt éjszaka le se hunyták a szemüket. Olyan volt a fejük, mintha ólom húzná lefelé. Kim párnát rakott dagadt hasára, és becsukta a szemét. Aztán újra kinyitotta, úgy látszik, még mindig nem tudott megbékélni, mert az ágy fejénél heverő újságra pillantva, a szemével mutatta Fukuszukénak azt a helyet, ahol a rendőrség és a Pénzügyi Igazgatóság marakodnak, és ki-ki a másikra hárítja a felelősséget.

- No csak csaholjanak egymásra - mondta némi elégedettséggel a hangjában, és megnyugodva lehunyta a szemét.

Aznap délután Fukuszuke, Kim utasítására, végigjárta a csapatgórétat, hogy újabb tanácskozássra hívja őket a tésztavendéglőbe. Ugyanazok gyűltek össze, akik először is jelen voltak. Lehorgadt fejjel, komoran üldögéltek. Amíg a többiekre vártak, mint első alkalommal,

néhányan kockát vetettek vagy kő-papír-ollót játszottak, kortyolgatták a pálinkát meg a kalpiszt, de nevetni senki sem nevetett, borsos tréfákat sem eresztettek meg, s még a játék is, amelybe csak azért fogtak bele, hogy agyonüssék az időt, egyre durvább hazárdjátékká változott, itt is, ott is ingerült szóváltás kerekedett.

Azért hívta egybe a társaságot, mondta Kim, hogy megvonják a mérleget. Az apacsok egymással versengve azt követelték, hogy fogják meg az árulót, álljanak bosszút rajta, mert az mégiscsak túlzás, hogy egy ember miatt ilyen súlyos vereséget szenvedtek. De Kim meggyőzte a társaságot, hogy árulót aligha találnak, és a pénzügyi elszámolásra terelte a szót. Elmondta, hogy először is a négy kocsi árát kell megtéríteni, amelyeket a rendőrség az ócskavassal együtt elkobzott. Akadt régi is közöttük, de újat is vettek, külön az ezüstös ládák megszerzésére indított akció céljára. Nagy a veszteség, hiszen minden egyes kocsi tizenötezer jenbe került. Kim az eszükbe idézte, hogy a négy kocsi a négy csapatgóré tulajdona volt, és azt javasolta, ki ki találja meg a módját, ahogy elszámolhat a csapatával. De Félszemű és a többi hajrás tiltakozott, mondván, hogy akkor a csapatok tagjai húzzák a rövidebbet. Végül megegyeztek, hogy a kiadás felét a csapatgórék vállalják, a másik felét pedig egyenlő arányban szétosztják mindazok között, akik részt vettek az akcióban, akár tagjai valamelyik csapatnak, akár nem. A csapatgórék úgy számítottak, hogy a „spéci” kocsikat valamikor mégiscsak visszakapják a rendőrségtől, ezért vállaltak nagyobb terhet magukra. Azután elhatározták, hogy a zárkában ülőkért kifizetett váltságdíjat és az élelmiszer-küldemények árát egyenlő arányban osztják el minden résztvevő között. Egyszerű logika volt ez: a terv meghiúsult, minden résztvevő áldozat; ha sikerült volna, mindenki megkapja a részét, ezért most a veszteségben is osztoznak. Ezt el is határozták, de akkor vita támadt, hogy ki mennyit ült, és kiért mennyi váltságdíjat fizettek. Kiderült, hogy azok sem emlékeznek rá pontosan, akik ültek, mert túl gyakran kapták el őket, alig jöttek ki, máris újra odabenn találták magukat, a csapatgórék pedig, bár megígérték, megfeledeztek róla, hogy pontos feljegyzést vezessenek. Hogyan számítsák ki ezeket a kiadásokat? Mindenki tanácstalan volt, a rendőrségre meg csak nem mehetnek igazolásért. Hallgatagon ültek, komoran törték a fejüket valami megoldáson.

Akkor Kim benyúlt a zsebébe, előhúzott egy nagy, gyűrött jegyzetfüzetet, amilyent az egyetemisták használnak, és az asztalra dobta.

- Itt minden föl van írva, az utolsó jenig, összeszámolhatjátok.

Szétnyitotta a füzetet. Fukuszuke ceruzával gondosan bevonalkázott oldalakat látott: az időpontok és nevek bejegyzésére szolgáló rubrikák egymásra toluló írásjegyeiktől hemzsegték. Minden név mellett ott volt, hogy az illető milyen büntetést kapott, mennyi bírságot fizetett, mennyit ült, és így tovább. A jelenlévők nézegették a füzetet, tüzetesen megvizsgálták dicső tetteik oldalakra nyúló krónikáját, és leforrázva mosolyogtak.

- Guminak köszönhetitek. Rendkívüli ember. Szeretném tudni, vajon mivel foglalkozott azelőtt - mondta Kim, és a füle tövét vakargatta, aztán elhallgatott. Mindenki önkéntelenül arra gondolt, amit az asszonyok meséltek: hallották, hogy Gumi gerince megroppant, amikor a rendőrök az elmúlt éjszaka kiszedték a „spéci” kocsi alól. Valaki, persze csak halkan, felemlgette, hogy Gumi annak idején titokban mindenkit fölkeresett, aki a zárkából szabadult.

A tanácskozás hamarosan véget ért, és az apacsok elhagyták a vendéglőt. Hazabandukoltak, ki a saját házába, ki a szálláshelyére.

Kim házában még aznap késő este megjelent egy rendőr. Kim föl kísérté az emeletre, abba a szobába, ahol Gumi lakott. Ahogy a zsarut meglátták, Félszemű, Gon és Homok eltolták a sült belsőséggel teli tálat, és ahogy voltak, szinte pucéran iszkoltak ki a hátsó udvarra. Fukuszuke, Kim és a rendőr nyomában, fölment az emeletre. Gumi fekhelye mellett egy üres kétliteres

pálinkásüveg hevert, meg két-három ing, egy zubbony és egy nadrág. Tüzetes keresgélés után a fejtámasztó alatt találtak néhány ezerjenes bankjegyet újságpapírba csavarva. Ez volt minden, amit Gumi hátrahagyott. A rendőr a valódi nevét, életkorát, állandó lakhelyét tudakolta Kimtől, de mivel nem kapott világos választ, ingerülten csettintett a nyelvével, és a ceruzájával a jegyzetfüzetét verte. Alighanem ismerte az apacsok szokásait, mert nem gyötörte több kérdéssel Kimet, tudta, hogy úgysem kap választ, hanem elment.

Kim és Fukuszuke a rendőrkórházban találták meg Gumit. Gördülő ágyon feküdt. A boncteremben hideg áradt a betonpadlóból, erős karbolszag csapott az orrukba, az árnyékmentes lámpa, nyilván a gyenge feszültség miatt, csak pislákol, szürkés homály terjengett a helyiségben, akár a hajnali köd.

- Megnézik?

- Neem, csak az arcát, ha megengedi.

- Összezúzódtott a gerince, és két bordája is eltörött. Szóval palacsintává lapult...

- Talán munkás, és elkapta a gép?

- Nem... Az apacsok közül való.

Az orvos kissé meghökkent. Azután kopogó facipőiben kiment a boncteremből. Kim és Fukuszuke sokáig álldogáltak a hideg félhomályban, Gumi eltorzult faarcára meredve. Az ágy mellett kis asztal állt, rajta Gumi olaj -, sár- és rozsdafoltos nadrágja lógott. A madzag, amit őv helyett használt, ott hevert a gondosan egymás mellé rakott cipői mellett.

- Aj, jaj, kár érte - suttogta Kim. - Mi lehetett az igazi neve? - Fukuszuke hallgatott, kiszáradt szája szélét harapdálta.

2

A telepen lassanként minden visszazökkent a régi kerékvágásba, ki-ki végezte a dolgát. Azelőtt a gyémántról, mangánércről, platinakábelről szállongó hírek sose szivárogtak ki, most viszont az ezüst megszerzésére indított akció nagy visszhangot keltett a rendőrségen, a Pénzügyi Igazgatóságon és a sajtóban is, de tulajdonképpen csak a szokásos csalimese volt ez is - Gumi a gerincét törte, a telep lakói pedig szörnyű árat fizettek érte. Már mindennek vége volt, mikor az a szóbeszéd kelt lábra, hogy egy tudósító a razzia idején feljutott az egyik rendőrségi dzsipre, és elejétől végig figyelte az apacsok minden mozdulatát.

- Az apacsok sokkal egységesebbek és szervezettebbek voltak - nyilatkozta -, mint egy sajtósztrájk résztvevői.

De ez a dicséret senkit sem örvendeztetett meg, és nem könnyítette meg a dolgukat. Mind kíméletlenebbé váltak a rendőrportyák, az apacsok mást se tettek, csak menekültek, ahelyett hogy megkeresték volna a betevő falatra valót. Se éjjel, se nappal nem volt nyugtuk, és egyre fáradtabbnak, egyre nyomorultabbnak érezték magukat. Hol voltak már a víg napok, amikor a munkából hazatérőket a Hiranogava partján sült baromfival, húsos gombóccal kínálták a vándorárusok! Azokból, akik akkoriban a hordozható tűzhelyek körül, teli korsóval, féktelenül mulatoztak, trágár nótákat daloltak, mintha elszállt volna az életerő, most csak végigsurrannak a telepen, hajdani duhaj hangjukat suttogóra fogták, s mindegyikük arcán egyforma, csüggedt kifejezés ül. Mindenki behúzódott a csigaházába, bánat rejtőzik a szemük mélyén és éles ráncaik között; csak a saját magányukat és nyomorúságukat kérődzik vissza. A belsőség- és tojásárusok hiába kínálják portékáikat, az apacsok menekülnek előlük. A szekifeárus

minden reggel kiabálva megy végig a telepen a vágóhídról szerzett friss ínycsengésével, de csak egy-két ember lézeng körülötte. Az emberek alszanak a viskókban, fölbrednek, a másik oldalukra fordulnak, és alusznak tovább. Néha-néha bágyadt dörmögés hallatszik, olykor vad üvöltés hatol át a falon, de az is eloszlik nyomban, mint a köd.

A munka is egyre rosszabbul ment. Azelőtt mindig részletesen megtervezték az áru megszerzésének módját, hogy minél eredményesebben dolgozhassanak, most rendszertelenül, ötletszerűen csinálták, amibe belefogtak, és hiába fecsérelték az energiájukat. Az értelmetlen erőpazarlásnak különösen nyilvánvaló példája volt a fordítókörong esete.

A fordítókörong ott állt óriási betonlapzatán, ahol összefutottak a fegyvergyárba érkező vasúti vágányok, és arra szolgált, hogy a mozdonyokat és tehervagonokat mellékvágányra vagy holtvágányra terelje. A síneket már rég fölszedték az apacsok a váltó mindkét oldalán, a motor elrozsdált, ami mozdítható csak akadt rajta, azt mind széthordták. Ám a hatalmas fordítókörong továbbra is ott nyugodott súlyos betonlapzatán. Az acéllemezeket számtalan erős vaskarom fogta a betonhoz, a körong teljes súlyával belemélyedt, s úgy tetszett, gúnyosan kacag a körülötte tolongó apacsokon. Senki sem tudta, mennyit nyomhat - tíz tonnát, húszat? -, de annyi biztos, hogy ha valamiképp sikerülne is leszaggatni a betonról, akkor sem tudták elszállítani. A fordítókörong mellett a bozótban ösvényt taposott ki az apacsok gyors lába. A fűrészekkel és súlyos kalapácsokkal fölszerelt, tapasztalt emberek százszor és százszor tettek vele próbát, keringtek körülötte, hogy kitudják gyenge pontjait, ütésekké ostromolták. Az apacsok a telep alapításától kezdve sok éven át kötelességüknek tartották, hogy ha elmennek mellette, néhányszor rácsapjanak. Persze senki sem hitte, hogy leszakíthatja a betonlapzatról. De néha munka előtt, bemelegítésül, néha csak szórakozásból, vagy hogy izmaik erejét fitogtassák, kalapáccsal, fűrészsel nekiestek. Ki tudja, hány és hány ütés zúdult rá, mióta fönnáll a telep. Ezt a hagyományt megőrizték az emlékezetes éjszaka után is, amikor ezüstre vadásztak, sőt most még dühödtebben ütötték. Mind többen kóborogtak a betonlapzat körül, egyre gyakrabban zúdultak rá a súlyos kalapácsütések. Az apacsok kidagadó erekkel emelték karjukat, feszítették meg vállukat, pedig tudták, hogy semmi értelme. Fukuszuke sokszor tapasztalta, hogy elkeseredésükben fecsérlik az erejüket.

A rendőrök elől menekülve az apacsok elrejtöztek a burjánban, céltalanul töltötték az éjszakát, s mintha tompa fejfájás kínozná őket, le sem hunyták a szemüket reggelig. A reggel - akár a pocsolya felszínén az olajcseppek - lassan terül szét a kietlen pusztaságon, a holt állványok vöröslő erdeje felett. A apacsok korgó gyomorral feltápászkodnak a bozótban, szétnéznek a végtelen pusztaságon, és elviselhetetlen türelmetlenség gyötri őket. Néha beléjük nyilall a magány, mint ágyékukba a magömlés. Az áttetsző nyomás a hasukból a mellükbe emelkedik föl, összeszorult gégejükön keresztül kitör a szájukon át.

Fukuszuke egy reggel, hogy megszabaduljon ettől a pokolian fullasztó érzéstől, kimászott a bozótból a betonlapra, és kalapáccsal verte az acélkörongot. Tudta, hogy céltalan, amit művel, de nem tudott másként cselekedni, ütemesen mozgott föl-alá a karja, dereka, hiába fecsérelné az erejét, egymás után mérte a pontos csapásokat a körongra. Nemsokára érezte, hogy ereiben száguld a vér, amikor aztán a zsibbasztó nyomás végleg megszűnt a térdében, felsóhajtott, abbahagyta a munkát, és elhajította a kalapácsot. Abban a pillanatban megjelent Aomori. Őt is biztosan a bánat vitte oda. Hatalmas termetű férfi volt, olyan visszataszító külsővel, hogy a teleplakók titokban *mundoin*-nak tartották. A *mundoin* koreaiul leprást jelent. Aomori egy másik csapatban volt hajrás, egyedül élt. Nem akadt nő a városban, aki hajlandó lett volna akár egy éjszakát is eltölteni vele, ezért állandóan kínozták a nemi kielégítetlenség. Szinte hihetetlen, hogy ez a nagy erejű férfi soha nem ivott egy kortyot sem, az asszonyok

utáni vágyakozását párolt tészta zabálásába fojtotta; hallatlan mohósággal nyelte a töméntelen buktát.

Fukuszuke a betonágy mellől hason fekvé figyelte a közeledő Aomorit. Tízkilós kalapács volt a kezében, s úgy kacsázott a bozótban, mintha már két napja részeg volna. A szeme vörös, vér-aláfutásos: alighanem a zsaruk elöl rejtőzködött, és egész éjjel a csillagokat bámulta a burjánban. Odaért a fordítókoronghoz, szó nélkül rávert a kalapáccsal. Fukuszuke összerezte az ütés erejétől.

- Még! Add meg neki! - kiáltott oda fektéből.

Aomori újra és újra ütött, aztán elégedetten eldobta a kalapácsot, és fölmászott az alapzatra. Letelepedett Fukuszuke mellé, gyűrött cigarettacsomagot halászott elő a zsebéből, előhúzott egy szálat, kettétörte, és az egyik felét Fukuszukénak kínálta. Fukuszuke ócska, elhordott ingén át érezte, hogy a reggeli nap gyenge sugarai a hátát csiklandozzák. Aomori krákolva lefeküdt az oldalára, hátat fordítva Fukuszukénak.

- Hová való vagy? - kérdezte Fukuszuke.

- Aomoriba.

- Hol nőttél fel?

- Ugyanott, Aomoriban.

Társa akcentussal beszélt; Fukuszuke némi szünet után ismét odafordult hozzá, hunyorgott, bántotta szemét a nap:

- Igazán Aomoriból vagy?

- Nekem ugyan mindegy.

- Bátyó! - szólalt meg Aomori rekedt hangon. Fukuszuke még így háttal is hallotta, hogy a másíknak elváltozott a hangja. - Bátyó, úgíis kitudódik. Nem?

- Mi van abban... Találkoztam én eleget olyanokkal, mint te. Szaisutó szigetéről jöttél, ugye?

- Pontosan.

- Miért mondd japánnak magadat?

- Hogy ne ártsak a földijeimnek. Még azt gondolják, hogy minden koreai ilyen ronda, mint én. Csak aztán, bátyó, el ne mondd senkinek.

- Ne félj, hallgatok.

- Aomori, hallod-e!

- Mi kell?

- Mégis, mért nem szereted te, ha koreainak tartanak?

Fukuszuke dühös volt magára, hogy minek kérdezősködik fölöslegesen, de véletlenül hátrapillantott. Aomori torz arcán valami mosolyfélét fedezett föl. Ismét elfogadott egy fél cigarettát, és míg rágyújtott, nagy igyekezettel félrenézett.

- Á, komisz világ ez.

- Bizony, már a lábas fenekét kotorjuk. - Így beszélgettek, szitkozódtk, aztán eltűntek a bozótban.

A telepen egyre feszültebbé vált a helyzet. Egymást követték a balesetek. Az állandó razziák közt még tapasztalt apacsok is elpusztultak, a szegénység, fáradtság és idegkimerültség a közvetlen oka volt néhány tragikus eseménynek. Az üldözők elől menekülteben az egyik férfi hassal nekiment egy elhagyott vasgerenda hegyes végének, és belehalt a vérvesztésbe. Egy rendőr egyszer megkergetett egy rozsdás csavarokat szedegető asszonyt. Az a csatornába vetette magát, és szívszélhűtésben meghalt, pedig a víz ott alig térdig ért. Egy apacs meg egy fűvel benőtt, elhagyott kútba fulladt bele. Egy idegen városból érkezett munkanélküli horganyzott vaslemezeket talált a pusztaságon, és egy katonasisakot. Őt meg halálra gázolta a vonat, amikor át akart menni a Dzsótó-vonalon. A mozdonyvezető kiugrott a zsúfolt vonatból, vaslemezekkel letakarta a testét, a sisakot rakta legfölülre, és rohant vissza a mozdonyhoz. Az elhunyt nyilván egy légoltalmi fedezékül szolgáló lyukban találta a sisakot. Mással meg az esett meg, hogy miközben egy vaspóznát fűrészelt, nem vette észre, hogy egybe van hegesztve azzal a keresztgerendával, amelyen ül, és az elfűrészelt póznával együtt lezuhant a csatornába, és összetörte magát. A társai meg ahelyett, hogy segítségére siettek volna, szétszéledtek, félve, hogy a rendőr elkapja őket, és elszedi tőlük azt a néhány ócska vasdarabot.

Valahányszor ilyen eset történt, Kim megtanácskozta a teendőket a többi csapatgórival, és sürgősen intézkedett. A görék siettek a tett színhelyére, hogy odaérjenek még, mielőtt - mint a hiénák - megjelennek a rendőrök, az orvosok és a bűnügyi nyomozók. Cifra káromkodásokat eresztettek meg póruljárt társaik címére, és a telepre vitték a hullákat. Eleinte minden telep lakótól gyűjtötték a koporsóra, de mivel az utóbbi időben egyre kevesebb munka volt, és az apacsokat szorongatta a nyomor, a temetkezési költségeket a csapatgórék vállalták magukra. Ha valaki futva érkezett, és hírül adta egy apacs halálát, máris küldték vissza a hulláért. A holtak többsége életében gondosan eltitkolta a múltját, akárcsak Gumi, úgy égették hát el, hogy végül sem tudták meg a valódi nevét, sem hogy ki fia-borja, mit csinált azelőtt. Két-három apacs betuszkolta a holttestet tartalmazó zsákot egy durván ácsolt falárába, rákötözték a triciklire, és a szerény temetési menet megindult a csatornát szegélyező, zöld nyálkával borított úton.

Kimnek végül elfogyott a türelme. „Elég volt már a bajokból” - mondogatta magában egy este; hosszan töprengett, letette a pálinkáspoharat, és megszólalt:

- Mindegy annak, akár elől, akár túl. - Végignézett a tűzhely körül szorongó társaságon, és mintha magának mondaná, hozzátette: - Akármelyik öklömet harapom, egyre megy. - Újra fölemelte a poharat, ivott, aztán megtörölte a száját a keze fejével. - Azért mégsem mindegy, hogy elől-e vagy túl - suttogta, mint aki kételkedik önmagában.

- Miről beszélsz, he? - kérdezte gyanakodva Félszemű. Kim mélyet sóhajtott, és kibökte végre, mit forgat a fejében:

- Megyek a rendőrfőnökhöz.

Mindenki paff lett:

- A rendőrfőnökhöz?

Félszemű krakogott, és megrökönyödve kérdezte:

- Viccelsz? Mi dolga van a tolvajgórénak a rendőrfőnökkel?

Gon kezében megállt az evőpálcika. Tamának a szája is tátva maradt a csodálkozástól. Homok az orrát túrta, aztán gombás körme tövét piszkálhatta. Fukuszuke elképedten hallgatott. Félszemű hosszasan ingatta a fejét, mintha valamit le akarna rázni, s végül halkán megszólalt:

- Begolyóztál, vagy mi?

Ákármít is mondtak neki, Kim, mintha bizonygatna valamit, gépiesen bólogatott, a térde közé fogta az állát, és magába mélyedt. Gon, Tama és Homok a lehajtott fejű Kimre meredt, egymás arcába bámult és össze-összesúgott.

- Tényleg meghibbant.

- Olyasmi.

- Adjunk vizet neki?

Kim keserű mosollyal meghúzta a pálinkásüveget, és hallgatott. Akkor este többet nem beszéltek róla, de másnap reggel Kim nyomban nekilátott, hogy véghezvigye, amit kifundált. Ahogy fölébredt, odaszólította Fukuszukét, és kiadta az utasítást, hogy hívja össze a metéltvendéglőbe a csapatgőrékat és a többi válogatott legényt. Mikor mind egybegyültek, előadta a tervét, és kérte, hogy ne vesztegessék az időt, hanem rögtön jelentkezzenek önként, akik elkísérik. Makacs arckifejezéséből ítélve úgysem lehetett volna lebeszélni. Nyilatkozatának lényege a következőkben foglalható össze: bemegy a rendőrségre, mégpedig nem akárhogy, hanem a főkapun át, találkozik a rendőrfőnökkel, mindent becsületesen elmond neki az apacsok súlyos helyzetéről, és megkéri, hogy enyhítsék a könyörtelen megtorlást. Alig fejezte be, ingerült felkiáltások hallatszottak mindenfelől, a röhögéstől és káromkodástól még az ablaküvegek is megremegtek. Kim mindenre el volt készülve, de az általános röhej hallatára mégis elbizonytalanodott, vörös lett, mint a rák, és felnyögött:

- Úgy hallottam, a rendőrfőnök haiku-verseket ír.

Szavai újra röhögésbe fulladtak. De, úgy látszik, az apacsoknak jót tett, hogy kora reggel jól kinevették magukat, mert néhány önkéntes jelentkező mégis akadt, aki hajlandó volt Kimet elkísérni. Igaz, csak kísérőként ajánlkoztak, a találkozáson nem akartak részt venni. Kim és Fukuszuke mentek elől, a nyomukban pedig ott vonult vigyorogva a város felé a buggyos nadrágos, gatyás menet - férfiak és nők vagy húszan.

Mikor a rendőrségre értek, Kim, amint ígérte, Fukuszuke kíséretében bátran belépett a főkapun, csak belül remegett a félelemtől. A többiek leültek az útpadkára a villanyoszlop és a személtáda mellé, és vártak, mi lesz az eredmény.

Odabenn Kim és Fukuszuke előadták az ügyeletesnek, hogy kicsodák és mi járatban vannak. Az ügyeletes elnyomott egy mosolyt, de hamarosan a vizsgálóhelyiségbe kísérte őket. Az üres helyiségben rossz mázsák álltak, a falat mintha lesmirglizték volna, úgy összekarmolászta a sok elkobzott ócskavas, amit éjjel-nappal hordtak oda a rendőrök. A rendőrfőnök az asztal mellett egy forgatható karosszékben támasztotta a derekát. Háta mögött az ablakban egy cserépgolyaorr. A virágtartó, mintha lemosták volna, piros volt és fényes. Szinte vakított. A szoba gazdája ugyancsak szerethette a tisztaságot: a virág szárán és levelein egy porszem se látszott, mintha lenyalták volna. Ám a töve - lehet, hogy azért, mert a virág árnyékban állt a vasráccsal borított, vastag tejüveg ablakban - vékony volt és halvány, segélykérően nyújtózkodott a gyöngye fény felé, kacskaringózva, mint a borsószár. Kim és Fukuszuke zavartan téblábolt a bejáratnál, és ezt a furcsa növényt nézték. A rendőrfőnök intett, hogy lépjenek beljebb, s amikor az asztal mellé értek, Kimhez fordult:

- No, papa, hogy megy a bolt?

Sápadt, vérszegény ember nézett Kimmel szembe, szemrése keskeny, mintha pengével metszeték volna. Ott ült, hátát görbítve, mint a macska, abban a sivár, sötét szobában, és fel sem pillantott. Kim akadozva előadta kérését. A rendőrfőnök hallgatta, és közben csövet csavart az asztalon fekvő képeslapból, aztán újra szétekerte. Fukuszuke észrevétlenül odabandzsított a világos színű fedőlappra. Az volt rá fölírva: *Ternstroemia*, és egy vízfestményt láthatott még

rajta. A rendőrfőnök olykor-olykor szigorú pillantásokat vetett Kimre, s ő ilyenkor olyan izgalomba jött, hogy azt is elfelejtette, miről beszél. A főnök végül meguntta, hogy folyton Kimet szemlélje, az asztal felé fordította tekintetét, meglátott rajta valami hajszálat, óvatosan a két ujja közé fogta és bedobta a papírkosárba.

- Szóval beadtuk a kulcsot. Főnök úr, ön nagy ember. Senki így el nem bánt velünk. Mindannyian azt mondják, hogy az egész országban nincs még egy ilyen rendőrfőnök.

- Mindannyian?

- Mind, az utolsó szálig tisztelői a főnök úrnak.

- Ki az a „mind”? Szeretném tudni, kik azok név szerint, akiknek ilyen széles körű tapasztalatuk van az egész Japán rendőrfőnökeivel való találkozásokban.

Elmosolyodott, Kimre emelte tekintetét, és előrehajolt, ugrásra készen. Kim végleg megzavarodott, halálos sápadtság ömlött el az arcán. A rendőrfőnök, mikor észrevette, újra hátradőlt a székekben. Kim megkönnyebbülten fölsóhajtott, próbálta összeszedni magát. Ezzel a beszélgetés váratlanul véget ért. Kim az imént még a nehézségekre hivatkozott, részletesen felsorolta, melyik árunak mennyi az ára, és mennyit kérnek a kínai húsos derelyéért, de most egyszer csak félbehagyta a mondatot:

- Ennyi az egész, amit mondhatok. - Komoran pillantott a ternstroemiás lapborítóra, zavarában egyik lábáról a másikra állt, és a nadrágját rángatta. - Elnézést, hogy háborgattam! - azzal sietősen meghajolt, és apró léptekkel kiment a szobából.

A rendőrfőnök meglepetten emelte föl a fejét, de meg sem kísérelte, hogy visszatartsa. Olyan képpel dőlt hátra a forgószékekben, mintha tökéletesen megfélelkezett volna róla, hogy egy perccel ezelőtt valaki volt a szobában, és kért valamit tőle. Fukuszuke visszanezített: a rendőrfőnök homlokát a tenyerébe rejtve elszundított. Álldogált néhány pillanatig, úgy lenyűgözte a látvány. De hirtelen remegés futott át az asztalnál ülő nyakától a válláig, mintha láthatatlan fonálon rángatnák, fölemelte a fejét, és ráförmedt:

- Kifelé!

Fukuszuke hanyatt-homlok rohant ki a helyiségből, becsapta az ajtót, végigszaladt a folyosón, hogy utolérje Kimet, aki a lépcsőházban várt rá. Kim zavarodottan nézett rá, egy szót sem szólt, csak nekilódult.

- Ternstroemia... Az meg micsoda? - mordult föl valamivel később.

A kinn várakozó apacsok álmélkodtak, hogy Kim ilyen hamar visszatért. Elébe siettek, minél előbb tudni akarták, hogy sült el a dolog.

- Hát bizony sok fáradságomba kerül még, amíg ezt megtanulom - mondta Kim komoran, és elindult.

Az apacsok mást mit tehettek volna, baktattak a nyomába. Néhány nap múlva Kim tanácsára elmentek a munkaközvetítőbe és a városházára. Kollektív szerződést akartak kötni az egész Szugijama megtisztítására. Erre a munkára napszamosokat vettek föl mindennap. A folyosón és az udvaron mindenütt munkanélküliek szorongtak. Férfiak és nők egymást lökdösve dugdosták be a félfogadó ablakán a munkakönyvüket. Kim előretolakodott, a karjánál fogva megragadta a hivatalnokot, és előadta neki a kérését. A hivatalnok szórakozottan hallgatta, az asztalra dobott egy halom nyilvántartó kártyát, és ráförmedt:

- Ma már nem kell több. Húsz az egyhez a felvételi arány. Nekem mindegy, ki dolgozik, ti vagy a napszámosok, de ma már nincs üres hely, és kész. Ha nem vigyázok, én kerülök szarba. Világos?

De Kim nem tágított. A hivatalnok újra végigmérte, aztán a körülötte tolongó apacsokon nézett végig, összevonta a szemöldökét, és keserűt sóhajtott:

- Micsoda munka! És csúszópénzre sincs remény!...

Akkor az egész társaság elindult a városházára. Kimnek az az ötlete támadt, hogy teljesen törvényes útra tér, alvállalkozónak ajánlkozik, hiszen a Szugijama területének megtisztítása közben összegyűlik egy csomó ócskavas, amelyet a városháza elad a vállalkozónak, ő maga tehát az apacsok által összegyűjtött vasat szintén felajánlhatná a városházának, de sokkal olcsóbban, mint amit a viszonteladáskor a vállalkozók fizetnek érte. Az apacsoknak is lenne munkájuk, és a városháza is hasznot húzna belőle. Ezt el is határozták, de a városházán egyik osztályról a másikra küldözgették őket, a földszintről a második emeletre, a másodikról vissza a földszintre, és így tovább. Az utolsó szobában végül hatalmas akta- és irathalmok közé temetve vénséges vénember ült. A könyvhegyekkel és a mindent elfedő porral a szoba könyvtárnak is beillett volna. A városháza számtalan cellája közül minden jel szerint ez volt a legelnagyoltabb szoba: amíg Kim az öreggel beszélgetett, sem a telefon meg nem szólalt, sem lépteket nem hallott a szoba előtt. Az öreg nagyon megörült Kimnek, felállt a székről, teával kínálta, és leültette a kopott díványra. Figyelmesen végighallgatta Kim panaszát, az egész ügyet, amiért jött, és egyetértőleg bólogatott. Sőt kiderült, hogy nemcsak együtt érez velük, és megérti őket, hanem szokatlanul tájékozott is mindenben, ami az apacsokat illeti. Amikor Kim befejezte a mondandóját, az öreg fürgén fölugrott, és könnyű léptekkel, akár valami hátsó lábain táncoló egérke, végigjárta a szobát. Különbféle irattartókat húzott elő a poros polcokról. Oly pontosan ismerte az apacsok életének minden apró részletét, tolvajnyelvüket és különféle szokásaikat, hogy Kim szerette volna, ha elsüllyed vele a föld, csak ne kelljen tovább hallgatnia az öreget. De csak ült a díványon, amely olyan volt, akár a hepehupás út, itta a teát, és nem szólt egy szót sem. Az öreg a sok-sok irat közt turkálva minden részletre kitért, elmondta, hogy hódították meg az apacsok pusztá kézzel a pusztaságot, hogy keltették életre az óriási vastömeget, amelyből egyébként csak rozsdahegy maradt volna, milyen hősieken küzdöttek a sanyarú életkörülményekkel. Az öreg csak a tényeket sorolta, de némely részletet úgy tálalt, hogy Kim az apacsok dicséretének tarthatta. A ditirambusoktól már majd elolvadt, de akkor az öreg ugyanolyan hangnemben ecsetelte a rendőrség és a Pénzügyi Igazgatóság tevékenységét: hogy a rendőrök nyomorúságos zsoldért milyen odaadóan teljesítik kötelességüket, milyen bátran harcolnak a javíthatatlan apacsokkal; hogy a családi háborúság ellenére késő éjszakáig szolgálatban vannak, túlórának, egyik éjszakát a másik után töltik a leshelyen; hogy tiltakozás nélkül ugranak az éjjeli riadóra - egyszóval a rendőrök kiváló emberek, minden támogatást megérdemelnek... Az öreg szavai ismét tele voltak együttérzéssel és megértéssel, megint páratlan tájékozottságról és elfogulatlanságról tett tanúságot, csak hogy ezúttal a rendőrséget dicsérte. Kim gyámoltalanul hallgatta, ő pedig már a Pénzügyi Igazgatóságnál tartott: hogy a szegény hivatalnokok, bár nyomorúságosan szűkös a költségvetési keret, hogyan birkóznak mégis a romokkal, amelyeket a militarista klikktől örökölték, ráadásul igazságtalanul terheltek őket ezzel a munkával; milyen bántóak számukra a megalapozatlan vádaskodások, amelyeket tájékozatlan emberek a fejükhöz vágnek, a hivatalnokélet mennyi időt, hiúságot, számolgatást...

- Igazán nagyon szép - szakította félbe Kim az öreget ingerülten, mert se vége, se hossza nem látszott a mesének -, de velünk, mondja csak, velünk mi lesz?

Az öreg az irathalmaz közepéből tiszta, ártatlan tekintettel nézett Kimre.

- ...Mi nem vagyunk végrehajtó szerv - suttogta.

Kim fölállt, hangosan odakoppantotta a csészét az asztalra, el sem búcsúzott a vénembertől, úgy ment ki a szobából. Néhány lépés után megállt, meggondolta magát, és visszament az ajtóhoz. A szoba ajtaján, ahonnét épp most távozott, fatábla függött, rajta fekete alapon fehér festékekkel, apró írásjegyekkel:

Relatívérték-számítási osztály

3

Fukuszuke egy napon szerszámok nélkül indult a Szugijamába, sétálni támadt kedve. Megszokott gumitalpú tabiját geta-papucsra cserélte, nem kötötte össze madzaggal a nadrágszárát, s mint aki csak gondtalanul örvendezik a napsütésnek, elkószált a pusztaságra. Az őrháznál néhány rendőrrel és csősszel találkozott. Gyanakodva végigmérték, de nem szóltak semmit. Az apacsokat figyelte, ahogy a burján közt suhannak, mint az árnyék; jártában szórakozottan elgondolkodva maga elé bámult; az ipari víztároló mellett elhaladva belenézett a vízbe, és a saját tükörképét szemlélte; elment a fordítókorong betonágya mellett, a számtalan kalapácsnyom láttán némi megindultságot érzett; végül nekivágott a bozótnak. Úgy érezte magát, mint a városban élő földesúr, akinek egyszer csak eszébe jut, hogy meglátogatja a faluját: a fűvön, a földön legeltette a szemét, fölnezt a levegőégbe. De hamar elpárolgott ez az érzése, és fáradtan ledőlt a fűbe. A burján különös, átható illatot árasztott, meleget lehelt, a forró nap-sugarak átjárták a testét, úgy érezte, mintha frissítő, langyos légáramban fürödni. Kinyújtózott a fűvön, lecsukta a szemét, és hagyta, hogy a lég könnyű, átlátszó hullámaival körülnyaldossa a testét. A pihenés rövid volt, de zaklatottságát elcsitította.

Nem akart kimenni a fejéből, hogy a játszmának bizony vége. Hiszen a rendőrfőnök, aki úgy ült a homályos fogadóhelyiségben, mint egy vézna szalamandra, a füle botját se mozdította az apacsok kérésére. A munkaközvetítő - akár az alvadt vérrögtől eltömődött véna. A városházán végtelen lépcsősorok, szobák, irattenger. Az újságok meg másról sem írnak, mint hogy így meg úgy az apacs-kérdés, de már eleve nem lehet számítani rájuk. Kim nem is fogott újabb meggondolatlan akcióba, újra elővigyázatos és óvatos lett, ravasz és kegyetlen. Nagyon elbúsult a rázúduló bajok miatt. Rászokott, hogy a körmére nézzen Gonnak: mennyi belsőséget süt meg, mennyi mártást készít, mennyi szén ég el a tűzhelyben. A legcsekélyebb pazarlásért máris káromgott, és ráadásul olyan képet vágott hozzá, mintha megfeledezett volna róla, hogy saját gyengesége miatt is kesereghetne. Gyémánt, platinadrót, mangán, wolframacél, ezüstlemezek - többé senki sem emlegette őket. Régen elfelejtették már, hogy volt köztük egy daliás legény: Gumi. Pusztultak a nők és a férfiak. Egymás után kísérték a halottégető felé őket, de nem sokáig törődtek azokkal, akik jobb létre szenderültek. Csont-bőr alakok bolyongtak a pálinkásüvegek és az ócskavaskupacok között, a hidegben fáztak, a melegben izzadtak, és konok képpel elpatkoltak.

Fukuszuke feltápáskodott a fűből, a távolba bámult. Szokatlan lárma verte fel a pusztaságot, de ő már semmin sem lepődött meg. Meresztgette a szemét, valami gép közeledett feléje, nyomában emberek. A bozótból innen is, onnan is hangos kiabálás és lábdobogás hallatszott. Bulldózer volt. Motorja szabályos időközönként aprókat pufogott. Mintha hullámokon haladna, hol fölbukkant, hol elmerült a burjántengerben. Fukuszuke lábujjhegyre állva leste, s meglátta a világossárga bulldózert, kormányja mögött félrekapott piros sportsapkában egy fiatalember, lármázó apacssereg tódult utána. Az egyik kiabált valamit a vezetőnek, a többiek

körbe-körbe futkostak, menekültek a gép hirtelen fordulatai elől. A vezető gögösen vonogatta a vállát, csak ment, ment, a gombokat nyomogatta, forgatta az emelőket: előre-hátra, jobbra-balra. A gép markolója belemélyedt egy bontott téglakupacba, felemelkedett, lassan úszott át a vezető feje fölött, és hátul ledobta terhét. A fiatalember gyors egymásutánban néhányszor megismételte az egészet, aztán megfordította a bulldózert, és lassan a csőszház felé indult. Az apacsok a szemükkel követték, aztán megvonták a vállukat, és kelletlenül visszabújtak a bozótba, ki-ki oda, ahol az áruját elhagyta. Fukuszuke sóhajtva tűnt el a burjánban.

- Aomori keresett - mondta Kim, amikor hazaért. - Itthagya a telepet, búcsúzóul ajándékot hozott neked.

Fukuszuke nyomban elindult Aomori szálláshelyére. Amikor belépett, Aomori az ágy fejénél állt, és a nadrágja övét igazgatta. Fukuszuke leült a sarokba, és figyelte, amint ügyes, de kissé ideges mozdulatokkal összetekeri a derékalját, begyömöszöli a komódba, aztán a párnát is utána hajtja. A szoba teljesen kiürült, csak a kopott fal maradt - egy magányos fénysugár táncolt rajta -, meg az ócska, agyontaposott gyékények.

- Elmégy?

- Aha.

- Bulldózert küldtek ránk.

- Hallottam.

Aomori némán álldogált, keze a nadrágja zsebében, és az alacsony, omladozó mennyezetet bámulta. Aztán vállat vont, és mosolyt erőltetett torz arcára.

- Akkor most én megyek. Ég veled - mondta, Fukuszukéra pillogva, majd gyorsan kiment a szobából. Fukuszuke utolérte, és némán gyalogolt mellette. Kim háza előtt megálltak. Aomori visszafordult és megismételte: - Ég veled.

Többé nem nézett hátra, gyorsan távolodott, befordult a sarkon, és eltűnt. Fukuszuke bement a házba, és kibontotta az újságpapírcsomagot. Egy vászontekercs volt benne. Jól kikeményített, új anyag volt, tapintásra erős, rugalmas, mint a fűrész. Mikor jobban megnézte, apró, vékony vonalú írásjegyeket fedezett föl a szélén:

ATYÁM HALÁLÁNAK
ELSŐ ÉVFORDULÓJÁRA
A HÁTRAHAGYOTTAK NEVÉBEN
LEGIDŐSEBB FIA, TAKESI

Mit jelent ez? Fukuszuke elhatározta, hogy megmutatja a vásznat Kimnek. Vacsoraidőben bement az ebédlőbe, Kim mélyen elgondolkozva üldögélt. Az asztalon üres csésze állt. Fukuszuke előhúzta a vásznat, odamutatta a fekete írásjegyeket, és megkérdezte, hogy mit jelentenek.

- Áldozat Dzsizdó istennek. Alighanem egy falusi buddhista templomból való, az oltárról hozhatta el - válaszolta Kim unott hangon. Az üres csészére esett a pillantása, és újra gondolataiba merült. - Ternstroemia... Mi a csuda az? - suttopta. Fukuszuke mit válaszolhatott volna?

Azon az éjjelen Fukuszuke nem tudott elaludni. Talán azért, mert egy leheletnyi ősz megakadt a takaró alól kilógó lába fején. A takaró égette, mint a kályha, de érezte, hogy a levegő hűvös csíkokban áramlik a szobába. Gondolatai elkalandoztak Aomori után, Kjúszú felé, a délre vezető hegyi ösvényekre. Egy ing és egy nadrág - ez Aomori minden vagyona. Északra, Tóhoku felé semmiképp se mehetett. A szabad ég alatti éjszakázásoktól ruhája elrongyolódik,

csupa sár és lyuk lesz, szakasztott olyan, mint a tengerikáposzta-levél. Éjszakánként Aomori idegen kertekben mászkál, leszakít egy-két dinnyét, és fut a legközelebbi árokba vagy bambuszbozótba. A sötétben kitapogatja a dinnyéket, közben talán elfordítja az arcát. Persze azért nem szabad idegeskedni. Ha már leszakította, keres egy éles követ, és nyissz, felvágja. Vajon milyen ott a hegyekben a dinnye? Édes? Leves?

Reggel Fukuszuke, alighogy kinyitotta a szemét, és kinézett, Tamát látta közeledni, kerékpáron. Sebesen hajtott, hirtelen fékezett, aztán vállára vette a kerékpárt, és bement a házba. Kim és a felesége hadonászva próbálták megállítani, de Tama rájuk se hederített, végigtrappolt az ócska gyékényeken, némán ment el Fukuszuke fekvőhelye mellett, ki a hátsó udvarra. Egész nap a kerékpárral bajlódott: smirglivel ragyogóra fényesítette a kormányát, megolajozta a fékjét, s addig dörzsölgette a vázát, míg nem csillogott-villogott, aztán kicipelte az utcára. Késő éjjel tért vissza, kerékpár nélkül. Új, fényes műanyag nadrág feszült rajta. Mint máskor, most is hallgatagon ment be a házba, és súlyos csomagot nyújtott át Kim feleségének.

- Tizenöt kiló - mondta.

Az asszony kibontotta. Hatalmas darab friss bálnahús volt benne. Tama a vállán át pislogott Kim elképedt feleségére.

- Köszönöm. Mindent köszönök - mondta hosszú, nőies pilláit rebegetve.

Amint a bálnahúst átadta, máris lenn volt az előszobában, és húzta a cipőjét. Kim előjött a szobából, s hogy meglátta Tamát lehajolva, megkérdezte:

- Tama! Te hová mégy?...

- Elmegyek. Miben reménykedjem még? Lehet, hogy még találkozunk, ha úgy hozza a sors.

Tama föl húzta a cipőjét, és ment kifelé. A kapuból visszafordult, végignézett csüggedten gubbasztó társain, biccentett és elment.

Az apacsok ültek a tűzhely körül és tanakodtak.

- Vajon mennyit kapott Tama a bicikliért?

- Hol köt ki most?

- Széleseben elintézte az egészet.

- Hogy jutott eszébe? Sose szólta el magát, a bicikliről se szólt egy kukkot se.

- Tegnap még láttam, ott heverészett a ház előtt - mondta Fukuszuke -, lustán bámulta a nyüzsgő hangyákat.

Visszajött Kim is. Leült a tűzhely mellé, és nagyot sóhajtott:

- Kár - mormogta a fejét ingatva -, arany keze van a fiúnak...

Fukuszuke látta, hogy a telepen napról napra sokasodnak a végső romlás jelei. A csapatoknak egyre kevesebb embere maradt, akik meg Kinkiből, Sikokuból, Csúgokuból, Kjújú-ból jöttek, a börtönök és más gyanús helyek tájékáról, azok nem maradtak sokáig a telepen. Mintha tegnap még látta volna azt a fiút, s ma már nyoma sincsen. Az is gyakran megesett, hogy valaki reggel jött, este ment. Már a hajrások is elszállingóztak, a veteránok, akik hosszú évekig éltek itt, és pénzért tanulták a górétól az áruszerzés mesterségét. Most már napközben nem bújtak el az emberek szeme elől, másra használták az erejüket, s másfajta kiáltások hallatszottak az utakon és a kocsmák sötét hátsó udvarán - segélykiáltások.

Kim csapata is közel állt már az összeomláshoz. Azután, hogy a kocsit eltaposta Gumi, és Tama is elment, a hajrások egymás után hagyták el a csapatot. Ki reggel, ki napközben, a legváratlanabb órában mentek el Kim házából, hogy soha vissza ne térjenek. Elűnt Bicaj, elment Széf és Fakutya is.

Mivel is tarthatta volna vissza őket Kim? Akármit mondtak vagy tettek, kénytelen volt hallgatni. Négyen, akik ott maradtak - Gon, Homok, Félszemű és Fukuszuke -, lézengtek az üres házban, itták a pálinkát és a rizsbort, zsörtölődtek, sóhajtoztak, heverésztek a kopott fal tövében, olykor-olykor bementek a városba, nőket vettek, gyakran megverték őket: rajtuk töltötték ki a haragjukat.

- Tudod, mi ez? - mutatott egyszer Félszemű Fukuszukénak egy újságpapírba csomagolt tárgyat. Fukuszuke kibontotta, egy régi tömlőről való villás csapot talált benne. Kifolyónyílása ólommal be volt forrasztva, a másik végét pedig jól betömtek papirossal. Félszemű óvatosan megfogta a csapot, és Fukuszuke füléhez hajolt:

- Az utolsó lehetőségünk - dünnyögte dülöngélve, holtrészegen. - Ez a holmi az utolsó lehetőségünk. Érted? De senkinek egy mukkot se!

Vérben forgó fél szemében mohó fény villant. A füléhez emelte a csapot, és megrázta.

- Higany van benne. Bemászol a teherkocsi fülkéjébe, a papírdugót kihúzd, és ezt odaszorítod a gyújtáshoz. Amint a higany belefolyt, gyorsan be kell tömni rágógumival, hogy ki ne csorogjon. Egy perc, és a kocsi megindul. Érted? Senkinek egy szót se!

Félszemű visszatekerte a rongyos újságba a jelentéktelennek látszó, de mindentudó indítókulcsot, a zsebébe dugta jó mélyen, aztán olyan hirtelen dőlt le a gyékényre, hogy szinte a falak is beleremegtek.

- Ki hitte volna, hogy megint előszedem a régi dolgokat. De hát... - dörögte csukott szemmel. Feje lehanyatlott könyökben behajlított karjára, és a következő pillanatban hatalmas hortyogás rázta meg a szobát.

Néhány nap múlva Homok azt ajánlotta megmaradt három társának, hogy törjenek be a szomszédos gyárba. A gyár ott volt a telep mellett, hátsó udvarán glédában álltak az alumínium-ingotok, azok a bizonyos öntecsek, amelyeket a tapasztalatlan újoncok egyszer már elemeltek, és az egész telepet mozgósítani kellett, hogy visszalopják. Homok napokig lődörgött az üzem körül, tanulmányozta a kapuzárat, kileste az öreg emberek szokásait, megfigyelte, hogy működik a reflektor az őrtoronyban. A hátsó udvart magas szögesdrót kerítés védte, a kaput belülről vasrúddal zárták el, kívülről lakat függött rajta. Oldalt a kapu mellett kutyaól. A két hatalmas juhász kutya minden éjjel elengedték. A reflektort úgy állították be, hogy az egész hátsó udvart megvilágítsa.

Homok egy egész készletet rakott Félszemű elé hajlított végű drótokból.

- Ezzel a kaput. A függőlakat hangtalanul nyílik. - Félszemű alaposan végignézte az álkulcsokat és bölintott:

- Megfelel.

- Mit csinálunk a kutyákkal?

- Húsgombóc jó lesz nekik. Fukuszuke, hallod, menj a mészárosokhoz, vegyél húst a kutyáknak. Amikor én a kaput nyitom, Félszemű bedugja az ebeknek, azok kinyújtják a nyakukat, és Gon abban a pillanatban a bunkóval „bumm”.

- Gondolod, a juhász kutya harap a húsgombócra?

- Mi az hogy! Csak a hülyék hiszik azt, hogy ha kutyát állítottak, és fölraggatnak még néhány lakatot a kapura, akkor nyugodtan alhatnak.

- Te már tapasztaltad? - kérdezte Fukuszuke.

Homok elvigyorodott, de nem válaszolt.

Már csak a reflektor maradt hátra. Homok kiderítette, hogy két éjjeliőr ügyel az őrházban, hogy megelőzzék őket, jobb, ha nem lassan lopakodnak oda az alumínium-ingotokhoz, hanem egyenest rávetik magukat, amint a reflektorcsóva odébsziklik. Homok makacsul ragaszkodott ehhez a megoldáshoz, és maga jelentkezett, hogy végrehajtja. A többiek - mit tehettek mást - beleegyeztek. De Homok elszámította magát. Ő is volt olyan erős és agyafűrt, mint a néhai Gumi, de korántsem tudta úgy megtervezni az apró részleteket.

Éjszaka a négy apacs gumicsizmában elindult a telepről az üzem felé.

Fukuszuke hátra maradt örködni, elrejtőzött a telefonoszlopnál, Homok, Gon és Félszemű pedig nekiláttak: álkulcsokkal és bunkókkal fölszerelve odakúsztak a kapuhoz, hangtalanul levették a lakatot, és könnyörtelenül elbántak a kutyákkal, akárha bolhát csaptak volna agyon. Már csak a fő dolog maradt hátra: hogy észrevétlenül elemeljék az alumínium-ingotokat, de Homok túl vakmerően viselkedett, és eltolta az egészet. Zsebre tett kézzel pofátlanul ment egyenest az alumíniumoszlophoz, amelyre éppen éles fény esett. Az őrházból azonnal figyelmeztető kiáltások hallatszottak. Homok nyomban visszafordult, de megbotlott a kapuban - maga nyitotta ki az előbb -, és elesett. Gonnak sikerült kívül kerülnie a kapun, de egy pontosan célzott kő utolérte. Elterült az út közepén. Félszemű és Fukuszuke kétfelé futottak, de nekik is csak nagy nehezen sikerült elrejtőzniük. Gont és Homokot többé nem látták a telepen...

Néhány nappal később, estefelé, ütött-kopott teherautó döcögött a telepre. Megállt az utca közepén, fölböggött, pöfögött, aztán bukdácsolt előre-hátra, előre-hátra: meg akart fordulni azon a szűk helyen. Végül megállt farral a telepről kivezető útnak. Fukuszuke és Kim kiálltak a ház elé. A vezetőfülkéből Félszemű ugrott le, valamit rágcsált. Odaintette őket, némán előhúzott a zsebéből egy csomag rágógumit. Félszemű összesűgött Fukuszukéval, és ő a gumit rágva nekiindult a telepnek. Bement minden házba.

Félszemű és Kim leültek a kocsis hágcsójára, és halkán beszélgettek:

- Szomorú lesz nélkületek - súgta Kim.

- Ugyan már!

- De bizony, szomorú.

- Velünk vagy nélkülünk, egyre megy.

- Úúgy...

- Vagy összegyűjtjük őket, vagy szétszórjuk, ennyi az egész.

- Fura szaga van ennek a guminak.

- A legolcsóbbat vettem.

- Elég volt a százaz?

- Bementem a patikába, vettem még egy tucat hőmérőt is.

- Mit csinálsz a kocsival?

- Elviszem a kikötőbe, és nekivezetem a kőfalnak.

- Ócskavasat csinálisz belőle?

- Szétszedem.

- Ez már hányadik?

Félszemű kiköpte a rágógumit, széjjeltaposta, némán előhúzott egy doboz cigarettát az inge zsebéből, és rágyújtott.

A kék esti ködből lassan előbukkantak az apacsok. Kettesével-hármasával érkeztek, és egymás után fölkapaszkodtak a teherkocsira. A házakból és viskókból férfiak bújtak elő, rövid mondatokat váltottak Kimmel és Félszeművel. Akik már fenn voltak, a kezüket nyújtották, hogy föl tudjanak mászni a platóra. Volt, aki batyut lóbált. Akadt zakós és sporttrikós közöttük, kinek égnek állt a haja, ki meg gondosan hátrafésülte, ki gumicsizmában, ki bakancsban, ki meg gyári cipőben. Volt, aki suttogott, mások nevetgéltek, ki meg elégedetlenül zsörtölődött. A plató már teli volt, de megvárták a sötétben, amíg Fukuszuke az utolsó emberrel is megérkezik. Valahogyan föltuszkolta, azután odament Félszeműhöz, és jelentette, hogy a telepen csak öregek, nyomorékok, asszonyok és gyermekek maradtak.

- Ennyi az összes? - suttogta Félszemű, végignézve utasait. Bemászott a fülkébe. Mikor Fukuszuke is elhelyezkedett mellette, valaki megkocogtatta az ablakot. Az arcát nem látta a sötétben, de a hang kétségtelenül a Kim hangja volt.

- Hát, így... - mondta halkán Kim, és bánat csengett a hangjában. - Bárhová vet is a sors, éljetez boldogan! Én csak ezt kívánom. Adjatok hírt magatokról!

- Olvasd az újságokat! - kiáltott vissza keserűen Félszemű, becsapta az ajtót, és bekapcsolta a gyújtást. A teherautó nekilódult, imbolyogva és dübörögve elszáguldott a sötét úton a városi fények felé.

.oOo.